

Kitayun do Naaburun
Xibaarun minisitirinka

Maali kurunba kaanantaxen nan gemu siine 2063

Maali renmun wa sinmene
do i xunbanen ɗa

Desanbunxason siine 2024

VISION SONINKE

Sefeta gunuton toxonu	6
Xaatimun toxonu.....	8
Yoorinton toxonu	8
Kitaaben nuxudufo dantaxindimoxo deppe.....	9
Minisitirin yinmanken sefo yogonu	10
Kitayun do naaburen	11
Minisitirin sefo	12
Kaanantaaxe	19
Rorage	21
I. Noqu fana – jaganden feesanu	25
1.1.1. Jamaanen lenmaaxun do taaxalenmaaxu	27
1.1.2. Silamaaxun tan roye politikin ɗa.	28
1.1.3. Soron taaxumoxo jamaanen ɗa.....	28
1.1.4. Debun moxogemunde jaye n’a yi kiteraƙun ma faraaɗi.....	29
1.1.5. Kitayun do Naame beenu ga tuɗan dagayen tun roono soron ɗa.	30
1.1.6. Naxaanisiitiyen d’i moxo su, sahan ma sabati ken me danɗa.....	30
1.1.7. Xaranɗen kontonten ni, seeranden do gollun nta me wuttu.....	30
1.1.8. Misikiinaaxu, ɗorontanbalaaxun do senbe loxoye.....	31
1.1.9. Naamen tuwiye do faabankan segeyen tuwaaxu.....	31
1.1.10. Kafon kingun do yillayun soxoodi.....	32
1.2. Kitayu	32
1.2.1. Kite kille su kingen segemoxonu do kiteraƙu fanon ya na kaane yi.....	32
1.2.2. Lusininun ma gabo	33
1.2.3. Senbe nta kitayu.....	36
1.2.4. Xaalisi jura nta kite yi.....	36
1.2.5. Nijɗen wuredufoonun kite killun nan gabo i ga roono kitayun ɗa.....	37
1.2.6. Wurufoonun do killun ma gabo na jamaanen su kita.....	37
1.2.7. Jabarindi killun kitene ti fo biraten ya yi hari fo tananu ga non ɗa i ga n katta xurayen kitaden sabaabun ɗa.....	37
1.3. Marande	38
1.3.1 Politiki marande	
1.3.1.1. Sere gabe nta bakka nan sugandindi, fitinanun wa gilli dinmanu yi.....	38
1.3.1.2. Politikin fitina, tooren xenne, Naxaaduntooren taaxe.....	40
1.3.1.3. Naxaaduntoore, kacci kutiyen do jikke.....	40
1.3.1.4. Sariyan saaxanma yillaye.....	41
1.3.1.5. Sariyan yillaye.....	41

1.3.1.6. Sariyan killun dagamoxo.....	42
1.3.1.7. Sariyan yillayun dagakaane.....	42
1.3.1.8. Kanda wurunde.....	43
1.3.1.9. Saagayen nan ɗa do duudanmaranden ɗa n'asaxu kutiraqi kurunbon kanma.....	44
1.3.2. Maranun do kutanun kaanandagaye.....	45
1.3.3. Fitina gabe do ɗiɗɗan xibaaru.....	46
1.3.4. Natalinun do ɗiɗɗanmoxon xibaaru Maali noxo.....	47
1.3.5. Gorojonko raganden ga nta sikki.....	48
1.3.6. Kittisaxunden do Kaanandagayen ragemoxo sire do sariyanun girinaxenne.....	49
1.3.7. Maali sigira duna noxo, a ken be ga kingi gabo bagandini.....	49
1.3.8. Saahelintan jamaanen maarenkafo (AES).....	49
1.4 Yoorinda.....	50
1.4.1 : Dinman kasaaranun do ɗaamu beenu ga ro Maali yi.....	51
1.4.2 : Kanmen haqen roxoyen do siine su xallun ga bakka me wure, a doxaaxon yinme noxo.....	51
1.4.3 : Tawayen segeye.....	52
1.4.4 : Dinman yillayun xunutunu beenu ga saqa kitayun kanma.....	53
1.4.5 : Gunnen duuraaxunden wa ta yi.....	53
1.4.6 : Senoyen do ji sennen kitanden ni hanmiranfin ya yi.....	53
1.5. Jamaanen lenmun sinmayu	54
1.6. Jamaanen beran moxogemunden bagukillu.....	54
1.7. " Maali duranfeera" fatanfansiya.....	55
1.8. Kaanandagayen lonjurunu.....	55
1.8.1 Marandimoxo fillantaganden tonte.....	56
1.8.2 Kafo be daben d'a Naamen ga dugutana a yi.....	56
1.8.3 Kitayun senben ga ni soxoyen do julaaxun ɗa, bagukillun ma gabo moxosiri, jamaanen taaxaanon ga n katta i tan gemundini xotoyun d'i gaboye su.....	57
1.8.4 Kitekillun kontonton ya ni nan katu kiɗene noqun su yi hari kitayun ya ga kun dingiranu ya.....	57
1.8.5 Dinman yillayun ni duranlonjuru ya yi ti kille gabo.....	59
1.8.6 Na xaranɗen do sahan xibaarun fillantelenɗonɗi kafini dutanganden ɗa	62
II. Noqu fillandi : wallun hanniyun konɗimoxo.....	65
2.1 Fi kurunbon kille : Maali kurunba.	66
2.2 Killi faraaxunto	75
2.3 Hanniyanden do yillayun ɗanmoxon sinmaye.....	87
2.3.1 Hanniye.....	87
2.3.2 Yillaye sinmayen noxo.	91
2.4 Fo tengerento.....	102

III. Noqu sikkande : tengeronton feeranun konɗimoxon d'i dabarimoxo d'i gudande do

Hanniyen ɗallinden ɗa.....	107
3.1 Tengeronton feeranu.	107
3.2 Hanniyen ɗallinden gudande.....	121

IV. Noqu naxatandi : wallen hanniyu ɗallinde

4.1 Dallinden saratinun d'i hukumu.....	139
4.2 Hanniyun ɗallindi xaalisi.	141
4.2.1 Jamaanen noxon xaaḷisin kitande do gollun dabarinde.	142
4.2.2 Naabure do wurudufoonun ɗa.....	142
4.2.3 Golliraqun ga n katta xaalisi kitana moxo neye be yi bankun ɗa.....	143
4.2.4 Kitekillun gabondinde.....	144
4.2.5 Fi xooron yaaxabagandi bankun do weccendira xooro.	145
4.2.6 Jamaane kite killu kurunbo ti falle nafa bagande.....	148
4.2.7 Tanbo wutunden killun nan xura.	148
4.2.8 Kaanandagayen deemande nan giri ti buuru banɗe.	149
4.3.Yillayen surumaadu.....	149
4.4 Wallu Hanniyante poroje nafaɗmanu beenu ga do kappen do baanaaxun ɗa.	150
4.5 Natalinun do kunpabaganden feeranu.	151
4.5.1 Natali dabarinto.....	154
4.5.1.1 Noqunun alihaalan natalinu.	154
4.5.1.2 Xunbane natalinu.	154
4.5.1.3 Kitayun natalinu.....	155
4.5.1.4 Maali xunbane.....	156
4.5.2 Kunpabaganden feeranu.....	156
4.5.2.1 Hanniyu.	156
4.5.2.2 Sariyan tontonu.	157
4.5.2.3 Feeranun kingu.	157
4.6. Kannen do kasaaranu.	158
fallanko	161

▶ LISTEDESACRONYMES

AES	: Saahelitan Jamaanun maarenkafo
AIGE	: Sugandindun fiinun yaaxen bagandira
AMO	: Dutangandi xufa waajibinte
ANCD	: faabankan kunpabagandi killu
ANR	: Fillantaganden meɗiyi xoore
APD	: yiriwayen deemanden nan giri ti buuru
BRICS	: Beresili, Irisi, Endi, Siini a do Afirikidisidi
CCNUCC	: Duna jamaanun kafo xoore do dinman yillayu
CEDEAO	: Afiriki kin xennan jamaanun maarenkafo
CICB	: Bamako meɗira xoore
CNPM	: Maali fixoorogumun daaxara
CNT	: Debitenbulunɗen xawansa be ganaxaaduntooren wuccen noxo
COMATEX	: Maali bagi dabarira
COVID-19	: Kowidi 19 watte
CPI	: Gorojonko raganden taagumanse
CREDD	: Kitayun do yiriwayen fillangirinden feeranu
CSCOM	: Jamankafon jaarera
CT	: Dumarandi kafo
DCPND	: Duudanmarayen bagukillun daru
DGEF	: Jin do gunnen yinmanka xoore
DNTCP	: Jamaanen xaalisi kande xooren yinmanka
EDM-SA	: Jin do kuuran gollira
EES	: Yoorindan xiimanden feeranu
EIES	: Yoorindan da hadamarenmaaxun xunutu
EMOP	: Xeɗxeɗenden do tirindindu kaanun noxon ɗa
ERI- ESI	: Gollinxibaarun do jiilaaxun xeɗxeɗende be ga ɗa maranun ɗa
FAIPD	: Tunɗarankon nafa kite killun newonde
FCFA	: Afiriki kafon xaalisi
FDS	: Jamaanen kuranyugu tangandaanon do nuxudukoroosindaano
FMI	: Duna muuman xaaḷisin kande
GAR	: Fo kitanton topotonde
GDTE	: Niipun do jiinun ragemoxo sire
IA	: Haqilin golle ti masinun ɗa
IDE	: Mukkun naaburu ronte
IDH	: Saran tinmayen taagumanse
IGM	: Maali natalin xibaarun ka xoore
INDG	: Faabankan Kanmudunxibaarun yinmanka
INSTAT	: Faabankan xibaarun Jaatiragera xoore
ITEMA	: Maali yirandabarira
LOPM	: Sorodaasinun xibaarun sariyan do i kittisaxunde
MPME	: Gollira buccunu, fo roxon do naxandonu
MTA	: Yinmanbinni safaari tallan sironte
NBD	: yiriwayen xaalisi konpo kurunba
NPI	: xibaarinden do kunpabagandi killi kurunba
NTIC	: NouvelleTechnologie d'Information et de Communication
OCDE	: Kappen do yiriwayen kille

ODD	: Yiriwayi duumanten Jeleŋo
ODHD/LCP	: Birayi duumanten koroosindiran do fo bakke misikiinaaxun ŋa
OIM	: Saafariye do duna yi fiinun yaaxabagandi kafo
OMVS	: senegaali fanŋen nafa kite maarenkafo
ONG	: Dudanfedde
PIB	: Nuxudukitaye
PNAEP	: Jin sennen kite feeranu
PPP	: Buuru do dudanun gollɔŋanlenmaaxu
PRODEC	: Xaraŋun kittisaxunde siino tanmi
R&D	: Tuwaaxu muurunden do yiriwaye
RAMED	: Deemande do sahan kille
RAMU	: Dunadunsahan tangandi feero
SIPEX	: Sonatrach International Petroleum Exploration Production (Aliseeri golliraqe
SNAT	: Jamaanen ɲiiɲan beron moxogemundi natali
STEM / STIM	: Science, technology, Engineering and Mathematics / Science / Feeron xaraŋe Enjenieeraaxun do jaatun tuwiye
TDRL	: Maran do kutanun yiriwandi juuti
TIC	: Xibaarinden do Kunpabagandi killi kurunbo
TVA	: Juuti be ga saqa xiiman kanma
UA	: Afiriki maarenkafo
UEMOA	: Afiriki kinxennan jamaanun naaburen do kiyayun fedde
UPA	: Kittirangollunfo dabarinton fedde

► Xaatimun toxonu

Xaateme 1: PIB yinme taxandimoxo golliranun do me maxa (%).....	32
Xaateme 2: Kanɗe, wuredufo tananu do mexenbinne haɗen segaye kamantaaxen ɗa.....	34
Xaatime 3: Killun alihaalanun su n'a wutu 2019 katta 2023 (%).....	36
Xaatime 4: Jamaanen beron moxogemunden natali.	52
Xaatime 5: Hanniyen fo tengerenton kafumanto.....	102

► Yooriton toxonu

Yoorinte 1: Fonnaxayun meɗiiyi xooɗe.....	26
Yoorinte 2: Niɗen wuredufoonun sariya kurunba.....	35
Yoorinte 3: Jamaanen sigira.	39
Yoorinte 4: Saahelintan jamaanun Maarenkafo (AES).	46
Yoorinte 5: Xarange katta a Naamen.....	59
Yoorinte 6: Xaraxibaarun meɗiiyi xooɗe.	62

Nuxudufon dantaxindi deppe

Maali kaanandagayen walle hanniyanten noxo, Naxaaduntoore be ga ta yi lenki golle xooro gabo joppanden sabaabunun ŋa kun ga ni jamaanen lenmun hanmiranfiinun ŋa katta tangande, marande sariyan do hadamarenmaaxun do kitayun yiriwaden ŋa. Ke Naxaaduntoore ni dinma ya yi a fo fanan ga bagu me yi a ga jaana xunbane sire kitaye Maali danŋa. Ke wucce nan xawa jaana sabaabu yi na jamankurunba sigindi senben ga ke be yi, soron ga jalini d' yi a g'i taaxu maananu waajibinton dabarini kun ga ni. Jamaanen tanganden do a nuxudukoroosinde, baanaaxun do taaxalenmaaxun sabatinde, na barake ro haaju sirofo fanan ŋa ti kitayun taxandimoxo siren ŋa.

Fo be ga a do fanon bakka me yi, do falle xibaarun ŋa, haqilitoqe nan ja do duna su ga ro me yi Maali ga n katta sigira kitana a noxon ŋa.

Duna ga dagamoxo be yi, feera nan xawa kutini na senbe do barake ro o duwutten ŋa, ma gollijanlenmon gabondi kaara baane g'i nafaan kitana a noxon ŋa.

Ku bakku ga na siro, fo gabe ya n kitene do kun ŋa xo fonnaxayi gaben tanroye politikin ŋa, xarangen newoye a su danŋa, gollinfin newoye, deemande katta dudangollun ŋa, daganansaagayun koroosinde, na kiteraqu ŋupi kittirangollen danŋa ken do Naamen do fataxaayanden kaane.

Ken ya ni kuudo nan yillayu roono ta yi do Maali kurunba ŋallinden ŋa duna ga nta i xaren kanma, deliile ga nta fo su yi, wallen nan ja wuccu gilli laate kanma nan sinme do fo be yaaxen ga n katta bakka xunbune yi na yiriwaye hanniye siiti yere do siine 2063.

Ken fo warinte hanniyante nan xawa senbe roono tanganden katu danŋu kuuran do feera kurunbo Maali danŋa ; na jamaanen dingiranun tokki me yi, na haqilitoqe ja do nafaanu beenu ga n katta xawaranaaxunu, mefirinden ga toŋono ku beenu do xiima xooore kitande do soxanfoonun do soxanfo yillandi lusininun ŋa.

Walli Hanniyanten ŋallinden killen ŋa, nafaanu beenu ga do fonnaxayaaxun ŋa na ken bagandi, jamaanen yinmun naxaanisiitiyen na kafi ken ŋa sariya be ga gollun newondini duudanun maxa. Na hanniye siri xoto maarana kun ga sinmayun segendini katta dudaaxu, duwutte do kitayun do naaburen kuguye do ku nafaanu su g'o maxa.

Jikken maranden janmoxon geesunden kanma a do tangande, na katudanŋu ja yirangumun danŋa.

Duna jamaanunna Maali dudaaxu, a hooraaxun daro a do hanniye do funtifoonun yillanden ŋa.

Maarenkafo be ga ro saahelintan jamaanun do me naxa (AES) Maali ; Burukina a do Niseeri, ken ya jaana kurunkittun kappen newondini n'i ja baane, medeemando do fo wo fo ga baratini yiriwayen kaane jamaanu ku yi.

N saxunten w'a yi ti wallu Hanniyanto nda ro ta yi, sikka su nt'a yi Maali yirwanten tuufanun wa taaxunu

► Minisitiri yinmanken sefon yagonu

Minisitiri yinmanke
Dr. Choguel Kokalla MAIGA

Maali wallu Hanniyanto do siine 2063 a do jamaanen ga da feera be ro ta yi do kaanandagayen ɗa ni sigira xoore ya yi do « Maali kurunba » taaxen ɗa ken ga Maali renmu hanmi dallante roono ta yi, jamaanen su ga da me ɗi do fillantaganden ɗa.

Hanniyu kurunba nan xawa Maali kaanandagayen killen saasun ya bakka non ɗa yere do siine 2063 do killi sahabanto kun ga kaane dagayen koyini kitayun danja na a saxu nafafo be g'o maxa, a do jamaanen ga tenji sangalli buru beenu ga d'o yoori n'a ɗi fiinun nta sariya noxo, tonɗu kanma fe. Ke golle nan xawa o bagandini killi xaso ku yi ya ma Maali kurunba taaxumoxon sirondi a su danja « Maali kille » ma « Maali durantaagumanse » ken ya n xawa bakka.

Ken bakka ti dudansinmayun ya yi, nuxudunsafaaru duumanton ya yi.

Sefe wure ni nan saxu Maali renmun tuwaaxun ɗa, a su na a raga i kiilun d'i haqilen ɗa, ti sere nta riini giri ti noqu su yi na Maali taga.

N ɗaxalinten ya ni, baawo, n d'a tu ti ke golle su dabarinden giri ti Maali renmun ya yi, kitayun so Naaburen minisitirin haqili siren

Geesunde noxo ; golliraqun do saran kafonun su taqen g'a yi.

N'a saxu Naxaaduntooren yinmanken duntengaaxun kanma a do a ga fo laaten walla, Koloneli Asimi Goyita, jaman kandagumun takki ti i wa hanniyen hanminun yaaxen bagandini.

***Gollu joppande do hanniye 2063 a do kaanandagen
Feeron wuccu naxando noxo, a ga ɗa***

Desanburuxaso 21 siine 2023 SISB noxo

► Kitayun do Naaburen minisitirin dantaxindi sefo

Alousséni SANOU,
Kitayun do naaburen minisitirin

Maali jaman faayi i durantaarixun biren ya noxon na ke dinma politikin Naxaaduntoore be ga ta yi saasa ni jikke fo xore ya Maali danja, a renmun d'i kittun ro a wure d'i yinmenu xunbane danja.

Naxaaduntooren yinmankon ga da a hanniya ti jamaanen muuman ga da hanniyu beenu siiti i su ga da me ni do fillantaganden na (ANR) kun ga do kitayun segeyen na nan na 10% tanjikke (30) siine noxo, jagandi tuwaaxu kuruba na waajibin na n'i bangandi.

Walle Hanniye 2063 be ga giri Naxaaduntooren yinmanki xoron na wa naana dudankitayu sabaabu a do yiriwayi sahante yi Maali taaxunte noxo.

Ken hanniye saxu, jagande ya kanma a ga ma na ti miilaye jamaanen moxonun su killun kanma na nafa sahabante kita do xiimandun na a do tuwaaxunu beenu ga kite do kaanandagayen do yiriwayen fillagirinde hukumun moxo duumanten noxo (CREDD 2019 – 2023) a do Maali 2025 xunbanen tuwiye a do feera tananu su ga tejini jaman tan ga roono kaanandagayi duumante yi Maali danja.

Bagukille ke da katudanngu kafunma me yi Maali ga da kun koyi n'i tan gemundi ku siino xotoyu beenu ga saxu Maali kanma, sangallunden do fitinanu be ga ro a noxon na.

Kaanangolle ke ni sinmayin yokke ya yi do jelerja sirun kitande, na sugandindu siru dabari nafa ga ku beenu ya jamaanen fiinun yaaxabaganden danja.

Hanniyu ku wa riini i du xoto do jamankafon kitayu beenu ga do ku yi : (i) Mareranun kitekillu do

nafafoonu beenu ga i noxon na ; (ii) wurufoonu, kuura, xibaarinden do kunpabagandi killu ; (iii) na senbe ro katudanngu ya ku beenu ga do golli seerande a do gollide nafa kite killun na ; (IV) sahan jiidinde soron danja a d'i biremoxon do yoorinda ; (V) jamaanen fillantaganden do na senbe ro a yi a ga n katta i kandan wurundini noqun su kanma.

Poroje nafanmanu jaman kafumanten danja na tuwi n'i ro ta yi do Hanniyun njallinden na siino tanmi su yi. Ken naana ti ku killu ya yi (i) marande a do gollun kittisaxunde ; (ii) killu, golli xoron do sere sahanto (kuura, wurufoonu, debixoron taaxundimoxo sire, xaranje, saha, TIC, k.d.m) ; (iii) dunafanden do kitefo fanon yillande (soxoye, nijnen wuredfoonu, k.d.m) (IV) yoorindan do dinman yillaye.

Ken dangi falle, gollira be ga ni IGM ken wa riini natali xore dabari do kitekillu ATLAS beenu ga du nan katu golli dabarinton xendemen koyini dinma su yi (dingira, mara, a su kafumante). Ken dangi falle ANCD na kunpabagande feera kutu do xibaarun sanginden do i faamunden na soron na.

Ke hanniye dabari xo "kitaabi xullen" ya yi, xunbane xibaarun danja.

Tannaxate siine xibaare ya ni, a ga taxandi gudan naxati (4) ya, siino tanmi – tanmi (2024 – 2033, 2034 – 2043, 2044 – 2053, 2054 -2063)

A ra nta naana ma yillayu beenu ga n xawa a do tuwaaxu tallan kininde gollirabu beenu g'i ro ta yi, n'i koroosi, n'i xiima.

Nuxudufu ɗallinta deppe

roraqe

1. gelli 2012 siine Maali tunni xotoyi juppe ya noxon ɗa n'a sabaabun ɗa sere baratinton do xenperandangaanon xennen ɗa jamaanen kinbakkan d'a naxaanen ɗa ken alihaala da kitekillun dagamoxon piriti – parata, i ra wa hari bagu killun tonmandini. Hari sugandindu ga dabari 2013, siwilinun ga saage tooren ɗa ken ga da jamaanen taaxundi i xaren ɗa, xotoyen jufoyen da maranden xotondi. Yillaye be ga ro maranden ɗa siine 2020 a Uttunxason 18 a do yillaye be ga ro Naxaaduntooren dagamoxon ɗa nan gemusiine 2021 Menxason ɗa, ri ti yillayu ya politikin do tanganden ɗa na jamaanen teleɗondi.
2. Fo wa maali maxa, yiriwayi killu beenu ga n katta tallan xiima kiɗandini na killun tallan sirondi (killu, kuuranun do jabarindi killu, kunpabagande) a do fi xooron ɗallinde. Na kun kitekillu nafa bagandi do yiriwayi hanniyante tannaxate (40) siine noxo kun dabari. Wallen wa fatanfansiyo koyini nafafoonu kanma a do haajunun ga fo be yi nan dangi xotoyun ɗa.
3. Hanniye ke killen xooron ya ni Maali danɗa nan katu dangini xotoyu ku yi na yiriwayi duumante dabari jaman danɗa tannaxate (40) siine noxo. Gollun ga riini ɗa fiinu beenu kanma kun ni : marande, kitayu, meragenme, biremoxo sire soron danɗa n'a saxu yillayi xooro do naaburen rora do nafa kite killun ɗa.
4. Jaganden d'a koyi ti maranden bagu killun faraaxi – faraaxiyu, xo jamaanen sigira a do kaanandagayen kittisaxunden ya ni golli fanon ɗa. Naaburen roye, ɗiijanberon xibaaru, kafini kuuran xibaarun ɗa kun xa ni golli xooron ya yi kuudo jamaanen nan taaxu i xaren ɗa sinmayi sahabante nan ɗa do kuuran do Naaburen roye fiinun ɗa.
5. Maali kaanandagayen hanniyun bakka ti sigiranu sikki ya yi :
 - **Xibaari sahabanton kitande:** Xibaarun kite ti ken sigira ya yi. Nuxufoonun ni. Fo danginton bangande, jaman hanmiranfiinun faamunde, minisitirinkaanun haajunu kafini yaaxamaxon fedden do dadaanun xallu.
 - **Faraaxiyun muurunde:** a ken ɗa tirindindi xoton tuwinden d'ifaamunden ya kanma, Maali xunbanen fi xooron moxonun gemunde.
 - **Wallu Hanniyanton do feeranu :** dudanhaniiyi wutunde do xotoyu do lonjuru tuwinton ɗa a do jaman lamuurifoonu.

1. Kaanandagayen lonjurunu

6. Kaanandagayen lonjurunu beenu ga tuwi kun ni : biraado, tangande, saha, xaranɗe, ji, soxoye, misikiinaaxu, gollintanɗaaxu, kitayun sorogondimoxo sire a do killu. Marande, naaburen roye, ɗiijanberon xibaaru a do kura kun y a na fiinun sabatindini.
7. Naamen do yerewuraaxun waccinden ni lonjuru xoori faana ya yi do jaman haqilen wudunden ɗa. Xiima do daraja roye Naamen do Danben ɗa do sere su faabankan xanuye a do haqile xooro do nuxudunxullaxu, duntengaaxu, ɗorontaaxun do teleɗontaaxu kun ya n katta riini ti baananaxun do haqilitaaxen ɗa. Yinmakon nan xawa golli meragenmen ballaadun ya yi, kun ga laadan xirisi, diinadunko, Naamen do Danben tangandaanon do sariyan ya yi

Maali renmun wa sinmene i xunbanen ɗa

2. Xunbane xibaaru

8. Fi xooro sikki wa ta yi do Maali xunbanen ɗa katta 2063 siinen ɗa:

♦ **Kurunbaaxunde (Maali kurunba)** : ken ni ya gelli Naxaaduntooren ga da gollun jabarindi moxo be yi, ken ga na toxo ta yi na senbe ro a yi. A yonkin ni jamaane ya yi ga da i gonbonɗun tanganden hanniyen siiti a dalla a do na baanaaxun tallan sabatindo, na dango ro Maali dudaaxun ɗa katta a gollinɗanlenmon ɗa, na jamaanen bagandi falle yi na dudan hanniyu wutu kun ga saqa naaburen topotondimoxo sire waajibinten kanma do kaanandagayen feeeranun ɗallinde.

A bagukillun ni : Na fo kafu naxaaduntooren do hanniyen be ga giri ti jamaane be ga da i dudaaxun fillanko a g'i gonbonɗun tangana, saahelintan jamaanun maarenkafon taaxe (AES) ; kitayi sahabanto, saraaxun moxo tinmante, a do yoorinda tangante.

♦ **Jikkinxoson fiinu:** (jikken ma fagu) ken saqa do golli sire ke kaanandagayen segetiyanqayen ya yi. Ken taagumansen ni Maali d'i naxaanisiitiye su do jamaanen kudanden ɗa, jaabinun ma ɗa ken me danɗa : tanganden ma barake kita fina moxosiri do fitinanu ga ɗaana dinmanu yi a do ku beenu do jihadisinun ga da marafan wutu jamaanen xanne maxa. Fo be ga kafini ken ɗa, ken ni tooren yillankupaayu, tooren ga xenne dinma su yi, xabiilanun do me naxan fitinanu kun wa donmi roono sariyan yillayun ɗa, n'a ɗi goronko raganden do marandi moxo lanpunte be ga dingiranun ya kun wa fo kappa maranden lonjurunun ɗa. A wa do : Kacci xasen waranden yuxubu – yaxabanten ɗa ; baanaaxun do maranden kaanandagayun ma sabati ; saraaxun do yiriwayun kontonton ya ni.

♦ **Dunaye ga ra nta ɗaana ke be yi (o bara)** : ken ni nan bara Naxaaduntooren naxaanisiiti fin ya yi. Fo wo fo ga kite xo politiki, kitayun do tangande Naxaaduntoore ke noxo, a su na bono. Ken w'a koyini ti jamaanen fuuri, a haajun na do politikin do buuru gollaanon baane ya jamun d'i xeerin ɗa a d'i sunpun d'i xatti.

♦ A wa do : Naxaanisiitiyen kaccen kutunden ɗa : jamaanen fuuri, fo kafi tangandinbalaaxun do goronko raganden ɗa ; Marandi sappan na kare, jamaanen na ɗa ketu do jura yi.

3. 2063 Hanniye

9. Maali wallu Hanniye 2063 ni hanniyi xooro ya yi a su tan ga fo be yi a g'a mulla na Maali ɗa fo wuruginte yi yere do 2063 naxa. Ke golli feeranma wa Maali renmun sigindini fiinun naxaanen ɗa n'a ɗa sere yi a ga n katta i dudan ɗa nan sigi ti i dunarakutiyen d'i xunbanen ɗa. Maali renmun ya n da hanniyu ku safa Maali renmun danɗa i do Maali rentananu soron tan ga fo be yi.

10. A saqa fi kurunbaaxunden ya kanma. Maali w'a mulla nan ɗa « dudan jamaane be renmun ga n baana, i kafumanton ga ni, a maremoxon siren ga ni, a tangante, a kittayun sahabanton ga ni, i do dagayen ga me yi katta kaane, a soron sahanton ga ni, yoorindan tanganten ni ti moxo duumante » Gollun kittisaxu siino tanmi – tanmi ma siine 2063. Maali wallu Hanniyanten ni xendema xooro ya yi do Maali yillayen ɗa.

A dabari ti haqili kurunba yi, kaccen ga kuti a do fo xasen naxa, a hanniyen ni :

- Tangande sahabante : Na kandan wurundi jamaanen gonbonɗun su kanma ti feera be ga haqili duumante sabaabunu

- Kaanandagayi bangante : Na Maali kafini jamaanu beenu ga da kaane dagayen joppa n'a saxu a su tan ga ro yigiwayen ɗa, siinen kitayun ga tintono 10% yi do nafafo xooren ɗa. Ken segemoxo ya, jamaanen nan xawa katta kijene i hanniyen ɗa, ken ga ni jamaanu beenu renmun kaananbe su kitefon segenten ni, nan gemu 13.900 dolaari ya siine 2063.
 - Duudaaxun da senbe : na fo bagu musaqanun ɗa, na senbe ro faabankan kiteraƙun ɗa, xerexerentaaxu funtifoonun do soro.
 - Dugemunde moxo duumante : na barake ro kaanandagayen sabaabunun ɗa na feera kutu soron hanmiranfiinun ɗa kafini yoorindan do terendi feeranun ɗa.
 - Kappe sahabante be ga nta fallanyillene saahelintan jamaanun naxa : na senbe do sabatiye ro tangande be ga i noxon d'i sellan ɗa, jamaanun do me naxan fiinun yaaxabagande a do yiriwaye.
11. Kuudo hanniyun nan katu ɗallini, Maali nan xawa feera kurunbo ya kitana ku beenu ga soron fuutunu katt'a yi. Ken ya ni tanbo be ga do kitayun ɗa a na kijene ke xendema yi 80% kitayi xuruxutten noxon ɗa, n'a ji IDE nan xawa du taaxurandini nan tinto sefan 3.000. miliyaari ya. Tunarankon ga fo be rondini ken wa riini sege moxosiri tanpille siine noxo, saado a ga yanqana katta sefan 900 miliyaari yere do 2063 yi. Jin ni hanmiranfi xoore ya a su danɗa, nan ɗa yinme ti yinme (100%) katta siine 2063.
 12. Gelli misikiinaaxun ga joote sigira yi Maali noxon ɗa (44%) a nan xawa newono katta 2063 nan ɗa 10% ɗa. Kuudo ken nan ɗa kitayun taxandimoxon do faayinde nan xawa sariyan do ɗorontaaxun sabatinde. TIGINI taagumanse 0,24 Maali wa ɗaana jamaane yi a me ɗorontaaxu ga nta duna yere 2063 naxa. Ji sennen nan kite a su danɗa ni 2063 hanmin ya yi n'a ɗa yinme ti yinme (100%)

4. Walle hanniyanten bagukillu

13. Hanniyu ku gude – gude n'i ɗa siino tanmi – tanmin gollun ya yi:
 - **Guda I (2024 – 2033)** A hanniyi xooren ni Fillantaganden do kitayun yillande do Naxaaduntooren lamuuriyen ɗa, duranhanniyun ga ni : na barake sahabante ro jamaanen tanganden do a nuxudukoroosinden ɗa, na xenperan dangiyen kuruxa, meragenme, biraadon gaboyen d'a duumande, kitayun nan yiriwe ti kaanandagayi daaxaranu tonto maranu ku yi kuudo lusininun nan gabo ; maranden ɗanmoxon do killun nan tallan siro. Ke guda wa jaabi dantaxini do xotoyi killi gabo beenu ga ta yi, n'i maananun yinme tu na safaari sahabanto kita kun ga senbe roono haqilitaaxe, nuxudunkoroosinde, kitayun na sabati nan taaxu i xaren ɗa, kitekilli faraaxunto na kite na senbe maranden ɗanmoxon ɗa;
 - **Guda II (2034 – 2043)** : Golli xerexerento katta nafa xoore ga kitene ti killu beenu ya. Senbe na ro guda fananfo kitanton ɗa kun ga kaanandagayen newondini ke wucce noxo ti ku hanniyu ya : barake roye fo kitanton ɗa, lusini xantonun taganden do feera kurunbo ;
 - **Guda III (2044 – 2053)** : Saraaxun tallan segende, na soron biremoxon barakandi i ga jamu kitana na misikiinaaxun moxonma su ɗama, na ku hanniyu sabatindi : jaaranden moxogemunde ; xaranɗe, killun do koren gajanɗe;
 - **Guda IV (2054 -2063)** :guda fanon barakinde, ke wucce noxo lusinin hagen tinme ti dabariranun gabonde kafini senbe ga ro killu ya xo : julaaxu, wurufoonun do yaaxanjando

5. Yillayen ɗanmoxo sinmayen noxo

14. Ke golli sinmante saqa (Maali kurunba daga killu) uya kanma ti warimoxo tananu beenu kurunbon ga ni do yiriwayen ɗa :
- Senben do sariyan ga jamaane be yi a g'i senben bangandini jaman ɗa ti a kandan wurunde noqun su kanma, a ga geesundini, a kitten ga saqa kaanandagayen kingi sahabanton kanma;
 - Faabankan xanuye ti xuraye ti geesundaano do yaaxanto kun ga ni misaalu ya buuru golliraqun ɗa ;
 - Yillayi barakinte do xaranɗun ɗa kuudo rensahabante, faamunte, haqilante dunteɗe be ga dango roono fiinun ɗa, tuwaaxu g'a moxo, a ga n katta fo yaaxen bagandini ke duna noxon ɗa ;
 - Jaman lenmun xibaarun ragemoxo kurunba, n'i ɗa nafa kite kille yi nan xoto fonnaxayaaxun sigira kanma ;
 - N'i dudaaxun koyi gollinlenmaaxu ga a do jamantanu beenu naxa sakkati fo be ga ɗiijen wuredufoonun jaganden d'i nafanun taxandinde kuudo kitayun nan ro do yiriwayen ɗa.

6. Dallinden feeranu

15. ke hanniyen roono ta yi do ku fiinu ya yi :
- Senbe roye jamaanen sigiran ɗa ;
 - Saxiraaxu sage sigitonton kanma kafini kafon kitayun bangande ;
 - Senbe roye feeranun kittisaxunden do xunbane hanniyun ɗa
 - Senbe roye gollikittisaxunden do jaatun raganden ɗa
 - Senbe roye koroosinde do xiimanden dabariranun ɗa ;
 - Barake roye kunpabaganden ɗa kuudo a su n'i tan ro gollun ɗa, na naaburugumun jallen girindi ;
 - Na feera kutu jamaanen do jamantanu xalisigumun g'i naaburen roono poroje nafanmanu yi kun ga soron tintondini me yi ;
 - Natali na dabari do gollun tuwiyen ɗa.
16. Ken killen kanma hanniyun ɗallinden ɗaana ti poroje nafanmaanun do natalinun dabariden ya yi :
- **Poroje nafanmanu, kappen do baananxun g'i ya**
17. Hanniyun ɗallinden, Maali kandagumun hanniyen ni poroje nafanmanu kappen d'i tintanlenmaaxun ga ku beenu ya i ga n katta Maali kaanandagayun feeranun deemana wuccu naxando noxo.

18. Nan katu poroje Nafanmanu dabarini, a waajibi xunbane fiinun sinmayun nan ro ta yi do porojenu ku yi nan katu kaccen kuttu do fo xason naxa ti dingiranu xo i ga ɗi ɗaana moxo be yi ganni na nuxudufo kurunba yi do Maali tangandi kurunba. Ken ɗa sa, moxo kurunba nan xawa na jamankafo yiriwayen ɗa kaane fi ya n'a saxu gollira golliranu a do duranporojenu. Na noqun tengerenten tonto nan katu i kitana dingira ti dingira fo be do hanniyun ga me wuttu n'i yaaxen bagandi ti golli kittisaxunto xooro ma ti poroje nafanmanu. Poroje nafanmanu beenu ga baanaaxun do kappen killen kanma kun ni tanmu do baane (11) ya yi :

PorojeN°1:«[fatanbinnira mara/ Kuru - kuru](#)» Na Maali d'i fonkaaran jamaanun birandi

PorojeN°2:«[Xurayi kurunba](#)» Na Maali xurandi

PorojeN°3: Na lusininun gabondi Maali noxo

PorojeN°4:«[Kanku Muusa saage](#)» nan saage Kanku Muusa kiye kanɗen me dinma

PorojeN°5: Na Maali sooti roono duna noxon ɗa

PorojeN°6:«[taaxuran yiriwaye](#)» Biremoxo sire Bamako do maranun toorindebun ɗa

PorojeN°7: Na Maali ɗa Hub feeron killen ɗa fonkaara ke muuman noxo

PorojeN°8:«[Sankore golli kittisaxunte](#)» golliɗaɗaana sahanto, i ga fo tu, gollen katudanɗen g'i ya moxosiri

PorojeN°9: Maali nrinten do biremoxo sire

PorojeN° 10 : Yillayu beenu ga xawa, fi kurunbo, oridinateerin tan roye gollun ɗa

PorojeN°11: «Kunpabaganden daga killu » kanmun do wuredun xibaarun kitanden golli kittisaxunde.

• **Natalinun do kunpabagande**

19. Kuudo na xibaari siru kita do hanniye ke yi do kitera barakanton ɗakitayun do naaburen minisitirinkan d'a muuru Maali ɗiɗanxotten natalin dabarindiran maxa (IGM) a na jagande be ga ɗa do wallu hanniyan 2063 ken natalin dabari ti faayindi natalinu a do kitayun xalle.
20. Ken dangi falle Maali wallu hanniyan 2063 ɗa nta sabatini abada ma kaaron su taɗe ga na ro a yi ya. Kuudo ken nan xalige kunpabagandi feera kuti, ken ga taqiroyen ɗaana fo senbente, fo be ga tallan siro do kaaron su ta roye do yiriwayen hanniyan nan sabati.
21. Ken ɗa sa, poroje nafanmanu hanniyan to be ga Maali wallu 2063 nan katu dabarini ma naaburen nan kite ti jamaanen lenmun do duna xalisigumu tananu ya. Kunpabaganden ɗanmoxo sire, duumante be tinmanten ga ni jamaanen giyan ya naa tu roono soron ɗa, ku beenu xallen ga ni naaburen do tuwaaxun ɗa kafini xalisigumu, ken feera ya na jamaanen giyan tallan bangandini, a yinma noxo, fonkaaron do duna yi na jokkinden do kunpabaganden deni doome.
7. Koroosinden do xiimande sariyan killen kanma
- Xunbane gollun danɗa a do kittisaxunden feeran haajun wa geesunde sahabante yi an ti xo jamaanen lenmun duurun me naxan sefanlenmaaxun ga a ramuuru do gollira taaxe do fi rinton do jagandi feerante yi a tokkinten ga jamaanen yinmankan ɗa.

Ken killen kanma Maali wallu hanniyante 2063 da koroosinde do xiimande ro ta yi ken ga do politikin feera yi a do fiinun yaaxabagandi sappa.

Ken ni hanniye 2063 koroosindi sappa kamuranken ya yi, ken gollen ga ni na xunbane golli xooron gemundi a do jamaanen fi yaaxabagandera a ga koroosindun do xiimandun tokkini me yi

Hanniye 2063 gollun joppaadun naamariyen kininde SISB Da Desanburunxason 21, Siine 2023

kaanantaaxe

22. Na saxu hanniyi xooron kanma a do Naxaaduntooren yinmanke, jamaanen kandagume, Senerali darime Asimi Goyita lamuuriyun kanma kitayun do naaburen minisitirinkan da Maali kaanandagayi killi kurunban ro ta yi. Ken saxu jamaanen jaganden ya kanma ke be ga ɗa miilaye do bite kanma ga fa : jamaanen ga alihaala be yi, tuwaaxu kite do xiimandu do xaranɗu yi do kitayun fillangirinde a do kaanandagayi duumante (CREDD 2019 – 2023) a do sinmayu beenu ga ɗa Maali xunbane Menxaso 2025 fiinun do hanniyi sahabanto, xo toxo safandi karagndi (5ndi) dosaran haqen do wuyiranun tuwiye ɗa (RGPH5) a do kitekillun haqen d'i toxon tuwiye (RGUE) a do feeranu beenu ga minisitirinka su yi a ga n katta deemande ɗaana na killi kurunba duumante saasun bagu Maali kaane.
23. Gollun noxo, ku gollinɗandaru dabari : (i) Feeran jagande ; (ii) « Maali kurunban kaanen dagayen kille nan gemu siine 2063 yi » ; (iii) Maali yiriwayimoxo duumante (SNEDD 2024 – 2033) ; (IV) Poroje nafanmanun daru ; (V) ɗiɗanberon natalinu a do (IV) Kunpabaganden feeranu.
24. Maali kurunba kaanen dagayen kille nan gemu siine 2063 sirono do fi dantanto ya yi, kun ga ni duɗaye ti politiki be ga konɗi do hanniyi ke yi ; jamaanen sigiran nan tuwi a danɗa, soro ma Maali « renkurunba » feeran ɗallindi xaalisi.
25. Nuɗayen nan ɗa politiki konɗinte ke yi ken baane ya n katta hanniyi 2063 yaaxen bagandini. Ken dabarindaanon ni jamaanen yinmanki xooron do hanmudunko beenu ga da fiinun joɗa ti i ya ga da gollen faabaanaaxun wutu ti Naxaaduntooren yinmanken faaren do minisitiri yinmanken sefon ɗa. Soron nan tuwi t'a yi ti fo be ga da Maali xunbane 2025 fin lanpundi ken ni politikin ga ma i tan kaf'i yi ya ma i m'i naxaanen siiti d'a yi moxosiri.
26. « Maali kurunba daga kaanen bagukille nan gemu siine 2063 » hanniyen dabarinden do a wallun ɗallinde nan xawa soron sinmandini jamaanen yinme sigiran ɗa, nan golli ti tuwaaxunu beenu ga kite nan dangi do naaburen gollinɗanmoxo siren do kaanandagayen ga kitte saxumoxo be yi. Jamaanen sigiran nan xawa xoorono kitekillun ɗa. Jamaanen koroosinden nan xawa wurunu kitera sahabanton kanma ma nan golli i noxon ɗa.
27. Jamaanen kandan ya n xawa wurunu kitekillu sahabanto ku su kanma. Kandan nan wuru tangande, xaranɗunde, biraado, kuura xibaarindi killi kurunbo, sahan do safaarun kanma.
Ken ɗaana ti senben ga jamaane be yi ya, a xoten ga ni a ga i duda kitayun ɗa. Jamaane be ga i sigiran fakka yiriwayen killun su kanma fo kitanto, i taxandinde, noqu sahabanton moxonun gemunde ti bagukillun su yi, koroosinde, kitayun do hadamarenmaaxu. Ken senbe roye jamaanen ɗa wa riini ti dudankitayun yiriwanden ɗa, na saxiraaxun tallan tonto, na newoye ɗa Maali naaburugumun danɗa do nafa kitekillun ɗa. Ken ya n riini ti dudaaxun ɗa do kitayun ɗa, yiriwayen na ɗa, xaaletsin na kite do hanminun jaaranden ɗa ken do Maali segende.
28. Hanniyen saqa « Maali renkurunban » Ya kanma sigira ga ke be yi i g'i faabankan mulla n'a danben daro, soobugume, gollinɗanɗaana, haqilante, faamunte a g'i naxaanen siitini do Maali dudaaxun sabatindi feeranun ɗa a ga jamu xanunu a su danɗa.

Maali renkurunban ga do fo be yi ken ni golli seerande, du dabarinde (faabankan lensiraaxu, dutuwiye do fon dabarinmoxo sire) kuudo kafo nan taaxu, jikku siren ga ke be yi ti yillaye, ɗanmoxonun yillaye be ga riini ti Maali kurunban ɗa. Ken hanniyi do xaranɗunde be ga saqa o Naamen d'o danben kanma wa me wuttu do faabankan taganden ɗa.

Ken killen ni xaranɗudi killun tonginden ya yi (jikkunde katta xiimanu, haqili sirondinde, faabankan xanuye, golliraqun moxonun gemunden do feeranu), yaaxaraxurayu beenu ga Naame, ɗaxalindifiinu, fataxaayande (dangumaanu / ɗunanɗu, suugu, regetaanu, tiyatirinu a do filiminu.

29. Hanniyun ɗallinden sabaabun ni naaburen ya yi. Duna ga moxo be yi lenki xaaɓisin bakken xoten ni moxoburu, xaaɓisin haɗen roxo be ga ɗi gilli duna naaburugumun jamaanun do me naxa a do nan ɗunɗe fogumun lamuuriyen d'i sagon ɗa. Ken ɗa, kuudo hanniyun nan sabati jikken nan xawa jamaanen yinme ya kanma (yinmankon da feeran kutu.Fonnanxayu senbento naxaani siitinton wa Maali ya kafini nafafo gabo yi xo : Kiye, ji, soxanɗiɗu, daaban do ɗiɗen wuredufoonu sigira xoore wa maranden ɗanmoxo siren maxa, sariyan do kiiten kutimoxon siren ni ken be ga riini yiriwayi sahabante yi.)
30. Eyiwa sa, yillayu beenu ga ro do ɗiɗen wuredufoonun xibaaren ɗasakkati sariya be ga wuti siine 2023 a do taaxuran sariya a do jamaanen yinme golliranu dingira sahabanton ɗa kun kitekillu yi kuudo nan katu hanniyun ɗallindini do yiriwaye Maali danɗa. Naabure be ga kitene do ɗiɗen wuredufoonun ɗa, ken ra wa ɗaana segeye sabaabun ya. Gollɗannaaburen nan fuɗu sefan kamo karagi miliyaari ya siine su yi. Gollɗannaaburen ga kugu ti haɗe be yi, ken nan fuɗu sefan kame miliyaari ya siine su ; ɗiɗen wuredufoonun tonon daga sigi sefan wujuunu karagi miliyaari ya siine noxo ; fo be ga kite do gaagayen ɗa ken nan fuɗu sefan wujuunu tanmi miliyaari ya. Ken ra wa haaju sirono a nda kafini jamaanen do duudanun gollɗanlenmaaxun ɗa (P.PP) a do fo be ga gilli ken do tuwaaxun do naaburen deemandi sappanu.

RORAQE

31. Maali ni jamaane yi a kitaye man gaba a kitekille taagumansene ti lusininu lanpunye yi, a fo nafante xoore ni dingira fanan do sikkande yi nuxudunkitaye noxon ɗa (PIB). Xottoyu yogonu wa ke kitekille kanma xo fanka loxoye ke be g'a dingiranu yillayen d'a yiriwadinden murono. Fo baganto nt'a gaba moxosiri ado a xenpene kitayu dantanto ya yi xo kotolle, kanɗe ado soxen do naaburu yillanbalinu. Ku taaxura kitayu bagandindu fo gabo jonkon xottoye n'a sabaabu ɗa waxati moxon do allankuye yi (kanme, kaawaye buurun riye, kdm) ado birado fanon jonko wa riini ti fo baganton kitaye sabatinbalaaxun ɗa.
32. Gelli siine 2012, Maali wa kasaara dinma gabo noxon di a ga da a sigi tontonu yinmenu baxabaxa, na a sabaabu ɗa soro muritinton do xene gajan sappanun do jihaadaano kafumante gajanɗe yi fana Kidali, Gawo ado Tumutu nooron di, falle yi nan kiɗe Mooti, Segu do Kulukoro. Ken moxo wa a yi na jamaane kitekiilli xooron hanniyenu xotondi ado a ra wa riini ti buuru politiki ɗanɗen jaabinu bonondinde yi.
33. Maali kitekille wa hanniyen gabo kinni naaburubagandinde killen ɗa ti dingiranu gollu yiriwadinde yi ado kitekille be ra wa nafa xoore kitana o ga na fo taganto moxon sirondi ku beenu wa riini ti naaburibagandinde yi (killu, jabarinkille, kunpabagandindekillu, kdm.) ado gollun moxo.
34. Xo dingiranu beenu ga wa nafa roono, o ra wa konɗo :
 - soxe dingira, fo xabiila gabo g'a maxa, kitekille xoore ti soxo ɗiɗun ɗa, nafabagandi ji nafante xoore, daaba gabo do xabiila gabo ti nagaanindira xoore, ɗexemaraye kitekille bera xoore be moxon ra wa sirondini, jaman fo gabo ni fonnaxayu yi soxen danɗa, soxe dingira sangalluto dagankaaneton moxonsironde, dagankaane xoore sariyankille plan di, sariyankillinman do taaxanma kuudo na soxe dingira toponɗi, xerexerentaaxu di ti duɗaye yi ti soxe jonkoyindi sariyan d'a ɗanɗi sariyanu yi ;
 - daabamaraye, ti kitekillu yi noqunu nafandinde yi « tiye », « xati », « fate dabarinten do fate » ado « sellinmaraye » ku beenu ga riini ti golli xabiila gabo tan ronde yi ado katudanɗu ;
 - soxo lusini, kitekillu xawa yiriwe xerexerentaaxu di nafa kaccun di ku beenu ga do soxen do daabamaraye yiriwadinden ɗa ;
 - yirame dabarindi lusini, kitekillu xoore o ga na kotollen kitayen faayi ke be di 5% kamataaxe baane ya n yillene i batten di ;
 - bagandindi lusini, i man gaba, xa ti kitekille gabo, marande ɗanmoxon sirondinde, bagandindidu lusininu xurayinde ado Maali ɗiɗen wure tuwiye sire wa hanniyu gabo kinni naaburibagandindu yi ;
 - Golliraqun kunpabagandindikille, gaaganden yiriwadinden w'a di ado gollu tananu golliraqun danɗa wa hanniyu gabo kinni gollira dabarinden do segendinden ɗa.

35. Jamane daga kane nantigidaga killi siro kunbane kanetaxe dangi kitte sire, ku tananxate sino beenu gariini. Agolle ɗan yokku da feeraanu nan xaba mundini yaxa sire maxa.
36. Naxandon fanka gara ke kille be wuttu. Na fabanka leumu la muruye ɗa i sobe ɗa dumaye noxondi, ken wa ɗa na sababuya na girin nanxene sabatin di. Ken xaran ɗe wa maali xunbani ɗaamoxo a do a daga kane daga feero dantaxini. Keni sababu ɗayi na maali renmu gara haqire jaka bake be dabari batu xoore be toxo gani (ANR) naxondi na ku ro la keda.
Maali renmu jara Maali xunbani xanu moxobe, na si mayu gabondi daga kane kama, simaye be be gara waali renmun su ka fu manameya do ro rage baane, bugu rage baane ya.
37. Ke golle ma na yogo ya ni, jati ragaye xooro beenu ga dabari nan xaso na genu 2025 siirga kiɗe i kenpaanu ɗa, na kun kurunba naaxo. Ke golle mana ni maniya. Serge segede, xoore be ga dabari maali daga kane kama katta 2025, ken kiɗe I suda ɗa -Na Haqila ranukunraba naxe, katta Fo tana wuce gille kama. Golli xooro beenu ga xaba ɗana, feero kurunba no beenu gan xaba fayini-CREDD kappa lenmaaxu noxondi- timaye falle na gemu 2023.
38. Gemuxane tontonte ɗalinde dumaye nonondi, gollu xooro kanemaxa, a do daga kane sabatiye da ku tan ji kke siino beenu ga wa riini kae maxa na giri ti ANR ya-kotoye tana be ga wari na kaffu, gollira pi do golli yokki piinu ɗa keni Hagira, la sire ɗayi katta jimane golli mono sire ɗa a na ti golle do biraye fo dunante soro da.
39. Post credd 2019-2023 ɗi gan xaba na faranfinsiye ro i do golli xaso naxa, na sababu ɗajamane naburin ka politiki monoɗa. Tintiyen wa ɗana jaamane kita raqu xooro kanu-Na juidiye ɗa gollira qundi, na golle kuu j'aamane lenmuda na nema ɗa bee su da, na banoye, sabatindi janmane noxondi. An xaba jaamane nata xorondini, kata du kitaye ɗa naburinpi kittaye be ga jaamane kedi, sababu sire, gabe ke be ga, jaamanen di, ku ni gike xoore y aye o jaamane da katta janba bure ke be ga wuti katta o jamane ɗa.
40. Jaamane ke naburi kille politiki nuu xaba banbe finu siikki kama jaamane nooro xooro kittaye moxonu i golli monoonu a katta i na faanu ɗa i do jaamane kute nabure gollimoxo gara wa rone medi moxobe. Na feeraanu nu kuttu katta, transi poro, kura xubare, a do noqunu soniye me ya tokiye Na golliraqu deema, do jaamanen dingiraanu su ya moxo timante di Na naxani si tiye ɗa katta gollina ɗano xaranɗun de ɗa, nagollira gabondi gollaanu da, jukunde do gollen serande nan xaba na ɗi yilankupoye naxannendi-a do jaamane daga kane feeraanuundi- ken kuna na jate iagaye ɗa goll xabilanu a do gollinano a lihalaanu a do golli kite saxu moxoonudi, (lafuye, senoye, gollira xorosimoxo)

41. Jaamane na bure dingiranu, taxumoxonu do, jamane na ken kayetinan nataliye na nantila. Kitaye, alihalani yila moxonuku tanxaxante siro nonondi I kimaye, famuruye jaten haqendi, ni na tagumancindi hoyo. Tonjo ma, kun jaabiru a do i batte. Kun ni daga kille kurimba ya kibarinde kini moxondi, kuudo, naburin pi la muruye, a do golle be ga xaba dabarini ken da jaamanendi, maali daga kane gara wa taxandini no noro, na banoye liti, na naxasiye nama.
42. Duna jaamanu sappa xoore gemunxane katta 2030 siino, a do fatabinira kaffo xoore gemuxane katta 2063-fabakan do naxanisitiye na meya kuudo o jamane gara wa fanka kitana, na yilaye xooro dabari a golli moxondi, jaamane golli xooro i golli feeaanu a do i njallundi moxoonu kuudo, na senbe kurunba ro jaamane golli moxondi-que kuna wa na na saxu, haqila kuruubaanu, kama, a daga kille, a do dun i kute naxa du kibaare kana-saratini finu sikki ya yi. Na maali horaaxu battu, na duye a ya na nusali hamiye, do a sago daro, a do a kapa lenmun daroye.
43. Gollu ku beenu ga taadi, a wo golle nana ti sariya na, et wa a dumaye lano jamane daga kanendi- jamane lanputaaxu, na sababu na sariya battu balaxu na, a wajibi na golli mono yilla, na jamane labate taga, na kanda sabatindi, jamanen di pamanen horaaxu a do dukitaye na sabati- na daga killi kurimba wutu, na laxafiya ro o jamanen di- kata hadamarennu na-
44. Ke kayetti kuna taxandi sappa naxatiya
 - Segesegedi xerente wa nana noqu faana na.
 - Haniye kurunba katti jamane na keni noqu fillandi na
 - Daga killu xerenxerento a do i jallindi feerono wa nana noqu sikkandi na-
 - Gollen naye wa nana noqu naxantandi.

Maali kaanantaxen
nan gemu

2063

**NOQU FANA – JAGANDEN
FEESANU**

I. Noqu fana – jaganden feesanu

45. Feero segesevento na jate ragayen na dabarini maali fiinukama digira xoorona. Kuudo na golli moxoru tuwu, a do na feera kattu dagakanen fo dumante na kata jaamane len mu da naburen gollen na- ken kuna, na xorosinde na maali fiinu kama jilli jopaade na wara sassaya, na yorinda do dingira xoro su segesevento- na dantaxunde na sababunu kama, ku be jaabi gora ke moxo kurumbaunu riti. Alihala xoorobeenu ga tudi, danbe xote beenu ganta yelene, a do sababu siro beenu ga katta riini ti yillaye sire na

1.1. KAFFO

46. Fi xore bega maali renmu kane, keni jukku do danbe, na xasinde nanyi yereworo naaxu sabatinde.

1.1.1. Jamaanen lenmaaxun do taaxalenmaaxu

47. Africixesendimiju) (ronnd 9) Da koyi nanti maali rennun fanka i faabakanfi nan xoto i da, diina xabilanfiya. Xabila suga jaamenendi, duigira xore su ga jaamanendi, kame/ kamen taxura su gadi, tan sege do karago su nan fabakan nan hasono xaila na- ken kuna ni ta gumance sira funbe, na koyini ti maali renmu na me nunda, i wa gemen baanen di- E wa kenimaali alihala yogo yayi gili gani-
48. Ken falle, maali noxo, a su di i diina, di xabila, hari muqu beenu ga wa o di, et wa beesu di i sago parati, politiki kille kamaken na sigi 2022 nino 88% (tan rege, do segu) kame taxura su, ti i kukille ta taxulema diinan fidi wala muqu beenu ga maali noxon na, wa sere tana politiki kibarende, ken segesevende wuru 93% kama kamentaxura sudi wala 86%, 81%. A di moxo su maali renmu ta luti sero moxo munda yugodo yugo, wala yaxare do yaxare, yaxalemaaxu, wala me xanyendi. Ken nana koyini, nan gemen balaaxu bega maali noxondi sasa, keni sero bante nanyi, a wuti a xanen maxa, na maali guruya baanen ya-na girido fallen jaamanen tanaanu katta maaliya.

1.1.2. Silamaaxun tan roye politikin na

49. Si lamaaxu tangande maalindi, kenta silamunun haratinin du di, jaamene kibaare kuten xorosinden di- I du da xotonten ni, fabankandi, sappaanu noxondi, na sigi i gira na, noqu su jaamane fakanmaan gan konto, wa i ga lahu.
50. I do toquide na, noqu ya, lahidu time ba la axu gara noqu be boxo ti jaama fanka na- jaamanen xore ye, a do sakuye ti girira do dagaraanu na. Se ben bega a maxa taxendi, ke na a xoorondi sero maxa, beesu wa a batta- (international crisis group 2017)
51. Ke haqile kurunba be fayi maali noxondi, sasa, a di jopana li na wutu kamo sino lagare ke naxane do a lagaru nanyi. xapana kurunbano I do lamuriye kurunbano ga meya- la muriye xore ni, haqulun yila katta si lamaaxu na. I taxa xenpene tegerinde na, I da girinan, xene kafaya-na du na gemen dabari daana ya, kuudo, na kaffo taga tagaye kurunba ya kata diina na.

1.1.3. Soron taaxumoxo jamaanen na

52. Sero su jate gemu 22-395-489. Hadamarenme nanyi na gemu 2022 si inoya I go birene 1.241 238km² agana maali sero taxandi a njina xote ya, au wali na sero ma gabo sire njine da- km² baane su, sero 2,9 hadama renme wa ken kama, ke jate nana gemu 1960 siino ya-
- Ken falle a na 7,9 hadamarenme ya km² su kama ken na koyini nanti km² baane sero haqe be ga birene ken kama a gabo na wutu 1960 siino na wara lenki kotta ya, xeri an gada jaamane biha xore ke fayi; hadamarenmu ga noxondi i kugu moxonu ta bana noqu

ɲa- jaamane sahelɪ kitte wa a wuthunu tubutu, kata gao, kidali, taoudenɪ a do menaka-bira xooro wa fasini Ho HO ta a noxondi ma kawaye- ken noqu dikka dina jaamane muma taxande ɲa 60%, xeri an ga da jaamane sero sappa kame/ kame kame su sero ɲeri ya na ke bira xooɛ di seren haɛe loxoye ɲjan xotte kama, ken ɲani ku noqu nu tagu mance ɲa-sera bane, km² baane, ken ɲana koyini nanti noqu ke taxɛ xoteni.

53. Xeri noqu be gani, a ɲjen fakka ɲani ji, wuree dufo, soxora ɲa.

54. Jaaman fini joti fi yayi, non daga kane gollendi, gili gani, ken sabuda maali gohoronena da sariya fucce wuttu, kata, jaamane muma sero haɛe politiki ɲa- ken politiki lamuriye ɲi seron haɛe a do sorogaye xoorondi, na tigiti, xaran ɲinde, jarande, lenmunu naxahande, woanu, a gollinpi kin di menu xarifante

55. ken politiki ɲalinde xarifante ɲi (porogramu xerexerente, ya na jon koye fabankan gollen xooro ya kata jaman ɲa- (PPIP 1996-2000). A ximande ɲa 2001 siinoɲa. Ken ximande da, fatanfanciye ɲa sero jate duuda naaxundi, a do na koyi nanti fo fogani dagakane mousaqa ya a nu su ɲalinde dabari- gollɛ su gaxaba ɲana bane bane a sero ga. Lamuruye danta toyogo nu wa, ma ku jate-feero be ga katti sero jate ɲa, ken kafo dagakane xooɛ feeraanu kutu ɲa. Kapitalenu nata ma wari kata ken gollira musaqa kibare ɲa.

56. Keri a dayi moxo yogoya, sero gaboye ta ɲa na basiya. Kata seraaxu, do nabarinfi daga kanayendi. Jate ragaye ɲa kuudo seren fanka go lenminaaxu di, na ke ɲa tonon ɲa. Jaamane nan xaba hadamarenmu gaboye sigi tonte ya yi da ga kane gollen di jaamane nan xabe I jo koyi yaxaru do len munu demande moxo sire gollɛ laxu ya, mi na duu kitta- A do na feera kattu I go sagene me battendi moxobe ken nan sabati- ken jote ta ɲnemene, man jate xeren xerente, da, rage ken alihala kama taaxura nu do dingiraanu beenu sero gan gaba

57. Fanka ga jaamane su di, a do jaamane su ga fanka muruye, a su hadamaremen gabe ɲani, et wa kittaye xooro ɲana à su di xeri a fofu nabure a do à jaamane daroye ta maali baka- ken ɲani o ga ti jaama ni senbe ɲaye, a do xeri, ken kuna haqile nu na yile jaama politiki ki baarendi

Yoorinte 1 : Fonnaxayun mejiyi xooɛ

Na wutu decenbru xaxo tele ɲa na wara a tenpile ndo fillo ɲa 2023, maali da len mina kara kafumuya kuudo, na alihaala nu segesegen, kuudo na jaabi xaano muru i joti fiinu ɲa.

Ma na xooɛ ni, yilaye xooɛ be ga taodi jaamendi, na len minu sigiraanu xorondi kendi, lenminankara kafume yak e dabari sigiraanu sikki noxonde:

comininu dingira, nooro xooro dingira, a do jaamane muma dingira.

Kamotummi comini, noore tanmu a do kabu, a do Bamako noxo-tan jikke a do jamane bane maali renmu ga ku beenun di falle lenmunu da du toxo falle, na sefelemaaxu dabari ti mexen kacce kille ɲa nan bou gou falle-

Sero xabilo sabe ɲana me ɲi kafu meya ke noxondi debi xooɛ do soxo raanu lenmunu xaranlenmu, gollipanno fasadin tonje (sin dika) sero lajurunto, kin di I meeno) meran ka foonu sappaanu farati politiki nu sappaanu leminan kara yaxa maxen nu nan siri falle do yaxɛ maxaanu kutte sero xooro, baka maali xana jaamanandi-

Lamure xooɛ ɲi na alihaalanu sege sege, na gabinu kini joti yimu ya le mi nankara xerexerentaaxu maxa, na fodaxayo sigiraanu toton, maranden, do yillaye xooro beenu ga taadi, fabankan siguidendi, kuudo u na sigi I sigira ya, maali kurunba siguiden di

(II) Na demande kata leminankaraya, I giri nan xenen di kata tangande, laxafia, banye gollen di do, to kiye gollen di, maali kun banida.

jeunes III) feera nu kattu kuudo, jukkunde, xaranjuunde, nagolli raqu jupni fondaxayu da.

Kuuda, maali daga kane, wuru giye à do lafiya fo dumante jaamane noxondi.

(IV) porogaramu, haqilaaru jallinde na fondaxayu dema, na ma mungu do yaxaru ya, na ja foroba golle ya.

(V) maali kurunba dabarindendi, fondaxa yaaxu na ja sigi soleya- naxame nu na ja tagumance ya-do

(XI) Na sege sege den ja, alihaalaanu kama, kuudo ke ga bugu kotoye dama bee di, fondaxaye sappa, ma i na katta si kki i si giraanu ya, jaamanen sikkendi.

Mee wale ne me falle 256 do sarati xaanu lahidun wuti-kutira xooru tuumi do me naxa-we wale birandi, karogo bugufeeraanun di, maali kurunba dabarindendi ; karnudu xaranye, karamoxonu, ja diganu kandana, gollira xooro yuimanko, a do kaffo.

(I) Xooro yin manko (II) ku ja taxandi kuturaaru ku do me naxa (fondaxayaaxu) politiki alihaala kurunba (II) (fondaxayaaxu, a do hadamaro maaxu banoyen, III, fondaxayu do golli raqu, wurugaye, a do dagakane fo dumante

IV fondaxayaaxu gike solima (sero banan), banoyen yugo do yaxare jaamanen di.

(V) fondaxa yaaxu-do saha, name do danbe.

(VI) fonda xayaaxu kaffulemaaxu a do foroba golle ku sarati xaanu wa koyini, ti leminankara sape I si gira kama, fabanka si gindendi.

1.1.4. Debun moxogemunde jaye n'a yi kiteraquin ma faraaxi.

58. Maalendi, debexooro gaboye kame su tanpile do debo filli do taxande (22,5%) wa taaxuunu. A wa gollin fi ko tondini, roraxanu, kundanu wa futi, futini do ta te su ya.

59. Debi xooro golle ta jehi xo soxe golle xo fatan binira saheli jaamano kute. Debe xoroye, a do gollen gabaye ta bana an ta gollira qu xa yillana, wa (wurugaye gaboye) jaamane taxuraanu noroye balaaxu sababun faka ni kitaye ja mono payi. Noro xooro buccunu, a do taaxura xooro Bamako.

60. Me piye xooro be ga ja maali di duna su gari (Mali-OCDE, 2015), Mali gohoronent dougen taya, nan lenmine gabe kiye gollen ja. Mali jote xooro yogo, gollira muruye ja na wa gollaanu kane; jaho di (leminankara da). Ken golle kuna xaba ja nooro xoro padi, debu xooro tananu beenu ga maali noxondi. Muruye beenu gaja kata gollinfi ja, I da koyi nan te, sero beenu ga gollen murunu dnipile fillo ya, ye ro do 2035 siino naxa- a wa ja na taxura sikkiya ye rodo 2050 siino naxa.

61. Fun gani Bamako xerexeren taaxo maxe, (duna godi marara xooro a do korosindira kata Bamako ya) kenda koyi, nanti hari Bamako sigira gag emu 34% kamen taxura suya, Maali naburin pin, do kita yondi, a do debu tanamu xo (Niamey sigira ja 27%, konkiri) Bamako ma kata pana Maali dagakana kitaye killen kama katu dannen ja. Bari, Maali kitaye ban banten bite gollen ja yi à do jagu-couraye ta gollen di-an gan da Maali ki tuye do Afiriki saheli kitte kitayo saxu me wure a na wari ti Maali na wure du payi-Hadamarennu axu, garanta sabatinur ku beenu fallen, kun ma time janman da-I wa kontono jammandi-golle be ga ja kata (transiporo, sero la firi an nati la koli kan, labutani, robinet kundi menu, a do I tanxandi moxo do jamane ja ken ma time-Na saxu njinan kote, do soro taxuraanu moxonuja-Deboxooro, a do serogo gabono a noxondi hanen moxonbe

1.1.5. Kitayun do Naame beenu ga tunjan dagayen tun roono soron ja

62. Jaamen falle dagaye nan gaba Maali renmu maxa-na sababu sero haqe be gab aka, a do I ga kalici be wala riini mali noxona-ken kuna, kenni fo ya yi à ga sabati nanti teraanu nan kalici gabe ja wolo riini Maali, manda yi 2019 sino lane ya fone ga bagaye na toxo 440 milliari ya gaba a yanxa, na ja 433 miliari ya ga 2019 siiro, nan sage pana 652, 50 milliari

gaya, nan yanka kadi kata 508 milliari ga 2022 siinoya-

Na a tu, Maali ni o wa tonjon njina ya yi Muke kaa jani maali, Afiriki xexena sero-nerexere taaxundi-2023 siino, 209774 muke ji Maali-Gilli kotoye garo jaamanendi, maranden bono 2012-sero xalifanto ji fob aka, Maali sero nanxa- teranu- 2023 sero been ugari xarife Maali I wa 66722 Maali renmu baka a do ku beenu ga giri I taxuranu yaxare jagaba do lenmunu-

63. Na a tu, Maali ni o wa tonjon njina ya yi Muke kaa jani maali, Afiriki xexena sero-nerexere taaxundi-2023 siino, 209774 muke ji Maali-Gilli kotoye garo jaamanendi, maranden bono 2012-sero xalifanto ji fob aka, Maali sero nanxa- teranu- 2023 sero been ugari xarife Maali I wa 66722 Maali renmu baka a do ku beenu ga giri I taxuranu yaxare jagaba do lenmunu- Wala hadamarenmun yila, kupaye do jaamen na-(ku jate pana sappan pi payi) ken rawa pana sababu ya na hadama deyen falle do tatunfilli su ya- na saxu, jaamane kotoye Kaman saheli kittendi kontoye xoore, banoyen balaaxu, golli tajaaxu dule, do tanpiye, a do waxati yila moxonu
64. Wala hadamarenmun yila, kupaye do jaamen na-(ku jate pana sappan pi payi) ken rawa pana sababu ya na hadama deyen falle do tatunfilli su ya- na saxu, jaamane kotoye Kaman saheli kittendi kontoye xoore, banoyen balaaxu, golli tajaaxu dule, do tanpiye, a do waxati yila moxonu
65. Touja tereye politiki bagu da jalinden su falle, Maali jaamane yimanko wa jotini ti terende na-

1.1.6. Naxaanisiitiyen d'i moxo su, sahan ma sabati ken me danja

66. jonki sahaalihaalaanu ma was aye kini, xeri girina xene lahale fe-gollen wa taadi- jaamanen renmu gamasaha, dagakane ta sahatini, Nangiri (l'EMOP 2022) segenden ta faana na, kame sere su, 33,9% hadamareme do wate na na meya, wala, jogiye da a kita, xasu dangitondi, tiriden ke kane- sikki ken haqe gaba yaxura kara dina yugo na-36,5% a do 31,1% kame taxura suya, tandume siino, wala ken kama, a na ji i watu ten ni, wala i wa kale do bireuye naxa, a sababu ni mouraye wate na (sa mama), ken ga ni Maali jaamane duran wate na- kame sere su, a wa tandume do sero naxati, do bourounu naxati ya-64,4%.
67. Harisa, EMOP segesegeden noxondi, a do koyi nanti demande kilen be gakata wate gemen na I go tini (assurance maladie) ken kuna Maali jaamenen muma, kame sere su, a na ji, sero naxanti a do fonu 4,3% ya na ken nafa kitaana- xeri Bamako noxondi, kame sere su, sero tammi do filo, a do burunu kabi (assurance nafa kitaana) –Deben xoore sero dumante ni (assurance maladie) kama diina soxan debennu Da=Assi(assurance maladie) do ken alihaala wa kata sero, ku beenu ga xara, (33,1%) kame jate su- (6,4%) sero xaso na wutu tandume kata kamu na
68. ku kibaaru giri(EMOP) 2022 siino yayi- kibaaru be ga kite Maali rennu noki saha kama nan giri jarandiraanu na, a do jaranden kotoye Maali di ku na fayi ke- Jaranden alihaalaru, a do misiginaaxu wa koyini nanti Maali jamanen Famka domi watinin, 50, 7%, a do sero beenu sere ga domina wati kun jate ni 46,6%, sero beenu sero ga domi watinu ta fillo, kun jate ni 38,8%, Murunden ke jaabi nu na koyini nanti, musiginu gonad wati, in ta wunan daga jare (C5 COM) kame sere su, tandume do peru a buru burunu 367,3%, a do yime jarande do modinu nassinu, a do halale laboutani dudan golle kame sere su, sero(5,6%) wa da yere ya.
69. Hari sa murunden alihaalanundi, jaabi nu bee gagiri L'EDSMVII 2023-A wari nanti, fun be gani, yaxurun beenu ga sara bire na, kun yaxarun fo gabe wa jaarene na wutu 2006 na wara 2024- kendi a koyi nanti yarin dama beenu gara wisiti pase labutani ta naxanto noxondi qo kin daga sigi kame sere su, 35% sero ya 2006 siino, 51% 2024- Funbee gani saraye kibare na, labutani noxondi A ken dangi baka 45% 2006 siino na li 81% 2024 siinoya-

1.1.7. Xarannjen kontonten ni, seeranden do gollun nta me wuttu

70. Na xaran njen jni faana timandi Maali renme baananbe suda, ken dalla pana jote do kunpa maali yinmanke su da-ken sababuda, 2019 Jaamane yile sagene kata golli kiti saxunte ya siino tannu noxondi kuudo na Jukkunde daga kane sabatindi- An xaba timene 2028 siino- I ta a da (PRODEC) I simayendi, ken gollikiti saxente tila jalle, a wa sababu sireya, jukkundira golliraanu do a gollipandon senbendi ti tuwaaxu, do segumaaxu kata I golu na-bari na wutu 2012 jaamane jukkunden su ro garandi, na moxo nu su bonondi, sasa on xabana dabari fo kurinba ya. Maali gara sero beenu wara xarannund yi man kaaxu, kun miru ga ni ke be ya-on da yi tilana 2028 siino ya su, a na ni Maali di sago kita xarau- njinidira na, kata Jamane renmu suya- Ni na maali, renmu siru ya, ku beenu gar a wa Maali sigindini kun bani-
71. Ke gollin kitti saxunte jallinde, ma kata pana sahaba ya, beri jaamane politiki alihaalaru, kata jaranden a do Jaamane rennu jonkinu tangaye na, haniyu beenu gapi ga wuti kata du dan mareraanu xaranlanu ya a ma kata na na sahaba ya- Kuudo xaranye na na sahaba ya, feera xerenxerento xaba wutini kata xarannunde do gollinpija- gollen-xaranne kun a naa bane ya ken kuna lenki, keni joti do kunpa ya jaamane yin manko maxa- A do kahana Maali da sariti xaane gabe wutu a do duna feddo do menaxa, nag emu 2030 siino, wala afiriki fedde sarati 2063 diino ya-
72. Kota haqe bee ga kata Maali Jukkudira golliraqe, a yogo ni, xarannunde be ga pana xaran-lemu maxu, ken falle, I ga xaba gollen be pana ti ken tuwaxu ya I ta me wutu, kuudo a na na nafa do tonon na gollira na- informatiki ro gollira na xa, ken su falle, sero haqe me ga gollendi, a korosinde na gollen tanaya-xerexerentaaxu kana, Naxando xaranla, a do kanu xaranla A na sababu ya feeraanu su ga wuti, kata kun diginraanu dagakane na, a di I naburen musaqaanu, yaxe ma kata kitene a ya ken su falle, karamoxo konto na sababu na musaqa pun na, ken kuna a riini to kotoye kuten su yayi-yere ya, goho ronement nan xaba moxon kone pana

1.1.8. Misikiinaaxu, norontanbalaaxun do senbe loxoye.

73. Misiginaaxu bee ga sero kama a ma kille bane raga- na wutu 2011 na wara 2023 a jiidi ti sigiraanu filliya nag emu 2011 katta 2013 siinoya- a kane, kane taxura daga sigi, 45,1% kata 47,1% ken kuna da kamme, kame taxura yanxande, ti, 0,2 (fu do sigira fille) na giri 2013 a da 2014 naxandi, xeri na wutu 2016 kata 2020 a yankan moxosire ti 46,8% do 41,9% ken su fallen a wutu 2020 kata 2021 siinoya a sabati noqu bane 44,6% kame taxura sun a duuni 45,5% kame taxura 2022, ken kuna a xooro ti sigira baane yayi (1 point) kanen taxura a do 2021 siino naxa- yatilla na yanxa xen wure ti sigira 2 filli ya 2015 noxoja- Misiginaax gapayen ti gollen na an da xensen I dinma na- Foroba kontoye Misiginu Musaqa a do aamanen sero muma misiginaaxu ken wa siki 14,0% kamen taxura na nag emu 2022 siinoya EMOP jaabinu be gari 2023- Misiginaaxu gollen batte gemu 43,9%- giri nan xene gama na, nan gemu, tangandi balaaxu, kasara na, watu a do do gollira xooro kassaraanu na A wa koto Maali da, an kata I sigiran la gana 24% kamen taxura siiya-goden fimisiginaaxu kata 2030 siino jemerana-
74. Maali noxondi, Gini, xensendi miju da koyi, nanti norondi balaaxu roqo- A jonpade ni 0,4 (2011 siinoya) a lagari 0,33 (2022 siinoya) a sage do fallen ya ti -2,4% siino-siine- ken sage falle na fo dumante ya na wutu 2011 na wara 2021 siino ya-42% kamen taxura su siino-siine) na li 40% kamen taxura su 2019 siino -2020siine na siineya, misiginaaxu ga yanka moxosire indisiya 0,38 sadi a bica sege na na 0,42 (2021 siine) Nan yanxa qadi, kata 0,32 (2023 siino) ya ken da ni 0,33 a 2022 siinoya-noroye balaaxu la fuye kitta sababu ni toloye jayi, soro do me naxa, a golli sahabanto kata sero na, misiginaaxu go ku beenu ya.
75. Kota do tate su ya, moxo danben sudi, na kafu tangaye balaaxu na, kun na sababuya na taxe girindi na seron wara tunja terenden na, kata jaamane noxon, da fallen su ya- Na wutu 2019 na wara 2022 sero beenu gab u gu ibatten de, A na taxuraanu filli ya-na girin

207751 kata 412387 ya- I da ken haqey ya yiringa ta faana na- Fona joppe nan bugu jaama tereyen ya, ken xa joppe 2023 siino yayina na 354-739 hadamarener ya 2023 siino ya, ken jaaman kamen taxura su ya a na ny 56,98% ni yaxaru payi, 43, 02% kun ni yugu payi- Na gaba taxanden na 58% kanen taxura su, ken ni lenmuna buccu na + ku be wunu ga wutu o ya na wara siino 17 ans.Fo bugu ken jaama ya na sabu na tangande jiidiye na-

1-1-9. Naamen tuwiye do faabankan segeyen tuwaaxu

76. Maali Du kitaye joppaadu, naxani sitiye xoore na kuudo, danbe, do name na na gesundi dokko ya, haqilen do nangollunda-kun danbenu ya nu dangi killen ya na yero woro naaxu sabantindi, fabankandi- I namoxo yogo ni xoye yaxara xuraye na, siino filli su, me piye na na sange do soyepa-I na ti benali-Kun yaxara xunayu na sababu sire, Maali ren nu da me tu, ni yinme tu-yaxara xurayen kun wa koni arajokandi, Kun yaxara xurayo, i waxatinu deppuni, xa a di moxo su, siinendi ta baane, wala siino filli su ta baane, a ni pana sababu ya na tuwa lenmaaxu riiti sero do me naxa-sero beenu ga sange nanan, sero beenu, sangaanu faayini, a sero beenu ga i terinkan, a su ya ma me tuunu-Banaaxu na riini jaamanen di, suno do lijo nu na baane ya- naxaliye, kape do banoyendi. 2012 siino danginto-

1.1.10. Kafon kingun do yillayun soxoodi

77. Sarana kanda xene bakka leminu kama- lenki, sarana gabe yank onto. 1 yime wala I kore wurekunko gaboye sabu da, kaa gumu konto I like ware- ken kuna na sababuya, na kanda xenundi, na murutiye lo marendendi-lenme ta sarana terinkana, sarana yuime haju ta lenme maxa-du wa tele kata kaa maremoxo kurunba ya-yugobaane, yaxarin baane I di I renmu, wa duuda taxen dabarini, nan bugu foro bandi-Gani foraba taxe bono, jaaman sanki sarano konto jukunde na- lenmunu da famu, nanti marenden jene sarana ranta lenme wure, lenme ta sarana terinkana- sere su ta I yinme roono lenmunu marenden wure- bila wandi renmen.

78. Ken marenden konto na li ti lenme sarayen na beden di, Danbe do jukku lada xasun di lagari pana, me wale na, jukkun ware, danbe toxo falle- yero woronaaxu, muju do sabaru be ga laxundi kun senbe tate na-diganu do pangolu ma me wutu, gole barike daga- Seraaxu na nugudu samen na- na sabu na digamu do nan gollu na latu me ya-

79. Ken digiran, yillande tagumancen wa xo baanan be su ti ke ladaanu- A su ni I duudan yaxara xuraye dabari do ta ten su ya
 –Debensu, comini su, taxura su ti I duudan danbe
 --moqu su ga jaamanendi, a su do i duudan yaxara xurafo, si do si ta yaxara xurafo- ya
 - Naamen do jukku minisitirinka do i kappa lenmu da demande na kuudo A su na i duuda sanga fo kita-yaxara xu rafo gobo, naame do jukku na xabilan fiya-

80. Maali dagakane, da wurugaye sabuda, wajibi na ni, na Maali renmutagafo kurunba ya, kundo i na Maali kurunba siguidi-Ken na sidi, 2024 siino Maali gara porogaramu xoore dabari jaamanen muma da katta jukkunde do danbe xorosinden na- jaamane tabra siren su, jukku siren su, danbe sire su kafumeya kundo, na jottin fiinu ku gemu na saxu o waxati kama ; lenki be o gan oxo na.Joti fiini maniya : horaaxu, lafiya dumante duna noxondi, jaamane duudan maremoxo, na gike senbendi sero da, nan lenki kotoye ni, xeri kunbani wa newono-Jaama gaboye, kawaye go kama na jiidi, waxati sabati balaaxu, Feero gaben ga duna di, na xenu me ya do kitayen na, ki tiran yoku kurubanu ku beenu ga taadi, hinaye taxa duna di, hadama ga kama na du brunxu-

81. Yillaye tagumance be ga o taaxen di:

Sero tame mula, beesu dage senbe, yugodo yaxare- leminan kara wa jote na, I ga ma du dank a kita, I na toxo I baane ya- Fonda xayu da faamu nan, I yinmeru ya ni I kunbani dabarudaana na, I baane, wala I di yaxu- ken kuna, a su di I yime wutu hane- ken tagumaneen kurunba da fanka kitta o maxa A su wa du xensene, na du dama tu seri fundi, politiki killendi, sa do, kata waxati yogoya-

A su yimne ya na I yaxe wa la I kina sungandini ken kuna fondaxayu lada kurunba ni sero be do sere be da gemu, a xa na me wutu-

Ken janu yaxu taxa nana xabilandi, a supana falle ya- xiye wu tuye faban kandi.

Maali jaamane jillaye yogo yani, gani xiye wutuye nani faban kandi, xeri sasa noxono taxa, gide xiye kitana, xeri, a renmu nana a xiye wutunu.

82. Sobe tonɗoma, a do delile ti:

Hadamarenmaaxu dabari Feero jaamanen di (2009-2013) siino ku ga ɗa sababu sire na killu xere xento tonton seraaxu do jukkunde pallindi, politiki palluindendi- Na rage taya 2011 siino, nan hadamarenmaaxu dabarinde ɗa fabanka politiki ɗa lamuru ye na ɗa Maali renmen duudan dabari xerexerentaaxo maxa- A go I gollen do I sigirantu a go I ganxa bando tu-a wa I daro no danbe do jukku noxondi.

1.2. Kitayu

83. Tagumanco, dantaxuide, a do I maxa kutunde kitayo kama, gikku do jottifiru kuudo na kitayo dagakanen sabaritindi- Ni wajiibi ɗayi Fabanka kitayen gomundendi-

1.2.1. Kite kille su kingen segemoxonu do kiteraqu fanon ya na kaane yi

84. Na wutu 2015-2022 dalile kite Fabakan kitayen jate moxo kurunbandi- (S.C.N 2008)-Maali kitayen Fanka ni kiti gollen ɗayi, a do jagunde- Kanen taxura su 70% wa baka kendi-Jagu (39% do kiten gollen 31%) cisini gollen ma gabo xo 23%, kute wa kitenen sangalle (impôt). Naburen golli mono ɗa fayi ke Maali noxo siino, siino, 0,9% ken wa ɗana jiidiyen ya, I si ni gollen jiidini ti 0,3% siinen su-Naburen ke sahaye ni- 0,1% kata kite gollen ɗa. -0,4 ken ni sangallen ɗa- jagu ta kotoyen tu.

PTB de 2019 à 2023 en %

Tableau 1 : part des seeteurs dans le Siino 1 gollitaxu su taxe. Jate	2019	2020	2021	2022	2023
Kittigollen	37,3	36,2	35,7	35,8	35,6
Isinigollen	20,9	21,2	20,6	20,2	19,5
Jagu	33,5	34,4	35,4	36,2	36,7
Sangalle buccu (demande taadià	8,3	8,2	8,4	7,8	8,3
A su (beenu taxe saxe jaate haqe ɗa.)	100	100	100	100	100

Source : MME_DNPD INSTAT_Comptes Nationaux _ Avril 2023

1.2.2- Lusininun ma gabo

85. Soxo foonu beenu gara wa yilene birafo ɗa – Dingira gabo ra wa demande kitana, kuudo na yillaye liti ki tayendi – Ananti maro, kotole, tige, yi renu (xerentaxo maxo, mango, karaté, somo, benin, fomitere, naburiaye, Fate, xati, ɗexe, ku fo dantato yillaye ma xooro moxo sire, usini gollira ɗa- Fu be ga ni kotolen ɗa xerenxeren taxo maxa, ma kine i su denɗa (kenɗa) na wutu 1960- 1970 a golle ɗi comatEXI, do ITE na yaanu maxa- I yaanu ɗi kotolen ke yilla na, na meri na yiramen dabari, wa la na garen dabari

86. A ɗa i siniya yo, a ɗa soxo foonu ya say o ke su lafin wa demande, kuudo, ina I si giraanne raga jaamanedi- Noqu xooro gaben wa Maali noxondi, kuudo, ni ku gollu deman xeri lenki xota ke nimisu ɗa xora, gollen ta na soxoraanu ɗa- Murudano do soxa ano, ta me xala, soxo foonu ta gagene o saxaano, xalisi ta roono nonendi, ɗoroyen balaxu yinɗan kote taxandira ɗa, na kasara riti yinani xotinfindi kata misigirnu ɗa – xaranbalaxu a gollen tuwan balaaxu.

1.2.3. Senbe nta kitayu

87. Duudan Feedu sigiran ki baarendi 2017-2018 Maali ɗa 123ndi 137 naxa-nan saxu a nidesi sigiran findi, ti 33- baka sigiradi funbe ga wutunu 1 na wara 7 ya- A wo ko a gara 4 kita, peru di- A yanka roqoye sababu giri, golliraqu do galliɗan yoku alihaala nun di, a ma fo fo

kita yere na 2.8, Maali gollira xooro 3.3 nonki saha, a do xaranjende 3.1, a su kafumante 4.1 jaamanen muma naburen kibaaren rata jigi jagana ti ku jaabi buru ya. Jaamane sigira tagumancen di, Maali wa fallen buru jate ragayen go jopene ti gollu beenu ya, Maali lato kun noqunuya. gollinjoku, golliraqu, a do (sero gollinanjano) (jarande, ju kkunde) knibire, Maali lato jaamane xooro sigidimaanu na, bila ti a na fi kurunba koyi Auna sere ya-A gan da kesu xiiman na fayi, a na wari ti Maali wa fallen buru.

1.2.4. Xaalisir jura nta kite yi

88. Kalisi foroba naaxu, ma Maali nafa jangukilleudo banoyendi maali, jagundi yokku bega bakka da fallenya CEDEAO jaamanondi, a man dangi 8% kamen taxura su ya, na nu afiriki su yoken wa da 48% kamen taxura su, dunakatten 52 kamen taxura su

89. Maali go da some noqu beenu i gabu jani xeri afiriki ya ni yoke fanka gagana maali ya 81% kamen taxura su siino 2020 78,8% kamen taxura su gira CEDEAO kata maali, afiriki kuten da 2,2% kamen taxura su ya gaga maali ya duna kute haqen na 19% kamen taxura su jate ragaye da koyi, nan afiriki jaamanu kute taqen wa kama roqo dina duna kute xalle na na wutu 2015 na wara 2020 siino ya 85,6%, ken fallen 81% a do 14,4% na wara 19%.

90. Korosinde be ga na katta godin fi kibaren ya, a da koyi nan ti, kalisin fi duna nonoude yillaye wa noxondi, beri dolarin fanka na mula nan xenu, nan ri ti xalisin xibaren ti na ya duna noxo dolari do ero i tile jemen janguide beenu ga wuti kata rusi ya na gini ameriki do fanta xulira fedde na na ken sababu na i kerani gajajen key a, na haraxuu de kaba, na lelandi kata musu dolari do a ero na ken na sababuya na dolari sigira roxondi rusi maxa.

Rusi da sefe lemaaxu ro i do jaamanu kuten do me na xa, na saxuraxu riti, ken na sigi, chini da koyi nan ti potoronin ni ga bakka jaamanu beenu di I ke wa a sari xobono I goden di, I wa saratixaane rono I di I do me na xa, e wa I wo I garantini ti kanjan na- (ii)

Rusi xa ti, i gaji gagene rouble jayi, ken na ni rusi yime gaden na-(iii) keta xoben do gaganden BRICS jaamanu do mee naxa, ken wa na ti I yinme nu goden jayi, jaamanen tanaanu be duren na ro i kaffo di an ka na xoben tan an jime goden na- (IV) BRICS kaffo da goden kurunba bakke feera kattu na saxu wandi, goden sawunte bega i maxa nan xaxo kama- Goden kurunba ke be ga kawa bakka dunadi a fanka na na nabusen bari kanten jaya xo yi kanjan, potoronin, lithiomu, palatini kun di i meenu tanaanu- ken na pami kayeti kanteya, nafata ya-

91. CEDEAO kafo ka haqilen ga ni goden kurunba be di, a toxo gani`eco`. i haqilen na di na na foro ba goden jayi-

Faranci, do afiriki jaamanen dantanto zin manko, yi gara xama nantoxo key a yilla, xa CFA nafa a do eco a su ni bane ya yi jaamanu beenu go i horaax munda, i ga mula nan bugu mexendi, wajibi, i wa bala CFA na.

Fun be gan siri ti o jaamaru na, ken ni ya na`eco` wara CFA battendi, wala fiinu filli=

Na foraba goden dabari kafo da, ku beenu go haniyen baanen ya- (II) bananbe su ni i yinme duudan goden dabari.

92. Na duudan goden dabari, wala Foroba goden Jaamanu beenu go haqila baaneya ken moxo ni:

Kanjan su gabugu, a do kanjan be ga ma bugu faana na ken su jaate, kuudo na na gikke ya goden kurunban da- (na wure du foonu bugun de sigindi na kobe na duna saxaanu di, ti moxo- tanaanu ya-

Yokke be xobe ga ma wajibi nan ken toxonon,

Na duudan xoben na, bilati kun beenu nafanu ga xooro jaamanen di, a na ti yiganden, a do rondi yiramen. Na goden gomi mono sire.

1.2.5. Niipen wuredufoonun kite killun nan gabo i ga roono kitayun na

93. Na naxanni sitiye na kata wure du naburen gaboyen na, ni i na dagakane sigo sole ya kuudo, i nafa na xooro, ma i na na sababu ya, na wure du naburen tananu buguyen newon di, ke be gan fanti kanjan baane ya-

94. Ke be gami, wuredu naburen kittira gollen demanden ya- jaamane, da lahidu wutu

jaamanen remunun da, nanti i wa wureda naburen gollen jana ; Feera be ga ken ja, ken ni na du u dan taqe ya kini, wureda naburen gollin janan buccu ja ; i fanka ni Maali renmu ja yi A Mana ni, Maali ren munu fo gaben na nafa kita wure dun naburen gollen di-

95. Haqilen yanxanden di, kanjen ja ni Maali wure du naburen fanka ja- siino 2022 kanjen da 763,7 milliari garo Maali jiginendi dollari kalisindi – siine su, a gabono ti 35% kamen taxura su ya.

96. Jaabi xulen kiten, fun begani tagandi yokku ya baka wureda naburendi- a nanti Tabali fillandi=kanyendo mexen jokku bake gaboyen

Kaffo/siino	2019	2020	2021	2022	2023
Kanjen (tonnihaqe)	71 190	71,237	69461	72228	72593
Txor	6,43	0,07	-2,49	3,98	0,51
Maganesi	8125,44	13588	12660	35402	68771
Tx maganesi		66,00	-6,83	179,64	94,26
Doloriti (m)	205055,50	581820,00	376678,00	282557,00	381989,8
Tx doloriti (m)	-33,24	178,31	-35,26	-24,99	9
Caliqere (m)	432770,13	461711,00	447,644,00	137,374,0	35,19
Tx caliqere	33,20	669	-3,05	6	1089795,
Marbre (m)	942,42	9104,61	1649,00	-69,31	76
Tx marbre	8,49	-3,36	-81,89	100,00	693,31
PIMCO-SA (Fer)			-465,90	-69,46	144,73
Tx Fer					56000,00
Zaragaza sarl					
Tx Fer					

Kibaru giri= La poro 2023- wureda nabure a do coura gollen

Source : Rapport 2023 secteur Mines et Energie

97. Ken fallen sege segenden da koyi nanti decemburu xaso 2021 siino, wure du naburen bee toxo gani lithuun ken wari bougouni maarandi, siino, siino, an xaba katina 720 000 toni bagandi. Lithum, do foonu tanaanu bega bakka a noxonja- lithiun que buguden nan xaba tanpile do siino baane (21) ans janan- ken bire ja, a wa jinu a bakke njipe wuren, ken kijen i daman su ya 880.000 toni siino siine, wure du fo ke gollen ja joppene decemburu xaso 2024 siine.

98. Naxando fanka gemuxantooren lee ga killi (CNT) da wote ja uti xaso segu 2023 siine- Maali jaamanen codi kurunba Kaman kata wure du naburen ja- Depitenun su kaffumanti da wote dabari, kodi kurun ba ja sarati xarren sariyan noxondi, ken sarati xanen ya wa xalisi gominde dantaxinu – kamo karagi milliari ga (a wa gemen 803 millions \$) dollari ja-

99. Ken sarati xanen kurunba, wa jaamanen jamarini, ti 30% kamen taxura su kitayen ya wureda naburen na ffaanun di- Na jigani a ma ya fo kitana 20% fallen kamen taxura su 2019- sarati xaane kurunba da sigira kini Maali, hari à gama fo fo dabari 10% kamen taxura su, gollen joppa falle 20% kamen taxura su siino filli hana be ga saka gollen jopaye kama- a do gaganden kama

100. Jaamane yinmanke, da sariyan kurunba wutu kata nje du maburen bugu de ben, wala a bugu duigira na+na giri CNT banneja-

Ken sariya wa namariyen nanan nan ti njinen naburen bugura sero na wuti gollen kane ka naaxun di- Na jaamane rennu taqe ronjen wure naburen jaguden di a do a kita raqu- ken na na sababu ya na golljan yokku liti o jaamanen di-

Yoorinte 2 : Niijen wuredufoonun sariya kurunba

Naxando fanka wurendu naburen na bulun xoore (CNT) da woto dabari na gemu utixaso 8 na 2023- Depiten su ka fumante meya, i da sariya kurunba taaxundi kata wure du naburen baguden na-

Ken sariya huce wa pana sababuya siine su na 500 miliariqa no Maali jiginendi- ken moxo baanendi, fabanka ra wa 30% kamen taxura su gollen na fandi, da tonondi. Nan xaxo a ji 20% kamentaxura su ya kitaana 2019 siine en wuren-sarati xaanu ku di xadi a koni nan ti kamen taxura su gollen tonondi, Fabanka wa 10% kitaana xafu- siino filli be ga saqa ken kama a wa pana 20% kamen taxuren su wuren du naburen tonondi- xeri dingira xerenxerento wa no, Fabanka rawa me jiyen dabari ken gollen kitayen kama, na saxu noqu na fan kama- ken nuqu danbe payi, Fabanka na sago sarati xaane saka noqu kitayen kama- sarati xaanu kurunbano

I-Tajinu xo (esensi, wala potoron) jaamanen na fa wa toxi i batadin, Fota bakayi-

II-Kanjen do wure du naburen kuten gemun xaane wa pana I jonko kama

III-sangalen tugaye do wure du naburu kw jonkoonu segeyen romedi, kuudo, na jaamanen kitayen kemda.

IV-Sangalen tugaye wa panan ti, wurendi naburen Nafa kafumante payi (xenpa)

V-Goden Haraxuyen na mono tonton, anta yilen, yilenne-

VI xoben falle, Fabanka taqe ka fimante na yilen riini, jaamanen noxondi-

Ken sun fallen Maali remu beenu wurendu noburen gollendi, 5% kamen taxura su, ken na walle i ku da- ken na i sigira kipendini 35% kamen taxura su- wure du naburen golliraqu beenu fanka ga ni mu kku ya, xo, canada, Angele, do austaraliko) renmu sarati xaane kurunbaanu beenu ga wuti, I wa fabanka nafa xoorondini ti 20% kamen taxura su ta faana, a ji 9% kamen taxura su- Famuyen kurunba ri a koyi, nan ti Maali kitayen nan xaba xooronodina tonon baaneya-

Kendi, falle jateragaye wa riini na, kuudona jiidien na kitayendi.

Sarati xaanen kurumba wa riini wuti, kuudo wure du naburen bugura gollen jimankaaxu, xalifa deben lenmunu na- Ma ken na na sababu sire na yiriwande ro, jaamanendi

Haqile yanxandi maxu, kaŋen jani Maali wure du nabure fankaya-2022 xalisi be ga kitte ka ŋen di, a daga sigi 764 miliyari cfa ya yi- ken nan xaba jiidi ti 35% siine su kamen, kamen taxura su-

101. Funbe gani potoronni kibaaren ŋa-Muruye da koyi nanti Maali ŋinen wa faka potoronni ŋa, xeri a muruden ma timen ŋijan digiran be potoronningadi a wa 900000 km bakaken ŋijan kote taxandi, taxuraanu karagiya-Taondeni, tamesna, lullemeden, Gao do Nara- kundigira xooro, xa taxandi, 50 do noquunu filli ya. Potoroni, do gasi. 38 katiyen ma ŋa kun ŋa- 12 a teremende ŋa- Muruyen nonondi a koyi neniti, potoronni be ga ŋinenke wure a wa da 1 kata milliyari nu fille barikoya-Gasi xa wa da 28 millions m ya.

102. Nan saxu ku alihaanu, kama, jaamane yimanko, da naxani sitiye ŋa, kata, ku kitayo kuurun bano ya, potoronni, gasi, wala hydrogèni nan giri bourake bougou kati noro xoreen di- A do Bamako naxa 60 kilometiri- hydrogeni ke sene sene ti 98% kanen taxura su- I da a segesege siino ŋeri noxondi- a wa xurayen kinin-

103. Geli 2012, Maali ga ken kandaye balaaxu be di, a ŋa sababu ya, na potoronni gollen murandi Maali saheli kitendi-a do a ŋa sababu ya, xa sociyite xooro su ga potoronni gollen, a su yillen da I jaamarundi-An da bugu aligeri sociyete ŋa- SIPEX do HYDROMA- potoronni kumu beenu ga ŋupi, muruden xanemaxa fillo bane ya wuti 4% kamen taxura su kuŋa kata saxa 65% kaxura su 2010 ŋiino ya-

104. Na saxu ken alihaala kama jaamanen yinmanko da potoronni sarati xaane buluxa+kundo na a sana wurigi ti sariya Hucen kurunbaya loi n°2021-063 A go yillanden ŋana kata sariya xase ŋa loi n°2015-036 julie xaso 2015 kata taji ganande, a bagandinden a do a jagun gollin moxo.

Wurufoonun do killun ma gabo na jamaanen su kita

105. Jaatirageyen da koyi nanti gollen alihaalaanu timayen di, 137 domenaxa, Maali sigira gemu 118ndi ŋaya-Maali xa 4 ya kitaana, xeri a koton kendi, a da 2,7 kita-Gollen ŋa mono sire alihaalaanundi trransiparo, sigira xore ŋa ni moxo sire, bawo Maali ni jaamanen Dinka ŋayi, e wa, a nan naxando ŋa di, poro ta a maxu, e ken su fallen a korinte ŋa na ti jaamanu ŋeri ya, 7000 km noxondi-a dinkoye wa da sigi- 1.241.238 km Fajen a do Abio ŋa na a killen ŋa.

106. Kille Faje be ga Maali, ken ni 89.024 km- killu beenu noqu filli lipimeya, ken ni 4621 km. Fabankan garanaburen ro killu beenu dabarinden di ken wa gemen 24-628 km ya- xo 28% kamen taxura su ya- ken en ga da fayi, noqu su kamen kilometara gaxa wan kille ya, a na ŋi fillo ya na yere ŋa-na ŋi sarati xaanen moxo, mono, kamen kilometara garixawa noqu be, ŋeri ken na kitten. Ke wa koyini nan Maali, wa fallen buru killen kibaaren di an ga da a saxu duna Jaamanen xooru kara ŋa- bawo duna kutendi a na gobonŋunaxati be ga gemen kamen kilometara ya, na ŋa ŋini 25 wa kitene. Maali killu fo bononten ŋagaba fo dabarinten ŋa.

Natali 3 : killinfi alihaala muma : A su ni na wutu 2019 na wara 2023 siine% kamen taxuraanu					
Taguinancenu	2019	2020	2021	2022	2023
Killensire	37,58	42,18	38,25	39,42	38,09
Killen hasonte	32,38	34,50	37,12	35,14	35,11
Killen bononte	30,03	23,32	24,62	25,44	26,80

Source : DGR 2023

1.2.7. Jabarindi killun kitene ti fo biraten ya yi hari fo tananu ga non ŋa i ga n katta xurayen kitaden sabaabun ŋa

107. Maali jaamane xurayen fi, danbe ni xo na yitten kunun, wala dabanu xuro na kumun, kamen taxura su a na yi ken sigira ni 72%, a ya fa kan nan xora, ken fallen esansi, wa la potoru a do gazuwali, gasi kun na sigi 26% kamen taxura su- Eneregi na sigi 2% kamen taxura su- (SIE-Maali 2020). Ke be ga ni na Maali do duna kute lifi meya 2020 siino ken ŋi

ga na 408.69 M.W.Maali renmu wa mirini I kunbani na.

108. Maali xurayen fi fanka, na kaanu na di jaate ragayen da koyi nanti 2020 siino waxati kamen taxura su, kaanu kurayen fi pi siki 71%. Taransi poro do lisini kun wa gemen 20% kamen taxura su-jagu-dano, do kitiran gollaanu kute wa si ki 3% kamen taxura su, jaamanen golliraanu kun wa gemen 5% kamen taxura su, fiinu tananu be ga la fini xurayen na ken ni 1% kanen taxura su- (2020 siino)

109. An da bugu, yitten do daba xuro na, Maali xurayen sittente na tajiru ku ya yi xo potroni, esansi.. a do na kuraye xo bo bakajaamanen tandi baka fallen- A sababi ni tarasiporo a do wure du naburen gollen wa lahini, kurayen na buru- ke waxati, kun golliraanu wa kama na jiidi, e wa jaama xa wa kama nan gabo a dingiranu na-

110. Kuudo, na jaamanen reumu nimisiwasa, gohoronement da lahidun wutu, na xuranyen kita feeraanu gan bondi, dina sasa xalen na gohoronement haniyen ni na xurayen kinin jaamanen lenmen su ya 100% kamen taxura su kamen sere na kita yero do 2040 siino ga kijene- Na xurayen kitta killun su liffi me ya, gune do kaanun di- a do duudan xurayen na moxo.

111. Jaate da koyi nan ti taji ke bega gemen xurayen kita sababunu na, a nan centarali thereniki nu be ga Maali maxa, I like xoore ni moxosire taji kibaren di baka jamanen fallen; ken na na kurayem jonko xotondini jaamanen lenmu kama-

112. Kiye, fanke, ji ku sur a wa xurayen kini xerii yillande moxo na na xuraye na a mura moxo buru. Na kiye, fanke a do ji yilla ni na xurayen na, a sigira pi 81,6 GWhs a da bugu bananbe su gaxawa, a do gaxawa xooro) na 2020 siino waxati (EDM-SA) xurayen ri killen be ga non, jaamanen garan jalli, ken nan funu 45 MWC nan, gemu 2020 siino ya.

113. kiyen fanka nan xoore jaamane saheli di dinan saragi na- ken kuna, kuuda nan xuranyen xiiri baka sahelin di kata sarangin kitten na- xeny xurayen ke rawa saheli debo xooro xuranyen fi xa newondini. Afiriki xexena kite fidde (CEDEAO) golli kiti saxunten kata xurayen dumante ki baren na-kata a su ya na wutu 2015 siino na wara 2020/2030 siinoya- 2015 haniyen ni na pano be ga xuranyen kini, na a jonko xenundi kuudo, a suna xuranyen kita.

114. Na feera nu kutu, kata xuranyen maranden na, a do ji ragayen xuranyen xane maxa kun hapilara siro, kata xuranyin fi da ga kanen na-PV Maali noxondi.

115. kuudo, na jaamanen senben xoorondi, gohoronema da gemunxano jallindi, kata xurayen golliraanu na na wutu 2022 kata 2026- siino ya-kuudo na fo bugu xurayen fi kotoyen na moxo dumanten di- kuudo na gollira musaqa toxo haqe ya, na gollen na moxo sire ne wo da a da, na xuraye jonko newondi- ken palan ta siro no musaqa xoro fallen, a do feeraanu tananu be ga taadi, kataxurayen kinnen na-Na xuranyen killen dabari, a do na xurayen taxandi do jaamanen na- kuudo, taji fi ku gar a wa ne wono moxonbe.

Ken wa na na sababu ya na kiyen xu rayen feeraanu gabondi a na fo bugu ji xurayen na wa tagumanco gabondi gollimoxonundi, a do musaqa baken di, xurayen limoxo kurunbanu haqe xoorondi, kilo watti lerendi na ken jonko ne wondi.

116. Haniyu ganda timen Xurayen killu royenmedi, a wa gabono dina xurayen wutuyen baka faleti 9% kamen taxura su nan gemu 2022 na li 26% kamen taxura su nan gemu 2022 na li 26% kamen taxura su kata 2026 siinoya, xurayen fi munandi, xurayen be ga gili kiyen, ken sigira xoro yen na wutu 3% kamen taxura su, na kinen 22% kamen taxura su 2026 siino ya. Xurayen be ga gili jin di, ken na roxono. Nan 30% kamen taxura su 2022 na li 0% 2026 kamen taxura su. Xobonde wa newono nan giri 26, 4% kamen taxura su na li 15,8% kanen tanura su. Yime xurayen kinen di (II).Tagumanco beenu ga jiidiye koyini.Na kitayen do musaqa haqenu porondi, xuranyen ri killen na, xobo haqe ne wondi, na kwh na 149,1 Fefa na gemu 2026 ya.

1.3-Marande

117. Maali marandi toore be ga wutunu buru gollira na, do naburen gomi tooren a do kitten kutura tooren, kun ni joote xooren ya yi jaamanen di.

1.3.1. Politikin marande

118. Jaama kaffo fanka tontoye maxa. Fidanta to kumen, a nanti:

1.3.1.1. Sere gabe nta bakka nan sugandindi, fitinanun wa gilli dinmanu yi

119. Na sababu na sagayen na wote na, nan bara ga nag abo, wala 1997, jaamanen yuimakaaxu wote sagayen na a ya, a do 2012 jaamane ni kotoyen di a do kandaye balaaxu ku dimenu.

120. Jaaman ta bako moxo sire na jaa manen yinmanke taxundi, an ga da kamen taxura su wutu, jaama be gab aka anta 50% baka. A mana ni, sero saxunte wa jaaman fanka na xeri l ma saxu parati politiki nu na. Ken dalilenitirindinde be ga na kata sero na sero kara gi su, naxanto ti i ma saxu polikin sero na jaamanen yinmanke taxe xa go jaama be kitana, ken na gaba depitenu xallen na.

1.3.1.2. Politikin fitina, tooren xenne, Naxaaduntooren taaxe.

121. Na saxu jaamane yimanke, do depite wotenu bonen na, 2018 siino, manxane do muruti gabo Jaamanendi, a la gariti fanka xene na, soro dasi nu do marafali, na jaamane yimankeraga- fallen na jaamane lenmen su xiiri, maali noxo, da falle, na gemun xanne kurunba dabari, jaamanen da a do sarati xarino na nanando fanka taxundi.

123. Naxando fanka golli xooro nannjinito fayi: Naxando fanka yillayen na yimanke, minisitirinu yimanke faraxuyen.

-Me xaso 28 siino 2021 sariya saxaman kube da jaamanen yuimanke, peresida Assimi GOITA taxundi naxando fanka yinmena.

-yilan kupaye do taxandin denro politico sero kaffonu do me naxa, na saxu kappalemaxu na do fanka kurunba-ya-hari M-R.F.P

-jaamanen renmu mera gemunti, naxando fanka rawa wuttu xaso tumina wara siino karagiya.

-Afiriki xexena kaffo CEDEAO da sarati xaanen dabari kata Maali ya- Nan saxu naxando fanka gilloyen kama, l da Maali nangi, na jalagi kane do falle.

-ken na sababuya na Maali renmen su kafume ya kata fanka kurunba- Janwuye xano 14 siino 2022.

Maali renmu girina sagi noxondi a do fallen na kafu Maali xananu na.

-korosinden falle, kata naxando fanka daga moxo na, Afiriki xexena kaffo da me ny (CEDEAO) nag emu julige xaso 32 siino 2022 ya, Acara, nan ti, igada jaliguide be na kata Maali nag emu ja wuye xaso 9 an siino 2022, l da su buluxa.

124. Funbe gani, jaamanen maranden na naxandi fanka ke maxa, segesegegen do beenu ga dobari baka (Afrobarometre) maxa na gemu 2022 siino ya jaamanen renmu so xore (68%) kamen taxura su da koyi nanti, fabakan maranoxo sireni. 48% kamentaxurasu, kun ti mareyen ma siro, 2014 siino, 28% kamen taxurasu, 2017 siino 24% kamen taxura su, 2012, 14% bane 2020 siino.

125. Ke sewotaaxu na gemu 2022 siino ya fofogani hadamarenmaaxu alihaala ya xo, taxura, yugo do yaxare, wuyu, misiginaaxu ga wari kudime nu.

Yoorinte 3 Jamaanen sigira.

Gemuxano beenu ga dabari i jallinde kata Maali haniyuna sama 2063, wa beesu wala du tirinden na, kata fabanka sigira ya-sero da kan famuye kita baka fmarandi danguito ku kama ? jaamanen kitayen, a daga kane ma tarafayen di-jaati ragaye da koyi nan ti Maali ni marene ti daga killen ya na giri kamu, kata wure du na, yinmanko jana jaamanen marana ti haqilen yogo ya, fanka su wa me jini noqu baane ken ga ni socialisi marandi moxo na+ ken na Maali horaaxu xiyadu ya A da du toxo ken mare moxodi, na li i du jaama fankandi, xara wara an dangi jaamanu beenu ga ra Maali na kome ya gani ku na yile riini ti ku haqile kurunba xadi (P-A-S) nangiri Bretton woods-ke haqile kurunba na katta jaamane muma jayi- Axaba miriye na na, kitayen do kori kama gani, kuudo Maali ga ra wa siki na na a su sago moxobe. Na wutu sas aya ka ta 2063 siinoya.

Ona sage do faleya, na fabakan sigiraanu alihaalanu fayi gili gani na wara len ki ya do duna ta te suya. Duna jaamano kute gara sigira be kini fabakan na jaamane dabarin den di nan ku famu, ken di Maali do ke be gan xaba, o na ken tu – Na wutu sa-saya, na wara 2063 o na sigira sire muru Maali da.

Gemen nia kite sero do me naxa, nan saxu fabakan sigiranfi na, jaamanen sikendi. Xeri, korosinde da koyi nanti haqilu da me genge kata fiinu filli ya. Gemun balaaxundi, hunbega ni fabankan sigiran fi na. (Pirimi, et Peres 2009)

Gemunba laaxu faana wa kitene nafa bega do gollen moxo na. Gani ko ta fanka mula golliraqo na- I kun ti sero wara i golli ti i haqile na, I sagori di- gemen balaaxu

Fillandi ni ya sero na na xamoxo katta Feera kutun te na nan giri Fanka na.

Ku fiinu filli yana digamen gabondi kata faban ka sigira na jaamanen gollendi.

Ken gemen balaaxu, da noqu sikki koyi

-Faana xa seron wara i gollin ti du ya.

-Fillandi saxa noxo gollen ganda jege, fanka na tolondi- A wa, gollirano do me na xa na gemen sabatindi, a jeme.

-Faba kan naxaba na killi kurunba do golli kurunba, a do golli mono kurunba na koyi gollaanu na.

Maali lenkima na xama ni killen kama, fun be ga gollen su jana, a do jaamanen be ga gollen toxo, jaamanen rennu maxa I na na ti I sagona.

Bawo Maali lenkima wa falle daga kane gollen di, a do kotoye haqe me gar a Maali kita na wutu 2012 si eno ya na waralen ki ya.

Adi I moxo su wajibi fankaanu beenu ga giri do falleya, na li o jamane guruja, bari a do I ku haqile la ta me wutunu, I do socialiime haqile na baana.

I da o jamanen guruja, na la fundi, na fanka bonondi, na fabanka sigira lagan a kini duudan gollirana non na.

A do sero duroonu.

Na jny jaamanen se gumaaxu, a feeraanu, a do golli yokku do musaqaanu, nan ware ken batten di jaamane palasi na- dingira xooro na a na ti jukkunden, xuranyen gollen, taransiporo, wa la buuru machin gollen- kun di meenu.

Ken seleke ya, gemuxaano beenu ga safe kuudo na fo bagu misiginaanu na, (DSRP). Ni wara golli moxo xase battendi, bawo, ken golli xasen dexunan xooen ni moxo buru, a di moxo su, ku gemuxaano ma kata na haniyu ku sabatindi- nag emu xotoyen, kapalenmu do golliralenmu bee ga riini ti golli feera do musaqaanu na.

An ga da fayi, kapalenmu ku ya nu na daga killen, daga kane gollen jala kutunu.

Ken kuna, ni koto yen kata o ku Horaaxu do danbe na- na toxo o go gollen na ti I ku haqilera jayi, o na komo na yi bada.

Ken falle duudan maranden ke be ga taadi gelli 1999 siino, ken xa ni liki koteyayi jaamanen kama, bawo, faban ka na musaqa na bagandi kata duudan marandiraanuna,

Hari lenki duudan marandira su tono, ke bega kata raqe teke I yimen da, bila I na gollen ti kite saxundi na bagu mexen di, bila I na ti o wa kef o jana nag emu ke waxati ya, e wa a musaqa o maxa.

Nagolli ti naxanisi sitiyeen na I manrandi tooren dingira na-Na musaqa do kitayu dantaxin, na gollen kitten saxundi, na tono kitaadi.

An da ja moxo moxondi A ja bananbe be su ni naburen mundu ti du ya, a do duudan maranden jaamanen di, su da ken ja ja a feera ja kuudo ni fiinu yanebagandi.

Jaamanen yinmako, ga da xanu ni haniyu jallin de dabari, ku siina dantanto noxondi, xo jukkunde, mare moxo, duudan marandina ya.

Kotoyen be ga jukkunde, jallinde ti wandi xa lisinu ja. Ken falle duudan gollaano, a do kapalen mob a ga musaqa bagandi golliraja na ji duudan yaxomaxota xala, ken ni fo yayi a do sahabata gemen.

Kaffo lahi, do haju teyen, yaxamaxennu ja na ken tu.

Ken di sa, A xaba jaamanen ni l sigira la ga kuudo duudan gollen na siro, a sun a sigi l sigira ja.

Lenki daga kilu sikkiya na yuimako maxa kata kapalenma su ya. Kendi, yinmanko nan xaba, kilen koyi, na fera kutu beesu ga na fa kitaana kapalen maaxundi moxo be.

Na dagakane dabari ti sabatiyen ja.

Gani fiinu beenu gandi, kun nan xaba o xaranjundini, o ta xaba sauna xadi.

Fofa da ja a na ji maali nafa wa ken di.

1-3-1-3. Naxaaduntoore, kacci kutiyen do jikke

125. Maranden alihaalandi, naxando fankuni duudan fanka yayi.

Maali renmu da xaranu ken moxondi, na saxu me jiiye, do me walu, na haqilaanu segesege.

-Na sariya saxama kurunbanaaxu.

-Wote sariya yilan, na AIGE dabari a na wote yiman kaaxun wutu.

-Na surafe ragayen gaja, a do Fabanka xasarande.

-Na ware kanden yinmankaaxu kane.

-Na soro dasi gaben wutu, de seran dee, na gajan yokku, kini l ya.

-Na maali horaaxu banba, kata kapalenmi

-Na haqilaanun wutu kata jaamanen kitayo ja, xo wure du naburen.

+Jaamanen naburen yillayen gollikitte saxuntendi dangikillun.

+Deben gumen a do l consayenu tooren matarafayen, duudan marandendi.

+Saheli jaamanu kaffo (A.E.S)

126. Haqirala sire gaben jo xureyendixa, xesundi, kotoyen xa wo no.

+Kiten ma ja sero sagoja-

+gollen kane saxen na rogo-

+Kitta raqu ma nata girindi –

+Kibaaren do dalile ma gabo-

+Sangalen na wigo, sangalen raga moxo na roxo.

+Buruu golleraanu na mura

+Murunden be ga pana, kuudo na daga kane

Sabatindi, ken musaqa ta kitene.

127. yinanko na xaba i jo koyini golli siro ja na golli buru buruxa.

-Sero ni jo koye yinme wutuyen ja, a do horaaxu ja, na sangalen tuga

128. Duudaaxu ni o do jaamanen tananu naxan kibaaren ja.

Duna la gare go kama na wuru do raga xooro beenu ya, ken wa ja na Maali da sabu sireya.

Ni horaaxu tonton, ni dagakane jallindi, na kapalenmo gabon di ki tayen noxondi- a wa ja na tangande baka laxaburu toran maxa-a wa o kitayen saba tindini-

1-3-1-4. : Sariyan saaxanma yillaye

129. Tanjinken siino fallen, sariya saxama que be ga dabari 1992 siino, kije i xenpa ja.

Jaamanen marenmondi, a do duudan maranden di, jaamanen renmu taxa a mula-

130. Fanka yillayen bega ja na gemu 2020 siino ya, fanka kurunba da koye nan ti a xaba yilenne. Me piyen be ga ja na wutu decemburu xaso 11 na wara a 30 an siino 2021.

La muruyen ji na jaamanen alihaala nun tu kuudo na jaamanen dabari na jafu kurunba ya, ti sariya saxana faraxuyen ja.

131. Jaamanen reumu su juin 2023 ti na sariya saxa ma faraxu, 97% kamen taxura su sero 3% bane ma rage tuya Maali noxondi a do a falle a su paxallinti sariyan saxama ho kurunba

na-

Sariya saxama kube xooore da jaabinu bugundi, na gemu juliye xaso 21 siino 2023. Te moxo baane keya jaamanen yinmanke sariya (Dekere n° : 2023-0401/ PT/-R.M juiliye siino 2023- Naxando fanka yimanke da sariya saxama sariyan o kandandi, Na maali fanka toorinte nanandi jopa-

132. Ke sariya saxaman kurunba na.

Maali ren mun su sago ya-Fabanka ni foroba na yi, A su di sago siina-Maali sago na ni i kittera foonundi, jaamanen kanda na ken tonton gollira kurunbaanu dabarnide na (Senat) na fanka sagandi riini kata fanika gumuru ya

1.3.2- Maranun do kutanun kaanandagaye

1.3.2.1 Kitti kutira gollen, nila kupaye

133. Maali kurunba sikendi, kitikute do gabanoyen sigira xooore ni-Na wutu independan na na wara lenki, yillaye gabe na kite kibaarende- A yogo nusiro dina foonu ya-

Siino taami gollen kiti saxunte be ga kiti kute dagakanen gollen na a do jallindi feeraanu-kiti kute danbe sarati xaanu, kuudo na yillaye kurunbaro kiti kuten di, a do, gollu beenu garixaba pana sasa, kuudo na tolontaxu ro kiti kute gollen feeraanundi,.

Gemun xaane jallinde laxafiya xanemaxa na giri Alger gemun xaano na. Kun su wa koyini nanti joamanen yinmanko Haju jani kite gollen maxa gemunde na- jaamanen lenmu da.

134. Kiti kute gollendi, giri nan xene gabe na, yillayen gabe na, lenki kotarja kite kute daga kane na wutu kite kute golliraqu na, na wara sourafe (Haramen goden) ragayen na kiti kutira na, wala xa, jaamanen naburen kasaraye, xenaru be ga do gaamanu na I na ti terorisi (jihadi) sero, duna lagare golliyo ku oridinatere, talifornidi me nu tananu, golli buru be na ti kun yoku a su newo-wa la jalagin balaaxu gaxawandendi; jidiyen gollen tuwaaxu katta kiti kutaanu na I gollendi, na fakan nafana jaamanen renmur nafa.

135. Kun golli xooro jo koyinte kata sariya kayetti nu na, do sarati xaanu, I jallindin.

Na kite kutimoxo kurunbanu gollen raqe njuni na gollinajanon wutu gollendi. Na koyen xerexerente taxundi kiti kutaanu da.

136. Kiti kutuyen gollen siroyen

-Kite kutuyen nafa xooroyen sabu da, kiti kutuyen gollinallemun nafa xoroyen sabuda

Na kite kutuyen kibaarun wara oridinatere, noxondi, ku u do beesuna a kitta kitikutiraa nu na.

-Kite kutuyen, a do a namoxo sire jallinde.

-Na kite kuture tinton di, kitaanuija, saxaanundi,

-Sero royen kaso na, na xibila ta miinii ken bate kuudo, na jaama roxondi. Kaso konpinindi; a do na fo bugu kaso konpen kasaraanu na.

-Na kite kuturaanu su segesegende di alihaalaanutu

-Na kite kutuyen na fa da sigira koyi sero na.

-Na Feeraanu kutu kata sero, ku beenu ga xene ya xaru na, a do yugu do yaxaru naxan kibaarenja.

1.3.2.2-Kite kute yillayi

137. Jate ragayen da koyi, nan yillayen sugara kitikuten di hari an da ji, i ga a nafa, i ma kata na a kotoyen pama.

Kotoyen ke fanka ni tolonyen balaaxu kiti rutaanu maxa-ken kuna ya na taxen koton dinin sero do mexaxa-

Maali jaamanen ga kotoyen wari ku siina dangito, kiti ku tuyen negeyin taxe wadi -kiti kutura nafa xooore jaamanen laxa fiyanfindi- kite wa pana sero do me naxa, a ra wa gajanjen namana, na la xafiya riiti jaamanen di, a do ganbanogen sero do me naxa.

138. Kiti kutuyen na moxo sire ne jaamanen yin manko joti fixooore yayi-Naxando fanka, daga kilu su, a na wa riini nan ti, sin si sariya kama-na uitu (2020-2022) siino ya golli xerenxero (2023-2025) na kun timandi 2025 siino dangin falle-

139. Waxati yogo dangi, gollé kortiton kuudo na fanka ro sariyan do kite kutuyen di kata, gemun xano be ga ja Alger sara ti xanon di-(PU-RSJ-MOA 2015-2018) ken ja me jiyen gollen fanka ja-

Digamu tonjo dagaru beenu gapi gollikiti saxunten di kata kiti kutuyen kurunba naxonden ja, kiti kutuyen be ga nanginde dabarini A do noqu been aga kata gemun xaano na giri Alger me jiyen di, kuudo na gajannen njama, na gemen riti, a na kite kutuyen sagandi rii ni jaamanen saheli banjen ja :

140. PU-R-S-J-MOA gilli kenbire sariyan wa à korosini, n°2019-072 decemburu xaso 2019 sariyan huce be ga kiti kutuyen dangi killi, do a yuijollojano moxo ge mundini- kite xane maxa- (LOPJ 2020-2024) I da i xima tankabe miliari a do tamt sege million do tan pile wujinen fa-

Ken sariya hucen, mana ni, siino karagè bega riini, na kiti kutura ja foraba ja bee suda, na saxuraaxu riti sero do merinaxa

141. LOPJ 2020-2024 na kiti kutura jote su girindi na haramen goden gaja, (Na kasara ja ma, jaamanen di nan nangindi balaaxu gaja moxonsudi

-Na kiti kutura Horaaxu kini a ya.

-Na sero-gollira, golli yoku ni i gabondi-

1-3-3- Fitina gabe do jiijan xibaaru

1.3.3.1- Duudan maridiraanu faraxaaden na gemundi alihaala kurunbano namoxoru ja.

142. Maali di jo koyi gemuxaane xooro payi a do yillayen gaben kata jaamanen Mara moxo ja- na gemu 1990 siino ya- Na duudan marena ja daga kane katu dajen ja- xeri siino gabe falle korin sinden da koyi nanti jotiyeen gabeu yana duudan mareden ke noxondi, a na ti sunsin de be ga pana duudan Marandira ja, a do musaqa beenu gaxawa kini i ya-ouudan marenden ke noxondi, a korosinan ti, yaxamaxen beenu ga yin man kaaxu ya, i ma ja jaamen cagoja, E wa sangalen be ga xawa gilli Marandira ja a loxa buuru, gollen ra tayi pana ta ya.

143. Duudan maranden, kotoyen gabo maali di, A ma kata siki i sirira ja- kotoyu kun gaba a na ti :

-Komini gaben wa no, naburen ta i maxa, fox a ta i maxa fun be gara wa yillen ne na ja naburen, kuudo na I dagakane gollen jopa-

-Komini sero, ma I jo koyi do komini gollen I ma taxer o duudan maranden gollun di-

-Xo siriya ga gemun xaano, do sarati dabarini

-Sero ma hadari ti yaxamaxo ya

-Haniyen sire kata me ya duudan maren den noxonde kafo do kafo- komini do komini na kitu kini meya.

144. Fabakan toori gumu duudan marandira ja gohoroneri, babacunanda, di i batu maxa- Demande lemanen ja I da, xa xenu di Fo ji go i ya I wa fabanka gollen ja, marandira do me naxa xo misele ni lifi me ya- na xiimande ja a do fabakan demande.

145. Duudan maranden sasama, A xoba ja na sababu sire kata, ka foonu ja, na jonki kurunba ro I ya; a do nay axe muru musa ganfi ki baaren ja.

Na marenden titondi marandira ja, na marandina sigira kira kini a ya maranden di.

1- sangalen fi na ja sobe ja taxura su ya.

2-fabakan na me pyye dabari, kata sangalen xerexeren to ya, na sefalen maxu rakutu,abakan, Bamako a do Auuda marendiaano yaxamaxo naxa.

3-Na newo yen ja sangalen golli moxondi, na killen de fondi,

4-yimen gollen jopa marandiraanu ja-

Gollen sigidamandi.

Na gollen kite saxindi do me ga- Fabanka gollen, a do jaamanen rennu lahinu na ja bane ya.

5- Na gollijan lenmaaxu ro fabakan do duudan maran dira do me naxa-na gollira do golli yokku kobo. Ken di na fa go gollira beenu, na ku gabondi

Duudan maxanden nallinde da golli gaben bose fabakan na katta duudan marandiraanu na

146. Kun se gumaaxu wa joppaana, ju kkunde, jarayen, senoyen a do kitayen beenu ga wa taxuraanu na- ken alihaala da nafa dantato ki na Maaliya: A da buru golliraqu ti ti tondi seronja. Na sero taqe ro, Foraba digamendi-

Duudan marande na sababuya, na gollikiti saxun te gabe nallindi, sero da na wutu xarankonpa na wara jarandira, walla gollira nafamanu tananu, xo darali da ba gaga saxa, wala saxa (gagandira)

-Ken na sigi FNACT da 6468 golli kiti saxuten na- rla wutu 2015 na wara 2019 siino ya- ken gollen su na ti duudan marandira musaqa xalisi yogo ya yi kamentasura su 30%.

Fabanka da 19,7% 2023 a ji 24,4% 2022 siino kusigira roga moxoburu, gollen di-

A na gemu xaane na giri jaamanen politiki kilen kata duudan maranden na na wutu 2015-2024 (lamuruyen xerento n°5.1) sarati xaane kata jaamanen laxafiya, da a banoyen na bugu Alger sarati xaanon di, Mexaso juwin xano 2015 (kutira 14). Digaxaanen bega saxa feeraanu do yilan ku payen bega jaamanen maxa na duudan marandiraanu demande de roraqe ya-ni kini du ya-

Jaamane gara duudamarandiranu horaaxu kine kiten saxunde moxobe ken gollen dabari na gemu 2016 siino ya-yero do 2018 siino na xu, fabankanan xaba duudanmarandira musaqa fugana 30% haqe yak amen taxura su

1-3-3-2 : Nooro xooro, da a dabayenu dagakane naburifin killin di-

147. Taxura nafa raqu, Fabakan gakatta ku beenu yila na fa kitayen na-xo ji go noqu be (fayen) kole, lanbe, fankitte gabe go noqube, wala wure du naburen (a wa tanjike xabiila baka et wa a gabe wa ji pendi, xo poteroni, kanjen mexe, phosphati, wraruumu, ti tiumu, Maganesi, beauxiti, kundii me nu tananu-

Ken su da kafu me ya, i wa pana sababu ya na lisini gollen sabatin di jaamanendi-

Do xoxofonu yilayen, daba mareyen jèxe a do yitirenmu-xo, garen laka kotolenja daba fate, xate, I do I go yillen ku beenu ya, kun di me nu-

1-3-3-3- njinen xooten gominden-Maxanjen gaben saba bu ni a ya yi.

148. A naxo balawu xexente na.

Maalin di, gemen balaaxu fanka, gajanen su gilli do ji nen payi.

Jukaye be ga do njinen kotiri fi ya a su tonjo (Janba, kaa gagata fillo, Na wandi ka bosi I

Kaman ya- na garen jilla tonjo-

Yaxe xaba murini ken balawu ya-

149. Kortiyen kata ke fitinan ya njinan xotin fin di, seron su, noqun su

njinan xoten kasara ni jote xooten ya jaamanen yugo do yaxaren, len mine do xirisen, misiginer hakaman beexu wa mula a jemen.

Giri nan xene be ga ji nan fi lenki an to fofa ta nadi; jaamanen muma mejateri, I da raqe ro njinanfi digamundi.

150. Sangalen fi, fallen, njinan fi wa sigiraxoro fillandi sigira na, jamanen dagakanen, a wuru gayen, a seraaju sabati yen di-njinan ni kunbani

Digamu payi dinginra xooro su ya, i do i tutura debo, a digamen nan gaba-

njinan fi digamen gan da kinen soxora, jène ragara wala dabanu na ganira na, a wa jamanen sagana fallen.

Moti marandi, (bourougou) digamen a ragaru ni kasara ya yi, sero, wala taxura do me naxu, kallen wa na na di taanu ya.

1-3-3-4- Jaamane selekenu kibaaren kini moxo :

151. Lenki kota na, duna muman di, Jaamanen seleku, da waxatinu, do sero alihaalanu ki baaren tu wuye da konen sigira xooro jaamanen siken di-naburin fi, sero naxan kibaaren

yorinda, wa la nammen a su hari ketanganden.

152. Ken sabuda, na jaamanen nataliyen dabari kariti noxondi a sireni- Na jaamanen nonondi fiinu dantaxi, ni maxa kunde ju A wa famuyen xorondini jaamanen kanci.

153. Segesegeden ja na kun kibaaru kini jaamanen kama-guigo, tirindinde, kita yen din giraanin

154. Karati topogara fiqi nafa xooren jani bawo a wa gollen kitten saxunte jallinde newon dini, a wa, gnigiraqu dantaxini- gollu ja waxati sire kono, killi baganden noqu koyini.

155. Jaamanen nataliyen karati di a na fa xooren ni, duna lagare kibaren kun yokkundi, a wa dantaxin de jana, a do maxa kutunde, kamu a do njjendi-

156. Maali nonondi (IGM) ya gollen gemute ni kariti kibaren ja.

I da dabari non gemu 2000 siino yana saxu gani topogara fi xase do karatogara fixase yellayu ja.

Maali karatogara fi politikin killen sabati nan gemu setenburu xaso 23 siino 1998.

La muruyen ni, na jaamanen Muma kura natalin di, karatifaana xecen de ja ti 1.200.000, na saxu faranci demande kama. Na wutu 1958-1960 siino ya waxatinu a do alihaa lanu ma yi gemeume ya.

157. karati faananu ku xaso, PNCT, a ranta Jaamanen kibaren su kini, foonu ta di yinmen, a ja sababu na yinme karati gabondi, na ji fo sireni a su kafu meya noqu baane, ken sabuda kibarinde politikin, kata Jaamanen muman xerexeren.

158. Na wutu Jawuye xaso 25, siino 2012 ken ja siinaya, i sa da gollira xoore dabari Na Jaamanen ki baare xooren su ra a noxondi IGM gollen wa gemen xumande do koro sinde ja Jaamanen ki barendi.

159. Gemuxaano jallinde hadara noxondi, na wutu (2012-katta 2016 siino) ya PNIG, da IGM jamareti golle danta to a nanti :

-Golli kitnaxunte, Na sagen Maali muna alihaala natalija-(sigiraanu a do guigun) ti 118 kayeti ya chelle ni 1-200 000. Musaqaanu bagu union europeene ya maxa (E-U)

-Bamako Muma alihaala natalinde (sigirado gingun) echelle ni 1.500.000 musaqa bagu cooperation japonnaisa ja maxa-(JICA)

-Maali muma gigun dantaxinde-kuudo Maali na bange duna da-ken gollen Jappado-

-Maali Jaamane alihaalaanu, Maxankutono, guigu a do diguiraanu jallinden.

Musaqa bagu Fabankan naburen ya di.

160. Nan saxu, Maali jaamane moxogemunde kurunba, kana 2023 IGM da demande ja duudan marandira buru xoorenda (DGCT) bawo, Maali Jaamanen natali kurun ba dabari i da.

161. IGM wa mula, na gollo kurunbano dabarixo institutu géographique politikin nationali xase yillande, na haqila kurunba roanondi.

Na wutu (2024- na wara 2028) ya, ken wa ja na sababu ya na INDS jallinde newondi a do na karati to pogorafiki dabari ni echelle ja 150 000. Ken jagamen daga kane gollin kitusaxuten jallinden ja.

162. Maali kurunba sigi solen yogo ya ni karati nataliyen ya karati prospective, a do karati ékonomiki.

1-3-3-5. Gorojonkon fin xottoye faamundimoxo

163. Naburin haramunte daxayen naxani sitiye lahalenhe, xa ke sudi, naburi haramute kori jamenen ; e wa ka kasara wa kama nan xoro- nan bagu 65% na kignen 71% kanen taxura su- 2021 siino. Maali xalen ja xora afiriki kute xale ja. Duna muma xale gemu, 60% kamen taxura su-Na wutu 2003 na wara 2021. Maali na kata sirono dina afiriki ya, 2004,2008,2012 a do 2015.

164. Surafe ja jote xoore ya kata Jaamarende noxosireja, a do kitayen wurigayen ja. A wa Fabanka nanxasini, a wa dagakane do sabatiye ka bana jaamanen di- a wa kasara rono jaamanen mumandi, a do bonondinde, a wa jaamanen gollu juguna fallen. A wa saxuraxu baka fabanka ba. Ken su sabuda, jaamanen yin man ko da I naxanen siti kata a gajanjen ja.

Iti, sura fen, na jaamane masibo faana ya, a wa marenden bonondini.

Golli sire su ga kama nan dabari sura fe na a su ya bonondinin.

165. Sasa moxogemunden na na gemu yinla kupayu na a do jotifini na, kuudo na maranden xiimayen na. Sariyan pangindi kite, a do gollinanmoxo kitten saxunmoxo na siri misitirinun consaye na. Na gemun kutubere xaxo 11 siino 2023. Naxando fanka da sariyan kotte wutu kata gollen xabilaanu a do a na moxosire kata gollira kurunba ya, gollen ken na kata fabanka kitayo do godi fiinu ya yin a agensi njupi a gollen ni tan bunde, gomiye, a do bosinden.

Xo jaamanen tanbo, wala a haqe ben da bala noqu yogo I na ken na murunu, na gomin fabankanda. (ARGAS-C). ken di kiye kurunba sigi, kata fanbakitaye kandande na, a bonondinde gajayen da.

166. jaamanen sege sege danan xoore buru, golen ni demande payi kata fabanka nafa raqu gomiye na.

A wa sege segenden dabarini ti duya, a wa xiimayen jana, kata fabakan politiki jallindi moxonu na.

Segesege daana xoore na sababuya, haramu jo do yigayen xoroyen dantaxu jaamane gollira xoro noxonundi, lenki a girina xene na xooro di na segesege daano kute suya. A la poro noxondi a wa murunu nan golli moxo na yillen a, wa haniye xa koyini, xeri ken tan siki an da ken be koni, I ga kusa ken jana gollen moxo ya.

167. Ke be gani l'OCLEI na. A ke gollen ni na gemuxano jallinde na kane taxuyen ya. Na wutu segesege deya, a do kabuyen jaamanen maxa. Jaamanen noxondi, jamanen ginga lenmun maxa, wala, jaamane do ku beenu ga kaffo, a do duna kute. Na du bana xo ti wandi naburen na.

Xeri a kenta sege segena daana xoore baka. (BVG)

168. Ken sa falle pole economie et financier ni trindinden gollira na yi, kata na buru kibaren na a wa haramen goden gajayen na jana, a do faba kan naburen kasarayen. A wa du tangayen sariya na batunu.

1-3-3-6- Dagakane. Kiten saxu moxo a gomin monogolliranu yilliyen noxondi.

169. Golliraqo beenu ga kittu saxe jana a do yiri gande, i fo gaba joten ni i minisitirin kaa ken, gani (palan) na a yillayen na. Ganimini.

Sitirunka ken ni kili jaamane minisitiri kan ke be jo koyinte go ka ta naburen, a do feeroonu, a go naburen golliraanu su lipi meya a do I goddo kibaren, ma kata 1980 siinoya. Ken fallen ari na minisitirin ka ke bee jo koyi te gawa kata feeraanu na. A lagari sakunu baka gohoronement di, 1992 a ri na feera minisitirin ka na, a di moxo gabe, waxati I na xiri feera minisitirin kaa a do je genje genden. A a nu ya I na kiri feeraanu misitirika, a do njanxote moxogemunden a do hadamaren mu moxogemunden. A lagari feeraanu do njan xoten mono gemunde minisitirinka na yi.

170. ke na moxoda yisilayu beenu ga da kitti saxen gollun kita, I da fanka rogondi a maxankuto a sigira a do lahi roxondi.

171. kitisaxen feeraanu kotoyen gabenin a nan ti sero dama beenu taxen go gollendi, gollen sariyan yillan kupayen, gollen taxandira jaboyen, gollinanjanon haqe roxoyen. Gollen kite sanunde, a jallinde a do a xiimanden ken ni jotiyen xoore yayi. Fabanka foroba politiki a do a foroba gollen, ka pallenmu jondi, ka foonu, a do duudan golliraanu na, kappalen ma a xu gollendi, kittixaxuyen gollen lahi na, gollina yokkuya golli feeraanu, ken su xaba kurunba naaxunu, Na saxu CREDD la muruyen na.

Golle kurunba, na tuwaaxu jiidi, a do yiriganden ni wajibi payi kitti saxuden, do feeranu gollendi a do daga kanen.

1-3-3-7. Maali sigira duna di a di raqu gabo

172. Geli faraouna tile, na wara tunkaaxu waxati ya. Maali sero, ku beenu toxunte ga ny fanjen kane na tuwano, sankore xaranjura xoore na, tombutu, duna sero kute wa futiini di i ya, nan saxun i tuwaaxu na. Na banoyen liti, a do kappa len maaxukundi i menu nan xaba, dagakanen gollen kitisaxen na. Sadi suran dunbu, do tuwawu bicariti komo kaccen na.

173. Maali, do jaamanu digiranu, kaffogaben, taxalenmo, dingira xooru, afiriki danbe fasaden, duna kuten. Jaamano kafo jani sigi tontenja Maali do jaamanu ka ffiyen a do kappalenmaaxu naxa.

174. Duna kaffon banba ta na fanka ju kama. A do xenena tore. Ta gumancen ni gaja. Laaxu na giriameriki do fatanxulira xexena jaamanu banjen na-kata duna kuten na. I na soro dasi wara a xaya, wala i na jala gin xerundi a xaya.

175. jaamanu kuten, nan saxuxexena dunko gaja. Laaxu kama, I xa da, kafo dabari, kuudo ni du tanga, ni nafalaxu kanda.

Lenki, kafe tana taaxu, xeena toore gajanen xanemaxa. I wa I biramoxo korosini a do naburen jiidi killu. Ken kafo fankani BRICS jayi. (Risi jaamanen, do Indi, sini, afiriki saragideben).

Maali, do roar kita a wa lijonada na saxu, a wure du naburen kama.

176. Naxandon fanka minisitirin kaa be ga wa Maali do jaamanen tana naxan kibaren konon. A sigi I sigira na kata jaamanen Laxafia a tangayen, a raw a I gollen da, a wa I roar) di buguran tu.

1-3-3-8. Saheli jaamano kaffo: AES Haniyen kurunba kata banoyen na a do foraba tanganden.

178. Saheli jaamano, kafo la muruyen na saxu sarati xaano kama, seten buru xaso 16 kota siino 2023 jaamanu ku sikki do me naxa, raqe ma texe, jaamanen tana benda xaanu na ro joten do Haminu gani bane ya

1 Na kure kite dabari kapalenmu demande xanemaxa.

2 Jahadi gajanjen, a moxoonu sudi, a dingira suya, sero buru beenu gakafu me ya ku gajan ne jaamanu ku sikki gnigendi.

III-Na gemundi moxo jangojan, ke be ga ra wa na na fo buruyen kata ku jaamandi sikki ya, ti digamen wa la buna na.

Jaamanen su ga xenu, ku jaamanu sikki baanen su, a wax o, an ga xennu i suya, bawo i suwa an ga jana. Ma laxafia gari. I gun gen nonondi.

179. Kure kitten dabari fallen, jaamanu ku sikki a mee di banoyen, kapalen maaxu, daga kanen gollen su di.

180. Jaamanu ku siki gemu me fasanden di, na lahidu wutu kata me ya, nan ti :

Duna fedde xoore, ganxawando, a do fedde tananue be ga kapalenmaa xundira, Afiriki fedde xore (UA) a do sarati xaane bega CBDEAO maxa.

I was u batunun.

I wa a tu nan ti Aoraaxu gajanjen, Danbe do naamen kittayen kuudo, na du kita, na du maran, ken gajan nen ma jemen.

I sabati liptako Guruma Lamuriye kama kengani, me demayen, do banoyen a do taxalemaaxu.

-I horaaxu, a do I du kitayen, ken ni I katu dajen na yi.

-banoyen ro jaamanen lenmu do me naxa, a do njjan xoten tanganden.

-Na jaamanen lenmu tangaan noqun su waxatin su

181.AES bangeye sarati xaanu be ga wiamey juliye xaso 6 kota siino 2024 i bugun falle CEDEAO di.

Setanburu xaso 16 kota 2023 siino kiti bute ro

oua gadougou, Niamey do Bamako liptako gourma sarati xaano ɗa. Na banoyen ɗa Burkina faso, Maali a do Nigeri jaamanen do me naxa. Kapalenmaaxu feera ma a do gollipnanlemaaxuro ku jaamanu sikki do me naxa.

Jaamanu renmu tangayen fallen, ku jaamaru da sarati xaanu dabari I do me naxa kuudo, na banaaxu liti, na golli domen ke banoyen, hanti lenki digamen ya Geli 1970 siino, ku jamanu da ken kaffo xanu, na sarati xannu safa, ma gemu decenburu xaso 16. Siino 2000 na jallindi na genu jawuyen xason 24 kota 2017 siino

1-4-Yoorinda

1-4-1- Dinman kasaaranun do ɗaamu beenu ga ro Maali yi.

182. Segesegendu beenu gaɗa waxati yillayen kama Maali noxondi, i wa a koyinni nanti waxati yillayen joti fiinu ni kawoyen da muraen a do xobe ɗa yi.

183. An ga da Maali muma taxandi sikkoya, fillo su ni kawayen ɗayi (2/3) ɗijen kante, a do ɗijanxote saheli kiten di.

Ke ba ɗen na kawayen ɗa di geli 1970 siino tanjike siino (30ans) (1980-2010).

Kawayen xa biilaanu karagi ya ɗa Maali na wutu (1980 kata 2005 siinoya)

Ji xoroyen katudanɗen

184. Ji xoroyu taami do karago siino naxanti noxondi ken ɗa Maali. (na wutu 1980 na wara 2014) Dinginraanu be joten ga xooro noqun su ya, i wa Delta intereur du Nigu (Fanɗen xu xanɗen kamaa (64000 km) et ni i duudan noqu ɗayi. Nan saxu jin fin kama, i taxura gemun fayen xuxan ɗen kama ya. Na wutu Bamakoya, na wara tonbutu, Gawo, moti, segu, kayi, kulikoro a do sikasso, kun ɗa haratu nan xooro. (PANA 2007).

1.4.2. Kanmen haɗen roxoyen do siine su xallun ga bakka me wure, a doxaaxon yinme noxo

185. waxati yillayen, wa jiinfi kotondini tanɗere, sina la garun kun a wutu (1941 na wara 2010 Noqu su ji rinte roqa di na tafana ya, (1941-1970). Hari an da ɗu

186. Din giraanu beenu goxo Bamako, Moti, ɗoro a do segu. Kamen ji xoro fonen do nonu ɗa tanyinke siino lagaren ke di. Na wutu/ 1981. Na wara 2010) ya- An gada a do 1971-2000 siino wara me wure a roga geli 1970 siino ya. Ji foroba kontoyen ɗa wuturo kata 20% kamen taxura su an da bugu tesaliti ken be ga da ji xoroyen wari kata 2012 a do 2013 siinoya. Yillayen su ga ɗa i wa koyini nan ti ji koroli siinen di. Siine ne kawa siine na kayo dingira su ya, na kawayen kasara xorondi : xeri xayi, kulikoro do sikaso kun noqunu siki jirifi xooro kun siino tammi lagarendi. Xayi do kulikoro saheli kite, sikaso saragi kite jinfiroga.

1-4-3- Tawayen segeye

187. Maali alihaala yogoxaɗa a tawayen do banɗen su ya, a do kamen riyen na gemun a waxati ɗa.

A tawayen wa xoorono na giri saragin di kata xexenan ɗa, et wan a bugu saheli di kata kinbakaɗa.

Tawayen xooro wa ɗana siinen di, a yogoonu rawa kipenen 45°C, Fo bucu tan yaxana 10°C wuren geli 1970. Maali waxati yilan kupaye tagumance yogo xani naxu sa towo na giri 0,2°C na wara 0,8°C (CEDEAO, 2009 a).

1-4-4 Dinman yillayun xunutunu beenu ga saqa kitayun kanma

188. Gollen fanka suwa siki na saxu waxati mono kama, sero ɗa a simana nan tidaka kane Fo kappa. Karaanu ku ya, et wa i wa ɗa na sababu ya na Nooro xooro ku daga kane jiita.

Nooro beenu fo su sititen go kamen ɗa, an ga da kaanu jate, a na ji 70 kaasuu, kemen taxurasu, i birene soxe ɗa ya, daba mareyen, a do gunen. Kawayen do waxati yillayen diki

kun jayi.

189. Waxati yilla-yillaye, xo, ji konto, tawoyen, kawayen gillen, ji xoronde do kawayen, I da soxe bonondi kooro, kamen riyen yinla-yillaye, a do waxati tawoyen wa ja na sababu ya jibere kasahondi, a do ji koro, jaamanen noxondi do golliraanu ja.

190. Fun be ga ni waxati kasapu ja tanjike siino noxondi, (1981-2010) kasara xooro, n aka fu kawayen ja, ji xoroyen, watu buru (jamana, ji wato) da miliyonu siki Hadamarenmen raga. Na 3300 sero kari maali noxondi, kawayu buru beenu ga dangi, na wutu 1980, 1981, do 2005 da kasara ro 1,5 million hadamarenmen yayi, na million bane sere naburen bonondi. Kawayen da yoorinda tilihi, xo ji saxunto, yitu kara, dabanu nemen. Ji wu yaxana wure du, gundu foonu sanxi, soxofonu bono.

1-4-5: Gunnen duuraaxunden wa ta yi

191. Gunen sigira xoren jani hadamaren maaxundi, maali noxondi-sero surutu fanka baka gune yadi kamen taxura su, sero 93 kitana gunen yadi, (yinbe, Pana 2007). Ku sino La garu o da gunen yilayen korosi, na sababu ja kawayen ja, a do sero batten.

192. xurayen fi buru xore korosinden di ; sero ga suwa ke be baane kutunu soro den xane maxa, ken wa xiimanen 12.761565 toni ya siine su, ka yinte be ga funti, ken battendi ken xa wa xiimene 7 millions toni siinen su-(MEA-TEU 2001) ken dagifalle, yite ga kala teenu di soxe xane.

Maxa, wala konpe sike xanemaxa, a do usini golluku di meenu. Sero kasara kati gunen ja, na kafu waxati yila, yilayen ja, kun wa gunen bonondinina kijen 100 000/ha/ an sine su-(DGEF. 2023,

193. Gundu yunbe na kasara xooro jaroono gunen di siinen su, DGEF la poro kata siinen gollen ja 2023 na wutu 2019 na wara 2023 siinoya 24.106 603 ha ya bonon yinbe biye maxa. Xo 4-821 682 ha siinen su-Kanjan ga bononin be jana taxen ta kendi.

194. Na saxu ku kotoyu kaman, Jaamanen yinmanko, jiga sage sari yaanu yogonu ya xo gunen sarati xaano, kuudo sero na gunen tonon bake ja moxo sirendi. Gunen waren korin sinden noxondi. Na a golli moxoonu dantaxi.

Senoyen alihaala, mini ji kitayen kun ni joten ja yi.

195. Senoyen kunko koteyen ja muxurucameya gunen do kaanundi. Woqun su ja mexen ja.

196. Senoyen ja i duudan golliraqe Maalindi. Ku siino beenu ga kana nan dangi a digamo ya kama no xoro, jaamanen jotifiinundi. Senoyen balaaxu, wa ja na waten sababu ja, a wa yoorinda bonondini; Mexe, wulu wulu ji a woyono nan yoorinda mexendi, a wa njinen bonon dini, a wo gunen bonondini.

197. ku siino tammi lagaren, Maali daga kanen moxo sire, xeri ken sundi, senoyen na, roxamaalin di, segesegeden da koyi nan ti maali, sero beenuxga wa senoyen nafa kitaana, a wada sigi 45% kamen tanura su debi xooren di, 37% kamu taxura su gunendi. Sero wa taxunu xurayen kama, hari sa sa noqu yagoonu ja. 5% kamen taxura su, sero (OMS, UNICEF, JPM, 2022) siine yillayen la poro 2021 DNACPN da koyi nan ti 6515 de bilenmen 3-664564 sero ya ja FDAL na wutu 2009 na wara 2021 sii no ya. Ken jaaman da joxe dabari na piima demande su kita 112 161, i da joxe xasu dabarini girondi, a haqe gemu 34679.

198. Maali noxo, usinigollen fankan ni ku beenu ga jawande jana (wure du fo).

Kanyen bakenda sigira xoore kita ku siinu tammi, lagaredi. Ma a na Maali ja fillandi ja afiriki noxondi kanen bakendi.

Kanjan ke su baka noqunu sikiyadi, sikaso, kulikoro a la xay. Ji mexente be ga baka kanen gollendi, posenen wa di, an bura ti yooridan ja, a do sero jonki saha, ji ke wa ronoqu baanen, kuudo a ma xa kata na fo bure ja sero do dabaanu ja a do gunen.

199. Ji bure be ga baka fate yankira ja a do gara, sero wa ku juxunu killen kama, juru killen di (ji wuru killen), ji xa be gab aka ji gagara ja wa la lusini noxondi, I xa wule ne telinu yogo noxondi, ji bononten, I da a sensen, il war o no naxon wure, wala yitu beenu ga lotelindi.

200. Fun be gani mini ji alihaala ja.

A gaboyen da siroyen, golli kitu saxu to wa kata ken ja, a yogonu du tila bati.

Xeriji pi na mura fone, bawo sero faqe be gal ahi ni ji, a gabe jani, siino siino, jaamanen

noxondi ji ta baka i batendi 1% kamen taxura su.

Na wutu 2018 siino a ji 68,8 2023 a ja 72,1. Ken sababu ni Machinin ta ji, Marera xa tano-ji wuru do kilen bey a kata sero, keri xaso, masi bega ji senoyen segesejene i xaso, bada dabarinden.

201. Fun be gani GIRE gollen na, a da sero nuxuru samu, bawo ta gumance su ta koyini nan ti a bagu I batendi. « kata gollen janiyen na GIRE », a da wuce ja jopono et wa a toxo 52 na wutu 2021 na wara 2023 siino ya.

Na saxu xiimanden waxati kama, tagumance. Dendi, xasu filli su. E wa ken falle ji a genci ke be gaxawa jallini, a ma dabari, ken xa ya xaba jin pi jalla kutunu.

1-5 : Jamaanen lenmun sinmayu

202. ANR me jiyen xoore ke, ya xaba koyini gini ji manko, ga mula na Maali sigidin. Bawo me jiyen ken da haqilaanu kafu me ya- sero go ke be di, a do i gan ta ke bemula, a sutuwi.

203. Me wale fallen, 517 kan kari ya kafu me ya na ja xindi fare kata yimanko na.

Na wutu komininu na wara Fabakan mumana.

204. Jaabinu Fayi key a I wa to ki ni me ya:

1-Politik kibaren, burugollen, wote namoxosire

-Fabanka na pabaane ya anita taxandini.

Duudan maranden wa a noxondo.

Na jaamanen dingaranu lifi meya.

-Jamanen marandira kantu danju na maxa ja politiki ki baren ya, xeri gollen nan kini i tu wano na. Segesegeden na ja gollimoxo da na fanu kama.

Surafen pi na gajen, jalagui balaaxuna ware. Surafe do fabankan kasaranden na ma musalaha.

Sege segedaano haqe na joro, a maxa gabo gollira xooro jaamanen di haqe no joro a maxa gabo jaamanen di.

Yimanko kitayen na joro, na fo bagaya. Na tugadunu jorondi ni toxo haqe ya.

-Parti politiki pi na taranyile ti sarati xaano na, a do wote ja moxonu. (parti politiki sarati xaano jorondi, na fob agi i ya, ni haqe rogondi, na toxo

2 wala 5. Musaqa be ga kini parati politikinu na wara.

-Sariya saxama be ga dabari siino 1992 na maxa semundi. Na ja fo kurunbaya.

-Naxando Fanka na wutu xasu 6 na wara siino 5) a wa gemen.

2-kurikite a do tangandira horaaxu, jahadi gajajen, Duna namoxo lenkima, a do politiki lenkima dunande.

-yillayen ro LOPM

-kuri kitten ta politiki pana

-Dabari na gemu waxati na

-Na kuri lenmu sabe wuti gollen di

-baka jaamanen dingira su ya. Debo, gupu, komininu, Noroonu)

3-kite do ganxawando kata sero na Marande ti masiqa. Kibaarendira

-Na kite kutura, do kiti kutaano dependa nu kini i ya.

-kiti kutura ni foraba ja yi.

-Kiti kutu yen musaqanu nan timen

-surafen nan bagu kite kutuyen di, na kitikuta ano dependan kini i ya.

Na I toxo I gollen noxondi, na marendi xase, daro, na danbe saga a ya.

-Kasara be ga do masi gollen na gaja.

4-Jaamanen Falen politiki.

-Duna Fedde xoore kapalen maaxu

-Mali renmu beenu gafalle i royen afiriki di.

-gemen, la xafia killen, tanalen siraaxu, na taxe na, gemendo musalahandi.

(Na kapalen maaxu jilla kata haniyo kurunbano na, a do duna ali haalaw na.

-Maali renmu kafu me ya ni temga.

-Maali renmu taxiroyen Faban kan golleraqe xooro na

I sigiran pi fabanka si guiden di.

Sigira kini i ya yinmankaaxondi, a do wote noqunu ɗa. Jaamane siguinden di

5-Batu taxen –Nafa. Jote a do lagaru.

Yilayo. Fabanka gollen, golli seeranden.

Leminu gollinni, duudan gollen

-Yaxa maxo fedde. Yaxamaxo yinmanko xaranɗunde, yaxamaxo fedde dabari moxo sire, anta politiki ɗana.

-Sindica do politiki.

-Sabati yen do Fassanden

-Golliraqu naxani sitiye (guindo mara masi noxondi. Musaqa tugayen ti masi ɗa, sangalen do beretande, killen, do dingiran xerenxerento ɗa, xiimandi moxo demande, gollinɗanxo segesegenden do i korosiyen.

-La jurunto, misigino, sela renmu, garinbunu,

Na feera kutu kuudo sero Lajurunto, wutuyen ɗa i marera, golliseeranden ɗa, musaqaanu ba janda kitte demande xanemaxa, na marera ku gabondi, gari bunu do sela lenmu topoto yen.

6.kitayen do lusine gollen dagakanen kiti. Saxen, soxora dagakanen, kittayen, do godinpi digaamo.

Sangalo, a do Foroba musaqa.

ɗijan xoten a do ɗamoxonu alihaalanu. (Na I dantaxinde kurun ba naxo na ɗijan xote su maxa. Kutu den ɗa, kuudo na tu ke gollen ra wa ɗana ken ɗijen di, gollu kittu saxan du kata noqu nu ɗa. Golli faana su ganxa wa ɗana, gollinɗan yokke su ganxawa riini nan ken su tu faana-kuudo-noqunu alihaalanu do la muruyen ga ra wa me wutunu.

Naburu gollen, sangalen pi, Foroba musaqa, Na politiki feera katu gollen do kitayen di Feera be ga siki wurugayen ga ra wa xorono dina 10% kamen taxura su, tanjike siino ke be ga riini.

7-Saha a do sere topotoyen. Hynayen.

Sero joronto a do sero beenu ga bagu I taxuraanu ɗa.

-Na Feera sire katu kata Jaranden ɗa.

-Jarande na batte bagandi.

-Foraba janranden, moxo sire.

(Na jaran dira dantaxun, a do duudan jarandano-

Murudano kata tuwaaxu do saharen ɗa, wate kana taxen, mexe be ga baka jarandira ɗa, a gomi moxo.

Seeranden, do hinayen).

8-Jaamanen maremoxo, Jaamane yillayur wote di giuraanu dantaxun den.

Duudan mareyen. Seraaxu sigi solu- ɗijan pi di gaamo-

-Feera na ɗijan taxindi gemen noxondi.

-Duudan marandira haqenu kine I ya, ni laxa fiandi.

9-Laxafia-Liɗoyen-a do banoyen kapendi.

Laxafia gemunxaanu, do liɗoyen ɗallinde Maali di, na sababu ɗaalger me ɗiyen ɗa.

Gajapokkun wale, kuren wale a do foraba royen.

-Na setanen ɗama ti ladaaxasu ɗa.

-batu dabari APR kama.

10-Naame-Jurayen-kitiran gollen

-Na Fonndaxayaaxu ɗa golleraqe ya.

-Na Kitiragollen roraqeda.

-Fa na fodaxayaaxu, naame ɗallinde ni ɗa yaxara xurayen jaamendi, kuudo, ina ɗa me tuyen do banoyen killen ya.

-Juraye na ɗagolleraqe ya.

11-Fondaxayaaxu- Hadamaren maaxu jukkunde, a do taxen tabarin den.

-Na seraaxu xara taxura ɗa a do jaamanendi

-Fondaxayaaxu

-Fabanka Fondaxayaaxu gollira,

-Kotoyen bega Tunɗa tereyendi, sariyan batu balaaxu kama.

12-Dagakanen lenki do kunbani, yoorida, senoyen

-Mexe nan giri seraaxundi, kata taxuraanu ɗa.

-Na sefalen maaxu gabondi me kibarinde, jukuna do danbe kama a do yoorin da noxondi.

13-xaran ɗunde-Tirinde kata xaran ɗen xaran xooro-a do tuwaaxu muruyen.

-xaralan be manan ten gani, a gi sigira lagana.

-Na Feera kutu kuudo xaranɗen do gollinpi go da ti me ya moxobe.

(xaranɗen gollinɗan, su xiini, Na Jaamanen Tarunto su xiiri, Na digamen kini beesu ya xaran ɗen kama)

205. Me ɗiyen xooɗe ke fallen, maali renmu haniyen fami, tirenden noxondi 2022- siino ya-ken tirende be ga ɗa, jaamanen renmu simayen gani ke be ya, jaamanen dagakanendi, ken ni, Fi xooro. Tammy da sero nuxurun samu na wutu Fi buccunu ɗa na wara fi xooro I fayi ke:

-Naxafa konto 50% Jaama taxanden kamen taxura su, saha 35%, xaranɗen 23%, ji do joxen 19%, bananbe su, misiginaaxu, do golli tanaaxu 18% bananbe su, kitayen gomu moxo 14% sero Haju suro foonun 12%, Fiinu filli wa batunu meya ti 7% bananbe su, sura fe yigayen do, sabatin balaaxu politiki di.

Tanpile kotoyen kute bega fallen, kun ni ɗoronta balaaxu, beesu fanka, xurayen pi, kitayo, taransiporo, yaxaru ganxawando, Covid-19 kun di menu –An ga da fayi do noro kiten ɗa (taxura xooro). Nooro beenu jaama ga xooro, I ku nafa koro ɗa xora – a na ti kulikoro do sigaso; xa no xunu kute ɗayi xotoyen Fankani tangande konto

Bamako kibaren ni xaran piɗayi, diina Jaamanen kute ɗa – gollen konto xawa Bamako diina jaamanen kute ɗa.

Di ɗan xoten wa Bamako, kanpi, a wa sigaso, I kuxale ni soxora ɗa yi.

Saheli debu xalen ni kawayen ɗa yi à do segu fonen.

1.6- Jamaanen beran moxogemunden bagukillu

206.ɗijan xote sappamoxo sire su ta dangini gemuni xanon di taxuraɗa.

Dingiraanu do kitayo ɗorondi. Na maxanɗen nama. ɗijan xote kibaren na ɗa foroba ɗa beenuraqe ɗadi, Na sappanu taxundi noqu ɗa, na fanka liya, I na jaamane gollira dema, ɗijanxote gollen ɗa.

Ken ɗa pasu, bada, yinmako wa fanka ka xenundi, misiginon kama wuredu.

207.ɗijan xote golle rata ɗanan Fabakan tooren Falle, xerian xaba ɗa nanti feerando haju siroyen ɗa.

Fabakan, do a marandiranu nan xaba jaamanen dagakanen gollen ɗa domen ya, na saxu fabakan la muruyen ɗa.

208.Gemun xaano wa ɗana fi danta to kama

Na senbe ro di guiranu ya, ku beenu ga wa jaamanen tugura kama.

Na ɗoronden ɗa kuudo na manxane nama na sabu ɗa ɗorondi balaaxu ɗa.

O Taxura nafa maanu, na saxu kitayen, ji gumaaxu, killen siru, a do newoyen, nan kun wure wutu kamundi.

Na sero dagakanen ti hajuro yokku ɗa, nan dala.

Soxe lenkima na maxa nafa raqu xaso bonodi.

209.ɗijanote dagakane gollen naxaba taxura xooro sigira xorondini, ni ɗa yaxa maxen ya, kuudo, bamako na toxo kamundi! Na taxura xooro senbendi a ya – kuudo dingiraanu na kata siki jaamane daroyendi, kudo soxoraanu na maxa fagu jaama ɗa na nafa kitaraquxaso tanga, a do debo daromoxo sirondi. Ken pale debi xooro gan da gabo, kaffo xooɗe wa jiidi, a lagaru dingira bane ta tuwuni xo dingira xooɗe.

210.kata 2041 siinoya Feera beenu ganɗen xote dabari monosire maxa, ken niya taxura nafa manu, niya dagara siro ya bonoyen ga jabatini haju siro foonundi, saha, xaranɗen, gollen kitayen, tanganden na saxu daga kanen kitti saxu moxo maxa dalayen di, sero ladirinu maxa a de haju surojo siru, foroba gollen do

Xaatiime 4 : Jamaanen beron moxogemunden natali

Kingu sangallunto	Debixoooren do soxodebe feera misaale
Na noro naxando demand kuudo l na ja sigi solen ya kata dinka naaxu ja	-Na taxura marande korosi ti njinanxote sariyanthuru ja, nan Dan killu do senoyen tanga. -Gollen do Hajuro yokualihaalanu sero da. -xaran xooore na ja neworaqe mundaraya. -Na Duudan gollira gabondi kuudo fondaxayu na gollira kita. -Na gollopan lemanxo ro Bamako do komini tinta naxa, kuudo sero lahigumu na laxafiya.
Na Bamako sigira Tonton ma a na ja De ben Dui ka ya kaffo do Duna mumandi	Na debo xooro ja haju surora ya, jagundira a do godo yigaara. -Na Diguira xooro, naxando a do digiran buccunu dabari kuudo daga kane goda fonen fone. -Na debo xooro dema, alihaalanundi, na saxu Haju dabari ra gaboyen nonu ja. -Na debu noraaxu deman noqusu Haju ga waya, na jagundira gabondi, a do haju surora. -Na alihaala xooro jallindi a do gollifeeraanu kata senoyen ja kuudo na debo xooore nuxudu taxen newondi. -Na maradano dema debu xoroyen gollu ja duigira su ya.
Ni suxandi, a do wuru gayen ro deboxooore daga kane gollen di p.kuudo na noqu yogonu joreyen balaaxu nama	Na dingira xooro naburu gollen xorondi, ti ti gollira xooroba xo: sawundira xoro dabarinde mobile garanu dabarinde, terin kile dabarindi (mexen fure) -Gollu me batinde -Gollen xabila gaben -Na killun gabondi, ni sirondi. -Xaran njunde, murunde. -njinen golli moxo.
Na wurugaye n ja soxoraa nu ja kuudo na yinla kupayen	Buru gollera Dangi feraanu De ben xoren do sorora me ragayen kuudo na me timande jiidi, noqu filli do me nana, a do lenmunu terende korosi. -njinan xote taxandi moxo, kuudo gollu ga to lonno. -Na taxuraani sugandi, baka noqu harutunton di. -Na golli feeraanu kutu bana ko do tatira debo do me naxa, kuudo Bamako ga wa jana dingira laban ti ya

newondi
debo
xooro do
maundu
debo
nanxa.

1-7- Maali duranfeera fatanfansiya

211. Kuudo haniyu nan sabati, jati ragayen beenu gaja, I da koyi nanti kunbani Maali 2063 sabatiyen ni ya.

Maali alihaalanu, a do a yoorunda fallen ja xaran ta ya.

212. Xaranyen domi jana na gemu 2018. Siinoya ken xaranyen ya ja kefi o kurunba katu dannen ja.

CREDD 2019-2023 Maali kunbani ma 2040 siino noxondi. 71 jate wari.

63 jate taxandi taxuranu 5 ya- xo :

1-Hadamarenmo haqe (jate 16)

2-kitayen, do dagakane musaqa (jate 22)

3-Marande (jate 14)

4-Yoorinda a do waxati yillayen (jate 5)

5-Kapalenmaaxu a do duna politiki kibaro (jate 6)

213. Ke jatiragayen da faamuyen kini. Gemuxano beenu ga kite ifayi:

Alihaalanu taxandinden, ni ja bucinen ya+ xery I sigiraanu xooren ni, baanen fe baanen maxan.

Ken wa koyini nan ti Maali dagakilen "tuwunten jani Fo baane ganda alihaalanu ku fo gabe kita, daga killen ke di, Anta ken me tora ki jana vote tanaya. a go jana bonondinden ja leffet boomerang). ken ja sigi ke dangikilen ni fo sabatinten ya" bawo, fonen su ga da dangikillen ke kitta, a "kololo tuwunten jani".

ken di, ken kuna xaba yimanko simanyo ragana.

A do golaano kuto su, fog a dangikille ke noxo ja. Sero na maxa I gike buga di, bawo o go ke be ya, a wa kitenen.

Digamu xoto beenu ganxaba kono, gollu manan beenu ganxawa jana-ken su fallen xiimande na xawa jana politiki killu manan tux a kama. Ken su kafumante me ya, ken ja na moxo sire kini, kitti saxunden, do politiki xiimande kama.

Kata foroba gollen ja.

.Alihaalanu be yillayen gan tawu, keni maranden xalu ja yi, a na ti jaamanen sigiraanu, daga kanen kiti saxendi. Ken wureni, politiki gollen jajo, ja, gollilaqo xaba nafa kini jaabiden kata jaamanen linmu ja.

-joppadu ja fogabexaba jana, na giri marandi tooren ja. Alihaalanu yinla kupayen wa jana sababuya na natanu lonxondi, wa nu sanxi

-kenja sigi, kun mono danbu yogo ja, na kitayen murandi foonu, et wa i wa riini ti (misiginaaxu, jorondibalaaxu, saha, yaxaru du kitayen, gollinpi, kitayen wuru giyen).

-Duna muma royen medi, wala kappalenmaaxu dingira xeoronja, wa la xa Duna jaamanu kafu fedde, I sigiraanu nan xooru dunan finundi, a do I roqi gabe, e wa rawa jana gike ya, wa la joti fi woore kata o kitayo -ja.

Ken ja sigi, duna muma jaxaminde medi, a ga ja sababu ya, falle jaamanu taxe roo jaamano fiinundi a do kapa lenmo do musaqa bakano do demanden kilen ja. Anxaba, kuudo na nafa kita kun sababu nu ya, na tonton kappo beenu gano, na sigira raga I noxondi, do tate su ya

-na wutu tanganden, yoorinda, name do danbe gollen su. Na torre manate ja ti sarati xaanen beesu ga darono, a do na fabanka daro na sigin di, na senbendi, na sigira kini a ya. O jaamane sititen na falle jaamano payi oranta FoFo jana to Duya.

Waxati kipe O na du wutu, na danbe Fopoto.

O Na o nafa muru na O fabanka sigindi.

214. Alihaala sikki wa no, i nafa xooore pani. Kafondi, nuxundu gollen, njanxote a do xurayen. Na fa do sigiran su xooore pani kuudo, na haniyen saba tindi. Gollen rata pana i falle. Ken sabu da I xaba xurayen kibare, nuxu do gollen xerexerente kun golle na ja yaxa sire maxa.
215. Xadi, guwereneman gollen nan xawa jippene genme hadamarenmaaxundi xo taaxuranun mangu, diinanu, naamenun do telenjontaaxu.
216. A nan xawa nan jippe xadi sabatinden funsen kanma kun ga ni gemuxanfanka, nooronu, tunja dagayen do seron do menaxa politikin sabatiye.
217. A na waajibi na faabankan xanuyen do jamaanen lensiraaxun dagakaanen xoorondi ti, hadamarenmaaxun kafon do politikin seru beenu gollun ga ni i sappanlenmun xaranjundi, n'i jonkoyi jamaanen sariyanun tanganden ja.

1.8. Kaanandagayen lonjurunu

218. ANR ga da fiinu beenu hanniya jamaanen danja, segesegendun do dagakaanen fi waajibinto fanon do faayindi kittisire na kati na xotanu, xibaaru beenu ga Maali dagakaanen sabatindini na tuwi.

1.8.1- Marandimoxo fillantaganden tonte.

219. Wurudufon nan xooora harissa. A ya ni fi xooore ya a gajanjen ga xota marandimoxo siren sabatiyendi, kitayun gaboye Maali di. Golle ya ni a ga jamaanen fegelendini na a dagakaanen naxasi do na sabatinbalaaxun ro a di.
220. Sefanlenmaaxu be ga ja jamaanen lenmun do menaxa maanan ji na xotanu beenu ga dagakaanen kabana tu do feero kita i ya kuudo maranden tan nan xoto gemuxanfanka ke di. Ken di, sefanlenmaaxu ke, genme, xo janmoxo, a g anta sirono genmu xannun falle maranden laasirinja marandaanon do maranlenmun naxa.
221. Nuqu tananu, Hanniyanbalaaxu hadamarenmaaxundi do gollikittisaxunto tuwinto politikin ga nta no politikin sappanun maxa, ado hadamarenmaaxun sappa ma telenjontan balaaxun ga, kiiti kutiyen sariyan g anta kutini tonju kanma ni fo buru ya marandimoxosiren sabatiyen di.
222. Gemuxanfanka be njallinden ga joppe siine 1999 ja sabaabu ya na dagakaanu kini na jaabinu kita I tan ga n xawa talanxoto, xa a wari nan ti komini gabe ma dagakaane ke sabatindi kitayun killen di. I nan gaba sero tuwinto siru gan ta i maxa, naaburi kite killu sabatintun nta i maxa ku be ra ga jaana sabaabu ya n'i dagakaanen wurewuttuyen gollun joppa, xadi taaxuranun yinmenu serun nt'i taqen roono moxosire gemuxanfanka komininun njallinden di.
223. Naxandun fanka ke be ga ta di, ni waxati ya a ga da yillaye kurunba ro daga moxon di, sakkati o d'o yinme jamaanen hooraaxun kurubaaxundi Maali d'a kappalenmun beenu ga jamanen falle naxa. Ken di, jariti yaaxakurunba be ga duna banjoba ni sababusire ya Maali da a kati n'a hooraxu ke sabatindi moxosiri a dagakaanen di, a do jamaanu beenun da ji riini kafi na ja beesu tonon kanma. A fo bugu baxabaxande be ga duna mekittikini meya jaagunden di.

1-8-2- Kafo be daben d'a Naamen ga dugutana a yi

224. Naamenu ku laadanun dugutaye, telenjontaaxun do danben ni fi fana ya jamaanen ga n xawa jonkoyini fo be ya na seru riiti katta sinmaye ya jamaanen dagakaanen di. Ken di, jamaanen dagakaanen na senbe beenu naxani siitiyen ja a naamenun d'a dabundi kata jamaanen taganden di, xadi fi xoto wurewuttunto xo telenjontaaxu, sabariye na ja sabaabu ya na genmen do haqira taaxen ro jamaanen lenmun do menaxa.
225. A n xawa na o naamenun do telenjontaaxun sabatindini marandimoxon di ado hadamarenmaaxu sappan di, dutuwiyen na xooro moxosiri, jikkunun na siro, fo be ga ni buuru xallen ja na tange moxosiri n'a saxu o ga da ku jikku beenu koni o

hadamarensappanu ku di. I kanma nan sanki.

226. Hadamarensappa kurunba kitayen na senbene sero tuwinto ya yi, I naxaanen siitinten ga ni gollen di, hadamarenmun na xara jamaanen rensiraaxun ɗa, teleŋontaaxu seron do menaxa, marandi kittisire buuru fiinun yaaxabuganden di.

227. Hadamaarenmaaxun ro moxoburu, ken sabaabu bera xoore be ga sefo be ga konni do ɗangollun naxa. Dagakaanen ranta Sabatini abada, jamaaren renmen ga ma ɗa sere ya, sere teleŋonte do jikku siru seraaxun di.

Yoorinte 5 : Xaranɗe katta a Naamen

Jamaanen gollikittisaxunto o danbun xaranɗen da (PNEV)2 d'a gollu na a wuttu siinee 2024-2028 ya sariyan wutti janwiyeen xason 31, siine 2024 ti jamaanen yinmanke sariya wuttunte ya N°2024-0060/PT-RM. Sariya wuttunte ke wa haqira yanqaye ɗaana yillaye kurunbo di marandi sariyanun di, (I) jamaanen xannun ga tuwi a maxa, (II) laadanfankanun tuwiye taaxuranun ɗa; (III) O danbu, naamenun do fi tananu tangande. Jamaanen sariya tinxooren do naxandunfanka ke sariya yillayu gar o a di fewuriyeen xason 25 siine 2022 dangi falle, teleŋundinu ri ti Kurukanfuga (1236) sariyanun ɗa na saxu tuwaaxunu beenu ga kite "DO Kayidara" ado Sékou Amadou sariyanun diinan di (1818-1844) I ga daabanun ga fanɗen karana moxobe na ɗi xotan nta a di, taaxanlenmaaxun newonde dangaanon do debidunkon naxa, ado daru beenu ga Tombouctou sariya kutiyeen xannen maxa. Ku fi xaxu d'I battun toxo xo fo siru ma fo beenu ga ma teleŋo moxosiri na a saxu waxatinun ga nta baana, gelli nan xaso saado tubaabinun ga riini. Na ɗi fi kurunbon rawa ku be ga ma siro wutti na kontoyu ku teleŋondi jamaanen hooraaxun sabatiyeen di.

A nan fuɗu danbu tanmi do fillo ya I ga koni kayiti ke di, na a wuttu gollen ɗa, dutuwiyeen do sere tana tuwiye keg a dangini do hooraaxun ɗa, medeemanden do ɗerontaaxu kdm. Ken di, I taaxu konpo 5 ya: (I) Hadamarenmaaxun sigitontu danbun di, dutuwiye, teleŋontaaxu, tuwaaxun do sere siraaxu; (II) Seraaxun ga moxo koyini diina, tuwaaxundi, jikku; (III) golle na a saxu ramundiyeen do siron kanma; (IV) jamaanen jikku tuwinto, jamaanen rensiraaxu, a xanuye; (V) jikkunu beenu ga n baana duna ke di, I ga genme waxati su hadamarenmaaxun ɗa. Konpo filli fanon a sefe hadamarenme, sere, taaxuran do tuwaaxunun kanma, fillo baanu ku na jamaanen taaxumoxon dagamoxon ya koyini. Fo lagaren na serun koyi meyi, naxandufo jamaanun do menaxa na saxu haqiranlanun gaboyen do gemuxannun kanma.

Sigira na kite ku haqu kitanto kafumanto ya o waxatin dagakaanen ɗallinden di, na tu xo, seraaxun hooraxu, genme jamaanon do menaxa, jamaanon hooraxu, do jamaanun lenmun lafin d'I haqiranla bire kitte siren di, kitayun di, ken dangi falle, Jamaanen sere haqen gaboye jawonɗe di, yoorindan do waxati yillaye, duna feero beenu taaxu hadamarenmun naxa na daga nan saagayen newondi kitayun di, masi kurunbon sigiran do kasaara be ga tuwaaxunu be g anta siri ti hamarenmaaxun sabatiyeen di a ga riini ti dubononden ɗa. Kun fiinu rawa koyini xo sigu ga xiimanden fiinun ɗaana, seren yinme gollun kanma ma jaman gollu na a saxu sire ma bure teleŋontaaxun do sonme, wucce noxondi hadamarenmun do menaxa do xawarannaaxu di. I senbenten ga naamen do moyintaaxu, haqu kun a noonondi, nan ɗi tuwaaxu katudanɗen, hadamarenmen golle haqiranlan do sefo be ga konni, xo jikkunun do ɗangollun di koota su. I na bange xo haqiranlanu, dagamoxo, sinmayu, I ga ɗaana bugu kille ya serum da hadamarenmaaxun ɗallindimoxon d'I kittikini meyi moxon na ɗa sabaabu ya na dangi kille sire ya

Feera be ga riini ti xaranɗen tuwaaxun ɗallinden ɗa kaana taaxe di, kittikinnen meya kaanun kitayu, xaranla, hadamarenmaaxun kafon do jamaanen na saxu dingiranu kanma xannu, jikkunu. "Hanniye ke gollikittisaxunte katta siine 2030 ni Maali na jamaanen renmun kita I ga dudarono, nan sigi, jamaanen xanuye, naamun darondaano, gollaanusiru, miraanu, haqira ɗupinto, i ga gollini jamaanen hooraaxun da bire kittisire jamaanen renmun su danɗa".

Xadi, a jela xaoren na ji “ na jamaanen lensiren dabari, siginte, dutuwiye, jamaanen xanuye, do na jamaanen sariyanun tanga, gollaana, miraana, haqira njupinte, a ga yoorindan munda do a ga gollini birekittisiren kanma beesu da, naxani siitinte daga kaanen di” koni moxo tananu “jamaanen sariyanun tangandaana, jikkunde, jamaanen xanuye, kun senbenton ga ni haqu ku yaaxabuganden daronden na buuru gollun di”. Feero xooru karagiwa PNEV ke di, (I) jamaanen sariyanun daronden xaranje, jikkunden do jamaanen lensiraaxun; (II) bera na njupi jamaanen lenmun da haqira xooroyen kanma; (III) saanon fankan na jiidi, (IV) Ku beenu ga gollini jamaanen dingira xoorun di katudannun na xooro; (V) jamaanen dingira xoorun gollinajanon do menaxa medeemanden na wurewutti.

1.8.3. Kitayun senben ga ni soxoyen do julaaxun ɗa, bagukillun ma gabo moxosiri, jamaanen taaxaanon ga n katta i tan gemundini xotoyun d'i gaboye su

228. Maali kitayun daga kaane fonne. Kitayu ku senbenten na wuredu gollun do naxadunkan gollun ɗa ya naaburi kitanto yi. Golliraqe be ga ken batta sigiran nan roxa jamaanen PIB di, (a ga katta 20%) ya do fin na tanlanxoto o fo dabarinton di kun sige ga katta 6%. Koni moxo tananu di, Kitayu ya ni a gan ta i yinme fo kitanton yillana nan gaba, isininun ga ma gabo.

229. Kitayen dagakaanen ti wuredun gollun do naxandun gollun baane riini ti a sabatinbalaaxun ya yi, dagakaanen kanman taaxen na yille yille kanmun do wureedu naxa wucce do wucce .Dagakaane ya ni mekittikinnen ga n xawa xoorono kuudo misiginaaxun gajanɗen raga newono moxobe siri, fob e ga kanmun di ado golliranraqu siru na kite.

230. Ken di, hari n'a toxo ke xota gabe di, Maali kitayen da a koyi nan ti a rawa xotan mupini moxosiri. Xo na a wuttu siine 2019- 2023 kitayen dagakaanen PIB ni 5% xotanu be wari kotonlin fin do Covid-19a saage xenne ma 1,2% ya.

231. Kun dangi falle, gollu beenu gan ta sariyanun di fankan xooren ni. Ke dingira ya na gollu gabe kinni xa i gan ta dallana. Gollu ku riini ti kitayu beenu ya nan taxandi seron do nenaxan nta gaba, I g anta gollu beenu ga sariyan di kitayun bakka.

232. Jamaanen kitayun da wurewuttuye ɗa nan giri siine 2019-2023 kitayun gollu di hari na a toxo sabatinbalaaxun ɗi kanmudun fankan di do guwereneman ga d'a xanu na politikin feero deema na dingiranu ku wurewuttu. Kitayen waxati ya 2019-2023 rawa tuwini ti xotanu ya xo, kanne, saha (Covid- 19), kotolle, jamaanen kanmun sabatinbalaaxu, UEMOA do CEDEAO ga da katundu beenu saxu o kanma kitayun do naaburun fiinun di, Russie do Ukraine gajanɗe. Ken di, dagakaane ke wurewutte ɗa katta 3,1%.

1.8.4. Kitekillun kontonton ya ni nan katu kipene noqun su yi hari kitayun ya ga kun dingiranu ya

233. Kuran fin xibaare Maali di wa koyini ke moxo di, daaba soben ga riini tawoye be ya ni 68%, petorolin ga riini ti fo be ya ni 23%, kuran ga riini ti 9% a ga lafin su kanma kuran fin di. A nan tuwi nan ti jamaanen kura kitanten ni jamaanen renmunda 0,32tep/hbt/an na a toxo duna xallen ni 1,88tep/hbt/an ya yi. Fo be ga xo kuran debixoorondi jamaanen renmun da ni 160kwh sere yinme su, du kutten xallen ni 3200kwh sere yinme su.

234. Hari naxaani siitiyu be ga ɗa TIC di, Maali d'a jelaɗan nan laatu katta siine 2020 a ga n xawa ɗaana hubs tekinolojin ɗa fatanbinnira kinxennan gonbonɗen ɗa, na masinun gollun 'a feero ya dagakaane hadamarenmaaxu, naamen do kitayun wurewuttuyen ɗa.

235. Maali ni a saxu dingiranun mefirinden kanma 118ndi jamaanu 137 ga xawarannaaxu xo 2,7 xude na a ɗi taaxe ɗi na 4 xude ya dugu. Kun dingiranu di, ganande dingiran sigiran xoro moxosiri na a saxu jamaanen yinme taaxuran kanma a g anta geeji raqe ya, a do jamaanu ɗeri ga gingini giiloyen ga ni 7000km ya noxon daroyen ga ni 1.241.238 km2. Ganande ke ɗa ti killu, mexen killu, jin kanma, kanpiye.

236. Gananden dingiranun taaxotoyen gollun di, kuran do xibaari kipandun ni foonu ya kitayun killun raga nta sirono ku beenu falle.

1.8.5. Dinman yillayun ni duranlonjuru ya yi ti kille gabo

237. Biraye kittisiren yoorindan di ni fo ya fatanbinnira jamaanun da a nafaɗ xooren ga ni moxosiri sakkati Maali. Hari jin fin sariyan ga wutti siine 2002 a do jamaanen ga da golle kitisaxundi ji sennen kite moxondi (PNAEP) siine 2006, harisa ji sennen kitayen ni golle ya Maali di. Na a wuttu siine 2012 do 2016, jaatiragaye ɗa nan ka gabe ma ɗi i ga ji sennen kitana na a wuttu jamaanen kanmun di ma a wureedun ɗa, debixooru,

debinlenmu, gunnu. Xo misaale jamaanen kanmun xallen giri68,5% katta 66,9% waxatin di.

238. Nan ti senoyen kitayen newoyen wurewutti moxo wo moxo, a nta fo bakka, nan giri27% siine 2016 ya. Ken su di, na a saxu senoyen kanma, jaatiragaye na dingira gabu gan ta, ado fo ga sikki ti gananden do mexon golliyen na, debixoorun di yo, debinlenmun di, gunnun di. Mexe xoto ku wa dippene mekanma dingiranu ya Bamako banwooba su mexe warera tuwinte gan ta saado a ga riini gane.

239. Saahelin di, na a saxu guwerenemanun do naxa sappanu waxati yillaye wurewutti moxon kanma, ni dingara ya yillaye ke kasaaranun ga dikki a ya na saxu i misiginaaxun kanma, ado i seron haaju sirefo gabe ni gunnun kitayun ya yi, taaxuranun ga ma tange, dingiranun dallayen balaaxun do katudanju gabu gan ta i maxa tuwaaxun feeron di.

240. Waxati yillayu ku wa toxo na ke bera bonondi nan dangi haqen di, ken ga riini ti soxen kitayun roxoyen na, fanjun jin daga moxon do jin kaanu tananu d'i seyingen na fillan ro i di, yittun kalle, sere gabu gille i batten di(kaawayen sere girinto i batten di).

1.8.6. Na xaranjen do sahan xibaarun fillantelenjondi kafini dutanganden na

241. Hadamarenmun ni kitaye xoore nafaama ya dagakaanen di Maali. Tirindindu baraxatu beenu ga na hadamarenmu jamaanen di dagakaanen di ni (I) beesu katta na golliranu kita newoye doxo xaranje, saha sire, ji senne, yoorinda senonte; (II) feero taaxotoye hadamarenmaaxun tanganden di; (III) jamaanen saarayun na tuwi n'l kaane taaxu; (V) nan ri ti moxo ya gollinxabiila gabe raga kitene golli muuruyen saxan di.

242. Xaranjen do golliseereyen xaranjen wa siroyen kontoyen xota di, ado xaranjun do gollu beenu ga beran kanma lafin ga I ya nta mewuttu. Kun falle, xarankillu beenu ga xaranlanun na gollu feera xaranjun xanne danja, feero xaranjun naxan nan laatu naxaanen di. Kun xaranlanun nta gaba, xaranlen gabe wa dagana killu beenu isinun kanam xaranjun na a ga jaana sabaabu ya na gollu kitayun newondi.

Yoorinte 6 : Xaranxibaarun menjiiyi xoore

Siine 2023, Maali da taaxe na xaranjen muuman su fiinun segesegenden kanma kun ga nani mewallu di i ga tini EGE jamaanen su noxondi, 3028 sere ya nan da gollu ku na taaxu ku di, 2.387 bugu jamaanen noorun di Bamako ni 641 sere ken ga ni jamaanen kanmun na, ado ku beenu ga tunan na axa niseru 10. Nan kafi 67 terinkandu CNT seron ga da haqiranlanun kini, sere tuwintaxasu, minisirinu xasu, politikin sappanu, jamaanen gollira xooru, jamaanen deemandaanu, xaranjundaanu tonju, tonju tananu, diina yinmanko, laadagumu, hadamarenmaaxun sappanu, do 40 haqiranla safantu nan politikin sappanu yogo ya. Gollu ku xaranjen sigu 4 ya kanma (lenmarera, xaranjen yinfana, naxandunxaranjen do kanmun xaranje) ado xaranxabiilanu 4 (xirisin xaranla, lenjuuruntun xaranla, xaranlan do feeron do gollijanmoxonun xaranla). Tirindindu dabari 18 haqiranlanu yak en 65 tirindu kati na haqiranu kita sere tuwinta xooro xaso maxa.

Gollu ku da sigitontu 9 ya bugandi kuudo xaranjen hanniyen na bange, a raga konni xo na sere xaranjundi , lemine ma fonnaxaye katudanju xoorondi saha, tuwaaxun do jikkun di moxo be a raga a dunadukutiye kittisiren jaana. Ken xaranjundi moxo ni feera yi ga riini ti yillayen na do dagakaanen nowondini sahan do warayu be ga riini ti hadamarenmaaxun dagakaanen wurewuttiyen na. Ken di, jelojo ku baananbe su dallayen dagakaanen di nan xawa : (I) jamaanen lenmun xaranje i dutuwiyen do naamenun na ; (II) jamaanen lenmun su xaranje a banwooba ; (III) golliseereyen xaranju sigun do xaranxabiilanun su ya ; (IV) jamaanen xannun xaranjen wurewuttuye xaransigun su di ; (V) Xaranjun nuxudufoonun nan ji i senbenton ga

danbu, naamun d'o tuwaaxun ɗa, xannu, feeron xaranée sign su ya ; (VI) xaranɗundaanon xaranmoxon xaranɗundaanon ; (VII) mundunde feeron xaranɗen di dagakaanen sabatindi, hadamarenmaaxu, kitayu, paraye, tuwaaxunu, yoorinda ; (VIII) fiinun dagamoxon naatali ; (IX) dunaabiri bugande.

Ke gollu hanniyanto xooro ɗallindu dagakaanen da na ɗa sabaabu ya 80 gollu jawu fano na dabari siine (2024- 2026) , i naaburi haqe ga ni 752.7 miliyaari ya FCFA xaaalisin ɗa

243. Nan ti yillayen gollun wa taadi moxo su, saha kite moxon feti ɗaxali fi ya, jamaanen sere gabe nta jaaranden kitana, jaarandiranun taxandi moxon ma ɗa, xa yoomindo wa a koyini nan ti saare ma do lenmen sahanu xoni wa kanma nan sege na saxu waraye be ɗa jaarande xa fun di , harisa jeleéo ku ma kite. Ken di, xota beenu ga warini : leminan kallen do tugunnan kallen ga n xooro, fankanwattun do wattu beenu g anta yillene, jaarandaanon moyintanbalaaxu, naaburi haqen g anta jaarandi feero ku bakka, sero beenu ga sikki ti jaarande ke xa wa kontono na a saxu lemunun naxafan konton kanma. Dagakaanen na wutti ti banwun su ya kuudo na sahan xibaaren ɗa, na jaabu siru kita sahan hanmira fiinun ɗa seron lafinun kanma.

244. Hamarenmun tanganden wa xota kitana sigi gabe ya jamaanen dingira xooron ɗa. Ken di, INPS ɗa, siine 2021, 500 wujiine sere ya n nafe 25% ni yaxaruxo 306 wujiine ga a di (21% yaxaru), xo taxanda 1.4 ga nafe ku beenu taqen ga a di. INPS ke serun fankan bakka yinme golliransappanun ya di (91,5%) xo 9% buuru golliranun ɗa. Sero beenu ga a di na nafa jaaranden do tuumayen tugaaden kita. Kun seru fanka yinme golliranu ku golliranaanon ya, xa saasa, hari sere kundunun wa dagana du safa l g anta soxe ma kittirangollen ya (8% sere be ga a di 18% ga ni yaxarun ɗa).

245. Maali jamaanen serum fonnaxayun ya n gaba, a haqen ga wurewuttini jawoye di, ke koyi nan golliranɗun nan dabari kuudo hadamarenmun su raga l taqen kitana moxobe. Sere haqe ke xa taaxumoxon feti bane ya jamaanen di, debun yagonu xooroye jawondi, na ɗi feero ma ɗa na kuudo seron raga golliraqu kitana. Hanniyen ni fonnaxaaxu ke 'a sabaabu ya dagakaaanen sabatiye, na lafinun kittisaxundi dagana kaane.

246. Mewalle xooro be ga ɗa duna di kitayun dagakaanen di, Maali (Maali-OCDE, 2015), guwereneman yinme d'a tu nan ti sere haqe ga wutti gollun di tere tan jawoyen na dangiye katta sere gaboyen ga na roxo Maali di ma na golliranraqu gabu ɗuni (xo fonnaxayun da). Dare ke wa koyini nan ti sere kurunba ronton na ɗi ta fillo gollen saxan kanma katta siine 2035 do nan dangi ta sikko katta siine 2050 ya. Golliran dingira gaben raqa ɗuniyen nooron di ya na dagakaanen wurewuttu.

Maali kaanantaxen nan gemu

2063

**NOQU FILLANDI : WALLUN
HANNIYUN KONNIMOXO**

**O WA DO KAN MAALI
DANBE YA**

II. Noqu fillandi : wallun hanniyun konjimoxo

247. Nanmoxonun kitaye ni jeleŋa na mundunde ke jufondi sappo da miiriye ke di gollinxabiila gabe danŋa taaxu ku bire. Ken ni :

- a. na tirindindu siru beenu ga rawa fiinun bangandini kita nan gemu i di ;
- b. na tirindindi sire su moxonu mewarayinto jaabinun kita siine 2063 ;
- c. nanmoxonu ku bugu killixoorun nan kare ;
- d. nanmoxonu ku na safe.

a) Tirindindi xoton tuwuye

248. Na a wuttu yilla yillanu be moxo ke di, ku beenu ga fankan do moxonkonŋen di, xo yilla yillayu waxatin wurewutten do sikkan ga fo beenu di, tirindindu siru na dabari.

249. Sikka sika xooron ma tirindindu xooron na tuwi dagana kaane moxonu ma yilla yillayu wallen ŋa moxonu filli di:

- I nafaŋ xooron ni na saxu fankan kanma nanmoxo ke di do tuwiye ke xaranŋen nan ŋa moteeri ya ma nan ŋa fo tananu ya sigiran roxe, ken di na kaana taaxen hanniya;

- I ni sikka sikka xoro ya baawo, I moxon siinen ŋa ma tuwi, a na sikkan ya di, siro killun rawa gabono.

b) Haqiranlanu do jaabinu tirindindi xoto ku kanma

250. Dabari moxonun do moxo mewarayinton do jaabinun na koni nan sefe I kanma nan gem'i di sappan gollun di.

251. Tirindindi xoore su di " tufa fano" wa genme moxo mewarayinto ku di jaabinun ŋa.

c) Nanmoxonun dabari moxo

252. Nanmoxonu ku ŋallindi killi xoorun d' I birisandi moxon medi, rawa jaana ti xudu ya (xo hamarenmen seran solle) a ga moxo xoton do moxon newon kittun kinni meya moxobe.

253. Seran solle ma nanmoxon bugu killun ni haqiranlanu konnen ŋa tirindindi xooru su baananbe kanma

254. Nanmoxonu ku na kite haqiranlanu ku kolonsonden ŋa, na jaabinun kita tirindindu ku ya. Haqiranlanu ku kolonsonden seran solle ke di na ri ti yaaxa gabe ya haqiranlanu gabe tirindinde su danŋa.

255. Xiimandi feera da koyi nan ti marandendi, naxandun fankan na xo waxati ya dagamoxon ga yille. Ken yillaye na ri jaman fankan haqiranlanun ŋa, I ga kite mewallu beenu ga ŋa jamaanen su di kuudo na beesu haqiranlan kita dagamoxo kurunban di ANR.

256. Maana be ga mudi ken haqiranla ya na xunbane fin naatalin koyi o ya. Nanmoxo kitanto kun a koni na saxu lafi be ware a kaane sikke ke di. Ken dangi falle, na nanmoxonu ku tinmandi ti tirindindu moxonun be raga gollun tinmandini ni ro nanmoxonu ku di. Kun tinmandaano na bugu nuqunu yilla yillaye ga ku beenu di, moxonu yogo wari moxo, haqiranla tananu I ga n xawa roono moxonkonŋe ke di na faamuyen newondi.

257. Nanmoxo su kipandinden na dabari haqiren na toxo fiinun mebatimoxon di nanmoxo ke di.

2.1 FI KURUNBON KILLE : MAALI KURUNBA

Ke Nanmoxon taaxunten na ti naxandunfankan ga da yillaye be na, na tan wutti ,na a xotondi. A ken moxon fankan ni jamaane ga da tanganden xotondi do gemuxanbaanen jamaanen di, na jamaanen hooraxun daro o do jamaane kuttun naxa do na jamaanen bugu misiginaaxu dangi hagen di nan saxu hanniyu kanma ga riini kitayun yaaxabugande kitti sire do feero njallinde dagakaanen kanma.

Royen kappe di AES (Alliance des Etats du Sahel) maanan ni na kappe xoore dabari a ga fiinun yaaxabugandini killu gabu di. Ke kappe o noore ke di maanan ni na medeema sabatinbalaaxun gajannjen di, na sere burun gaja do na dagakaanen gollun njallindi ti meya kitayun do hadamarenmaaxun saaheli ke di.

Ke jannmoxo wa njallini ti sigu ya : (I) jamaane na dabari fo durjanten ga nhooraxun na, seranxabiila gabe, diina gabe ; (II) jamaane gemunte, tangante do haqira taaxe ; (III) kitayun ga daga kaane ; (IV)

258. Naxandun fankan na xo yillaye ga ro dagamoxon di. Ken yillaye, jamaanen lenmun ga d'a xanu, a ga tuwi sefanlenmaaxu be ga ro jamaanen lenmun do menaxa ANR do tirindindu fo wo fo su ga na fi ke kanma na koyi kundu :

(I) mangi kurunba xote do a ga n lin'a da do na jamaanen dagakaanen killun feeron njallindi ;

(II) yillaye xooru na ro politikin sappanun dagamoxon di;

(III) mangi kurunba, maranden tanganden do fi xota gabe na tanlanxoto tangandaanon katudanjnun di : sere wutte, i xarannjunde, yokki kinne kdm.

(IV) na yurukuyurukun do kitayun bataran bononden gaja;

(V) saagaye ga na Maali hooraxun konnen di a kappanlenmun da;

(VI) haqiranlanu kitayun segesegendun di, xo njupadufoonun do porojenun jonkoyinde fo kitanton yillanden na;

(VII) laadan fankanun tuwiye do fo kappen I fankanun na taaxuranun fiinun yaaxabuganden di.

259. Naxandun fankan ga da wurewuttuye be na na toxo ta di seru beenu nda taaxuwoten na tanlanxotondi. Maali jamaanen da haqiranla koyi linu kanma a jamaanen tangande, meragenmen do a hooraxun daronde jamaane kuttun maxa, na jamaanen bugu misiginaaxu bure di, na dudanlinu wuttu I ga senbenton ga ni kitayun yaaxabuganden do feeron njallinde dagakaanen di.

260. Ken dangi falle, Maali naxaani siitiye AES di, ri ti kappe ke taaxen d'a njallinden na. Ken kappanlenmaaxu na ri ti sababu ya na medeema na sabatinbalaaxun gaja, sere burun gaja do nan kitayun dagakaanen do hadamarenmaaxun sabatindi saahelin di.

TANGANDE-KOROOSINDE-HOORAXU-GEMUXANBAANE

261. Murutiya gabu ku waxati su, sere buru ku, dangihage seron na sabaabu ya na gemuxanbaanaxu bonondi jamaanen di, hadamarenmun laxafiyan di haqira taaxen bono, kun daga do ganni ya. Kuudo nan kati na sere buru ku gaja moxosiri, jamaanen

kuranlenman fankan xoorondi ti xaranŋen do yokki xoboye (I) sere gabe wutti ni xaranŋundi gajanmoxon ŋa (II) na yokki kurunba lagarinto kini I ya, jamaanen sur o tangande di.

262. Gelli Kidali ga saage ragene sere burun ŋa nowanburun xason 14 siine 2023, ken ga ŋi sere buru ku daaxaran ŋa, a gajan sappa tananu be ga ri deemandi saagaye xo Barkhane, Takuba do MINUSMA o jamaanen di. Jamaanen tangandi feero be ga ware ta di ŋa sabaabu ya na jamaanen lenmun ro gajanmoxo di i do fo be ga mewuttu gajankitti xabiilanu ku di.

263. Gajanŋe be ga ri ti sere burun do dangihaqen buruyen ŋa tiigi fiinu kanma xo (I) gollira gabe kitaye fonnaxaun da kun ga riini ti naaburi kitaye ya na a saxu jamaanen kitayun dagakaanen kanma; (II) na biraye kittisire ro taaxanlenmun do naxa, biraye moxosire be ga ŋi I do menaxa nan xaso gelli kamo mannime siine (III) diina fin yaaxabugande

264. Maali saage ŋaana kuranlenfanka xoore ya o nooren di xo gelli nan xaso a ga ŋi moxobe. Na saxu ku katudanŋu xooronden kanma tanganden di, Maali kata n'a hooraxun ŋallindi jamaanen banwooba su.

265. Sinmaye nda ŋa nan xaso tangande moxon ga ri fo be ya, na tu nan ti sere burun nta jemene banŋe su I ga do kitayun ŋa, jamaanen da kuranlenmun katudanŋun xooronden ŋa a politiki ya bada. Siine 2063, ma Maali ga wari duna kuranyugu kaanankon di, gajanyokken xabiilan su ga maxa, feeron do warexooron do isininun ga sigi do baxabaxandi fanka.

266. Jamaanen tanganden na taaxu taaxanlenmaaxun genme ya di, kappanlenmaaxu kuranlenmun do naxa gingin ŋa, beesu jamaanen beran tanganden d'a daroye, sefanlenmaaxu na ro jamaanun do menaxa xo na manxanŋun ŋama gingin ŋa. Ma kuranlenmun ga da jamaanen lenmun deemanden di duŋayen kita na saxu I ga tangande ŋaana I danŋa.

267. Ken noxon di, AES bangaye setanburun xason siine 2023 Bamako da kuranlenmun kittikini meya.

268. Fo be ga xo tangande, ken su tinme. Bandaaxu be ga debunlenmun do debixoorondi jeme, Haqira taaxe ri banwoba su seron danŋa, ken ga riini ti dagakaanen do haqiranla kurunbon ŋa. Jamaanen lenmun saxunten ŋa I tangandaanon ŋa, I wa I walle I tangandaano diina toorandaano.

269. Jamaanen hooraxun kurunbanden kati nan ŋa, a jippe falle politikin naxaani siitiyen kanma do fi yaaxabugande jamaanen tanganden di, duna su beran kanma. A ŋiini dipolomasin beranun su kanma: politiki, kitayu, diinanu, hadamarenmaaxu, tuwaaxun do feero, naamu kdm. Lenki duna be ga xabiila gabe koyini, a golli kuudo dagakaanen na sabati fatanbinnira gonbonŋen ŋa Maali fi yaaxabuganden raga tuwuni. Ken wa ŋaana Maali hanniye ke yaaxabuganden do politiki dagamoxon ŋa jamaanen falle, kun éa fixooru sikki ya yi o na I tu (I) Maali hooraxun daronde; (II) Maali feero sugandinton do liŋun kappanlenmun daronde; (III) sariya su ga na ŋi wutti na a waajibi Maali nafanun ga tangene.

270. Ken noxondi, AES bangaye 'a sabaabu ya na kittikinni meya wure wuttu jamaanu ku do menaxa, na I kitti kinne ke wari tanganden di AES beran su kanma.

271. Genmen do kappen jamaanen di jippe o naamenun do danbun ya kanma. Fo beenu ga n xota I su ya o tuwaaxun di, genme wa ŋa kun di, beesu wa dutunu I di, beesu wa tini a hadamarenmaaxun ŋa da tuwaaxu kini, I wa xo: golle, jarindanlenmaaxu (le cousinage), seraaxu (l'humanisme); medeemanden do deemande, xirisi daronde, hooraxun do telenŋontaaxu, mukki daronde, ka xoore, faabanka, faabankan furuba (tagandi moxonu, yiranro moxonu, yaaxaraxurayu) kdm. O xannun wure wutten da deŋe kaane moxosiri.

272. Diinanun da taaxanlenmaaxun do genmen laxafiyandi seron do menaxa do sappanu seron do menaxa Hari ke lenki, diinanun rawa sabatiyen do genmen roono taaxundi, na genmanlenmaaxu sigindi saasa, xo diina xabiilanu do menaxa I taaxunu nuqu baane, fo

nta roono fo gaccen di, lafinu, do diinan konpon raga moxonu riitini bera kanma sefanlenmaaxu sire, raga tirindindi xooru kanma ku be ga hadamarenmun sappanun di.

- 273.** Hadamarenmaaxu kurunba ke seron ni jamaanen lenmun ɗa i ga mare moxosiri, sinmayisiru, ganwandun do gollu, na naamu daro, na l tanga duna yillaye xoore ke fanɗen ɗa l konni arajonu, telewisonu, ereso sosiwonun kanam, jamaanen falle xibaarikipandaano, naxaani siitiye ga ɗaana furuban foonun tanganden di, a taɗen ga roono genme, deemanden di, l ga dagakaanen Sabatindini kitayun do hadamarenmaaxu, biremoxosire, jamaanen lenmun su da nuqunun su ya.
- 274.** Xibaari kipandaanon do erese sosiwonun na sigi ti jamaanen lenmun xibaarindinde roxe ɗa, falle xibaari kipandaanu, fo be ga ma ɗa ya konni moxosiri, na saagaye ɗa ken moxo kanma wuredundingira di kipandinden di, xibaari kipanden na jero waxatin moxon kanma na a saxu dagakaanen di jaatimasinun ken ga golliranun sirondini moxosiri. Jamaanen fankamaanun ni haqiren toxo xibaari kipandiranu ku di, kuudo l ga bonondinde be ɗaana na newo l maxa bonondinde kija fonnaxayun ɗa.

MARANDIMOXO

275. Maali jamaanen ɗa wareyegume ya, dagakaanen di nan ti jamaane, a gollu tuwinton dangi falle, d'a jon koyi dagakaanen tirindindun ɗa. A wa fiinu di (I) Xo ga riini ti suuxe ya jamaane kuttun da, ma haqiranlanu wuttu l sero fuutunu n'l jalindi gollu ku ya, ma telenjonde kuudo jelerjanun kitaye, hadamarenmaaxu; (II) xo gollinjaana na koroosinde ɗa dingara dantanto xo kuran dingiran do ɗupadufoonun ma na dingiranu tananu dabari do gollun ga riini ti kitayun ɗa. Ken sigiran nta jamaanen gollu tuwinton kabana xo koroosinde, jamaanen lenmun d'i kittidifoonun tangande moxosiri. Ken ya ni, jamaanen ga d'a fankan banba banɗen su di, na dukini ɗallinden ɗa katta hanniye Maali siine 2063.

276. A d'a katudanɗun xoorondi kitayun haqiranlan di, kun ga ɗa sabaabu ya na sigira sire kini a ya taaxumondi ken d'a dutange moxo, a napanun gaboye kitayun di.

277. Jamaane warayegume da moxonu wuttu, n'l katudanɗun xotondi, kittisaxundi moxon di ta sikko me, jamaanen dingira xooron, sere moyinton d'l gabe, yokken gabe. A na kitayu be ga kitte di gollimoxosire ɗa, jamaanen yaaxe bugandi do na taaxumoxon sirondi a banwoba. Xadi, nooron na ɗa dagakaanen gonbonɗu ya, l taaxunten ga ni ti mefirinden ɗa kitayun di. Ken jamaane kitayu na jonkoyi : (I) nooron gonbonɗun kitayun dagakaane, ti kite raqu ya do megenme do wurewte ga kitayu ku politikin di; (II) ganande, kuran do xibaare kipandun na ɗi jamaanen banwoba su kuudo na kitayu ku dingiranun tan xotondi; (II) katudanɗun tanxotonde, ti gollimoxonun xaranɗe, gollen kitaye naaburin kite killu kanma.

278. A da marandi moxo kurunba sire kini du ya, ke taaxun ga ni fiinun yaaxe bugandi ti jaabi xasu be ga kite (Gestion Axée sur les Résultats GAR), ti feero siri gabu ya, kuudo gollinjaananon ku kitanton raga dangini haqiranlanun di moxobe.

279. N'a saxu yillayu be ga ɗa jamaanen kanmun sariyanun dagamoxon di, ken xo sariyatinoxore be ga wutti siine 2023, Maali gemuxanfankan daga kaane, a beesu sariyan ɗa, beesu taɗen g'a di, a jippanten ga o danbun do naamenun kanma, na gingen ro fakanu ku do menaxa, na politikin sappanun roxondi, na yilla yillayen newondi politikin sappanun seron maxa, yillayen raga Sabatini ti woten baane ya, hadamarenmaaxun sappan do taaxuranun laadan fankanun tan xotoye jamaanen tirindindi xoorun kanma.

280. Jamaanen sariya xoorun na ri ti laxafiya ya, politikin killen do hadamarenmaaxu, i sikki telenjonde moxosire furuban fiinun di. Mesaagabatten kati nan ɗa, na a saxu mekittikini ɗallinto ya. Depitenun boronɗen wa jeroye di, ke raga ɗaana sabaabu ya na meragenme fiinun di jamaanen tirindindu xoorun kanma. Seron hanmira fiinun na wutti moxosiri, na l yaaxe bugandi, hadamarenmaaxun sappa, politikin sappanun

tetten ɗa, na taqen fiinun yaaxabuganden di genme kanma. Jamaanen na sigi ti gollun do n'a lahidinun bugandi ti yaaxen ɗa, a do seron naxa, sappanun naxa. A na ɗa kiiti kutaana ya jamaanen sappanu, a yinme gollinɗaananon do menaxa.

281. Yillayu be ga ɗa sariya kutiran ɗallindi moxondi, ri ti siroye ya sariya kutiyen di, saxiraaxun ro seron do kiitikutiran naxa. Kiitikutiran teleɗontaaxun sabati fonne fonne, a ɗa tonɗu ya serum da. Dupanxoten fi yaaxabuganden xura beesu da. Fi gabu, xo sariya kutiyen di, saagaye ɗa i kanma kuudo na genmen sabatindi, na hadamarenmaaxun sappanun gemundi.

282. Gemuxanfankan tan xotonde, seron tan xotonde i yinme sigiranun di, jamaanen fiinun ɗallindendi, kiitikutiran siroye, gollun koroosindiranun haqen roxoye, xura walle furuban foonun yaaxabuganden di, sariyanun be ga daronde moxosire, rawa riini ti wurudufon roxoyen do naaburi bononden ɗa. Kun taxa ɗaana beesu gollen ɗa. Segesegendi moxonun be ga ware ta di na siro, marandi moxon xarannɗen sigiran na tuwi, jaabinu be ga kitene wururufon do naaburi bononden di na liɗo seron da.

283. Saagaye ga ɗa jamaanen taaxumondi siine 2023, ɗa sabaabu ya na kitayun xooru kita, dagakaane warinte, gemuxanfanka ke noxondi. Kuudo ken yillaye xooore na kati jaabinun kita noorun gollu xoorun ɗa, ken di na seron faainun sirondi gelli wureedun ɗa, fiinu dantanto xawa nan ɗa (I) na xiimande do teleɗonde ɗa fiinun daga moxondi ; (II) na wureedun maranden ɗanmoxon sirondi, (III) noorun do taaxuranun kitayun na wurewutti.

284. Hooraxu ke kurunbaaxundendi, Maali d'a kappalenmaaxun xabiilan gabondi banwoba su di, duna xabiila gaboye, na saxu tubaabunun ɗangollun kanma, kappalenmaaxu tana, naaburin fin do xoodon xote dabari jamaanu da BRICS, ke kappe ɗa sabaabu ya Maali ga d'a hooraxu ke kurunbaaxundi, nan kata n'a jonkoyi a dagakaanen ɗa, kittikinno noxondi beesu ga kitene. Ken ɗa sabaabu ya na baxabaxande newondi duna wareye meya jaagun killen kanma Maali sosetenun da, kitayu da. Maali jippene ken yinmaranliɗaaxu ya kanma n'a hooraxu ke banba, nan ɗa fi yaaxabugandaana ya fatanbinnira gonbonɗen fankan di.

285. Na a saxu a dipolomasin kanma, Maali sigiran xoooren ni fatanbinnira, siriyannun yillaye gajanɗe (I) ma saagaye na ɗa duna sariyanun ɗa, ma sappa kurunba tana na taaxu beesu ga du tuunu adi, (II) na xuraye kini ke marafagumaaxu kanma, (III) Nan saage gemuxannu kanma xo seron ganxawandun sariyanu, xabiila roxon tangande, kun ga ri ti bataran fi ɗanɗen ɗa i do danbun gan ta genme.

286. Fi ga xo kappalenmaaxu, CEDEAO do UEMOA do G5 sahel, i d'i falle fankanun da wara na deemandaana tananu mundu, ku hanmin ga ni Maali hooraxun kitayen d'a seron nafaanun tanganden ɗa. A da feera kurunba wuttu a daga kaanen di, na kappalenmaaxu kurunbo kita « komaaxun jeme » nan ri ti haqiranla ya na jamaane tananu ro sappa kurunba di, hooraxu, nafaanun tangande, . Ken di, Burkina, Maali do Nijeeri da sappa taaxundi ti AES, setanburun xason 16, siine 2023. Dagana kaane do sappa ke taaxu maanan tuwiyen ga walli gajanɗe ke di, jamaane gabe tananu ri kafi sappa key a. Xadi, Maali do sappa ke jamaannun golli doome na a politikin feero dabari n'i koyi me ya, dagakaanen di, nooren dingiranun di, newoyen ro xibaarinden di, jaagunde, gollu menaxa, na gundunkitayun yaaxe bugandi, feera kita waxati yillaye kasaaran ɗa saahelin di.

KITAYUN DAGAKAANE

287. Jamaane warayegumen na dingiranu dabari gelli wureedun ɗa, kite killu siru ga dagakaanen sabatindini na katudannun xoorondi dudangollinɗaananon raga lafini moxobe nan ri, jamaanen noxondi ma a falle.

- 288.** Dagakaane telenjonte gananden moxon di (killu, mexen killu, kanmu) sabati. Ganande killun kanma yiriwe moxosiri, i siron den xa wa jaana waxati su. Bamako kitten kininten noorun debixooron su ya, do jamaanu su ga tetten ja debixooru ti godoron ja, a na rage xo kille xerexerente katta kun jamaanu ya fatanbinnira kinxenna di. Kille tananu ga nuqu xooru walla meya na dabari kuudo i xa na yiriwe.
- 289.** Mexen killen gananden daga kaane n'a sabaabu ja, jamaanen da killu dabari nan kata na njadufoonu be ga na bugu gananden na newo, Dakaru-Bamako killen na siro, porojenu na kittikini meya killun warayen wa mundini CEDEAO ? UEMOA do AES naxa.
- 290.** Jin ganandun daga kaane na a saxu Nijeeri fanje moxon kanma (Koulikoro-Gao, Bamako-Kouroussa, Bamako-Conakry) ado OMVS ga da golle be ja jiidunganande ke di Senegali fanjen kanma nan daga ma Ambidédi.
- 291.** Ken banje di, na a wuttu siine 2063, xo 64 % killu na dabari, xo 3000 km mexen kille na dabari, 2334 km jin kanma na kite
- 292.** Nan fiinu kita xo (I) 32 awiyo yanqara na dabari n'l raqun njuni daganansaagayen ja jaman da ; (II) Maali taaxuran moxon, a do jamaanu peri ga gingini, ado Bamako raga sikki ti hub régional sigiran ja ; (III) na a tu nan ti Maali ni terenden jamaanen ya yi, a awiyon sappa taaxundi yokken gaben ga di, a ga rawa duna nuqu gabe wurunu. A saage awiyon yokki dabari isini sire dabari.
- 293.** Na a saxu jamaanen lijun politiki kanma, kuran fin yaaxe bugu. Jamaanen da kura sire kini jamaanen banwoba su di, a fo bakka, a jonkon ga n newo. Ken ja sabaabu ya na jamaanen dagakaane dallayen di ja. kura birisanten daga kaane moxosiri, a wa sigira kinni kuranu be raga kurunbaaxunu, i jonkon lijén ga ni xo nucléaire.
- 294.** Na a saxu jamaanen feeron d'a waraye gaba sirun kanma, soxen do daabanun kitayu xooro n'a sabaabun ja beranun ga siro, feero kurunbo ga kite gollipanmoxonun di, yokkun ga kite. Ken jamaanen soxen kurunbaaxu, rawa roono mefirindendi, a ga yoorindan tangana kuudo na hooraaxu ti naxafa tinmante ya jamaanen di, na gollipanjaanon kitayun xoorondi, na Maali ja soxe jamaane ya , kitayen ga xoorono ma ga fo gaaga falle.
- 295.** Dupadufoonu sirun do petorolin bugande (lithium, hydrogène, kdm) na jamaanen dagakaanen sabatindi ti i royen jamaanen kitayun di taaxuran ja, isini na sigi njadufo xanne maxa, jamaanen saja ro a ya , nan saaga xobono, na saja ro gaage killu di i ga riini ti kitayun ja, na taaxuranun dagakaanun sabatindi moxo dallante di. Na yoorindan tanga, na seron xaranjundi moxosiri, ado fiinu be ga riini ti dagakaanen ja katta taaxanlenmun ja.
- 296.** Sariya be ga wutti njupa nuxudufoonun da siine 2023, ja sabaabu ya na jamaanen taqi kitayun xoorondi. Ken dangi falle, jamaaen bugu kittidunkuyen di a njadufoonun ga na bugu na taqi sire kita, nan saage n'i ja na gollu dabari furuban dingiranu : ganandu, kura, xibaarikipandi moxo.
- 297.** Na a saxu jamaanen lijun politiki kanma, kitayun yillanden njallindi moxo, isini ja kitayun moteerin ja. A ga joppe siino tanmi 2024-2033 ti killu kitayu wutten ja, do na isini dabari njadufoonun yillanden da, nuqunun isini kitayen na joppe, xabiila gabe, katta feero kurunbon kitayi xoorun ga ku di jamaanen su da .
- 298.** Maali ro duna masi lagarun golli kittun di. Na a saxu a ga da a raqun njuni duna , nan dune mefirinden ja, tuwaaxu xoore, xo inforomakin tuwaaxu, xaranje xooru dabari i raga mundunden degene kaane. Kitayun jaatun masin do TIC na gonbonje deje kaane do na ja fo y aga sero kappa meya do na naabirin fin newondi.
- 299.** Maali do ke sootiye technologie xoore beran kanmanewo, na sabaabu ja a ga feeron do tuwaaxunun ware kaane a gollun di xaranjen killen kanma xo (I) a ga da liise njuni xaranlenhaqiran lijun da, kuudo jamaanen xa taqen na mefirinden ti xaranlensiru duna beran kanma matemetikin di; (II) feeron do tuwaaxu xoorun xaranje ; (III) Killi baane wutte na joppe xaranjen jawoye di nudufoonun di ; (IV) Mundunden tuwaaxundi xoore na njallindi ; (V) dabarinde, gaaganden do technologies xooro siru kitaye.

- 300.** Kittirangollun wa i sigiran sirono hadamarenmaaxun di, gollira gabu na kite, fo taganto na ri ti naaburi gabe, i kanma yille katta isininun ŋa. Fi be ga xo yaaxanjando, ken wa nuqunu be ni faayiranu ya koyi jamaanen noxon do a falle, noxon yaaxajando ken a xooro, xo falle xa yaaxanjando. Ken dangi falle, tuwaaxunun xa na tanlanwutti na ri ti sigira xoore ya gollu be ga o PIB wure wuttu.
- 301.** Maali isinin fin dagakaanen wure wuttiye sabati ti kittikinne ya, Maali do yinmen gollaanon naxa, kun ga fo gabe jaana isinin fin do kite kille gabe ŋallinden ŋa, dingara di fob e ga xo technologies.
- 302.** Taaxuranun yokkun taqi roye mefirinden di, nooro, jamaanen saxanun di na sabati na a saxu wurewuttuye be ja i ya kuudo i nan siro. Xo (I) tiigande, fuutunde ka dabarindu ya, marandi kittisire, gollu siru panŋen ŋa ; (II) nan ri ti moxonu ya, fuutunde, gaataye do siroyen konŋe katta saxanu ya ; (III) na yaaraxurayu ja saxanun da noorun da, jamaanun di ; (IV) nan kiti na danxanŋun saxanun kita, taaxalenjamaanu, duna yinme saxanu.
- 303.** Na a saxu ku gollijaninto kanma, jamaanen kati na dagakaane kita fo ga katta 10% ŋa siine su, a senbenten ga kitayin xabiila gabe ya, fo kitanton do mefirindi bero duna di, kittikinne kurunbaaxunde saxanun mundunden di.
- 304.** Ke da duduxotoye xoore mundu jamaanen maxa nan kata gollu ku naaburin fi yaaxe bugandi, a ga tu nan ti naaburi haqe be ga ŋi ga ware a xanne maxa roxa, ken ra ma ŋi na jelaŋa dagakaanen kita dallaye di, jamaanen da killi gabe faayi, na moxo gabu wure wuttu, nan kata ke sigira do naaburi bugu maananun bangandi i raga xawarannaaxunu jamaane kuttun ŋa. Ken di, moxonu yogonu faayi : sagallin kayitinu, mexille do sawunde, dagakaanen do kittiraroje jamaan da, kittikinne meya jamaanen-yinme golle(PPP) ; tuŋarankon ga fo walla riini na ro nafa fo di, newoye na ja golliranun do bankun naxa naaburin fin di a na senbe ŋujanuxudufoonun ŋa, gollu be raga dallana, nuqu tananu, kappalen kurunbo jamaanen fallexo NBD (Nouvelle Banque de Développement), kdm
- 305.** Ken di, kitayun tanbun nan kipene ma 80% ya PIB di, saasa IDE sigen nan xawa nan ta tanmu kuudo nan kipe 3000 milyaari FCFA ŋa, na ŋi tuŋarankon fo waranten na ta naxato siina tanmi taaxuranu filli di, saado a ga roxono katta 900 miliyaari FCFA siine 2063.
- 306.** Hooraxu ke kurunbaaxunden di, saqe ga ja nan ti deemande ma jamaane giridi, Maali yanpa ken deemande moxo di, na a jon koyi a noxon ŋa, do kappanlenmaaxu beesu kitayen ga fob e di, kitte beeri falle gollijaana sirun ŋa.
- 307.** A xusa da gollijaana kita ŋujanuxudufoon da, do gollijaana gollu kuttun danja xo : ŋujanuxudufoonunbugandaanon nan giri falle, a na sigira fana kini gollira ga ŋujanuxudufoonun bugandini ado gollira xibaari kipandimoxo, dingiranu ganandun do furuban nuqunu di kittirangollun di.
- 308.** Moxo gabu ga na faayi xo (i) xaaŋisin ga da xarantaanu be kini o ya nan xaso, i d'i toora buru ; (II) kontoyu be ga wari jaman kafon xaaŋisin ŋa, jamaanun dagakaanen gollun di, ku be kufunten ga saxa baane di ; (III) xotanu be ga do jamankafon xaaŋisin ŋa CEDEAO di ; (IV) xaaŋisi kurunba moxo tana dabarinden duna di, nuqu be xaaŋisin ga senbenefoonu ya yi xo kanŋe, peteroli, lithium, platine kdm. Maali d'a tettundun jamaanu da xaaŋisi kurunba bugandi, xaaŋisi kurunba be senbenten ga ni i jamaanun kitayun ŋa.

DAGAKAANEN SIGEN WUREWUTTUNTE, HADAMARENMAAXUN, TELEFONTAAXUN DO MEDEEMANDE

- 309.** Poroje kittisaxunto be ga ware ta di naxandun fankan ke maxa siine 2020, a kappalen kurunbo (Chine, Russie ...) dingira xooro xoton di (kura, gollu dingiranu ...) ri ti yillaye bire moxon di, seron da, do kite moxo tananu nan ri kitayun yiriwayen ŋa, a ga ri golliraqa siri gabe ŋupiyen ŋa, dingiranu di i raga roono mefirinden di, na fo xabiila

gabe wara saxanun di .

310. Nerowen roye misiginaaxundi, hadamarenmaaxun sappanun do menaxa , na a saxu sere kitaye wure wutte, gollu be ga riini ti naaburun ɗa, deemande, yinmen gollun fanka kitaye da gollu roxondi moxosiri gollu di ku be ga ma kittisaxu guwereneman maxa.

311. Gollun gaboyen ri ti gollinɗaana siru kitayen ɗa, keg a ri ti ɗanmoxo tana ya hadamarenmun haɗen politikin di. Jamaanen do noorun hanminu dagakaanen di, ri ti jamaanen fankamanun do nooru beenu sere gabe ga nta l di, na politiki ɗa na nooru ku kitayun raga wure wuttini moxobe, kite raqun be ga l di na tuwi n' l rob a di. Ke politiki ɗa sabaabu ya na moxo gabe koyi kitayun xooroye, nan dangi haqiranlanun nan xaso di.

312. Gemuxannu be ɗa taaxe ga xaranɗen kanma ɗallinde ri ti moxo kurunba sire ya, beesu ga rawa xaranna, jamaanen lenmun na xara nan ɗa lensiru, sigiragumu, l haqiren ga l danben di, gollaano, fo kurunba bangandaano, taɗen ga kitayun dagakaanen di. Feero wa ke xaran killi kurunba maxa a do sige wurewuttunte xaranɗen dingiran di (yokkun do xaramoxonun tinmante, xaranɗundaanon moyinton do gollen xanuye, sere kuttun sigira xaranɗen di kdm), ken riini ti xaran kittisiren ɗa xaranɗen sigen su ya.

313. Liɗu xanunte sahan killen kanma, ri ti moxo ɗallinde ya seren ga jaaranden kitana moxobe jonko newoye ya, jaarandira gabe, l sigen ga n xooro raqun ɗujiye do jamaanen ɗa, ma saasa seren ntaxa terene do jaarandira ya xo jamaanen falle. Ken moxo da kaanataaxen ya xotondi fana, laabantaaxun do senontaaxu, naxafa biremoxon xaranɗen ɗa sabaabu ya na fankan wattu do biraadon konton gaja.

314. Na atu nan ti dingira taaxumoxondi, jaaradi moxo ke koroosinde, jamaanen da feero wuttu ku ga riini ti hooraaxun kitayen ɗa jamaanen sahan di, duna di nuqu be kittun kini meya sahan xibaaren di, moxonu ramundiyun ga ni nan kati kuttun danɗa. A kati na duna kafonun yaaxabugandi feeron wanga, na katudanɗu xoorondi fankanwattun gajanɗen di, sahaari dabariye, na fatanbinnin sahaarun tuwinda n' l rob a di.

315. Moxo beenu wutti na debun tagemoxon deema (I) debi haqiranmaanu dagakaane; (II) debixoorun senoye; (III) golli xooro gabu na ro furuban golliranun, dingiranu kitayun do hadamarenmaaxu, ganandu, gollun ɗallindi moxosire; (IV) liɗu konpo sigindinden politiki, : na debixooron sirondi na waritiyaaxa sire ro l ya, ka sire ga kitene beesu da jonko liɗe ya, gollira gabe ɗujiye.

316. Maali kitayun jin fin di tuwinten ni, na jonkoyi l ya, ni raga moxon sirondi, kuudo beesu na kata haaju sirono, ken ga riini ti dagakaane dallante ya.

317. ɗakki darixayinma be dabari saaheli, ke di da deemande gunnen kaawayen gajanɗen di. Na a saxu xaranu be ga ɗa yoorindan, politiki siru be wutti, yoorindan xotanun kati nan gaje, yoorindan rage moxon siren ni. Moxonu beenu ga kati kaanataaxe ɗa do yaaxabugande bonondindo do kasaaranun kanma tan xoto, seron da katudanɗu kita domiyen do muɗuye ku dantanto kanma, kitayun moxonu, hadamarenmaaxu, katta waxati yillayen kasaaranun ɗa. Ken muɗiye katta waxati yillayen kasaaranun ɗa, yaaxabugandi moxosire kitayu soxe-ɗexe maraye-daaba maraye-gungunkitayuti: (I) serum su taɗen roye; (II) nan kati jin da; (III) naxafa sawuranun na dabari; (IV) mundunden na xooro soxen dagakaanen di; (V) daabanun do seenufoonun saha dagakaane; (VI) soxo beranun do gunnun tangande.

318. Ken falle, sariyanun ɗallindi moxosiren do poroje xooro senondi na ri ti senoyenbalaaxun newonden ɗa, nuqu mexenton do timaburun na gaje ti jikku yillayen ɗa, na feera ɗa senoyen gollira ga kitene moxobe.

- 319.** Hadamaremaaxun sappan daga kaane ti haqiranlanu ya taaxuranun ɗa, deemande sappan gabe ga ganxandun tangana, yaxarun daga kaane, fonnaxayun, kitayun do hadamarenmaaxu taaxuranun ɗa, ti taaxuranun fo kitanto. Ken hadamarensappa ta xote wa a yaaxe segesegende walla do fankamanun do duna gollinanmoxonun ɗa. Ken falle, yaxarun do fonnaxayun katundanun xotoye, I kati na gollu ɗa ku be ga rawa fo kija I ya, I raga I taqen roono kitayungaboyen di.
- 320.** Yaxaru be ga gunnen di, ka nuxudungollun na newo I kanma, na saxu technologie yokkun kitayen di, I ga waxatin defondini golle su kanma, kitayu gollun na ɗa I maxa. Ken bera ri ti yaaxa bugandi moxo xoore ya, na yaxarun tan ro taaxuran dagakaanen gollun di, I xaranɗe, I yinme naaburin fi yaaxabugande, na soxo ɗuɗu do tanbo kita.
- 321.** Medeemande hanniyen ro kittisire do laada xason moxonun do medeemanden xabiilanu be ga non. Medeemanden xabiila kurunbo be ga no kittisaxunton ni, dagamoxonu ta xoto, deemandi moxo xasun di, I dagana ti a ya ma kittisaxunto ma ɗanmoxo kurunbo.
322. Kitaye yirwadinden do jamankafo dagakaanen da fo gabo newondi ku beenu ɗi o maxa xo kafon naamen Maali noxon di ; ken ni soron tuɗa dagaye yi. O wa a kanma na a koroosi saasa ti tuɗarankon wa saagene fonne-fonne.
323. Tuɗarankon, i yanɗara jamaanun su di, wa ɗaana fedde yi n'i tan ro muurundun di ku beenu ga riini ti Maalin dagankaane yi. Na a sabaabu ɗa i kendentaaxu yi, i wa nafa gabo ɗinandini jamaane duudanmarandiranun ɗa kua beenu wa ɗaana na naaburibagandinden ɗa jamaanen di. Ti i fedden d'i katudanɗe yi sigira xoore wa i maxa Maali politikali moxonkonɗen d'a dagamoxon di.
324. Tuɗaranko xaranɗunto xana wa deemande xoore walla katta jamaanen iniwerisitenu xaranɗen di ;
325. Dagakaanen jopperan xooroyen ɗa sabaabu yi na bonondinde loxo moxosiri, na a ɗi gollu beenu ga kitene da fonnaxayun raga, na i bugu kille bure kanma (dolo, dorogu) ado gollu buru (jeeniye). Misikinaaxu loxoyen do kitayun segendinde ɗa sabaabu yi na tangande tonto bedixooron do soxodebu di, ke be ga ri ti jamankafo laxafiya yi.
326. Jamankafo gollinde, ti laada gumun taqiroye yi, ɗaana keta ti meɗiye, sefalenmaaxu, yanpaye, daroye, mangaaxu ado kiitinkille.
- 327. Ku danbu wa ɗaana sabaabu yi a na a dagankaane moxonun wuttu i yinme di ado na meragenme kita kuudo beesu na i tan ro jamankafo teleɗonte, ɗoronte, genmente ado yiriwante dabarinden di.**

2.2. Killi faraaxunto

328. Natali faraaxunton maanan ni na sobinde ɗa taagumansu kanma ado i riye xunbaane kuudo na moxo siru wuttu n'i saagandi.

KILLE JIKKEKUTIYE - JIKKE MA FAGU

Ke natali saxunte na kendeye kutuye gemanbalaaxun ya kanma. A hanniye ni Maali jamaane, hari a ga da dudoxoto ti laxaafiyadinde yi, a na jaabi genmanbalaaxu kita : barike nta tangandindi moxon η a, ti mesoxiyu ban η oba ado kure feddun do jahaadindaano.

Ken falle, politiki sabatindinbalaaxu, ga taagumansene ti fanka yillaye yi ado xabiilanu naxa genmandinbalaaxu, wa sariyangollu yillayen kabana, na a toxo goronkon do marandinde bure dingiranu beenu xote few a marande janmoxo xottoyu gabondini. Ken d'i moxo su, Maali tan roye AES fedden di na laqen ya di, ti noore kappalenmaaxu xenpente yi ado kitekille be ra nta ragana, ke be ga riini ti jamaane ware tate yi AES fedde noxon η a.

MARANDE

329. Dudoxotoyu beenu ga na naxandunfankan noxon di siine 2021 katta fasaadaanon do tangandaano yi i katudanɗu jiidinden ɗa wa a yi nan jokki.

330. Barike nta tangandindi moxo yi, ti mesoxiyu yi banɗoba nooru yogonu di hari dudoxotye ga na do laxaafiyantaaxun ɗa. Kure feddun do jahaadindaano baxabaxanden wa ta di.

331. **Jamaane sariyan haajun na maranden sironde yi baane dingiro waajibinton ya di.** A wa faasanden, tangande, kiitinkille jaana ti i moxo be ga maxa ado a nta kitayinkillen do jamankafo yiriwadinde dingiran di.

332. Politikin sabatindibalaaxu jamaanen di ti fanka yille yi ma xabiilanu mesoxiye yi ni taagumanse yi ke be ga marande jokkiyen kabana. Sariyanun yillaye wa ta di fonne-fonne, ado goronko fin ya ni xotoyi xore yi.

333. **Ken d'i moxo su, goronko noqu xoron wa birene.** Hari jamaane kandaano ga da dudoxotye na na goronfin gaja, noqu dantanto wa birene ado i sangallunte ni moxosiri. I wa moxonu yiriwene ku beenu g'i jaana jamaane wa jamaane di. Ke be ga riini ti ke goronko moxo yi ken ni gollinaabure gaboyen yi soro dantanto maxa i ga deemana waxatinu yogo ti jamaane moxonu yi.

334. Kiitinkille dingiran di, yillayu beenu ga na do kiitinkille siroye yi ma jaabu sire kita. Ken d'i moxo su kiitinkille wa a yi nan siro fonne-fonne. A wa jaana sabatindi feera yi ado na gollu yiriwadinde sabaabu ti a wayindinden ɗa ke be ga mesoiyen kabana kiitikutaanan do kiitinten naxa ado na siberibonontaaxun gaja moxosiri ado naaburun wuruye.

335. **Haqire gan ta yiriwadinden fin di moxosiri, jamaane ma haqire toxo gollikitisaxunte moxonun di ku beenu lanpunteni.** A tooronte ni ti gollipanlenmon jonkoyindonu yi ado a siitinte na falle naaburibagandinden ɗa. A ra nta segendinde jaana do soron bire moxonu sironde yi ke be fo gabo tooronte ni ti misikinaaxun ɗa.

336. Duudanmarande fiinu wa a yi nan muro (jamaanen marande), dagakille wa a yi nan sigi. Jamaanen nt'a yi n'i laayidunun tinme, naaburen fin, naamen do tuwaaxunfin, gollinaɗaananfin kinen di. Taaxuran ra nta naaburen kitana moxo tana di ma i ga na i jikkun saqa falla naaburen kanma. Jamaanen renmun tan ma ro moxosiri taaxuran fiinu yaaxe bugu killun di.

337. Niijan topotondi moxon ma soron nimsiwase. Niijan sariyanu janɗe, fonne wa ken kumana. Niijan fin na keta nanbarafo, yuruguyurugu, ado kandagumu ma katta na niijan mesoxiyu kaba ado na sariyanu taaxu kiitinfin kanma. Niijan mesoxiyun wa ta di xa fi tananu wa a wure.

338. Kappalenmaaxu ti jamaane tananu yi man gabo, ken kappalenmaaxu ni tangandin fin yi, jamankafokitayinkillun do naamen. Haqirela wutunton noorun do fatanbinnira wa kun koyini. Ken janmoxo wa kappalenmaaxun kabana, na fo bugu o do duna naxa saxanu yi. Maali ma feera kutu do duna niijan xoreen sabaabun danɗa, kuudo na a duwutunde koyi.

339. Demokaraasinkille wa a yi na tonto ti jamaane hanniye be ga ni hadamarenmu ganxawandonu daroyen ado sariyan daroye yi. Xa ken d'i moxon su, despite bulonɗe fankan xoran ni diinanta jamaanen sigi tonte gollira kutun ɗa. Jamaanenrenmun wa a yi n'i manxanɗe bugu fonne-fonne xa i nta fanka teyine bakka. Politiki feddu wa a yi n'i barike loxoye tu n'a sabaabu na i taxandiye yi ado i kafunde joppe, kafunde be ma kille kita moxosiri kuudo na porogaraamu tinmanton bangandi.

340. Jamaane haajunbalaaxu yiriwadinden η a da toxo a ra nta yiriwadinde gollikitisaxunten jaana lenki n'a ja. O yaaxe wa segendi haqen xooroye yi. Kitaye segendinde ni fonne yi, a kabante ni ti politikin do tangande sabatindibalaaxu yi. Soxen dingiran do wuredun naaburu wa a yi na sigira xooze ja, xa kitayinkille gaboyinbalaaxu wa a yi n'a xenpendi. Ke moxo wa tunu kitayen di ti :

- ♦ Jabarindikille ma wase tikutu-kutuye yi. Jabarindikilli haajunu ra wa to η ono xa kutu-kutuye n'a sabaabu ja haqe be ga kinni nta genme haaju yi ma kitenbalaaxu n'a sabaabun ja goden fin η a ma haaju siroye tokkinteni fallae yi.
- ♦ **Terenkillu bononte ni ado i nta fillandabarini.** Gabondinde porojenu tooronteni ti naaburibagandinden fi yi. Mexeterendikillu muronteni n'a sabaabun ja fillandabariyen do yokki kurunba kitayen η a (yinmun do wagonu). Jidunterende bono na a sabaabun ja yokkun do fotaganton fin yi. Niijanterenkilku beenu ga no ma fillandabari ado fo kurunbon do duna xallu nta genme. Terende haqu nta jaana moxosiri. Kanmu terera golliraqun tanpiyen ni abiyon gaboyinbalaaxu yi.
- ♦ **Soxen taagumansene ti yigandi soxen do kotollen ya yi.** Kitaye segeyen tokkinte na kanmen, soxe bero xooroyen yi diinanta kitaye sirondinde yi. Maasingollinden do fo kurunbo tananu xenpenteni noqu sangallunton ya yi. Naaburimaraye wa a yi nan ja beran fin ya yi ke be ga mesoxiyun gabondini soxaanon do naaburimarandaanon naxa.
- ♦ Niijanwuredunnaaburi bagante xenpene kan η en ya yi, hari fo gabo ga wa o niijan wure. Kan η e kitayen ni 60 tonu yi siine su xa a bakka kundu ya a nta yillene ken ya wa a nafa loxondini. Nudunwurefo tananu wa no xo litiyomu nafabaganden wa joppene xa a kitayekilli xoozen ra nta jaana. Kunmu sariya kurunba wa jamaanen musaqanu segendinde hanniye η unini ;
- ♦ **Lusinin dingiran gollun su ni bagandinden do soxen kitayun yillaye ya yi.** Kan η e, kotolle, daabanu, kitayu bagandinton nta yillene moxosiri ado i wa toxo jaana kundu ya ;
- ♦ **Maali rondinde duna tekijoloji di xenpene dingira dantanto ya yi.** Tuwaaxunkillen do tekijolijinkille xaran η unde nta jaana moxosiri xaranyinfillandin do kanmun η a na a sabaabun η a yokkun do soron balaaxun η a. Tuwaaxunkille muurunden do sabatinte ni deenan ya yi. Ku moxonu wa tekijoloji kiteye xenpene dingiro dantanto yi (sahan do faasande) ;

- ♦ **Dinman yillayen do yoorindan bonondinde wa a yi na xotoyu na, i ga toŋonbalaaxun gabondini kaawayen do ŋaamen danŋa.** Xana, o yaaxe wa soxe-tangiye-daabamaraye topotondi bure yi ke be ga wa riini t'i bonondinde yi. Funtifoonun sorogandi bure wa riini t'i nafabagandi moxobure yi. Ken falle soron gabondinde wa xotoye saxundini a fi baanon kanma i ga a yi na bono ma nan baxabaxa ti sankuye yi. Ken bonondinde noqun su wa jaana ti jin do mexu xabiila gabo xeefa yi ;
- ♦ **Yaaxajalaaxu fillansaagaye** wa do naame dingiro xooru yi ado na xenpe mukkun baane yi ;
- ♦ **Kittirangolle** jokkini t'i jamankafo gemande yi, na golliranu dabari xa kitayu ni kitirangollen do kadungolle ya yi ;
- ♦ **Dingira sikkandi w'i battendi ti gaagande baane yi.** A taqiroye dingira kutun di ni xerexerentaaxu di kunmun banŋe yi, soxen kitayu yillaye ado terende. **Taaxuran kitayu nafa nan loxo jamaane saxanun do noorun xallun di.** Yillaye dingira ni fo buccunun baane ya yi. Nafanun do gollu kitaye moxo sire fe moxosiri ado a man gaba kuudo na mukkun xallun firi ;
- ♦ **Dingira jaatenballi sigindinteni ado a wa misikinaaxu moxo kurunba bangandini ke be wa riini ti a tigitiye yi ado noqu yillaye a noxon di.** Xotoyu kurunbon na a sabaabu na kitayu loxoyen ŋa wa riini ti dagankaane nafa do gollu kitaye gollu xabiila kurunbanu yi dingira sangallunballin di.

342. **Moxo tana di, fo gabe da duudan mukkun do jamaane xallu naburibagandinde segeyen kaba, xerexerentaaxu di (i)** naaburibagandinde dagankaane politiki hanniye loxe ; (ii) jaabinu loxoye kitayinkillun do dingiron yillayen di, (iii) jamaane marante loxoye ado (iv) kitayi tanbon jonkoyiye dingira sikkandin ŋa, tanbon moxonun gemanbalaaxu kitaye dingiron PME do PIM do dingira sangallunballi ya ado tuŋarankon deemande jonkoyiye katta jamankafo gollun ŋa diinanta kitayi dingiro ya.

Jamaanenrenmun haqen do jamankafo

343. **Jamaane ma nafa gabe ro yiriwadinde politiki yak en wa koroosini jaman dingira yi.** Xana, xaranŋe do sahan dagankaane norontanbalaaxu, ti hadamarenmun yiriwadinde taagumansu sirondinde muronto yi. Norontanbalaaxu wa senbene xerexerentaaxu di debixooron do soxodebun naxa.

344. **Ke be ga ni soron xalle yi, jonkoyibalaaxu ti du yi, segendi haqe 3% kamantaaxe wa jokkini** ti moxonu yi nuqu beenu soro man gabo wa toxo a di, ke be wa nafabagandinden do nafandinde killu kabana, noqu yogonu soron dangiye haqe yi (xo Bamako) ke be ga moxongemunden do senoyinde dudoxotoyun kabana.

Xaranŋundi moxonu wa fo sirono xa i ma gemu. Xaranŋundi moxo jaabinu haqe w'i noxon ŋa ke beenu xara xa i nta gemuni ti golli beenu ga mundunu. Ken falle moxonu (soro, musaqanu, yokku, gollipaxallun do feeranxallu) be ga jaana nta fo sire kini kitaye dingiro haaju ga ke be yi kuudo nan daga kaane. Jokkiye wa do falle katudanŋu yi noqu yogonu yi.

345. **Ke moxo loxoye di, soron sahan d'i biradon ma wase.** Debixooroyen do baalixuxaranŋe do xaranroye wa sron do xibaarindi moxo kurunbanu sahan do biradon kanma koyi me yi. Ken wa riini ti janmoxon yillaye yi (wattu kaanantaaxe gajanŋe ado

birado kontoye) ke be ga riini ti soron sahan d'i birado moxonsironde yi. Xa ke moxo lanpunte ni na a sabaabu ja soron xobe katudanɗe loxoye yi ado ti bidise taqe yi ke dingira di ado wattu kurunbo riye ke be ga musaqa gabo mundunu a ga nta misikinun maxa. Soron wa a yi n'i jonkoyi laada jaarandi moxonu yak u beenu yokku maremoxo sirini n'a sabaabu ja jaarandi wayinton kappalenmaaxu yi, a ga wa kitene. Ken d'i moxo su, a wa yokku wuttunu ku beenu dabarimoxon ma siro ado i koroosinte fe.

346. **Misikinaaxun w'i batten di ado a ri ti moxo kurunbo yi.** Jamaane ma katta na misikinaaxu xunutu yilla ke be ri ti kabande yisoron fo xooren kanma ti duragaye moxo kurunba yi biremoxon di. Misikinaaxu gajanɗe ma katta na a xooroye, a taxandi moxo jiiɗan kanma loxondi ado o yaaxe wa misikinaaxu xabiila kurunba yi ke be ga ke moxo sabaabu moxonkonɗe xotondini. Maali jamaanenrenme fonnaxaye wa jokkini na falle janmoxo burun ya faayini xo dorogu wutte, dangi haqe gollu, jeeniye, seerande, kdm. I nta gollini sire ado i wasante ni ti kitaye newe yi.
347. **Ke moxo lanpunte nta fo sirono medeemande dagankaane kurunba xabiilanun di.** Medeemande misikinaaxun do debixooroye noxon ɗa, da moxo tananu waajibindi ku beenu ga gollini moxo kurunba di. A wa demuni do nan daga katta moxo tananu yi ku beenu gemunton ga moxo kurunbo yi xa na medeemanden do koroosinde sigi tontu xasu mara.
348. **Fatanmullu moxonsironteni moxosiri.** feddu gabo dabarinteni gollu dingiro gabo di ado i g'i soron nafanu faasandi do yiriwadiinde sire hanniye yi. I wa gollipalenmon gabo deemande kitana : Jamaane, deemandi feddu, duudanmaranu, kdm. I wa fatanmullu kendeye koyini, wa golli dantanto kuni ado na i soro jamaanenrenmaaxu sirondi. A wa du koyini fonn-fonne xa fankanteyine.
349. **Kunpabagandikillun do jaman tuwidikillu wa do noqun su yi.** I yokkindinteni ti jamaane fankan do mujjun noqu yi ado i nta xibaare xurante do jonkoyinte kuni jamaanenrenmun ɗa moxo be g'i ragana kanma ma n'i deema na duna faamu do n'i tan ro jamaanen dagankaanen di. Ke moxo tontoteni ti soron naamen d'i jikkunden haqen ya yi. Xa kandagumun wa a yi na moxonu wuttu kuudo na ke moxo gaja.
350. **Yaxaru duwutte xurante fe.** Hari i naxan ga loxe, yaxari gabo ma xaranɗen seerande, gollen do musaqa kita (xerexerentaaxu jiiɗan).Sariya n°2015-052 be ga wutti desanburunxason 18 siine 2015 janɗe, a ga moxonu sidindini do yugaaxun do yaxaraaxu dagankaane yi da naxando xoore wara yugun do yaxarun naxa wotengollun do sugandindi gollun di.

351. Debixooore yaxare wa waxti be jaana kaadungolli yi nta waxati gabo toxa a maxa nan golli wayinte ja ke be ga togo a n'i duwuttu kitayinkillen do jaman di.

352. Soxodebu yaxaru, kitayu gollun do jidiyen wa ku tan royen xenpene do deben topotonden *na*, ad'i seerandinde.

353. Noqu yillayun sabatinteni. Yiriwadinden do jaman dagankaane ma katta na misikinaaxun roxondi kuudo na soron taaxura yillaye kaba. Moxo beenu ga wutti fatanxulli jamaanun do fatanbinnira banbuxu yi wa i fillanjonkoyini jamaanun dagankaananto tananu yi ku beenu ga gollina^{na}aanon mundunu.

354. **falle.** Jotiye be ga do naamu nafanu sankuyen d'i yille moxobure yi, jamankafo xabiila yogonu faamuye ma nooru ku beenu ga da sinme ti i waranteni, i ga taate yi ma nan wara yinme (moxonu beenu ga ri ti jamaanen kinbakkan gajan^{ne} yi) ni sabaabu ya yi. Ku moxonu filli xooore ni kuudo na moxo dabari jamankafon nan gusunu du yi, i na i dudan mundu, na xotoyi ja do i naxan ado n'i ja taqironbalaaxu moxo baane yi. Kew a riini ti fanka saagaye yiriwandinde yi ku beenu nta du^{ne}ene ti jamankafo nafanu rondinde haqirelanu yi ado n'i toxo yonkintanbalaaxu di. Duudanmarande wa piijan sire kini : « taaxuranlenmu » nta du^{ne}ene do mukkun tan roye yi : ke moxo xerexerenteni taaxuran lenmu baane ya dan^{na}.

355. Laadan kandagumun fillandabarinde ad'i taqiroye deben yiriwadinden di wa riini ti sefalenmaaxu yi jamankafon do me naxa. Ken falle, sefalenmaaxu sireni diinanun do jamankafon naxa. I gan ta roono me sigi tonton di, diinanun ra wa katta moxonu dabarini ado sefelenmaaxu bera sangallunto ku beenu ga wa a toxo i n'i taqe ro moxo sahante yi ado ti geme yi fo soore beenu ga jamankafon su xilli, a ga na ja jamankafo danbe su yi, politiki ma naame. I wa meragenmen do laxaafiyan sangalluni doome, beesu sigi tootu daroyen kanma.

356. Maali jamankafo sinme ti moxo, ga ma katta na kitayinkillen do jamankafo dagankaanen jaabi ku beenu ga ko jamaane fillandabarinde mejiyen di, wa nafanu koyini a dan^{na}.

KILLE NTA DUDENE - O BARA

Ke natali maanan ni na naxadunfanka ga da kille be wuttu wara. A hanniye nan ti jamaanen wa soro bugu me di ado a haaju napolitkin do maradaano yinmankon d'i koren baane ya yi ad'i kappalenmon. Kanda nta maxa ado a wa gollina^{na}aanon toxono i n'i sagon ja baawo a ra nta fo jaana i ya ma ku beenu ra nta fo yi hari sariyankillu ga ma daro ado buuru sariyanu ado taqirondaanon naxa.

Ken falle, Saheeli jamaanun fedde (AES) wa xene na a sabaabu ja noxo taxandiye ado sere karinte sire. Tangandinbalaaxun do gorojonkon fin wa ja^{na}ono jamaanen di, ke be ga riini ti beesu tanpiye yi. Guwerenema wa xene ado jamaanen wa taxandini. Fedde kure gumun wa jamaanen fo xoooren ragana. Maalin wa jaana noore sabatinbali yi ado soro gabe dagayen sabaabu.

Ke natali ni saage falle ya yi. A wure ni naxadunfankan ga da ku beenu na do marande janmoxo politiki, kitayinkillen do tangandinden kanma bonoye ya yi. Sabaabu baano ku ya wa riini ti xunutu baano ku yi, xeefanu politiki, jamankafo, kitayinkillen ado tangandinde wa jaana fo xotte yi do nan na sabatiye baxabaxadaana vi ado iamaanenremun kafumande.

357. Naxadunfankan ga da kutiye be joppa ma katta dagana kaane na a sabaabu na kandagumu beenu ga ri a falle ma katta a tontono. Ku kandagumun da naxadunfanka fo panto marandimoxon kanma bono, na i de η e fonne-fonne katta saage falle yi. Ken falle, saheeli jamaanun fedde (AES) xene na a sabaabun na noxo taxandiyen do sere sirenbalaaxu yi. Tangandinbalaaxun do gorojonkon fin wa ja η ono, nan ri a su bono. Guwerenema wa xene ado jamaanen wa taxandini. Kure feddun da jamaanen fo xoore raga. Maali na tangandinbalaaxu noqu yi ado soron dagayi xooren sabaabu.

FAASANDE-TANGANDE-DUWUTTE- MERAGENME

358. Tangandinde ban η e, kandagumun ga da dudoxotoye be na na jamaane niijan su raga ma topoto. Faasanden do tangandinde moxonu ji ga bono muume. Kuren na kure sangallunbali yi, a ma seerandi sire, yokke nta maxa, tele η obalaaxun do gorojonkon fin. Xene gajan η e fankan xorooye FDS kanman da a toxo jaman furege noxon di xo falle, ke be ri ti danxanaaxunbalaaxu yi FDS yinme noxon η a ado jaman ban η e.
359. Kuren feddun da fanka kita, i wa deemana ti kappalenmo beenu ga falle. Kem oxo danbe wa riini ti jamaane kitenbalaaxu yi niijan noqu yogonu yi ma yiriwadindi dingiro yogonu. Kuren feddun da jamaane battamaaxe t'a gollun η a.
360. Dangi haqi bure t'a fo burun η a, yiriwe n'a sabaabun na jaman misikinaaxu bure, xaranbalaaxun do fonnanxayu gollinbalaaxu yi ku beenu ga wa na soro newo yi nan ro gajan feddun di.
361. Kure ra nta katta i gollun η a xadi ado waxati yogonu a wa yanqana jaman kanma ado na fankan yille. Dangi hagen do katudan η enbalaaxun kaane, fankan wa xirinde jaana falle kun na ri na jamaanen gaaranti yi.
362. Xana, jamaane lanpuyen wa gingu jaana fo su roraqe yi hari marafanu (i ra ga yi jaana jamaanu filli do me naxa mesoxiyen sabaabu yi), dorogu, ado na duudan nafanu mukkun xalle sooti me yi, na jamaane yinme sigitontun bono.
363. Jamaanen wa jaana sabatinbalaaxu noqu yi nooren di, ti mesoxiyu gabodinde yi, ginge fo burun do xenegajan η e.
364. Ke be ga ni noxon xalle yi, kitayinkille xotoye wa riini ti jama yogonu walle yi tate i ga wa moxo burun jaana nan bire.

365. Hari sorodaasi gemunxannu ga non *ɲa*, danqanaaxunbalaaxun ro Maalin d'i tatu jamaanun naxa i ga sinmene ti Maali ya ni « noqu newe yi » ginge fo burun gajanɲen di. Ku wa riini i taqe ro jamaanen fiinun di nan toxo i ma fo ko jamaanen da.
366. **Jamaanen jiiɲan faasande, jamaane kafumande tontonde, duwutten daroye falle kappalenmon maxa ɲa sefe duuro yi.** Maali jamankafo dagan katta jaman do jikkunden xene ya yi, o danbu bonondinde o ga d'a sinma ku beenu nta kitene. Xaranɲunden do naame bono moxo bure maxa maali jamaanenrenme, sakkati fonnaxaye, nta i du tu xadi. Kundun do dangi haqen da noqun su raga. Jamankafo hanniye xoore be ga ni i naamen tanganden d'a wayinde yi sigi. Xaranɲe haqu (xaranɲunde, baalixunxaranɲe, naame) loxe moxoburu ma i gan taxa yiriwadinde deɲe ado na medeemane dabu tanga.
367. **Ke moxo nta fo buru segendinde toxono ado jamankafon bonondinde.** Diinan fin wa yiriwene ado me kutanden wa roono i naxa. Diinan sappon gabodinden wa riini ti bero taxandiye yi. Diina kutun maxansefende wa riini ti moxon tuwiyen do toɲodinbalaaxu yi ke be ga jaman laxaafiyan do sabatinden kabana.

MARANDE

368. Marandimoxo xoton wa jamaanen kanma dingira xooron di jamanpolitiki, kitayinkillen do tangandinde. Kanda nta jamaane lanpunte maxa ado beesu wa i sagon ya ɲaana. A ra nta fo bakka gollinaɲaano beenu xallen di a wa i toxono moxon nta ku beenu maxa hari i ga na sariyan sooso ado buuru bire sariya ado taqirondaano naxa. A haaju na politikin do marande soro dantanto ya yi i d'i koren d'i kappalenmon.
369. A wa battinbalaaxu tijamaanerenburaaxu yi do jaman killiware sigindini, jaman tigitiye kandagumun kanma ke be wa xenpene ti lanpuye yi, yinbe karanan jonkoyinte moxonu yi a baane golle ga ni ke be yi.
370. **Politiki killen kanma, jamaanenrenmun meɲiyi xoore ga da yillayu beenu hanniye ma jaate ken ri ti demokaraasi gollindibalaaxun yi.** Politiki feddu wa a yi nan gabo, i ga katta maamande yi ado beesu wa mundunu nan tinta fankan *ɲa*. Kunpabagandaano dagana katta koyindinden *ɲa*. Golliraqun koyindi moxonu ma siro. Mesoxiye dabari politiki soron do laada gumu yogonu xifaaru ado diinagumun naxa. Duudanmarande bagumande wuttu kason *ɲa* ti noqu filli yi i ga sinmene toɲun g'i maxa. Ku oxon danbunu wa jamaane kitayinkille marandimoxo bonondini ya.
371. **Ken falle, gorojonkon do naaburibonondinde feti fo bure yi.** A wa warini xo fo dabarinte kundu sere su haaju nta a yi baawo a na banɲen su di. A wa nafa kitana do buuru kandaano yi baawo i nta moxo su ɲaana na a kaba a wa xoorono do na a ɲa jamaanenrenmu fillantagande yi i ga demuni t'a yi. A wa gollun topotondi noqun su di (marande, kiitinkille, politiki kanda, kitaye dingira, laadan golliraqun, kdm) ado a wa i battamaaxene kitaye newe danɲa ti a gollinaɲaano ga ke be kitana. Ke gorojonkon do naaburi bonondinde xerexerentaaxu ni beesu ra wa ɲaana gorojonko bagandaana yi ma ragandaana a ga na a ɲi a nafa ga noqu be.

372. Kiitaano saxunton feti kiitikutiye ya ke be yokkun do soron fin jiidinde feti moxosiri. Kiitikutiye taagumansene ti gorojonkon ya yi, a moxonu giilloye na a sabaabun ja soro gaboyinbalaaxu yi, a nimerikinbalaaxu ado kiitikutiye wakkillun jan⁷inbalaaxu. Kiitukutaano bugunton feti golliraqu kutun ⁷a, depitenun do politiki xerexerentaaxu di. Kiitikutiye moxo tananu ku beenu sire few a a yi nan jan⁷o.
373. **Jamaane lanpunte ma moxonu beenu ga n xawa wuttu kuudo na marande wayindi. Ke be ga no ma gemu ado a sire fe.** Maranden do marandaano naxa ni beesu wa du yi, nafan kine an kore yi, gorojonko ado fiinu yaaxabagabdinde xotoye. Marande moxonun dabarinteti soro, yokkun do tekini, sariyankillun do sariyankillinmanun do jaman haajunu nta genmene. Xo moxonu do ku beenu ga jaana nta genmene waajibi ya ni jaabinu (i ga na ji no) ntaxa sirono.
374. **Ke be ga ni jamaanenun do me naxa yi, naxadunfankan ga da sigitontu beenu ko ni, siino ga dangini, ware tatte yi.** Jamaanun do me naxa sire fe ti saratixaanu yi jamaane nafa nta a di, muurundifoonu nta dabarini sire, jamaane nafanu nta faasana moxosiri. Jamaane lanpunte haaju nta jamaane taagumanse sire yi. Politiki sire nta a yi nan wuttu kuudo na jamaanen wari haqe yi ado ke be ga n xawa ado na a naamen do kitayinkille topoto. O yaaxe wa jamaane sabatinballi ya yi a ga deemande jaana na falle kappalenmun taaxundi, ti jamaane wari moxo bure yi.
375. **Maali ma nafa kita do duna gonbon⁷u gaboye yi ke be ga ja fo siginte yi gelli a taaxu bire,** fatanxullun kaane, tagemoxo tana ado xalisinkille a fo xoore ga ni BRICS jamaanu yi. Ken falle Maali ma reera su kuttu do ke kitekille yi kuudo na a duwuttunde senbendi.
376. **Gollikittisaxunte moxon nta no yinme.** A tooronteni tigollinbalaaxu yi xo taqirondaanon gaboye, sigi me tan kanma a sabaabu ga ni sariyanu yi, gollikittisaxunde golle taxandiye ado soroo katudan⁷u lanpuye. Kitayen do yiriwadinde sorongande wa du maxa ya. A tuwinteni ado a wa dingiro tananu ya kitten di xo ONG ado duudan.
377. **Duudanmarande moxonu ma siro.** Yillaye sire be ga ji dugunu do duudanmarande jan⁷e ado buuru musaqnu taxandiye kille ti duudanmarandaano yi ma ja. Jamaanen da haqu beenu yilla nan loxo, falle kappalenmon deemanden sigi, duudanmarandaanon ra nt'i likkun wure. Jaman nta a yi na tu ti fo ta di.
378. **Niijan fin duguta jamaane ya ado duudanmarandaano.** Niijan fin gaboyen d'a xotoyen maxa kiitikutiye ra nta wure xadi. Jamankafonu mesoxiyu gaba ado kalle yinme g'a di. Duudan naaburibagandaanon do jaman saxunten feti xadi kayitinu yi maranden ga ku beenu dabarini ado kiitikuye wakkillu.

KITAYINKILLE YIRIWADINDE

379. Kitayinkille banɗe, xotoyen wa jamaane maxa na kitayinkille xooro topotonde taaxu ado bidisenkille kendente. PIB segendi haɗe wa wurera moxoburu jamaane meɗiyi xoore ga da ke be mundu ado a ra nta misikinaaxu segendiye jaana.

380. Kitayinkille yanqaye ja ti, kitaye gaboyinbalaaxu, feera balaaxun do kitaye sorogandi moxo bure. Ken di Maali kitayen wa xene, a janɗo ti tangandinbalaaxun do guwerenema katudanɗunbalaaxu na musaqanu topoto ado na naaburibagandaano fuutu.

381. Ke be ga ni xaalisi politiki yi, Maali na do Sefan segendiye ya yi. Ke xaalisi senbente na mukun segendiye ya kanma ti xunutu yi xo moxonkonɗe ti xaalisi politiki tananu yi.

382. **Duudan mukun do jamaanen xallu naaburibagandinde dagankaane kabanteni.** Hari kodu g'a yi, a kabanteni ti fuutundi katudanɗu lanpuye yi ado naaburibagandinde tangande a sabaabu ga ni, foonu naxa, musaqa gabo bakke a sabaabu ga ni golliraqun gollidibalaaxu yi, kiitinkille yoorindan, jamaane golliraqun do duna xallu sironbalaaxu ado jaman do politiki moxo genmanballi (tangandinbalaaxu). A xunutunu ni :

(i) **Duudan dingira bononde.** Duudan yiriwadinde moxonu ma kafu me yi. Duudan gollinaɗaano dantanto beenu ga no ni jamaane gollinaɗaano toxo sumunton ya yi i ga buuru saxanu nafa kitana. Duudan naaburibagandinde nta no ;

(ii) **Dingira sariyanballi yiriwadinde.** Misikinaaxu gaboyen wa riini ti golli xooro sangallunballinu yiriwadinde yi. Golliraqu sariyanmanu wa a yi nan xene me firindi sariyanballi likken wure ado sagallun likke.

(iii) **Duudan naaburibagandinde teleɗonte balaaxu a sabaabu** ga ni fuutiye katudanɗe lanpuye yi ado naaburibagandinde tangandinde ke be sabaabu ni, foonu naxa, musaqa gabo bakke a sabaabu ga ni golliraqun gollidibalaaxu yi, kiitinkille yoorindan, jamaane golliraqun do duna xallu sironbalaaxu ado jaman do politiki moxo genmanballi ;

(iv) **Bankin do xalisinkille moxonu haɗi ronte lanpuye.** Kitayen naaburibagandinde fo xoore bakke ti maranden do deemande ya yi. Jamaane be di misikinaaxu fankan ga xooro (a tinto sere baane yi fillo di), kitayinkille gollindaano dantanto baane ya ra wa bagandinde jaana do dingira nafanto yi ku beenu ga musaqa gabo mundunu.

(v) **Tanbo wutuyen fo sire,** jamaane lanpunte ga ji falle kappalenmon sagon ɗa xerexerentaaxu di Beretoni wudi golliraqun i g'i daga moxon waajibini ad'i porogaraamu nan toxo i ma i kappalenma hanniyen faayi. Ken di, jamaanen wa duɗene ti xalisinkille koroosindi moxon danbun su yi, ke g'a tanbondinde segendini. Ken tanbondinde ra nta yiriwadinde joppene na a sabaabun ja kitayinkille politikinbalaaxu sire yi, noqu tana soro katudanɗu lanpuyen ado jamaane golliraqun ;

(i) **Tuɗarankon deemande loxoye.** Xotoye be ga Maali do duna jamaaanu kutun naxa wa riini ti dagaye loxoye yi ado xunutu be g'a yi ken ni na tuɗarankon musaqa rinto loxondi. Musaqaa beenu ga riini kitekille xeefan waxati kun jonkoyinte na korenu musaqa ya yi (saha, xaranɗen do birado).

383. **Maali roye duna tekijoloji di xenpenteni dingiro dantanto ya yi.** Tuwaaxu seeranden do tekijolijinkilli sire nta xaranna moxosiri xaranyinfillandin do kanmun xalle yi na a sabaabun ja yokkun do soro tanje yi. Tuwaaxu muurunde yiriwadinde janje ni deena ya yi. Ku moxonu filli wa tekijoloji kitayen xenpene dingiro dantanto ya yi (sahan do faasande).

384. Gollijan raqu yogo nu wano, maali sigira ma xoorono na sabu ja duna lagaren gollijan yokku ya. Tuwaaxu do feero yimanko sigira ma xooro naxando do xaran xoreen di giraanu ja. Na a sabu ja yokke do musaqa konto ja, a do sero konto.

Daga kane ga tintini wure du tuwaaxu be kama, do a palinde wa joppaden payi. Ken ja sigi duna lagare gollijan yokku xenpe (Jaraden, do tangayen).

385. Manni gollen da jaamano lifimeya, a da duna muma lifimeya, a do jaa manen noxo.

Maali renmu ma wasayen kita masini gollen di, bawo a xenpani debo xooro ja yi. (Tic) a do sero dantato Fiburu optiki, a do yokku tananu bega kijandiden jana kibare kilendi, I la fo, et wa I ma sanxi moxo sire et wa beenu ta ikitaana.

386. Dingira na fa raqu ma gomin sire.

Taxura nafa raqu marandi politique ta i bonen kabana.

387. Soxo foonu, jexe marayen a dabanun yigara. Kowayen wa kama nan tinto. Jaamanen ma politiki su dabari kata yitti digaanu ja. Kuudo ni ja xurayen bugundi foya. Soronden di menu. Masibonu, kasaranu kane taxe ma jiidi, feera ta sero maxa, kata kun fun danbuya.

388. Taxura nafa raqu korosindi balaax ja sababu ya, na kawayen riyen tawondi, do dule, a do yoowida alihaala bononde. Waxati yilayen, wa riini ti kotoyen yagonu ya. Waxati moxo wa bono moxoburu, ji kooro, wa xoorono, a ma gomin. Xaxo soxen rogo, a do dabanu yigaranu.

389. Hari tigike gabe wa maali soxen maxa, soxen, jexe a do daba mariyen xepente ja du birande ja, do kotolen soxe. Soxe siroyen da kitayen jolonte ja kamin ji ja ; dinan noqu xoro soson ja wala soxoden yila, yilayen ja Ji kooro da fo bagu kitayen ja- do waxati bonen, a do yigandi konto.

390. Na soxe jati masini ja, a do soxo mono kurun bano wa kitenen noqu korosinton jati. Ji koro sababu da kotolen ta siki I sigira ja gagande di.

Daba marayen nafa ma xoro,

-gajanyen wa soxanu do daba mare na do me naxa.

Ji koroda jexe marayen loxondi.

391. xurayen fi politiki ta nonja. Gollen nafa, a do sawunden ma sigi, kitayen ga lahinu baka xurayen fi. Di xurayen xoto daxa, xurayen kutuyen ja lanjuru xore ya buuru gollipandanoda; duudan gollano, a do kaa gumun.

392. Lusine gollen Maali, na konkarasi ja ya na sabu ja, bawo nuxudun gollen konto te ni.

Yokku su gandito be ga maali maxa xo, (kotole, kapen daba terente ku di me nu- kun yillayen gollen da ja fallen ya, kenda gollipan ballaaxu riiti,

393. wuredu nabure ma serogike Faga – ka nen bake rogo, bawo njanxotu duraaxo.

Wuredu nabure beenu, wa la Fabanka ma i jo koyi i gollen ja. Wuredu nabure ni fonen fonen ya yi, xa a na muqu duudan gollipananu ja maxa.

394. Nan saxu xalisiroballaxu gooli foonundi, debitere kilun bono, e wa I jate na roga, I ran ta taransiporo sigira ragana, sero di o yokku wutuyen di, kibe maxa gemunde kamu

du fure, mexe kilen, ji kama a su siginteni. A da ki tayen bonondi.

395.Naame kitiran golle, juraye, xa ni fonen fonen ya yi, i wa i sigiraanu ragana hadamaren pindi.

Golliraqu njunini waxati do waxati, kaadu gollo lusinen fi na rogaadi.

396.Fun be gani taxura gagende na, Jaamanen saxaanundi, a da kaffo xooro, Maali konkarasi ma xaoro. Yilandira bucunu ku ya gaba, Haju siro foonu buccunu, I dagaranu ta latomonsire- xeri Haju sirofoonu be gab aka falle, ku na sireni I ya newu.

397.joloyen, falle ya yokki pindi a xooreni banoyen tintoyen do la toyen na sababu ya na o saxa la wara muqu da, do segumuda. Yoke xabila su wa riini a jamanen di golli raqu sur a waren ko karasi da. A wa jamanen nuxundu gollen sagana fallen, sero yinle pana xobodano jayi xobo fo nan gaba gandi fo na.

398. O do duna kuten naxa. Julaaxu xenu na sabu na soxo foonu bonen na, a do I yillayi balaaxu-xinde loxa baka falle kati Maali ya, xen da yulaaxu bonondi.

Jaama do seraaxu

399.Kotoyen noxondi, tangandi balaaxu, misigi naaxu wa xorono. Sero dama beenu ga misiginaaxundi, ken gabono ya; na sabu na fo dama be ga wi kumana. (saha, jukkunde, saxura, ji senoyen kundi menu-sero, do noqu xoto na tanpinte ni moxo sire.

400. Sero jiidi laxo na saxu Falen demande kama na saxu duna muma royen na medi. Ken na sero jiidiyen loxondini.

401.xaran nen ware kiti falen, ken sabu da gollen do xaran nen ma gemun.

Jaama xara, xeri gollen ta. Sero, gode, yokku, xaran Feeroonu, beenu ga nalli, irata xaranlema kini, fun be ga gemin lahinu na.

402.Ken jaabu ni jaamanen bonen, saha bonen, birayen bonen.

Na buren ma ro jarandendi a do sero tanpitaaxo.

403.San xuyen naamendi, ken xooro, misiginaaxu xooro, xarannen bono. Gani namen do danbe beenu ga nitagumance na, I ku bono, iran tan fo sirono.

Sero ni domen, banoyen pino, xeri ken su bono, taxe xoto

Fondaxayon su bono, me daroyen taadi-xiri se ta terinkene- de ben, kaa hinayen su san ku, Fera ta sere su maxa.

404.Danbe tunu beesu ti yinme.

Me demande taadi pamoxo su ma kite- beesu wa ti du ya

405.Taxen na politiki kaaya, sero taxandi tooru do me naxa.

Xo parati politikinu moxo, I xa murufo gabo nan tinta yin mako na, kuudo na I joonu xotondi a di I kapalenmo. Na ni I ku nigan xa ba, Fanka na nanjannini.

406. Kibarin kini kilu gabo, wa I nuxunu toren kamanu jaamanendi, a do jaamanen fallen. Idigaamu do sahaba ta gemen, kuudo na Hadamaremo sankundi.

Sadi I ga sero njundini, kuudo na jaamanen dagakane ken fallen yin manko lanta fo supana.

407.Yaxaru du kitayen sage fallen.

Jamanen alihaala wa musaqa bake murondi kata yaxaru du kitayen na.

Sariyan Fucce jallinde n°2015-052/ desen buru xaso 18- siino 2015- A ga yaxaro sigiran fi kono i da ken wara.

408.Fanka xase riitiyen na.

Yinmako do Fanka xasen wundi, na ja duuda deman dana Fanka mareyen di.

Xo sero kutu gimaxa moxonbe do parati politikinu. I wa musaqa, do golli yokku kitaana

ken kuna da haramu yigayen xoorondi, a do Fanka lahunden.

409. Terana gabo, tanganden ta jaamanen di yinmako, mungu kontoyen ɗa sero kama, gollen tano, misigaanu xooro. Fondatayyu a su wuru da falle, kata noqu kurunbano do dagara xasu ɗa.

410. On da ɗy kinenen 2063 an, ken ɗa ɗino Maali tunu, u bate taxono, misiginaaxo wa ta te su ya, Haju surora ta no (xarangen jaranden, maranden kun di menu).

Sero yilen, noqun su bono, Foxasun su sanku sero ɗa nimisini, kasara wa gabono Fo kapa banoyen ɗa, kanda jemen.

411. Jaamanen yinme Duɗen Fabanka karayi ɗa, nan bora na ɗijan xote kanda, na tanga, na Horaaxu gaga Fallen kapalenmenɗa. Jaamanen wa yilen taxandini.

412. Maali alihaala ta linɗi sere su da.

2-3- Hanniyanden do yillayun ɗanmoxon sinmaye

2-3-1- Hanniye

413. Warinden ke na Maali kunbani ɗa kono Maali rurunba`a sababu giri ne ɗiye xooɗe be ga dabari jaamanen yuimanko maxa; na fabanka sigidi Fo kurunbaya. ken pati diganduroya, na sababu ɗa.

-Gollen ɗa ɗa na tanaxante siino ya noxondi, ken kuna, a wa sero yila yilaye gabe ɗana. Sero beenu be ga ma tan naxante бага nan gemu 2063 ku ma sare faana.

Waxati ke wa gemen tan karage siino ya, siino tammina kuma.

Ken waxati baanen jaamanen gabe xo Maali moxo, wa ɗana mono baane key a.

Xabiila ta baana, ɗa moxonu ta baana na giri jaamanen kata jaamanen ta na ya.

1-Forobaaxu Haqilanda di.

2-Na haqila xarifa yinmanke ladirente ɗa.

A do beesu kite wa me maxa.

Sero beenu wu gan ta siino 15 baka, ku ni 47,2% kamen taxura su.

Gan ta 18 siino baka kuni 53,6% kamen taxura su, serojaama muma su.

Ken ni yumara liɗoyen ɗa, jaamanen da ken ni yumara liɗoyen ɗa, jaamanen da golen gan da ɗa kuudo na Fondatayyu golen gan da ɗa kuudo Fondatayyu do yaxaru duudan sabatundi. Sababu sire gaben wo jaamanendi.

-Barike be ga jaamanen kedi na kotu mupi, ɗangido do janba.

-Na sigira kurunba sara, a do ka palemnaa xu do A.E.S ya.

Ken ni goli manante ya yi kata kubaniya, dagakane noxondi, duuda.

414. Maali rawa haniyen sabatidini, gini besu Fanka ganda ɗalli, yimanko siru ganda kite dumayen noxondi, jaamanen marayen. Awa ɗa na kindu :

**MAALI, JAAMANI HORE, BAANE TI XABIILA GABE NA A DO NA ME.
ME DEMAYEN JAAMANEN, TI TON NONA, A MARENTENI, A TANGANTENI-
KITAYEN XOORE NADI, A WA DA KANE A DO I RENMU MOXO SIRE
YOORIDAN DIIMANTE TANGANTENDI.**

415. Ken kuna ɗa sappa danta toya :

Hora jaamane, banoyen do xabila gabe- do naame

Maali kure len mu da tanga, duna seren su wa maali jaatene kappa jaamano xooro ɗa ti kuresikitte ɗa. (I)

Maali renmu gabeni et wa i sereni (II)

Golliyoku be me gan ta a wa i maxa (III)

Na fiinu kamentaxu ti feeraanu ɗa (IV)

Lusini kure xanemaxa (V)

Ma baxa baxandi Maali kurenlemu ni taxalen siroya,

Kapalensiro, gingondi, na wa njipenxote daro.

Maxaju pama ti sefelenmaaxu na, na gingu goli domen. Xurayen xore ke giri A.E.S yayi na banoyen na na men tanga

Maalini Horo jaamanen ya yi do xabila do nanmen gabe, do xaano do diina gabe.

Jihadi ke be ga ji ga ra banoyen, tangayen a do sero haqile taxe bonondi, kun jenen keta.

Jaamanen lenmaaxu sabati

Kaffo da me raga paxaliyen di ken na ni o ku danbe na.

Banoyen, me demande, danbe a do o sefe xaanu tile bugu.

Diina wa taxalennaaxu moxo siren di

Tangayen xebu, digiran suya, bandini deri, gunendo kaanundi.

Na saxu Jukkunde, danbe na bugu 2024 siinoya Maali kurunba sere maranten jani, a wa gaxawando tu a do i sigira a wa o naamenu do danbotu baka kasara maxa, na giri sefe kaa buru

Muqu na. Marande sire kunpa na a di, na fabankan kitayen gomi monosire A wa gili na sigi do laxafia na a do me demayen jaamanen Marante.

Jamaane marande sire

Maali na feera jaamanen na, a go da kanen. Jaamanen be ga I jo koyini kan ka gollen na nan tila na daga kanen joppa Ewa (1) kutu bute kotondini kata gollen na a wa I na ta njipini, kuudo ni tamuriyen sabatindi, na burifin killen kama.

(2) Ayinme wa gollinan nanon di, et wa gollilaaxu gogoonu yuiman kaaxu ragana.

A wa du kappa sero tananu noqu yogo nu ya, kuudo dingira xerenxerento yogo maxa kata I ratondini, I gollu Sobona.

Xo tangande, gajannen, na Sero di kitira foonu tanga ti Fanka na.

-buru golliraqu kurun banon wa a maxa i bate sireni, haqe do siroyendi, kata dagayen kane. Sero nimu su wase 90% kamen taxura su.

Kiti kutura na foroba na, a tolo, Foroba gole da golle newondi daja, ku diimennu)

Jaama fanka na gemuraqe, a ta gumance ni, fankaanu sikkiya, na parati politiki haqe rogandi, na yillaye ro fankan di baka jaamanen lenmundi, na gemin ro jaamanen fi xooron di.

-Duudanmarande, na siro, na se kini i ya, i na i duudan gollu na.

njipan xote ki baren xura, sariyan gabe wo kite kutira na, kuudo ma maxannen jama na banoyen sabatindi.

Maali kurunba Horaaxu noxondi, maali da I kapalenmu gabon di tate gabedi.

Maali na kananke ya afiriki nonondi.

Maali da yinmen wutu fi kurunba yogodi, kata gollipannen maaxo na Horaaxu di, a do Danbe do du tangayen, do du nafa raqu korosiyen di, a do jaamanu beenu ken alihaala di.

Maali wa kane, (1), afiriki gajanyen be ga ti duna muma fidde xooro tolon njonde na, kuudona duna kurunba dabari (II).

Na yilaye liti fiinu yagoonu di xo, ja hadu gajanen, (III)

Na yilayen liti gaxa wando di kata Hadamarenaaxu na.

Na Jaama buccunun Fasa, I wa kama na ken na sigi sole ya na kasara ro dunadi.

Na danbo do nammo bonondi.

- Feera ga jamane be maxa, gollen kittisaxaden janmoxonn do yiriwayi sahabante ;
- Wurufoonun do yokkiuriti xallen ma jamanen debun tokkine me yi ti killu naxati porontaaxu noxo(moobilinkillu, mexenkille, jin do fuura kanjeinto) moobilinkille kamantaaxen noxo, tandunme do nakato (64%) su ni guduran ya yi, mexenkillen giiloyen ni 3000km, jiidunfuurun rawa wurunu 2334 kilimetara kanma ;
- Soxoyen moxo kurunbab wa jamanen maxa, a ga ra wa du katta fo tananu ya, a gan ta yoorindan bonandini do biraado duumanten kitanden na jamaanen danja, na fo kafu soxaanon kitayun na n Maali na jamaane be gan katta soxanfon kutter gaagana falle yi ;
- Kuura sire, ke be gaben ga ni, jonkon neyen ni, a wa banwoba yi. A fo sahabanter ga naana ti jabarindi killu beenu ga faraaxini a do fo tananu beenu jonkon biyen ga ni xo bunanbenne(nucléaire) ken ga naana 70% jabarindi killun na ;
- Lusininun na yiriwayen tonten na : kitekillun da njallinden joppa, nijnen wuredufoonun yillandi lusinin w yere, fo kafi lusinin haqen na ti feera kurunbo nafa xooron ga do ku beenu ya kafini kittofo dabarinto kun sigiran gan xawa genme 26% PIB noxo ;
- Maali tan ro feero kurunbo ku yi, muurundi yinfanandingiianun wa yere do kille gabo yi xo : TIC, yonkinmanun tuuriye, orobon xibaaru a do msinun tuuriye k-d-m ;
- Nijnen wuredufoonun tan ro yiriwaye na, ti a sollinde jamaanen do taarunran kitayun na ;
- Kittirangollen na nafaadinkacce yi, na nafa kite golliraqu sabaabu kittirangollen faayi yillene nan na lusininun na ;
- Taaxuranun kitefoonun dio jamaanen do marannun xallun wa gaage beron fuutunu me yi;
- Naaburen roye do kitayun na, a xendeman d'i moxonun do jamaanen beenu yiriwanton ga ni, i xallun sun baane nan na 80% PIB noxo, naaburen kafumanter na 60% PIB noxo ;
- Maali do i fonkaaran jamaanu yogonu na i duranxaalisi bagandi ke be senbenter d'i yinmenu dudankitayun na.

Saraaxu sahabante moxo xoore

- Xaranjundi killun siro moxosiri, a su tan ro a yi, na faabankan lensiru bangandi, sigiragumu, kanfen jikku sirun g'i ya i sga fo bengandini, na fon taga ti i du yi, a tan ga faabankan siginden na ;
- Sahan newo jamaanen lenmun su danja, jonko neye yi, jaareyokki kurunbo-kurunbo, hari daga maana ntaxa watunte yi falle yi : ken daga do gannin na- Ken wa jaarena ga saran hage be danja kilonu 5 noxo, ken ni 59% ya yi ;
- Wattidaaxanton do biremoxo buren buruxe, soron ra wa birene na tanjere do siino tunmi (76) kita ;

Jamaanen dudaaxu sahan killen na ken na : fanken wattun haanantaa xen sabati a doburuxandi wattu, safaari dabarinde kafini senbe raye yinmanbinni jaarandun do i safaarun na ;
- Segeyen ti jaatirenmu filli ya, jamaanen nan xawa katte i hanniyen njallindini nan kafi jamaanu ya sere baane su kitayen ga kipene ma 13.900 dolaari ya, siine 2063 noxo ;
- Golli gabe do i tugaadi siru dingiranu beenu d'i meenu ga fuutunu kitefoonun do xeerin do haaju sirifon gaben ga ni ;
- Noroyinbalaaxun do misikiinaaxun yanqa ma 10% ;

- Jama gabe gan ta dingiranu beenu ya, soron gabo non na n'i jiijen wuredufoonun bagandi ;
- Yaaxamaxon fedden koroosinden ra wa tallan wurunu yinmankon do maranden janmoxon kanma duna noxo ;
- Yaxarun do fonnanaxayun do tuwaaxu kita, i tan ga n katta roono nafa kite feeranun do deben xibaarun ;
- Medeemenden janmoxo xason do fo kurunbon malinton ni ;
- Fo bagu tunjan dagayen na, tunjaranka gabo saage riini Maali ya ;
- Kafon gollijanmoxon fanja do laadan xirisu ku taqiraye saya mewalle, sefanlenmaaxu, fo toqe me danja darande, mefaamuyen do sariyan ya kanma ku ximanu ra wa a deemana a n'i duranfeeranun kutu ti a yinme kaanandagayen na na taaxalenmaaxu sabati seron su naxa do kafo telerjonte, noronte, daxanmunte kitado laadan xirisu ku taqiraye saya.

Yooninda be ga tange moxo duumante yi.

- Debixooron laabe, nanxura, jaman haaju sirofo sirun na du, kitayen do hadamarenmaaxen tagandi xoonon do wurulalli sirun dabari , a su dda wuyira gamunte jonko neye kita, ken na warifon na Maali ye ;
- Jinyaaxon tuwi, feera kuti i ya, i ragemoxon na fo duumante yi be seroganten ga ni kuudo jin ga newono a su danja ;
- Yoorindan moxonun tallan gemu, taaxuwan tanganten ni, na noqu galona siringiran tanganton na, jiijen do ji nan giri 141, 14% siine 2023 nan na 30% yi siine 2063 ;
- Yillayu katudanjun wa siron na, n'i tan gemudi fiinun na ti jiijanxotun moxon, kitayun do saraaxu nan barati dinman yillayen kanma.

2.3.2. Yillaye sinmayen noxo

416. Ke sinmaye saqa yiriwani killi kurunba ya kanme (Maali kurunba daga kille) a taagumansun ga ni killi kurunbo sageyen na :

- jamaane yiriwande ti senben do sariya a g'i sigiran fakka, a g'i karden wurundini ti kitten sage kaanandagayen feeranun kanma ;

- Faabankan xanuye xulle ti geesudaano do sere siru yogonu giya ku ga ni buuru gollinjanjaano ;
- Xaranjunden janmoxon muuman su yillande nan katu rensire jikku sirigume, sigiragume, danbigume a ga n katte sigira fakka duna noqun su yi hari a su xootinten ga ni ;
- Yillaye do soron geesunde, fo ga ra nta jaana i falle, i kitayen ga ni wayaxen ya yi sakkati sigira fanon nan kini fonnaxayaaxun na ;
- Dunaye ti a dudaaxu katti falle gollipanlenmo sakkati wuredufoonun jagande, i nafanun taxandinde do yinme kaanandagayen musaqanu.

♦ Fiinun mebatimoxon do saratixannu

A wa siino tanmi bakka keeta fitina kingi gabo ga xenu Maali, kun ga riini a kaanandagayen leelandi a do a xunbane. Xotayen taagumansun ni :

- **Tangandinbalaaxun do kure** : xenperandangi sappanun wa yere, fitina taaxaanlenmu na, girindinde taaxuranun na a do koroosindinbalaaxu ;
- **Politikin girinanxenne** : toore xenunde, naxaaduntooru lanpuuto, senbe nta siditonton na ;
- **Misikiinaaxun do poroyinbalaaxa** : sere gabe ya n birene misiliinaaxun xendeman wure, poroyinbalaaxu do kitayun na a haaju sirofo fanon na, kille nta noqun su yi ;...
- **Gorojonko raganden do marandimoxo bure** : jamaanen naaburen duqinde, nafafoonun ragemoxo kontante buwu golliraqu, waratiyinmaaxu, xuraye nta fiinun na, kuwan xotayu, taaxuwanun kori segene ;
- **Danben do Naamen do bonnen wa me yi** : Maaya/ asaraaxun lanpu, duutenjaaxa do ganninjikki sireenwacci lenki, sere haaju nta faabankan na, yaaxamaxen kafon nta i yinme maxa, naxaanisiitiye nta a noxon na, sigiran wa fagu, sere do fob e gan xawa ken nta jaana a danja, nafa ntaxa tuwaaxun, do sooben na...
- **Yoorindan lonjurunun do dinman yillayen xibaaru** : kaawayu, piipnanberen wacciye, xoroban duwuraaxundee, dinman yillayen kasaaranun kije biremoxonun na.

477. Ku lonjurunun d'i moxo su, kiteraqu wa na. Naxaaduntoore ke jaxo kacce kutiye sabaabun ya yi ken kacci kutiye be Maali su ga d'a xanu, a taagumansu yoonu faayi : (i) politikin yillayi xooro : (ii) killi kurunba katta nuxudutangande a do senbe xoore roye jamaanen yirangumun su yi : (iii) naxaanisiitiye do gorojonko raganden do jamaanen naaburen xudanden na : (iv) Maali dudaaxun koyiye gollipanlenmon su yi : (v) kanda kurunba wurunde piipnen wuredufoonun kanma a d'i yillande yere ye (vi) sigira xoore kininde laadan xiisun na fiinu yaaxabaganden na taaxuranun na katta nuxudutangande.

♦ Hanniyen taaxu surumaadu

- **faabankan lensiraaxu** : (Maali renkurunba). Maali kurunba safaaren ni ken ya yi. Maali renkurunban ya ni Hanniye 2063 sondonkaccen na. Ken Maali renkurunbaaxu taaxunu xiimanu ya kanma xo faabankan xanuye, naxaanisiitiye, jaman g'i sigiran fakka, na seren na yillayen sabbabun na. Maali renkurunban nanxawa sere b ga n katta du danJa, haqilante, a g'i ganxawandanun d'i bawudonun jaana t'i moxo a g'i naxaanen siitini do yirinwayen do baanaaxun na.

Xaranye be ga saqa jikkunun do danben kanma kun ya n riini ti sere kurunba key e ken xarankille deemandaanen ni saarekan do kafon ya yi, na senbe ro danben do

Naamen konjen ɗa soron danja, na dango ro sigitonton do jamankafo xallu. A wa lenki remun moxonun gemundi i ga jaana xunbane sere tinmanto yi, i ga n katta

Maali lonjurunun yaaxen bagandini n'a ji a ma bagu i Naamen noxon ya. Maali renkurunba, n'a saxu a naxaanisiitiyen kanma, a do a ga sigiran wure tu ya jaana Hanniye 2063 nooman ɗa. A na marandimoxo siren do medeemanden do fiinun kurunbaaxuden ɗa teralenmo yi, na kafo sigindi a su tan ga fob e yi, a kudanten ga ni a kaanandagayen na a renhaqilanton ye maxa i sahunton gani

- **kaanandagayen do feeran ga jamaane be maxa** : jamaanen taaxu maananun dangi falle , a w'i naxaanen siitini do yiriwayen ɗa. A tan wa (i) na soron jalindi ti feera newu wutuude ma ti telejondou do hanniyen kitanden ɗa kitaun do saraasun killen ɗa a do (ii)ma na a ɗa ti i kandan wurundinde dingira sahabanto kanma xo luuran do jiiɗen wuredufoonu ma a do tananu na kafi na nafa kite killu ɗa doome. A ken moxo wa kittiraxundi xooren noxo, ronoqunun sugandinden feeranu, nafa ga fiinu beenu ya lenki a do xunbane xallu ti lusini sahabanto siginde xo mexenbinnen do tetundi xallun do salaxundi xallu me ti masinu dabarinde ;
- **kiteraɗi gabe** : 43 miliyonu soxanbera fo ma dabari kun kanme, fanxooro filli (jaaliba, Senegali) i d'i fanlenmu, bera be ga n katta xumaarini ken ni 2,2 miliyonu taari ya yi, ji sira wa jiiɗen wure, dabarun nan fuɗu 60 miliyo (fana UEMOA, fillandi SDEAO noxo), xenpa nta a gundufon ɗa, kanje be ga kitene siine su yi ken ni 50 tonu ya (sikkandi Afiriki noxo), Naamen do daben dingiranu beenu ga funti ti i du yi . Tunbutu debe, Banjagara Gidu, Fatima kitte, Maali gundufoonun marena, Maali yinme xotten ga aaxa be yi ga a raqen ɗupi katto Afiriki kixennan jamaau yi , nafafoonu beenu katiye ga ma ɗa i ya (petoroli, gaasi xapen xobilila gaben do giden beenu meenu ga n roxo, jabarindi killu beenu ga n katta faraaxini e-g- kiyen do fanke) kafini wuredufoonu 14 ga tuwi nafaŋ g'i ya (lecumu koromu kanye, k-d-m.). **na nafa bagu ku wuredufoonu do fuutidoonu ku yi n'i ɗa yiriwaye sabaabu ye ken ya ni lo, juru xooren ɗa saraaxun noxon ɗa. SOREM taaxen jaana golljanyokki shabante ya yi do jaman naaburen tanganden ɗa ti xaaɓisinun kitanden ɗa do wuredufoonun jaganden ɗa ;**
- **jaman deemande** : koota be ga xo lenki, jaman ra wa fo yogo yaaxan bagandini do jaman naxalinten ga do naxaaduntoorenja moxo be yi ti jamaanen lenmu taqiraye xo 200 miliyo yitti larinde kiyi baane yi ken ga ɗa Ecopijamaanen ɗa kafini senbe be ga tunjarankon do taaxaanen ɗa xurayen ya yi a do leɗontaaxu kafini a ga n xawa fo yi i renmen danja goronko raganden nan jame nan buruxe kuudo saxiraaxun nan ra sifiton ɗa ;
- **fonnanxayun nan gaba** : soro beenu siinon ganta dangi 15 kunwa genmo 47,2%, ku benu ganta 18 bakka, kun wa tintono 53,6% yi jamaanen saran haqen noxo. Ku beenu siinon ga kipe golle yi kun ni 49,9% kun ga ni nafa yi jamaanen danja gelli duduaxun ga na kinni fonnanxayun do yaxarun ɗa i na fo ɗa i yinmenu danja. Maali nan xawa nafa xoore ya bakka i fonnanxayu ku yi, n'i ɗa fi yaaxabagandaano ye killen su yi : kaanandagayen saraaxun do Naame, na maaburen ro do i katudanɗun d'i tan roye politikin do Naamen fiinen ɗa ;
- **Nafaŋ wa taaxanja** : Maali nan xawa nafa xoore gabe ya kitana d'i taaxanja, ken ga ni a ga donjan kanma a do jamaanu jeni (7) wa jingini kinbakka katta kinxenna, saahelin do banbaxun ɗa. A ken moxo d'a ɗa killingemuran ya n'a ɗa bero yi tokkiyen danja na jamaanu kafuma me baanaaxun killen ɗa.

♦ Yillayu beenu gan fatanta soron kiilun g'i ya

- **Meragenme, haqilitaaxen do nuxudutangande duumante** : na feera kutu

mefaamuyen do taaxalenmaaxun sabatinden ɗa . Na kurunkitteu buruxa ku beenu ya xenu jamaanen ɗa, na senbe ra haqilitaaxen do yiriwayen ɗa, na jamaanen taaxundi i xanen kanma noqun suyi ;

- **Sariyan telenɗonde, dudanm anande be a su tan g'a yi ti sigiraaxu :** na poroyinbalaaxun gaja, sigitonto senbe do senbe roye jamaanen sigiran ɗa na barake ro demokarasi ya a su tan ga fe be yi, yaaxamaxon fedde naxaanen tallan siitinte do korogindu gollen ɗanne ti kappalenmafeeragumu, sariyan telenɗonde, goronko raganden do xurayen sabatinde ;
- **Kitayun yiriwanden de soron tan roye :** wurufoonun do yokki wutifoonun gabande, kuura, kunpabagandi killu a do 'TIC ' do jamaanen kitefoonun tuwiye ti moxo duumante, kitekillen yillande do nafa ga ku beenu ya katta lusininun gabonde, misikiinaaxun buruxande, a su na haaju sirofo fanan kita (xaranɗe saha, ji, senoye) ;
- **Yoorindan ragemoxo siren do tan gemunde dinman yillayun ɗa :** funtifoonun ragemoxo sire duumante, yoorindan tangande, soxaonkilli duumante tangemunde dinman yillayun ɗe.

4. Alihaala fana

- ♦ **Haqilitaaxen do tangandi :** noqu kudante, manxantanɗe yiriwayi duumanti da ;
- ♦ **Geesunde ti sooben do naxaanisiitiye :** Maali ra wa ke hanniye sabatindini gelli geesunden ga na ɗa wuccu gille sahabante do naxaanisiitiye noxo do jamaanen marandimoxon ɗa. Ken ra nta ɗaana ma jamaanen ga na i sigiran faga ti i kitten saɗe nafafoonun kanma. Maali na i kandan wurun di kittayu, i taxandiden do kite killun feeranun kanma saraaxun noxo. Senbe ga na ra jamaanen ɗa , a wa a nuxudunyiriwayen sabatin barake roono dudanxaalisigumun ɗa. Ken ya n katta a taaxuudini i ɗa. Jamaann nan xawa i siigiran fakka ku killu kanma : tangande biraado, kuura, sahan do saraaren ɗa ya.

- **Kaaransu taqiraye** : A su tan nan xawa roono fiinun ŋ aya xo marandaano, jamaanen lenmu yaaxamaxon fedde, dudanun do tunjaranko;
- **Haqilun faraaxende /jikkunde ti odanbe** : Na jikken sasu xaranɗunden do kunpabagandi killen kanma nan katu riini ti haqilikurunba ye.
Haqilen nan xawa tenjini katta faabankan xiimanun do a sigiranu do danben tuwinde. Xotoyen ga ro Naamen kanma, ken na do haqili sire kitanden ya yi. Ken jaana ti xiima kurunbon do janmaoxonun do feera kurunba dabarinde ti Naame bbe ga do fo siri-siren ŋa;
- **Kuuran sabatinde** : kuuran ni fo waajibinten ya yi do nafa roye kitayun ŋa n'i ja lusinin xibaarun ŋa. Golle kite sabaabun ya ni, na nafanu kita. Saha, xaranɗen do biremoxo siren su na do Kuuran ya yi ;
- **Sigitanto senbento, buuru gollinanu kurunbaaxunde** : sigitanto senbento, barakento a do na fo kafu GAR a do jaamanyen kininde golliraqun ŋa nan katu golli hanniyanton do fo kittisaxuuta beenu ga 2063 noxon Da, n'i ro ta yi ;
- **Sere sahanton do naabure be ga n xawa** : sere gabe sahanton do gollipannabenefo galu muurunde nan gire ti jamaanen noxon d'a falle yi do Hanniyen ŋallinden ŋa.

5. Deemandi killi xoto fano

a. Haqilitaaxen do tanganden ni kaanankon ya yi

- ♦ **Taaxe xaren kanma yan riini ti yiriwayi duumanten ŋa.** Maali jamaanen nan xawa duruxotono na fitinanun do tangandinbalaaxun maana xerexerenton tu a do na senbe ro a tangandi killen ŋa. Naamen do danben gaboyen ra wa jaana ken sabaabu siren ŋa ;
- ♦ Maali nan xawa naxaanen siitini do meragenme **be ga jaana ti tonɗun ŋa, a su tan fo be yi, nan mungu fo dandinton ŋa, na saxiraaxun fillanro taaxalenmon naxa** ;
- ♦ Maali nan xawa gollini ti falle faayinden ŋa nan golli ti hellanu beenu ga ro fitina danginton ŋa kuudo i meenu nan maxa dabari xunbane.

b. Jamaanen do i feeranu fillantaganden do na senbe ro a yi

- ♦ **Na jamaane feeranma taga, a yiriwanten gan ii na jamaanen geesundi dokkon kini a yi** do nafafoonu ragemoxo siren ɗa (wuredufoonu, petoroli, kuura, saha, xaranɗe...k-d-m) na lusini tontonden joppa ti golli xooron dabariranun ɗa ;
- ♦ **Nafa ponojenun ɗallinde : golli** kittisaxunta gabe nafaŋ g'i ya, i ga wurunu soxaye, tagandi xooro, julaaxu, lusini, tuwaaxun do feero ;
- ♦ **Gorojonko raganden kabande a do maranden ɗanmoxo sire** noqun su yi, gorojonkoraganden gajanɗe, senbe roye duutenɗaaxen ɗa a do sigiragu maaxu, jamankafen xallun koroosindimoxo sire;
- ♦ **Gollipanlenmo barakinte** : gollipanlenmaaxu roye Maali jamaanen naxa ku beenu yiriwanton ga ni, fo g'i maxa, duna jamaanun do me naxan feddun do dudanun do naaburen kitande do tuwaaxunun faraaxunde ;
- ♦ **Na sagallun do juutinun kite feera ɗoronto sire ro ta yi a do jamaanen naxon naaburen bangandi do yiriwayen do saraaxun ɗa ;**
- ♦ **Na senbe ro jamaanen tonton ɗa kuudo** i n'i sigiran faga do yiriwayen feeranun ɗa ;
- ♦ **Na barake ro dumarandi kafon xibaare** a do jamaanen lenmun ta roye do taaxuran maremoxo a do kitekillun koyinde.
- ♦ **Na bagukillun do dingiranun feera kutunton ɗa** haqinma yi do hanniyen ga n katta me wutu kuudo na fo fillanton bag'a yi, na gollun neweondi, na fiinun sigirandi ga me kaane moxo be yi do jamaanen hanniyun ɗa, na gollun newandi, na fiinun sigirandi do me yi na naaburen gollipaanmoxo siren ɗa. Ke ɗanmoxo na do gollun ga me kaane moxo be yi do jamaanen hanniyun ɗa, na gollun tokkime yi, na hanniyun nafaŋ bengandi do yiriwayi moxosiri duumante ye.

c. Taaxuranun kitteraqun yiriwande

- ♦ **Soxoyen kitteraqun do soxonfo yillande na i** senbe ro yillanden do daraja roye taaxuran soxanfoonun ɗa ti xabiilan gabayen do yittirenmu fatande, na soxandingiranu taaxundi, na barake ro soxonfoonun lusininunɗa, senbe raye kitekillun ɗa ti ken fiinu tonginden ɗa : ji soxanɗiɗe a do soxoyen dabari yokki kurunbo ;
- ♦ **Lusini tonton** ti masi xooron yiriwande ;
- ♦ **Wuredufoonun kitaraq** n'a saxu xabiilan gabayen kanma, jagandi duumante nafaŋma do naabure kitande taaxuran danɗa ;
- ♦ **Yaaxanjandon daaxanu** nan ɗa fo duumante, jamaanen lenmun yinmyaaxanjandan dingiranun tu, geesundaanon nan ɗa fon tuwanno ken do yaaxanjandon dingirannun siginde ;
- ♦ **Feeran daaxuanu na barake** HUB ɗa do len fi saxunto : kanmu, orobon de tuwaasen ti masinun ɗa. .

d. Gananden do teraanon uritunde, kuuran xibaarun do kuupabagan den ɗanmoxo sire ɗa jala banbante yi jamaanensu kanma a do tokkinde taaxalenjamaanu ku yi.

- ♦ Killun nan fillandabari n'i kurunbaaxundi, na marannun do Bamako tokki me yi, na i do taaxalenjamaanun su tokki me yi do julaaxun newondinden ya;
- ♦ **Na mexenkillen giilondi na debixoron** wara-wara me yi, na killun njupi katta soxodebun na ;
- ♦ **Na kuuran newondi ti naaburen** royen ya jabarindi killu yi beenu ga faraaxini, na kuuran fuutu katta noqun su yi ;
- ♦ **Na kunpabagandi killun xoorondi** kuudo newoye nan ro enterinotiri ya;
- ♦ **Na killi xoonon gabondi a do mexenkillu na jamaanen noqunun** su wara-wara me yi a do taaxalenjamaanu.

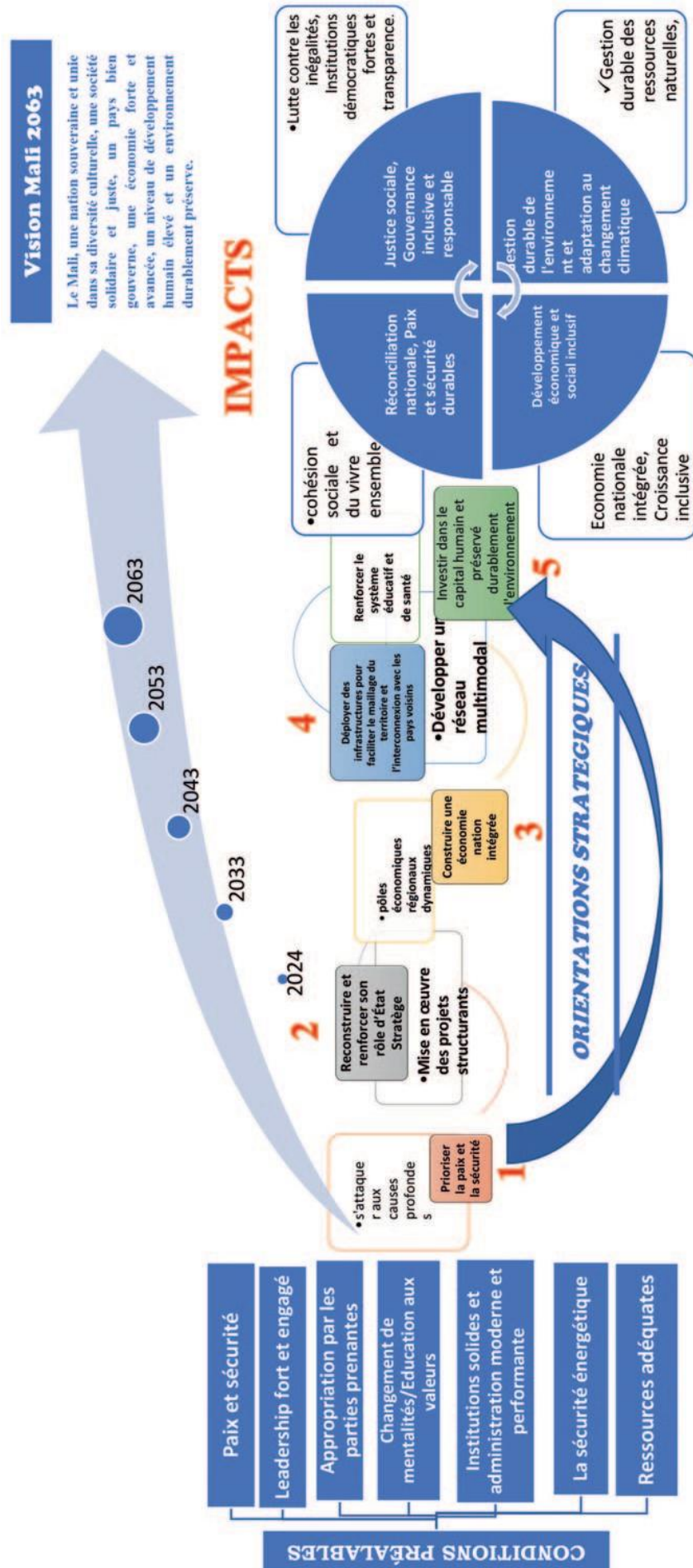
5. Na naaburen ro do katudanjun yirwanden do golli seerandu a do saha jiidinde soron danja

- ♦ Na "n me nta" rondi kanmduuxaranjun su go fo fanonja buuru xaranlanun na, na senben do tuwaaxu fanon bagu dudanun maxa ;
- ♦ Na xaranjundi killun kittisaxunton xoorondi n'i ro faabankan naamen kanma ti o yinmenu xannu, feeron towiye, Enjinieewi do jaatu (STIM) xendemanun su yi;
- ♦ Na senbe ro kanmudunxaranjin do tuwaaxu muurunden na ;
- ♦ Na golli seere xaranjun gemundi xaranxottu xerexerento yi do nafa kite killun na a do xunbane gollin xibaaru, gollipanlenmaaxun nan ro i do golliraqun naxa a do taaxuran fi yaaxabaqandaano ;
- ♦ Na golli seeranden na dunadunbirayen fin na kuudo gollipanjaanon n'i tan gemundi yillayun na ;
- ♦ Na dudangollun deema n'i yiriwandi ti xabaanon dabariran do jaman faamunde do a su tan royen newonde, na senbe ro fi kurukurunbon na ;
- ♦ Na senbe do baraka ros ahan xibaarun na ti jaarera kurunbo tagande na tuwaaxu jiidi jaarandaanon banje, no jaaranden newondi a su danja na feera kutu biremoxo siren ya na hadamarenwattu gaja.

6. Na biremoxon do yoarindan moxonun tallan gemundi

Na yoarindan taga, na tangemundi dinman yillayunja ti golli sahabanto duumanto dabarinden na, nan barati timi buruu kaane, gunnen duuraanxunde ken do soron biremoxo siren sabatinde

THEORIE DU CHANGEMENT

2.4. Hanniyenfo tengerento

418. Ti dukiinne, noqu tengerento yogonu suganden saxu jamaanusikki segento xibaaru ya kanma, i kitayun ga do senbe kita, kun ni : Afirikidisidi, ilimorisi (Ile Maurice) a do Maaroku. Afirikidisidi kafini BRICS jamaanun ya yi, Ilimorisi kafini ku beenu ga da segeyen joppa, i'yunmun ga jin na, i gan katta naana misaalu ya Maali danja a ga d'a hanniya nan na jamansegente be lusininun gabon gani yere do 2063 naxa. Ken dangi falle, saahelitan jamaanu filli ya ni i kaanandagayen ga na moxo be yi, Maali ra wa ken me kille ragana
419. Ken dangi falle, Wiyetinamu (Vietnam) do Uruwanda ni misaalu sahabanto ya yi politikin
do ta gemunde fiinuu na fitinan dangi falle. N'a saxu taarixu, nijanxottun nanmoxonun do kitekillun kanma, Wiyetinamu ra wa naana geesundi saane yi Maali danja. Ku tannaxate (40) siine noxo, Wiyetinamu da kaanandagaye kita ken ga da siron lasama, nan giri misikiinanun sappan na nan kafi fo yiriwanton na. Kun sabaabun ni kitayun raqun nujinden ya yi, naaburen ga ro do xaranjun do sahan ya yi a do yokkun gaagande falle.
420. Ku jamaanu dangi falli, hanniyi xooro beenu Afiriki maarenkafon ga d'i kittisaxundi katta 2063, a guda be nalleni yere do 2033 naxa kun na seeda yi taagumansu danja katta Hanniye ke yi siino ku tanmi noxo.

Kitayu : daga kaane ti jaatirenmu filli (N'a yoori)

• Kitayun segeye a do PIB ti yinme ti yinme

421. Hanniyi xoono beenu ga Maali maxa nan xawa riini ti kitayi xooron ya yi, a siinenfo roxen (TCAM) be ga PIB noxo ti jaatirenmu fille (10%) Hanniyen wuccen noxo. Hanniyun ga na sabati, jamaanen nan xawa katta i kaanandagayen yaaxen sigindini, n'a na jamaane be renmun baananbe su kitayen ga naana 13900 dolaari yere 2063 naxa.

• Gollinannaabure gabe kite

422. Kuudo Hanniyun yaaxen nan bagu ti imoxon na, feeranu nan xawa kutini na jamaanen do duna noqu tananu naaburugumun jallen girindi n'i tejindi yere yi i d'i naabuu. Ken ya n riini ti gollinaxaali ya (PIB kamantaaxen noxo). Lenki a na 20,29% a nan xawa kipene 61,8% hanniyen ga na ni tinmene.

• PIB surumaadun kaananken ni lusininun ya yi

423. Maali nan xawa fo bakka i jongiyen na soxoyen na aya na senbe ro lusininun do golliraqun ya yi kun ga fonnaxayun gollinxibaaren newondin nan ri ti nafanun na. PIB senben nan xawa saqa lusininun ya kanma ti 40% de wuredufoonun nafanun bagande a do barake roye kittenfo dabarinton na ken ga kipene 26% yi PIB noxo.

• Kittirangollu, yaaxanjandon do Naame

424. Fo wa kafini kittirangollen nafa na PIB noxon na. Naamen nafa ma

gabo ken me danɗa, ken nta riini yille yere do 2063 naxa hari segeyen ga na 3,6%. Fo be ga kitene do yaaxanjandon ɗa ken wa segene siina rinto noxo, nan kiɗe sefan miliyaari sikkiya.

- **Naaburen roye do kitayun ɗa**

425. Kuudo Maali nan katu i yillayen roono ta yi saraaxun do kitayun killen ɗa, a na feera kurunbo kutu do naaburen kitanden ya yi.

Tanbo be ga n xawa segene do PIB nan xawa kipene PIB 80% yi. IDE xendeman nan xawa segene katta sefan 3000 miliyaari, dinma be yanqana nan ɗa sefan 900 miliyaari siine 2063.

Hadamarenmun sabatinde moxo duumante

- **Fo bakke misikiinaaxun a do dutangande**

426. Lenki misikiinaaxu xendeman ni 44% Maali noxon ɗa a nan xawa roxono nan ɗa 10% siine 2063. Kuudo ken nan ɗa, ma jamaanen kitayun taxandimoxonun na siro, ken ya n riini ti poroyen do sariyan ɗa.

GINI taagumansen ni 0,24 ya yi, Maali me porontan jamaane nta riini wari yere siine 2063 naxa duna noxon ɗa ji siren kitanden ni hannuranfi xare ya yi do 2063, kuudo nan ɗa 100% (yinme ti yinme)

- **Xaranɗun do saha**

427. Naaburen roye do xaranɗen do sahan kille ti darun ɗa, kun d'a kaji ti naxaanisiitiye nan xawa kuudo fo nan kafi katundanɗun do gollirjanjaanon haqen ɗa Maali ya. Ken ɗa sa, iniwerisite la ga sinmayun noxo, a do ku beenu riini tage ku maranu noxo Sikaso, Gaawo, Tunbutu, Banjagara a do Xaayi ken wa ɗaama tuwaaxu killi sahabanti yi, yagonu na durantawaaxu kita a do muwunden na sabati.

428. Yere siine 2063 naxa leminu beenu su toxon ga na safe yinfanan ɗa, i nan xawa a tinmandini ti tuwaaxu buccine kitanden ɗa : xaranxulle, safunde, jaatun do yiriganden ɗa. Ku beenu ga da xaranba naxandon do kanmuranken seedandarun kita, 60% kun nan xawa ɗaana feera tuwaanon ya yi. 2063 hanniyen noxo Maali renne su nan xawa tanɗere do siino tunmi (76) kitana birayen ɗa do sahan kite killen moxonun ga genme : 160 jaarera sahabante na sigi a d'i yokku kafini jaarandaanon haqen ta naxato (4) ken wa genne 25/10 000, dutanganden na tallan xooro ti AMO,RAMED ; Sahan medeemande a do RAMU (62% jamaanen lenmu noxo)

429. Hanniyi xoonon ya na Maali maxa. N'a saxu fo su ga konji ; a sagon ni yere do 2063 a nan kafi jamaanu yi ku beenu IDH segentenga ni nan kipe 0,880..

Tagandi xooro, wurufoonu do killi kurunbo

- **Wurufoonu do kuura**

430. Maali nan fatanta ɗaana killun gemuran ya yi, fon su ga bakka ti noqu be yi xo ganni. Kuudo ken nan ra a na feera kutu killu, wurufoonu, killi xooro-xooro, mexenkillu a do jiiduukillu kun ga maranun tokkini me yi na a do taaxaalenjamaanun tokki me yi. Haaju sirofo fano do kaanandagayen ɗa xo : killu, waaxanu (pooro) mexenkillu, a do kuura kun ya na julaaxun newondini, na kitayun kugundi, na soron buremoxon tallan sirondi. Ken killen kanma yere do 2063 naxa guduron na saxu 64% killen kanma, mexenkillen giiloyen na ɗa 3000 kilometara, jiidunfuwun ra wa wurunu 2334 kilometara noxon ɗa.

431. Kuran kiteye ni fo xooze yi harisa o jamaanen di. Dingiron su senbente na kuran ya yi (lusininu, saha, xaranɗe, golliraqun, kaanun). Siine 2063 noxo, Maalirenme 9 me tanmu di xawa kuran kitene ado ti jamaane politikinun do feeron xabiila kutunto jabarindikille dagankaanen danɗa o haqire wa 70% kamantaaxe jabarindikille yi ke be ga bakka kurunbagandi delillun banɗe saadi siine 2063 naxa.

a. Tekinoloji, fo kurunbon do haqiriliɗaaxu dabarinte

432. Maalin xawa buttironde ɗa do fo kurunban do golliraqe ɗuriye yi kuudo na gollira kurubon dabari, ku beenu ra ga deemande ɗaana na gollinbalaaxu haqe sabatindi ado na kitayinkille segende joppe. Nimerikin tekinoloji yiriwadiinde ya ni solle yi kuudo na kitekille segendi, ke be ga ni lenki kitaye nafa kafunte fo xooze yi duna di. O ga na hanniyte koyinte ke faayi, Maalirenmun 95% kamantaaxe wa interineti kitana here do siine 2063.

BUURU GOLLIRAQUN DO MARANDE

433. Iniwerisitenun katudanɗu jiidinde xana ɗa sabaabu yi na tuwaaxunun do katudanɗu yiriwe do IA yi, ado IA kurunbaxaadiinde segeyen di a ga haajunu jaabini xo soxe, lusinin dogollu.
434. Politiki yoorinda sabatinte ado marande sire ni waajibi yi kuudo na naaburibagandiinde fuutu, na kitayinkille segendiinde dagnkaane ado na buuru musaqanu gollide sire gaaranti

a. GOROJONKON FAAMUYEN DO XURAYIDINDE BIDISE NOXO

435. Ti CPI haqe lanpunte yi (28), gorjonkon ni xootoyi xooze yi Maali cuwereneman kanma hari politikinun ga dabari t'a gajanɗen ɗa. Moxo su di dudoxotoyu ɗanɗen wa jokkini kuudo na CPI haqe 70 kita, ke be ga jamaanen warana duna jamaanu gorjonkonballinu noxo. Ke be ga ni bidisenkille ɗanɗe yi, Maali wa munda nan xura here do siine 2063 ti bidise taagumanse haqe ɗurinte be ga genme 100/100.

a. BUURU GOLLIRANUN HAAJU MUNDAANON WASADINDE

436. Buuru golli sirun kine ado teleɗonte wa ɗaana sabaabu yi na danqanaaxu jidi ado haaju mundaanon wasadiinde ti golliranu ya. Natali hanniyante noxo, buuru golliranu haaju mundaanon 90% kamantaaxe wa wasene here do siine 2063.

Xaatiime 5 : Hanniyen fotengerento kafumanto

N°	Taagumansen toxo	Xiiman seeda 2023	Xiima tengerente				Delilun wutira	Gollen dabarinda ana
			2033	2043	2053	2063		
1	PIB segeye haqe (%) TCAM	4,9	11,9%	10	10	10	INSTAT/DNPD	INSTAT/DNPD
2	Naaburibagabdinde haqi muuma (en % du PIB)	24,6	19,7	41,2	51,3	61,8	lappooro	INSTAT
3	PIB golliranu (Golliranun taqe PIB di)						lappooro	INSTAT
4	- Kingi fana	35,6	30,8	25,8	20,8	15,8		
5	- kingi fillandi	19,5	25,2	30,2	35,2	40,2		
6	- Kingi sikkandi	36,7	36,2	36,2	36,2	36,2		
7	Dabarindi dingiran taqen PIB di (%)	6,44	11,44	16,44	21,44	26,44	lappooro	INSTAT
8	Kittirangolle taqe PIB di	24.2	26.5	29	32	35	lappooro Etude	CPS-SICAEPIP
9	Tuɗarankon xaalisi yillayante haqe (Milliards de FCFA)	507.6	1015.2	2030.4	1500	900	lappooro	CPS-CI
10	Kitekille tanbo (en % du PIB)	31.7	55.6	69,2	70,4	80,5	lappooro	INSTAT
11	Yaaxajalaaxu litayu (en millions)	-	985	1 400	2 000	3 000	Annuaire statistique	DNTH
12	Naamen taqe PIB di	1,3	2	2,30	3	3,60	Annuaire statistique	CPS/CJ
13	Tanbondinden haqe	50,4	53,4/65	70	65	55	lappooro t	DGDP
14	IDE haqe (en milliards)	290,1	606,4	1212,8	2425,6	3 032	lappooro	CPS/CI
15	Killi dabarinto taqe (%)	4.02	8.5	16	32	64	lappooro DGR	DGR/CPS/ETC
16	Killi dabarinto kitaye kafumante (en KM)	40	1000	1000	1000	1000	lappooro DGR	DGR/CPS/ETC
17	Mexen killi dabarinto kitaye kafumante (km)	643	1200	1800	2100	3000	lappooro SOPAFER	SOPAFER/ETC
18	Jin killu kitaye kafumante(km)	1308	1600	1800	2000	2334	lappooro COMANAF	COMANAF/ETC
19	Nafabagandira yokkinten haqe (maasinma) (wuujunu haqe)	69, 1	111, 8	184,2	303,9	501,5	lappooro DNGR	DNGR
20	Soxo foonu kitayen haqe (toni milliyon jaate)	10,288	15,500	23,405	35,341	53,365	lappooro EAC	CPS/DNA
21	% Soxaanon tekinolojin do fo kurunba panto	30	80	100	100	100	lappooro IER	IER

22	Kotolli funse kitanten hage (toni wuujunu)	690	1 570	1 670	1850	2000	lappooro DNGR	DNGR
23	Tiye kitayu (tini wuujunu)	99,7	275, 3	508, 2	938,1	1 731,5	lappooro	DNPIA/ CPS SDR

N°	Taagumansen toxo		Xiiman seeda 2023	Xiima tengerente				Delilun wutira	Gollen dabarinda ana
				2033	2043	2053	2063		
24	Xati kafumanten hage (wuujunu toni)		13,6	22, 8				lappooro	DNPIA/ CPS SDR
				165, 6	212, 1	275, 2	338, 7		
25	Naganiranu moxongem unde	Bera (wuujunu ekitan)	630,9	2 120	3 320	4 520 0	5 720	lappooro	DNPIA/ CPS SDR
		Yoorindaanun hage	46	106	166	226	286		
26	Kuran kiteye hage		55,8	82	90	100	100	lappooro	Ministère de l'Energie
27	Kuran dabarinde (en MW)		587	2397,1	5078,2	8271,9	13474,0	lappooro	CPS/MEE
28	Kiyen jabarindifo kinne		7,2%	59,9%	59,9%	59,9%	59,9%	lappooro	CPS/MEE
29	Kuran killu (wuujunu KM)		10, 9	12, 9	14, 9	16,9	20	lappooro	CPS/MEE
30	Jabarindifo kurunbaxandinto hage jabarindikillen di		11,3	40	50	60	70	lappooro	Ministère de l'Energie
31	Xarankonpo taganton hage (wuujunu)			50	100	150	200	lappooro	CPS/SE
32	Iniwerisetenun hage			5	2	2	2	lappooro	CPS/ SE
33	Xaranyinfan hage nameye ti katudanɛ haqi loxo kitaye yi xaranɛ, safanden, jaatiragayen do nimerikinun di		-	80	90	100	100	lappooro	CSP/Education
34	Naxadunxaranɛn do kanmu xaranɛ seedandari gumun hage xarankille STEM noxon ɛa (%)		-	40	45	50	60	lappooro	CSP/Education
35	Misikinaaxu xunutun hage (%)		43,9	32,0	25,0	16,0	10,0	lappooro	INSTAT
36	Kitaye/yinme		2517	3048	5 000	8 110	13 900	lappooro	INSTAT
37	IDH hage		0.428	0.550	0.650	0.750	0.880	lappooro	INSTAT
38	Gollinbalaaxun hage		6,4	7,3	7,0	6,4	5,2	Annuaire statistique	ONEF
39	Biraye laatoye saare waxati		58,6	62	70	73	76	EDSM	INSTAT/CPS
40	Kallen hage wujuuni taaxe (pour 1000 habitants)		9,0	5,1	4,8	4,0	3,2	EDSM	INSTAT/CPS

41	Deenan kalle wujuuni taaxe (1000)	54	25	15	9	5	EDSM	INSTAT/CPS
42	Jamaane safaaru fanon dabarinde xufaadi haqe	93	100	100	100	100	DPM	DPM/DGSP

N°	Taagumansen toxo	Xiiman seeda 2023	Xiima tengerente				Delilun wutira	Gollen dabarinda ana
			2033	2043	2053	2063		
43	Leminan kalle haqe (Kame wuujune saarten danŋa)	325	194	138	98	70	EDSM	INSTAT/CPS
44	Saha jaarandaanon haqe/(wuujunu tanmi soro danŋa)	6	10				SIGRH	DRH
			90	100	150	160		
45	lapputaaneka xerexeento sappa fillandi haqe	-	20	20	20	20	lappooro	CPS SANTE
46	lapputaaneka xerexeento sappa sikkandi haqe	10	19	28	37	46	lappooro	CPS SANTE
47	lapputaaneka xerexeento sappa naxatandi haqe		2	3	4	5	lappooro	CPS SANTE
48	Kiteye bera noxon di a ga n ta dangini km 5 yi kamantaaxe (%)	58,6	60	70	80	95	DHISD/ annuel SLIS	DHISD/DGSHP
49	ŋupenwure kitayun susetinu dabariye		12	3	3	3	lappooro	MIC/MM
50	simo dabariranu tagande		4	1	1	2	lappooro	MIC/MM
51	Isinu dabarinde		30	30	50	50	lappooro	MIC
52	Haqe/sigira Duna sigiranden do faamuye yi gorojonkon fin kanma	28/(136/180)	45	60	70	80	lappooro	Transparency.org
53	Bidise ŋupinte taagumanse (IBP/100) Haqe	65	86	90	95	100	lappooro	MEF
54	Kiitikutaana/ soro haqe	1/44 795	1/35000	1/30000	1/25000	1/20000	lappooro	CPS
55	Niinan bera bononto beenu ga fillandabari (wuujunu ekitari)	343, 3	343, 3	377, 6	415, 4	456, 9	SNGIE	DGEF
56	Jamaane beron beenu ga yilla n'i na niinan bera do jidunkke tangante yi kamantaaxe	14, 14	14, 14	20	25	30	SNGIE	DGEF
57	Jama haqe be ga wase ti buuru golliranu yi	25	55	70	80	90	lappooro	CPS
58	Nàrantanbalaaxu (GINI taagumanse)	0.32	0.30	0,28	0,26	0,24	INSTAT/ DNPDP	INSTAT/DNPDP
59	Sere haqe be ga ji siren minni (%)	72,1	95	100	100	100	lappooro	CPS

N°	Taagumansen toxo	Xiiman seeda 2023	Xiima tegerente				Dalille wutira	Gollen dabarinda ano
			2033	2043	2053	2063		
60	Sere haqe be ga netin kita 6 Mo (%)	62,81	80				lappooro	CPS
			7	5	2,5	2,5		
61	Watten kaanantaaxen kamantaaxejaman danna ti yonkinsahan ka xerexerenton ŋa(AMO,RAMEEDI,Tananu)	21,90	32	42	52	62	Siinen lappooro	DNPSES

KOROOSINDE : Segendinde xottu taagumansenu xaatime kitayinkillen do Maali jamankafon yiriwadinde danɗa nan gemu ti siine 2063 yi ni wari hanniye yi jamaane xunbane danɗa. Jelepanu kitaye wa naaburibagandinde xoore waajibini fo taganto, xaranɗe, muurunden do yiriwadinde danɗa. Maalin xawa xana xottoyun girindi jamankafon do yoorindan nafanto, xo misikinaaxu, yitti kutuyen do gunne duuraxunde. Tangandinde, politiki sabatinden do marande sire ni waajibi yi kuudo na wari hanniye ke ɗa moxosiri.

Maali kaanantaxen nan gemu

2063

**« Noqu sikkande : tengeronton
feeranun konɲimoxon d'i
dabarimoxo d'i gudande do Hanniyen
ɲallinden ɲa**

III.Noqu sikkande : tengeronton feeranun konjimotoxon d'i dabarimoxo d'i gudande do Hanniyen nallinden na

3.1. Tengeronton feeranu.

437. DAGAKILLIXOORON haqirala tuwiye wucci gille noxon di xoyi nan giri siine katta A WURE NA KITTISAXUNDI TAARA GILLE na ke be jelejan ga ni Maali dagakaane gondomanun tontoyen na katta Maali kurunban WARUN na.Haqirala tuwiyen na ke tiridinde ya jaabini ; O NA MUNDA NAN DAGA MINNA ?
438. Dagakillixoorontuwiyeen xa wa tirindindi fillandin jaabini :Odagana kan moxo ? Dagakillu ku w' o nagaanini katta yiriwayi kitanten na.
439. GONDOMA SU d'i jelejo xerexerento nan kafu porogaramunun tiwunto

Jeleja bunne wucci taara gille di

Jeleja xerexente	Jeleje bunnu
• Na katudanje kinni sorodaasin na,Jamaane nan tange • Na sorodaasin isinu yiriwaye na. • Na katudan kurumbokini ya	• Jamaane tagandaano tallan tiwunidi i gullu, ni tallan gabondi, n'a gajan yokku sire kinni iya; • Na fu i kaana taaxe tuwaaxu ; • Na killu bugandi do jamaane tana nu qurilenmaaxa kudo i na haqiralanu; • Haqirala farraxuye ke n ro odo taxallen jamaanu(AES na kafu jamaanu tananu) ; • Naxan gingun tallan koroosi doome; • Na qurilenmaaxu na jamaane yiriwan di yokke yi (kitayun do yonkinsahan killu ...) ; • Na gajan yokkun jiddi ; • Isinu gajan yokkun do gajan feeron tallan yonkindi ; • Gajan yokki xoore (elikonu , miisilini K.D.M.) dabariye yonkiNa murunde. • Na baxabaxandi yokku yiriwa
• n(Na xenperandangiyen d'i niimun buxuti	• Na murutiyu, marahagumun jambanu kaanataaxu, laaxafiyen danja.Renforcement des mécanismes ;

	• Na dinan xibaaru sorogandimoxon tallan jihindindi ; • Na fo kafu xenperandagiye do sondonkaawantaaxu soro baramanto mugufane; • Gollu kitaye , botosutoye, newondi gajan nuqun ɗa ; • Sariya siginto wutu katta marafa buccinun gabooye ɗa .
• Nan saage jaman mekappenɗa, n'a tallan yonkidi	• Na xaraɗe ro ta di ke be ga jonkoyinte ga ganxawandan do xawansanda tuwuyen ɗa; • Laadan yinmako taquroye xotanu, me soxiyi, gajanɗun yaaxanbakken di, soron do menaxa ; • Na faabaxannu tallan yiriwandi ; • Taxallensiraa sirawu saagaye soro, xabiilanu do me naxa ; • Na cefallenmaaxun tallan yonkindi diina killen di ; • Na haqire toxo diina sigiran di :seraaxu , naamen kille di ; na fo kafu diina me daronde d'i metinmande; • Naamen gaboyen ɗa segesegegemaade katta genme, me faamuye; • Na feero kutu ku beenu ga wa geme , biredoome sire dallandini ; • Hanniyu tallan yonkinde, ku beenu ga sikki tisssiwilin kafon tan yiriwaye, a megenme, fo bononon sirondinde, dingiranun su ya, yaxarun do fonnaxayu ni gondomanunɗa; • Na laaxafiya naamen ro yinkolla su di .

Jeleɗa wucci gille noxo 2 :Jamaane maremoxon sirene

Jeleɗa xerexerentu	Haqiralan buntu
• Na buuru ɗaɗoye d'a darajan tallan jiidi • Na fanka sexete be ga yiriwayen topono jiidi.	• Na jamaane haqiri siginta yiriwandaana tagande ; • Na fi su ɗa ti xuraye ; • Na jamantoore tonto beesu taqiroye, beesu duwale g'ayi; • Na poliki fankan talla darajandi, na kittisaxundi yonkindi; • Na siwilin kafon sigiran tallan darondi, nan kafu laadan yinmankon xallen ɗa. Na jamantuwaaxun tallan yiriwandi.; • ;

	• terekillun na feero kutu ku beenu ga wa yiriwaye tontono terekillun walle me yi . Terefeero bunnun sanqi katta duudan gollano ; • xexexexendi bun yiriwante jamaane togodi na xawa jamaane togodi; • Kite killu me batimoxon katta kitayi xoore sabatinde; • Jama haqiralanu janbande katta yiriwoye killu.; • Buurru daraja tallan yonkinde killu bunnun sorogande di; • Kitayun do fi kurumbo musaqande ; • Buuru kaanataxunde katta fitanu, fiburu juwanto ;
• Na kitayun do kittisaxunden tallan kurunbaaxundi	• Kittesaxunde tallan yonkide ; • Yirigandi killun tallan xotoye ; • Mali waru siine 2063 njallindi tinmante na kafu njunaxotte natali moxosironde ti xaaalisin kittesaxunde ti jelejo do killu beenu kittesaxunde ke ga d'i kara ; • Furuba xaalisi rage moxo sire ; • Fuba politiki daga moxo sire. • Sire haqe taqeroye yiriwandi politik di.
• Na Marandi fankan Kurumbaaxundi a tallan siro • Na marandi fanka tallan tintondi jjamanna, a golluti xuraye	• Marandi moxo killu su newode; • Marandikitte gallano tallan tuwunde ; • Marandikittu bakke me ye politik laatoye marande nan; • Sorogande ti jaabinu na do fakan tallan yonkide; • Fakan do jaman kutten sefaltenmaaxun jiidinde; • Yimankon fi yaaxan konnen jaman danja roye tadi; • Musaqanu xexexepende ti sorogandi yokki kurunbo; • Fi jaalinto yiriwade wurewutte ; • Yimankaaxu, fi yaaxa konna, do buru politik xiimanden,wurewutte jikkunde, gango , sariyanbulle ; • Saxiron tallant onto ye maradi kitté do jaman naxa .

• Na kiitikutiyeen tallan sirondi, • Na hadamarenmen gaxawando tanga	• Ganxawanda fakan hadamarenmu ganxawanda daronde; • Na kiitefakan tintoye jamanja ; • Kiitikutaanon do diinan tuwaanon na kafo laada yinmankon tintoye me ; • Kiitikuti gollura kurunbaaxinde; • Kiitikuti moxo tallan yonkinde xalisi bonne gajanje, na kafo xenperandangiye, sirabure, sondokaawantaaxu K .D.M; • Kiite, megeme do mefaamuye; • Kiite do tigitiye na duna dhaqi misaale baga. bara;
• Na sellan politikin tallan yonkindi • Na fo kafu Maali kaanankaaxunja	• Na sellan politikin tallan yonkindi • Na jamaane gollinajaleme gabondi , kappallemaxun be di baane su taqe d'i ; • Tagande do haqirataaxe musaqanun na kafu ku hanmira fiinu ya .
• Na telenjonden yonkindi, xalisin bonnen na ware. • Na kaanantaaxen jiidi.	• Na jamanxalle ragemoxou tallan sirondi • Na yuruku-yurukun gaja ti a kamaanun yaaxandunbunde yanja • Na yuruku-yurukungajan feero tallan xenqu • Na koroosinde janondi. • Na fo bure ke janjen kaanantaaxu ; • Na telenjontaaxu tonto haqirun di ;

• Na jamaanen maraden tallan jiidi nan kafu fankan sanqiye • Na dingiranun tallan banxaaxu, i tallan yonki	• Na saagaye ja fankan sanqimoxon do buuru gollanun taaxumoxojamanen di • Na duudan marandanun fankan tallanjiidi noorinkitayin tallan wure wutte • Sariyanu ga jaman taqe roono jamaanen yiriwayen di wurewutte ; • Duudamarandanun gollaana tallan tuwinde .
• Na nupaxotte sorogande tallan sirondi	• nupaxotte tallan sorogandi sire • nupaxotten sorogandi sariyanun nan bati ; • nupaxottekite kitekillun jiidiye • fankan darajande nupaxotten finyaaxabakken di.

Jelena xerexernte	Haqiralan bunne
• Na terende feeranun yiriwandi, n'i tilondi meyi • Na jamaanen killu wara meyi • Na jamaanen do sillan njupi me yi	• Terekillu sorogande do d'i kurubaaxunde (doja fuure,jiide fuure, kandun fuure, njunedu fuure) ; na kaffu killuxooro xallu , beddu, dingiranu me naxa, nooro me naxa ,jamaanun me naxa ; • Niseeri do senegaal faju wureye tallan yokinde ;

	• Kinandindi feero tallan yiriwaye noore di ;
• Na Soxofo kitanton tallan gabondi nan kafu marefoonu, tengi foonu ma dulle na jenme.	• Na dabankitayun ro rage yi • Na serin katudan yun katu me yi • Na soxofokitayun tallan gabondi • Na daben tallan giya • Na soxaanon tabukitayon newondi • Na soxofeeron kurubaaxundi • Na soxoranun naaburu yigera tallan soroga.

• Na yinbixura gabondi jamaanen di • Na yinbixuran fin gaaranti.	• Na soxokittu yonkindi ku beenu, yigaye na fante ga ni, i gagaye newe ga ni • Na feera kuttu soxofo kuttu, naaburu moxon wareranunɗa
• Na isinin yiriwayeyen rakutu • Na isinin yiriwayen tallan yonkindi	Na yinbixuranu gabondi, n'itallan yonkidi, a xooren d'a buccine su.

• Na ɲufinwure kitayun gabondi, n'iro jamaanen yiriwayen taadi	• Na isiniu yiriwayen tallan yonkindi na nooren pulunun tallan yiriwandi
• Na nimeerikin kiyen kurubaaxundi tikkin na ɲa yiriwayen segesegegemaaden ɲa • Na tuwanxu kuruba rora taɓe ro yiriwayen di.	.Na ɲupenwure kitayun tu, n'i dingira nun natolini yaaxaraxura, a gollanan na me tu, deemande na tenji mudundaananɲa

• Na yaaxani laaxu naamen do danbe na yiriwayen segensegeman na	• Na numerikin gollinan yakkun kurunbaaxundi • Na tuwaaxu kurunban su tallan yonkindi
• Na kitayen musaqanden xalisibuguran gabondi	• Na yaaxanjolaaxu, naamen do danbe na yiywayen sigisollun na ti i yiriwaye , i gaboye, n'i xufu ti sariya yonkinto yi. • Na buuru kitayun kugandi ti kitemoxonu tananu, na kitekillun yaaxon tallan bangandi

Jeleŋa bunne wuccilaate 4 : Birayen tallan segeye

Jeleŋa Xexerente	Haqiralan bunnun
• Na dingira maxa yaŋqantan tallan faranfarondi, tallan taga kuudo i na jaman fuutu katta du ya	• Na killu tera ku beenu ga bireran seraaxun tallan wurewuttu, gollira gabe, debi maxayanqaton deemande katte debun tallan yiriwaye.
• Na malirensire deema sette ke fe jikkunte, teleŋonte aalimi.	• Na soron tallan tuwindi, jamaanen sigisollu, jamantoore, taaxu sariyanu jamalensiraaxu KDM.

• Na naroyinbalaaxun roxondi soron do me naxa, na korintaaxu ga ya, kitayen na kanmun kita.	• Na feero kuttu ku beenu medeemanda tallan yonkindi soro do me naxa, ke nan na biredoomen sigisolle yi
• Na gollira suturanto njupi	• Na soron tallan tuwindi gaollinan xaranjen na.
• Na jikkim di killi sire ro ta di beesu danja, munguye maxa na tuwaaxu kurumbon na	• Na jikkundi siren na jamaanen fo wo fo jappaadon na. Na yiriwande do gollituwiyen na daganlenmo yi

	• Na Jaareranun tallan yonkindi ti gollijanyokku kurunba, tuwaaxu jiidinte, watten kaanantaaxi moyinte, feera su ga wa ra watten gajana, wattunfen kendindi.
• Na yonkissahan killi kurunbo nupi, jamaanen nan kati a ḡallindini	• Biremoxon tallan sirindi misikiinun rora kittaten newonde, marandimoxo senne, haqiratoqe yaxarundi.

• Na debixooron tallan sirondi, na positexooron kurumbaa xundi	• Na foonanxun na uiri wayen sigisollen na, haqire toqo i yiriwe killundi
- • Na yaxaren duwutte terekillun kara ma a na duwute kitayen killen di nan kafu yonkinsahan do jikkundenja	• Na sellan jaman taqiroyen sabantindi jamaanen dagakaanen di.
• Na fonnaxayun yillayen sigisollun na	• Fonnaxayu golli kite dagankaane, jamakitayinkille rondinde, tekinojinkille kurunbaaxunde, musa qnu golliraqun naaburibagandinden danja; • Fonnaxayu jama-xaranjunde fo taganton dagakaanen d'a jiidinde; • Moxonun dabarinde fonnaxayun danja i su tan roye d'i walawalande yi ti killu gaboyen do taqiroye yi; • Fataxayanden do xoodakatte gollu dagankaane kuudo na jaman biremoxo sirondi; golli rondinde; jama meragenme do baanaaxu dabarinde.

• Na Maali sellan renmun taqe ro jamaanen yiriwayen di	• Tuɗarankon haqireliɗaaxu haqiliwullinden do duna seerande yi ti buttiroye moxonu yi ke ga toqo tuwinto wa saagene; • Tuɗarankon taqiroye duudanmarande moxonu di ado musaqanu haqiliwullinde kuudo na i naaburibagandinde jiidi jamaanen di; • Tuɗarankon taqiroye Maali politikinu moxonkonɗen d'a dagamoxon ɗa; Tuɗarankon naaburibagandinde kitayinte dagankaane xerexerentaaxu di ti gollindinde moxo «tuɗarankon naaburibagandinde kitayinte deemande newo (FAIP) »; • Fuutiyeen do mareendi politiki waraye ta di na tuɗarankon katudanɗu raga; • Noqu xerexerente dabariye tuɗarankon danɗa ti sigitonte sire yi ado naaburibagandinde kodu buttiroyinma; • Tuɗarankon killi sariyanmanu gollindinde dagankaane xaalisi yillayen danɗa.
--	---

Jelena bunne wucci laate 5 : yoorinda tuwaaxe, a ramoxosire a sorogande waajibi maalirenme su

Jelena Xexerente	Haqiralan bunnun
• Na yoorinda soroga siri • Na kankandan xunutunun gayanfeeron gabondi	• Kanma, tuwaaxun muuriye d'a nallinde • Bireran sirigande, a saagemoxo sire : Neegufon su ragemoxo sire wa birayen tallan serrondini, njuran kanma do nuwure su. • Ji senne kitaye, taaxuran senoye taqen nan xooro birayi sennendi.

3.2. Hanniyen ɗallinden gudande

440. A ɗallinden taaragilloye ni 40 siine :siina tanmu fana : 2024-2033 ; tanmu fillandi 2034-2043 ;tanmu sikkandi 2044-2053 ; tanmu naxatondi 2054-2063.

441. Taaxura naxati faaye :

- **Taaxura I** (2024-2033) jelerɗa xoore ni fakan yillaye, kittayun tallan yonkinde , yiriwandi killun , yiriwandi killun tallanxootonde .
- **Taaxura II** (2034-2043) a keye wa jonkoyini taxura fane kittayun sabatinde. Kebire a wa sikkiti jamaanen kanmu kitayen ti kitaye gondama tallan tontoye.
- **Taaxura III** (2044-2053) Ke wa sikkiti misikiinaaxun gajanɗe, bire moxon sire duumaye . A wureni na politikinun ro taadi ku beenu ga wa jikkunde,yonkisahan, jisenne ganxawada tontono.
- **Taaxura IV** (2054-2063) : Ke taaxura lagare sigiranin na fano tinmandi, a na sigi ti siine yiriwayen tinmade, kendi isinun yokku wa kiten katta jamaanen kaanan dagaye.
-

LE PHASAGE INDICATIF DE LA MISE EN ŒUVRE DE LA VISION MALI 2063

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraƙun yillande	Wuccu2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
Wuccu gille hanniyi feeranmanu	1.1. OS na yirangumu kita ku beenu ga n kata jamaanen tangana 1.1.1. Na FDS katudannun xoorondi tis iron do yokkun ƙa 1.1.2. Kanden wurunde jamaanen su kanma 1.1.3. FDS na font u a dinma kaane nan sinme a kanma 1.1.4. Gollepanlenmaaxu do jamaanu yi, yirangumaaxun killen kanma nan katu duduaxun kitana tanganden killen ƙa 1.1.5. Na senbe ro sorodaaxaaxu yi do AES do jamantananu naxa 1.1.6. Yinginlaƙun tangandi moxo sire 1.1. Yirangumaaxun do yiriwayen deninde done (saraaxun do kutayu a do saha)	1.1. OS:sorodaasin yokkun dabarindan tallan xoorondi 1.1.1.Na mexelenman do yajanyokki newun gabondi 1.1.2.Na senbe tallan ro AES yirangumun dome naxa a do taaxalenmo (AES a do jamantananu) 1.1.3. Gollipannenmaaxun barakanden do jinginlaƙun hadinganden ƙa. 1.1. FDS na fiinun kaane xata n'l sinma, n'l feera	1.1.OS : nan ƙa kurunkitti barakinte a ga tuwi donja ke kanma 1.1.1.Gajanyokki xoton daban lusininun do wurufoonu, yokken do kuran yugun gabande 1.1.2. Kanmudunkurunkitte haajusiro yokkun gabonde 1.1. Kurunkitte be ga n kata xonne kaban l gollen ƙa	1.1. OS:nan kafi duna kurunkuttu beenu g'i gollentu 1.1.1. Na senbe ro 1.1.1. kanmudunkurunkitten yokkun gabande xo gajannen ga ƙaana ti Elikoipeerinu beenu ya, misilinu a do doronu k-d-m 1.1. Senbe roye kanundifoonun ƙa
	1.1. OS:na xenperandangiye do sondonkaawantaaxun buruxa 1.1.1. Na senbe ro feeranu yi do fitinanu kaane xataye a do yaaxe kitande muruti yu kuyi a do na barake ro haqilitaaxan ƙa 1.1.2. Na durantuuxaxu ƙa yirangumun danja do ke fitina be ga xo gundunyinbe 1.1.3. Na kabandi saniyaa wutu kata gajanyokki newun sanqiyen ƙa 1.1.4. Diinan na senbe kita jamaanun dome naxan fiinun yaaxen baganden ƙa 1.1.5. Sondonkaawantan gollu do xenperandangi gollu ga ƙa soro beenu ya, kun g'l tan gemundini moxo be yi 1.1. Na golliraqu do sootude dabari fitinan dingiranun ƙa			
	1.3. OS na sunpun do taaxalenmaaxun filla na senbe ro a yi 1.3.1. Faabunkan tuuriyen do jikkunden xarannun roye tayi 1.3.2.laadan xirisun sigiran darajande do genmanbalaaxun yaaxabagandn ƙa l taaxuranun ƙa 1.3.3. Faabankanxannun tallan darajan de 1.3.4. Taaxalenmon mefaamuye 1.3.5. Alihaalanu do sefanlenmaaxu bera kuudo diinan killun na me faamu nan golli doome fi xooron kanma 1.3. Diinan nan toxo l sigiran ƙa na senbe ro fontoqe me danja a do batikillun dome naxa	1.2. OS:haqilitaaxen do taaxalen maaxun sabatinde 1.2.1. Kittisaxundi gollu do feeranu na haqilitaaxi duumante tonto a do taaxalenmaaxun sabatinde 1.2.2. Taaxalenmaaxun sabatinde moxon su yi 1.2.3. Ta gemunden do mefaamuye taaxen noxon ƙa. 1.2. Fitinan dangi falle fillantaganden kittisaxunden yiriwande	Nan sukke do golli kittisaxunton ƙa, n'i tallan tonto	Nan sukke do golli kittisaxunton ƙa, n'i tallan tonto

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraun yillande	Wuccu2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
Jamaane be marenmoxon siren ni	1.3.7. Naamen do denbeb gabayen nan ja sefanlenmaaxun do mefaamunden sabaabu siren ja 1.3.8. Na senbe ro taaxuran do toorideben yaaxamaxon feddun ja, kafini fonnaxayun do yaxarun ja, i g'i naxaanen siitini na fitinanun kaane xata na barake haqilitaaxen ja. 1.3.9. Na moxonu wara ta di kuudo na laaxafiyan ro yiriwande moxonun su di			
	2.1. OS:na jamaanen tallanwurundi a gonbonnun su kanma 2.1.1 Feeran do yiriwayen ga jamaane beyi 2.1.2 Na duntengaaxu doxuraye ja yinmankan banje 2.1.3 Na jamankafo demokarasi taaxundi 2.1.4 Senbe roye politikin geesundun ja do kaane a do kittisaxunden feeranma 2.1.5 Sigira kininde yaaxamaxon fedden tallan tontonden ja 2.1.6 Gemuxanne saqe jamaanen xibaari xoonon kanma 2.1.7 Golliraqu sahabantan marenmoxon sirande ti dudanun ja (wuredufoonu, petoroli, kuure, saha, xaranje- k-d-m) 2.1.8 Jagandiranun jamaanen danja ganandifoonun do wurufoonu dirigira nafaanmanu beenu dudanun g'i ya 2.1.9 Durantuwaaxu do dirigira xerexern ton ja 2.1.10 Kitekillun tallan barakande a do kaanandagayen bagukille xooron taaxunde i xaren ja 2.1. Taaxurean do kafundonn jabarindi yiriwande do kafon nafaan danja.	2.1. OS:na senbe ro feeran do yiriwayen ga jamaanen be yi 2.1.1. Jamaanen kandan wurunde sirigira sahabanton kanma 2.1.2. Naaburen roye do nafaanun do fo kurunhon ja 2.1.3. Na barake tallan ro jamaanen ja a na fiinu kaane xata (xo gotaye kitayen ja) 2.1.4. Na barake ro yaaxamaxon fedden do laadan xirisun sigiranun ja kafini jaman haqili siren ja 2.1. Nafannoqunun marenmoxo siren sabatinde	Nan sukke do golli joppantan kaanandagayen ja.	Nan sukke do golli joppantan kaanandagayen ja.
	2.2. OS :na buuru golliraqun sirondi gollun sun a ja ti masinun ja ti xuraqe be nafaan ga tenji jaman ja 2.2.1. Barake do saxiraaxu roye kandan do jaman naxa. 2.2.2. Newuye tallan roye buuru bagu killun fiinun ja 2.2.3. Buuru gollirajanon ragemoxo kurunbaaxunde 2.2. Senbe tallan roye do golli sahabanton ja buuru golliraqun ja	Nan sukke do golli joppantan kaanandagayen ja.	Nan sukke do golli joppantan kaanandagayen ja.	Nan sukke do golli joppantan kaanandagayen ja.

Wuccu gillu hanniyi feeranmanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraƙun yillande	Wuccu2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
	2.2.5. Kappen tallan sironde jamaanen golliraƙun noxo, a do i do me naxa. 2.2.5. Haqili toqe saran xibaarun ɗa yiriwayen feeranun wuti dinman ɗa			
	2.3. OS:na buuru golliraƙun sirondi n'i kurunbaaxundi 2.3.1. Na fiinun bayen killun newondi ti gollun dabarinde ti masinun ɗa buuru noqunun su yi 2.3.2. Buuru RH tallan tuwaaxunden do a ragemoxo sire. 2.3.3. Sigiranun bagunde me yi, n politikin bagu golliranun ɗa ; 2.3.4. Senbe raye ragandimoxo siren kanma n'a saxu fo kitanton do sigiran fakka buuru golliraƙun ɗa 2.3.5. Sefanlenmaaxun duumande 2.3.6. Jaatun teleɗonden feera dirannu su yi 2.3.7. Musaƙanun tonginde ti ragemoxo feera kurunbo yi 2.3.8. Sonon jallen girinde do nafaanun ɗa 2.3. Sigiran faamunden nafaanu, buuru fiinun xiimande ti xaranɗe, haqili wundunden do sariya saaxanman tuwinden ɗa.	2.2. OS : na buuru golliraƙun sirondi gollun su nan ɗa ti masinun ɗa ti xuraque be nafaɗa teɗi jaman ɗa 2.2.1. Barake do saxiraaxu roye kandan do jaman naxa 2.2.2. Newoye tallan roye buuru bagu killun fiinun ɗa, 2.2.3. Buuru gollinɗaananon ragemoxon kuurubaaxunde 2.2.4. Senbe tallan roye do golli sahabanton ɗa buuru golliraƙun ɗa 2.2.5. Haqili faraaxunden gabande duumanto a ga do lenki do xunbane yillayun ɗa 2.2.	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya
	2.4. OS:na sariyan teleɗondi a do ganxawan donu 2.4.1.Sariyan jamaane, senbe ga ganxawandonun ɗa. 2.4.2.Na sariyan tintondi jaman ɗa 2.4.3.Kappalenmaaxun jiidinde sariya, alixaalinun do laadan xirisun naxa 2.4.4. Sariyan fiinun kurunbaaxande ti masinun ya xogollinanyokke 2.4. Senbe roye goronko raganden gajanfeeranu do naaburen xudande, xenperandangiye, dorogu, sondonkaawentaaxun do jingun do me naxan golli buru	2.3. Sariyan tallan teleɗonde danqanaaxun noxo 2.3.1. Sariya be ga rrini ti yiriwayen do mefaamunden ɗa 2.3.2. Nan pono duna sariyanun do raganden wucce. 2.3.3. Jamaanen sariyan ta roye duna xallun noxon ɗa 2.3. Senbe raye sariyan dudaaxun do newondinde jaman danɗa	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraquin yillande	Wuccu2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
	2.5. OS:senbe roye jamaanun do me naxan xibaarun ŋa 2.5.1. Sefanlenmaaxun do faabankan tanganden tallan barakande duna noxon ŋa 2.5.2. Gollɔɔnlenmon gabondinde n'a saxu kaara su ga i nafan kitana name, tuwaaxu, diinan do yoorindan noxon ŋa. 2.5.3. Nuxudutanganden do jamaanen tanganden haajunun sootinde jamaanun dome naxan xibaarun noxon ŋa 2.5.4. Jamaanen gesunden sabatinde kata jamantananu gollen killen kanma 2.5.5. Na Maali bangandi moxosiri fonkaaran jamaanu ku yi 2.5. Baanaaxu killikurubo do dudaaxun do kun jamaanu nafan koroosinde	2.4. Na Maali bangandi duna 2.4.1. Na Maali giyan tallan bangandi Afiriki doŋan kanma 2.4.2. Na Maali yaaxamoxaaxun bangandi Afiriki naxaanisiitiye do yillayu duna kafo xooron noxon ŋa. 2.4. Jamaanen giyan bangan de duna kafo xooron noxon ŋa.	Nan sukke do golli kittisaxuntan ŋallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ŋallinde do na senbe ro i ya
	2.6. OS:na senbe ro gorojonko raganden do naaburen xudanden gajanyen ya. 2.6.1. Jaman naabure moxonun tallan gemunde ; 2.6.2. Sariyan wurunde gorojonkon raganden kanma ragemoxo buren yaaxandubunde a do fonanbaranton su busunde a kanma ŋa 2.6.3. Koroosinden do gorojonko raganden sariyanun baanande 2.6. Jamaanen naaburen gollun su nan ŋa ti Enforomatikin ŋa.	OS2.6.:fiinun kaane xatanden feeranu 2.6.1. Golliranun noxon fiinun kaanataaxe 2.6.2. Naamen tuwiyen waajibinde 2.6.3. Jamankafo naaburen ragemoxo sire Sariyan telenɔnden do marandimoxo gemunde.	Nan sukke do golli kittisaxuntan ŋallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ŋallinde do na senbe ro i ya
	2.7. OS :gonbanɔun do dudanmarandi kafonun tallan gemunde 2.7.1. Nan fillansafe dudanmaranden do golliraquin jiganden kanma 2.7.2. Na tuwawxujidi dumare kafonun do buuru golliraquin jagande 2.7.3. Barake raye maranun do taaxuranun kadanɔa 2.7.4. Barake raye maranun do taaxuran kitakillun ŋa 2.7.5. Sabatinde dudangolliranun do me naxa. 2.7.6. Buuru golliraquin do haaju sirofo fanon kanpandinde gabonɔunsuyi 2.7.7. Fatanfansindi darun newandinde a su danɔa ti killi kurunbo ku yi 2.7. Sariyanun ŋallinde do jaman tanga roono taacu dingiran fiinun ŋa	2.7. Na taaxuranu segendi xeerin do senben g'i ya 2.7.1. Senbe roye soron dokitaye beenu ga dumarandi kafonun noxon ŋa 2.7.2. Na barake ro demokarasin ŋa kafundonun noxon ŋa 2.7. Wuyiranun sironindin do biremoxo, a do daganansaagayun nwonde kafundanu ku noxo.	Nan sukke do golli kittisaxuntan ŋallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ŋallinde do na senbe ro i ya

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraƙun yillande	Wuccu 2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
III. Kitayu barakinto ga kaane	2.8. OS:piijan xatten fiinun yaaxabakke 2.8.1. piijanxotten xibaarun tuwiye ti Enforomatikin ƙa, ken na toxo ta yi ; 2.8.2. piije su sigiran nan toxo a maxa 2.8.3. piijen nafaƙa baƙanden do i sagallun tugande 2.8. jamaanen sigiran tuwiye do piijan xibaarun ƙa	Nan sukke do golli kittisaxuntan ƙallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ƙallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ƙallinde do na senbe ro i ya
	3.1. OSWurufoonun xabilanun jaronɗen d'i kaanandagaye 3.1.1. Wurufoonun do yokki wutifoonun topotondi moxo sire (ɗoƙanxallu, mexenƙille, jin doƙanmu) 3.1.2. Jamaanen noxon ƙillun gabonde maranu do kutanun noxon do komininun do foxooro ; 3.1.3. Mexenƙillen giillande jamaanen noxon do falle; 3.1.4. Jiidunfuurun nan wuru jaaliba do Senegaali fanƙun ƙa 3.1.5. Na fuurankanpintan gabondi na fo ƙa jamaanen toxon ƙa; 3.1. Na haqili sireƙita nan golli ti taaxuran nafaƙun ƙa	3.1. OSjamaanen noxon d'a falle ƙillun gabondi 3.1.1. Wurufo siru duwanto kitande 3.1.2. Wurufon ƙipande kiteranun ƙa d'i gananden newayen ƙa; 3.1. Wurufon xabiilan gabande	3.1. Wurufoonu beenu ga tuwaaxu ƙurunbon ƙa 3.1.1 Wurufon do tagan di ƙurunbo beenu do tuwanaxu ƙurunben ga me wuttu 3.1. Fuurakanpinta xibaarun lusinin siginde	3.1. OS:nan ƙije jamaanen gonbanƙun su yi a do fonkaaran jamaanu 3.1.1 Wurufoonun gabonde kuudo i na HB sigan faga fonkaaran jamaanu ku yi 3.1. Senbe roye ƙunpabagandi ƙillun ƙa
	3.2. OS:Na soxanfoonu dabanun do jiidunfoonun gabondi moxo duumante yi do Maali duduaxunde biraadon ƙa. 3.2.1. Beron moxogemunde soxoye, daaban do jiidunfoonundanna i tanganten ga ni, i ga dinman yillayen mupini. 3.2.2. Na feera kutu soxanƙillun kitefoonun sabatinden ƙa ti yillayen ya 3.2.3. Soxoyen dabarinde ti masinun darajande n'a soxora su do fo be ga me wuttu 3.2.4. Soxoyen feeron sootinde yiriwayen xallun noxo 3.2.5. Barake roye tuwaaxun muwunden ƙa kata soxayen nafaƙa ƙugunden ƙa 3.2.6. Soxoodi siru beenu ga kitayun gabondini, na i gaagayen newondi 3.2. Na xaalisi sahabante ro do soxoyen ƙa.	3.2. OS : na Maali ƙa kite jamaane yi do soxoyen ƙa 3.2.1. Na fo kafu soxoyen nanpen ƙa ti masinun ƙa, na i lusininun ƙupi noqu gabo yi 3.2.2. Lusinin tan nan ro do soxoyen ƙa 3.2.3. Na feera kutu tuwaaxu ƙurunbo beenu dosoxoyen ga me wuttu 3.2.4. Tanmison wattun buruxande(PPR) a do daabanun watti tananu, na saffrijun gabondi na fo gaƙa 3.2. Debile do soxoyen deemandi tanbo	3.2. OS:na barake ro yigefoonun baƙanden ƙa 3.2.1. Soxanmoxon duumaye 3.2.2. Fo baƙke soxoyen jabarinde ƙillun ƙa 3.2. Daraja raye nafaƙa ga soxanfoonu beenu ya i do duna xallun ga me xosono	Nan sukke do golli kittisaxuntan ƙallinde do na senbe ro i ya

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraƙun yillande	Wuccu 2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
	3.2.8. Na piijan xibaarun bagukillun ɗallindi a d'i tangemoxo, kafini soxaanon do i kitefoonu 3.2.9. Borokon do maraxen do yillinmanu nafa kitemoxo duumante 3.2.8. Dudangolliraƙu ɗupinde do soxoyen ɗa darajande	3.2.6. Nafa ga soxanfoonu beenu ya kun kugunde, mexosonde, fo be ga fo kappa soxaanon kitayen ɗa, fo soxante kitanden ga n newu, daraja g'i ya noqun su yi na 3.2.7. Daabanun ga sigira kitana duna noxon ɗa 3.2.6. Na tuwaaxu jiiɗi soron danja na barake ro murunden ɗa a do fo kurunbo soxoyen do lusininun ɗa		
	3.3. OS:piijen wuredufoonun gabonden d'i nafaƙ kitande 3.3.1. Maali piijen wure nafafoonun natalinun dabarinden d'i tuwinden xooronde 3.3.2. piijen wure naaburen muurunde a gonbonɗun su noxo ; 3.3.3. golli seerandun nan tenji wuredufoonu do petorolin ɗa(wuredufoonun xaranla) ; 3.3.4. wuredufoonun baganden saratixamun moxonun tallan gemunde a do dudankoroosinden dabatinde; 3.3.5. gollipnanlenmaaxu jagandaanon do Maali dudangolliraƙu naxa; 3.3.6. muurunde, songanden do jaganden ɗaamariyen daren kininden nan ɗa ti haqile; 3.3.7. Na ta ro taaxuran soron n'i wuredufo golliraƙun ɗupɗi, i n'i kiilun toxo do yoorindan danja ; 3.3.8. Kittidunkanɗen muurunden moxonun nangemu a do kunmu buccun yiriwande; 3.3.9. Nafa wuredufoonu muurunden d'i jugande ; 3.3.10. Kunmunkoroosinden d'i bulunde gollen falle; 3.3.11. Wuredufoonun yillanden gollun yiriwande ; 3.3. Wuredufoonun xabiilan gabonde.	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraƙun yillande	Wuccu 2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
	3.4. OS:Na fo kafu kuuran ɗa 3.4.1. Kuuran golliran ragemoxon senonde 3.4.2. Kuuran kitanden killen gabonde ti jin do feera tananu y fo be jonkon neyen gani 3.4.3. Tokkindi gabo do jamantanu ya 3.4.4. Kite feeranun yiriwande a do senbe raye kuuran golliranun ɗa 3.4.5. Tuwaaxun tallan muurunde a do jabarindi killi faraaxunton yiriwanden kittisaxunde 3.4.6. Naaburen kitande newoyen ɗa a do kuuran kitande bera buccu noxo 3.4. Kuuran xibaarun yaaxabagandi sappa taaxe ku sine tanmi noxo	3.2. OS:na kuuran ɗa fo sahabante yi 3.2.1. Fo kappe kuuran killunɗa 3.2.2. Jabarindi killu faraaxunton gabonde 3.2.3. Jabarinde killu faraaxunton dabarinde ti masinun ɗa 3.2. Xiima roye kuuran kite feera tananu	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya
	3.5. OS:Kitayun gabnde ti lusininu 3.5.1. Barake roye yillandu lusininun ɗa taaxuran saxanfoonun nafanmanun ɗa; 3.5.2. Maxagemunde na nafa ro kittidunfo dabarinton ɗa; 3.5.3. Jagandi lusininun gabonden do fo bagunton yillande ; 3.5.4. Fo kappe muurunde do yiriwaye ɗa (RBD) do fo kitanku dabarinde 3.5.5. Nafa kiteranun gabonde do durandingiranu, lusinin daaxanu a do soxanfon kuguranu na senbe ro nafa ga ku beenu ya i ga gabono, na golle newondi soron danɗa n'a saxu xawaranaaxunde kanma a do dingira su funtifoону 3.5.6. Kittirangollun segendinde kata lusininun ɗa 3.5.7. Moxonun tallan gemunde a do lusinin yinme halaale ; 3.5. Debixooronfo mexenton fillanhaaju sironden lusininun tontande	3.4. OS lusininun nan ɗa yiriwayen sabaabun ɗa 3.4.1. Taaxuran kitefoonun yillande lusininun tontonde , 3.4.2. Masixooen gabonde ; 3.4.3. Maranun kiteranun barakande, durankiteranu a do soxoyen nafa kiteranu ; 3.4. Moxonun tallan gemunde a do lusinin yinme halaale	3.4. OS:na barake ro nafa ga dingitanu beenu ya 3.4.1. Naxaanisiitiyedo littidunfo dabarinton ɗa; 3.4.2. Lusinin xooron gabonde ; 3.4.3. Maranun do durannoqu nun, do kiteranun barakande; 3.4.4. Feeranun lusininun mexesonnden barakande 3.4. Na fo kafu lusinin kite killun ɗa n'a saxu nafa dingiranun kanma	3.4. OS:na fo kafu lusininun ɗa 3.4.1. Senbe duumante do mexosonde kata golliraqu beenu ga safaare kitana xunbane lusinin xibaarun ɗa 3.4. Deemande katta yiriwandi golliranu yi ku beenu ga wa riini ti lusini yi xunbaane
	3.6. OS:jaatun ɗanmoxon jabaninde 3.6.1. Taaxuran lusinin yiriwande 3.6.2. Na TIC tokkindun newondi ; 3.6. Kanmun xibaarun kitran taaxe	3.5. Na TIC ku ɗa yiriwaye sabaabun ɗa 3.5. Na jaatun do killi kurunbo ku ɗa mexesonnden do dingiranun kurunbaaxunden do golliraƙun kaanandagayen sabaabun ɗa	3.5. OS : nan ɗa feera kurunbo HUB ya Afiriki noxo 3.5. Tuwaaxu jiidinde xaranlenmonbanɗe iniwerisitenun ɗa na katudaɗu kini IA killen ɗa	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraƙun yillande	Wuccu 2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
	3.6.4. Kanmun tuwaaxun muurunde 3.6.5. TIC a do IA tuwaaxu kurunbon nafaanun bagandinde do xarandunde tallan gemunde a do saha, daganansaagaya, jiilaaxu, maradinmoxo a do buuru golle ; 3.6.6. Kitayun konoosinde ti masinun ɗa 3.6.7. Kunpabagandi feera kurunbon raye ta yi do xibaarun sanqinden do jiibaaxu ti masinun ɗa 3.6.4. IA ga riini ti gurujande be yi kata saraaxun do kitayun ɗa, na ken kaane xata	3.5.2. Na xendifoonun do orobon do saanun xarandun do tuwaayu ti masinun sabaabun kite a do dingira tananu ; 3.5.3. Muurunden toqe ta yi dingiran kanma; 3.5.4. INDG gollinde ti kanmun tuwiye a do jaatun ragande ; 3.5.2. Jamaanen hanniyi kittisaxunden ɗallinde ti ƙaraye 'satelikinun' ɗa	3.5.2. Nan ro IA noxo do soxoye, lusinin do golliraƙun haajunun danɗa 3.5.3. Muurundiranun gabonde a do STARTUPS. 3.5.2. Mexosonde dingiranun yiriwande do kunjabaganden feeranu	
	3.7. OS : na kittirangollu, yaaxanjanden do Naamen ɗa nafa kite killu yi 3.7.1. Deemante kata yaaxanjando hanniyu beenu ga daraja roono Naame, laadon do dingiran kittirangollun ɗa 3.7.2. Senbe roye Naamen wurugindiranun ɗa 3.7.3. Faabankan Naamen dingiranun fillansiginden d'i tangande 3.7.4. Naamen xibaaru jamaanun do me naxa 3.7.5. Yaaxanjanden deemante ti tagandi xoro kafini Naamen do kattirangollu(kattirangollinɗaanan durandaaxanun do seerandiranu 3.7.6. Sariyan sabatinde yaaxanjande, Naamen do kittirangollu kanma; 3.7.7. Senbe roye yaaxanjandeonfiinun ɗa 3.7.8. Deemante kata yaaxanjando Naamen do kittirangollun kaanun ɗa 3.7. Deemante do jalinde donne-donne a ga genme fon dabarindaanon ɗa	3.6. Taaxuran nuxudufoonun mefuutunde 3.6.1. Na yaaxanjande, Naamen do kittirangollun tenjindi i lusinin dabarinmoxon ɗa 3.6.2. Na fo kafu Maalifo dabarinto beenu ga nafa ƙinana jamaanen ɗa na toxon kita falle. 3.6.3. Fo kappe taaxuranfo dabarinton me xosonden ɗa 3.6. Killu ɗallinde na fo kafu kitayun ɗa killu beenu sangallun to ga fe.	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya
	3.8. OS:OSna kite killun gabondi n'i bagu me yi 3.8.1. Jamaanen nuxudunnaaburen bagande (fomaranto, sagallu...) 3.8.2. Jamaanen kite kellu tananu (jamaan kittinkappe, gollinɗanlenmaaxi (PPP) tunarankon xaalisi xayinte...); 3.8.3. Tanbon wutimoxo sire; 3.8. Naaburugumun xaalisiinun sorogonde;	3.7. OSnaaburen kite feeranun kurunbaaxunde 3.7.1. Xaalisinkonpo siginde jamaanen fonkaaran do Afiriki su danɗa 3.7. Sariya na taaxu na tuwaaxu jidi soron maxa i g'i naaburen bangandini	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ɗallinde do na senbe ro i ya

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraquin yillande	Wuccu 2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
IV.SARAAX U YIRIWAND E	3.8.5.nan bankun xaaḷisin kitanden newondi golliraqun danḡa ; 3.8.6. nafa kitande do naabure be gilli ti falle yi sakkati BRICS BND(kaanandagayen baki kuurunba).	3.7.3. Feera xooro do kitayi xooro ti haqili kuudo fo nan kafi manankunmun ḡa 3.7.3. Xaaliṣi kite killi kuurubo xo fiinun banku, yiriwandilankua do xiimanu		
	4.1. Na jama gabe do kitayi gabe ganta dingiranu beenu jallen ro soron ḡa 4.1.1. Kaanandagayi feeranu moxogemunde n'a saxu taaxuranun kitayun kanma 4.1.2. Na soro deni noqunu beenu jaman ga ma gabo, n'i deema i wuredufoonun nafaḡun baganden ḡa 4.1.3. Gollin xibaaren newondinde dingiranu beenu jaman ga ma gabo a do kitayi ganta noqunu beenu ya 4.1.4. Newoye do dingiranu segeye nafaḡmaanu do yiriwayi duumante yi 4.1.5. Kiillun nan toxo do fiinu ya xo saran haqe, i moxonu gelli saxunden dinman ḡa (wuccu deppe do fo gile noxo) xendemanun do gollirqun su yi ; 4.1.6. Be su tan roye, figumun do taaxaano, fiinu beenu ga do saran haqe taganden do beron moxogemuden ḡa ; 4.1.7. Fiinun tallan tokkinde me yi kata jaman feera xooron do ku beenu ga do soron ḡa, daganansaagayu a do bebun tagande ; 4.1. Gollipnanlenmaaxu dumara kafonun do kafundonun duurun do me naxa a do gollun koroosindaano a do jaman ta roye fiinun ḡa.	4.1. OS na kiteranun ra fo sahabanto yi maranun noxo 4.1.1. Taaxuran yiriwande ti durandi sahabante na nooren ḡa noqun fiinun tokkiran ḡa ti saratixannu roye 4.1.2. Taaxuranun kaanandagayi feeranun taaxunde do bane su alihaalan do nafa be ga non ḡa 4.1.3. Nan sukke do hadamarenmen moxon gemunden ḡa laranun noxo, ti haaju sirofo fanan ḡa moxo duumante yi 4.1.4. Na 'technopoles' kinaḡdi Maali mara xooreon noxon ḡa 4.1.5. Tagandi xooreon do yolkun kinaḡinde maranun noxon ḡa 4.1.6. Na senbe ro debixoonon bagukillu ya, nan sanqi noqun su yin a gollipnanlenmaaxu sabatindi debixooron do soxondebun naxa 4.1.7. Wurufoonun bagu killun gabonde nan katu jamaanun tokkinime yi 4.1. 4.1.8.barake roye jingun kiteraquin ḡa.	Nan sukke do golli kittisaxuntan ḡallinde do na senbe ro i ya	Nan sukke do golli kittisaxuntan ḡallinde do na senbe ro i ya

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraƙun yillande	Wuccu 2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
	4.2. Jeleŋa xerexerente:Maali rensahante jikku sirun g'a yi a saraaxun tinmanten ga ni ; 4.2.1. Na tuuaaxu tallan neconɗi seron danŋa katta jamaanen xiimanu, demokarasi a jamaanen taagunsun do daronde began xawa a do jamaanen sariyanu. . 4.2.2. Jikkunden de faabankan xanuye be ga saƙa xiimanun darajanden kanma a do jamankafo xallu ragemaxo sire 4.2.3. Faabankan tuuriyen d'a xanuyen xaranɗunde xaranlaneen ŋa 4.2.4. Sariyanun tokkinde me yi do faabankan lensiraaxun do a xanuye kanma 4.2.5. Na danga ro xibaarindi killen ŋa 4.2. Na jamaanen lenbaane su ŋa a tagandaana	4.1. Jeleŋa xerexerente: xanuyen sabatinde 4.2.1. Deemande katta gollu do faabankan ŋa 4.2.2. Faabankan xanuye tuurinde gelli buccinaaxu 4.2.3. Na daraja ro jikkunde faabankan xanuye kun ga saƙa jamankafon xalun ragomoxosiren kanma 4.2.4. Marandaanon do jamaana lenmun gollinanlenmaaxun sabatinde 4.2.5.Fi kurunbon do jaman haqileen kafumande	Nan sukke do golli saxunton ŋalinden ŋa a do na iro ta yi.	Nan sukke do golli saxunton ŋalinden ŋa a do na iro ta yi.
	4.2. Jeleŋa xerexerente: nafobagu porouinbalaaxun do misikeinaaxun ŋa; 4.1.1. Tangandi xufa be ga senbe roono ta gemunden ŋa do xulunbaade nan ŋa medeemande taagumanse yi 4.1.2. Senbe roye deemandi killun ŋa ni kinandi banɗun su yi 4.1.3. Xurayen do duntənŋaaxun roye jamaanen naaburen gollinanmoxonŋa kunndo nan baratij orontanbalaaxun kaane ; Fo bakke poroyinbalaaxun ti tagemoxo a de ta roye haajie sirafe fanon ŋa;	4.3. Jeleŋa xerexerente: na senbe ro medeemandun ŋa 4.3.1. Saraaxun golliraqun gahonde 4.3.2. Mogganden gayanyŋe; 4.3.3. Kitayun sanqimoxo; 4.3. Fi kurunbo katta saraaxun sabatinden dirigiranun tagande;	Nan sukke do golli saxunton ŋalinden ŋa a do na iro ta yi.	Nan sukke do golli saxunton ŋalinden ŋa a do na iro ta yi.
	4.4. Jeleŋa xerexerente: Golli sahabanton janŋe 4.4.1. Na gollinanaanon tuuaaxunun gemundi golliraqun haajunun ŋa a do xalisigumun hanminun ŋa 4.4.2. Na naaberen ro golli seeranden do gollen kitande newoyen ŋa fonnaxayun danŋa kafini yaxarun do kitaye ganta ku beenu maxa 4.4.3. Golli kitanden sabaabunu fonnaxayu, yaxarun do senberanloxon danŋa 4.4.4. Na senbe ro katudanɗun ŋa a do tuuraaxunun ŋa do yiriwayi duumante danŋa. 4.4.5. Gollintanŋaaxun do fonnaxayun nan golli i tuwaaxun uure xibaarun kafumande. 4.4.	Nan sukke do golli saxunton ŋalinden ŋa a do na iro ta yi.	Nan sukke do golli saxunton ŋalinden ŋa a do na iro ta yi.	Nan sukke do golli saxunton ŋalinden ŋa a do na iro ta yi.

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraqun yillande	Wuccu 2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
	4.1. Jeleŋa xerexerente: xarankillun moxonun sirondinde, ti moxo tinmante a su tan ga fo be yi ; 4.1.1. Tuwaaxun do ɗallinde a dutuwiyeen nan sege laxaduntuwaxun faraaxi faraaxiyuu kanma ; 4.1.2. Inwerisitenun do golli kitanden newaye; 4.1.3. Muurunden do yiriwayen na me wutu, xaranɗen do golli seerande 4.1.4. Na barake feeron xarankillen ɗa, na soro kita i ga gollini nafa kiteranun ɗa, a do xunbane gollu a do kittifon dabariran danɗa; 4.1.5. Doqunun tagande xaranyinfanan do kanmun xallun danɗa a do STM duranxaranɗe danɗa; 4.1.6. Seerandi xaransahabanto do na durantuwaaxu kita katta jaarande, safaari dabarinde a do ku beenu ga kitene do funtifoounun ɗa; 4.1.7. Barake roye feeranun xaranɗen ɗa ti duranlisenu siginiden ɗa 4.1.8. Na xarankittun saxundi do dudantuwaaxanun ɗa, faabankanxannu, feerenun do mecce xendema su yi ti jaatun tu uriye (STM); 4.1.9. Na xarantaanun do golli seerandun gemundi kite funun ɗa ; 4.1.10. Tawaaxun nan jiidu xaranɗundaanon banɗe n'i ragemoxon sirandi; 4.1.11. Na a ɗa "n me nta" buuru xaranlanun su yi; 4.1. Na xarantaanun gemunde dinman moxonun ɗa, golli seerandun moxonun gemunden ɗa fitinan dingiranun ɗa;	4.4. Jeleŋa xerexerente: Jateɗoɗɗonniya ɗeniniw yiriwali kalanko siratige la min kerekerennen don kosebe 4.4.1. Jateɗoɗɗonniya ni subahanamansiko ɗonniya kerekerennen yiriwali jamana ni sigidaw kono 4.4.2. Baarakela kerekerennenw labenni ani baarakela minnu ɗesinnen be degeliw ma; 4.4.3. Soro ko ɗonniyaw yiriwali 4.4.4. Baarayoro kuraw yiriwali minnu be tali ke ɗogon na cogoya bee fe; 4.4.5. Segesegeli jonɗonw ni yiriwa segesegeli jiidili sanfe kalansow la; 4.4.6. PPP yiriwali jateɗoɗɗonniyaw ani seko ni donko siratige la; 4.4. Soro ko ɗonniyaw yiriwali ka ben ni sigida hikilinaw carili ye (sanfe kalansow, sigida maraw, sigidamogow ka ton adw.)	Nan sukke do golli hannujanton ɗallinden ɗa do na ro ta yi.	Nan sukke do golli hannujanton ɗallinden ɗa do na ro ta yi..
	4.1. Jeleŋa xerexerente: sahan moxosiren sabatinde 4.1.1. Na fo kafu sahan xibaarun ɗa ti jaarenamu siginde jaarandi yokki siru tinmanto g'i ya kuudo nan bagu falle dagayen ɗa; 4.1.2. Nan barati fanten ga riini ti wattu beenu ya dinmanu 4.1. Na naaburen ro jaarandaanon ɗa, na daraja ro i ya;	4.4. Jeleŋa xerexerente: dudaaxun sabatinde sahan killen ɗa 4.4.1. Safaariji dabariranun signiden do i dabarinde 4.4.2. Safaaren gaben kitande 4.4.3. Barake roye jaarande ti mansin ɗa 4.4. Na fo kafu sahan kite feeranuu ɗa	Nan sukke do golli hannujanton ɗallinden ɗa do na ro ta yi.	Nan sukke do golli hannujanton ɗallinden ɗa do na ro ta yi.

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraƙun yillande	Wuccu 2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
	4.4.0 Na sahan deemandi xufan tallan sabatinde (RAMU); 4.4.1. Yinmanbinnu safaarun darajande 4.4.2. Taaxuran jaarandi safaaru a do yinman binni safaaru sirono (MTA) 4.1.5. Na feera kutu na hanniyi saxundi do sahan do biremoxon kaanontaaxen ƙa; 4.1.6. Barake roye sahan killun su yi ; Nan golli ti masinun ƙa do sahan tallan jiidinden ƙa (RSU)	4.4.5. Jaarandi yokken gabonden d'i tallan sironde ; 4.4.6. Safaari dabanrannun gabonde ; 4.4.5. Feeranun moxogemun de nan barati wattun d'i fitinanun kaane;	Nan sukke do golli kittisaxunton ƙallinden ƙa a do na i ro ta yi.	Nan sukke do golli kittisaxunton ƙallinden ƙa a do na i ro ta yi..
	4.7. Jeleƙa xerexerente: na debixooron tu ro soron ƙo; 4.7.1. Debixooron senonden d'i biremoxon sironde ; 4.7.2. Na uruyira siru newondi soro danƙa, i kitayun xooron ga fe; 4.7.3. Na sariyan urerundi taganden kanma n'a ƙa yiriwaye do kaanadagaye sabaabunu ya ; 4.7.4. Golli xooro hannuye do wuyiranun moxonun tallan gemunden roye do alihaala sire katta buuru golliraqu, saraaxun do kitayun dingiranu a do uruufoonun ƙa ; 4.7. Nafolo caman donni faso cakɗaw n'u ka ciw sabatili la ani sigidanafasorɗsiraw ani taamasiraw taabolow yiriwali la;	4.4. Jeleƙa xerexerente: na o noqu xooron kuunbaaxundi 4.4.1. Nan sukke do golli xooro hanniyi do ureyiranun moxonun tallan gemenden ƙa na tagandun tongi 4.4.2. Naaberen roye nan duume do alihaala sire katta buuru golliraqu, saraaxun do kitayun dingiranu a do uruufoonu ; 4.4.3. Tooridebi kurunba siginde; 4.4. Tagandi moxo kurunba xuubane do siginde kanmun ƙa	Nan sukke do golli kittisaxunton ƙallinden ƙa a do na i ro ta yi.	Nan sukke do golli kittisaxunton ƙallinden ƙa a do na i ro ta yi.
	4.8. Jeleƙa xerexerente: na feeranu dabari do yaxarun duduaxunde 4.8.1. Haqilen nan toxo do tagemoxounu ƙa, hannejun uretiron ƙa maremoxo politiki gollinannaabure n'a ƙa ti dumaranden do buuru golliraqu yaquayen sariyanun ƙa 4.8.2. Na lonjurunen bagu yaxaren tan roye ƙa; 4.8.3. Na yaxaru, a do yaxarun feddun ximan d'i katu danɗun ro do fitinanun kaane xatanden do i yaaxen baganden ƙa; 4.8.	Nan sukke do golli kittisaxunton ƙallinden ƙa a do na i ro ta yi.	Nan sukke do golli kittisaxunton ƙallinden ƙa a do na i ro ta yi.	Nan sukke do golli kittisaxunton ƙallinden ƙa a do na i ro ta yi.

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraƙun yillande	Wuccu 2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
	4.8.4. Yaxarun tan roye xibaarun ɗa taaxyran ɗe a d'i golliseerandu, i durangollipannaaabure soxaberon do tanbon kitande ; 4.8.5. Yaxarun do yaxannun sahan tallan sabatinde i xaranyen d'i gelli seerande; 4.8.6. Na gollun newondi soxodeben yaxarun kanmati kannuxudufeeranu ya ; 4.8.4. Yaxarun tan roye nafa kite killun ɗa a do ɗaroye do gollen ɗa do kitayen ɗa ;	Nan sukke do golli kittisaxunton ɗallinden ɗa a do na i ro ta yi	Nan sukke do golli kittisaxunton ɗallinden ɗa a do na i ro ta yi	Nan sukke do golli kittisaxunton ɗallinden ɗa a do na i ro ta yi
	4.9. Jeleɗa xerexerente: na fonnaxayun ɗa yiriwaye sabaabunu ya ado baanaaxun sabatindaano; 4.9.1. Ka fonnaxayun tan ro gollinxibaarun ɗa, n'o sooti saraaxun do kitayun sangallen noxo a do naaburen kitande i gan katta i yinmenu golliraƙun ɗupini; 4.9.2. Na barabe ro fataxaayeranun ɗa fonnaxayun danɗa 4.9.3. N'i xulunba ti kitenkillun galonden ɗa a di romoxonuu feeranu; 4.9. N'i saraaxun tinmandi ti yaaxaraxurayu do fataxaayandu ɗi, golli seerandu kappen do naabure	Nan sukke do golli kittisaxunton ɗallinden ɗa a do na i ro ta yi	Nan sukke do golli kittisaxunton ɗallinden ɗa a do na i ro ta yi	Nan sukke do golli kittisaxunton ɗallinden ɗa a do na i ro ta yi
	4.10. Jeleɗa xerexerente: na feera kutu tuɗarankon tan ga roono jamanen taganden ɗa; 4.10.1. Tuwaana xooro beenu ga tuɗan ɗa na isaagayen feeranun kutu ti fo be gi nafana kininden ɗa i ya ; 4.10.2. Na tuɗarankon tan ro dumaranden ɗa a do naaburen rondinden ɗa na jamaanen taga; 4.10.3. Na tuɗarankon tan ro jamaanen politikin ɗa; 4.10.4. Tuɗarankon naaburen nan rodonafa kite killun ɗa xo (FAIP) » 4.10.5. Na tuɗarankon jallen giindi a do ɗaaranun toqe yere; 4.10.6. Na durannoqu moxon gemundi i danɗa a do diwansigira kon do naaburen roye nafa kite kellun ɗa; 4.10. Na deema i ga n katta xaaɓin rondini moxo be yi jamaanen ɗa;	Nan sukke do golli kittisaxunton ɗallinden ɗa a do na i ro ta yi	Nan sukke do golli kittisaxunton ɗallinden ɗa a do na i ro ta yi	Nan sukke do golli kittisaxunton ɗallinden ɗa a do na i ro ta yi

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraun yillande	Wuccu 2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
Yoorinda tangante	5.1. Jeleŋa xerexerente:na yoorandan tanga, n'a ragemoxon gemundi do yiriwayi duumante 5.1.1. Jikkunde katta yoorindan ŋa 5.1.2. Junun ragemoxo duumante ; 5.1.3. Jaman biremoxon tallan gemende ; 5.1.4. niijen kanma foonun do jin xallun topotondi moxo sire; 5.1.5. lusininu tontonde do ŋagamun yillanden do nafa kitande a do xoroban yittu beenu ga feto solluyi; 5.1.6. kappalenmaaxu do duna fonkaaran jamaanun de tintanlenmo do yoorindenŋa jamaanun do me naxan xibaarun ŋa ; 5.1.7. yaaxanjando xorobanun noxon ŋa 5.1.8. na gollira taaxundi do fanke, niipanxottun do jiinun koroosinden xame maxa ; 5.1.9. ŋagamun do ji mexenton dagakillun gemunde moxo duumante yi na fa bagu mexen ŋa 5.1.10. barake roye do senayen ŋa ti deemande katta dumara kafonun ŋa a do taaxaano; 5.1. jisenne kiŋande a su gi, jamu ya a do sutura noxo;	5.1. Jeleŋa xerexerente: Waatiyelema kololow keleli sinsinni; 5.1.1. Sigida ceŋani ani ŋogonlasoro sabatili kalan 5.1.2. Ka barika don sigida lamini, sorokow ani sigida laminiw ka se ka waatiyelema kololow muŋu; 5.1.3. Jiko magow wasa soroli yiriwali a hake ni a puman na sira suguyaw bee fe k'a ben ni jilafenw bonya sabatili ye; 5.1.4. Saniya baara sabatilen soroli yiriwali bee ye; 5.1.5. Deme donni kungow lakanani na ni jirituru ye 5.1.6. Dugukolo ni jiko sabatili walew barika bonyali waati bee la (GDTE) 5.1. Feeranu sabatinde do yoorinda kitefonun yigayen ŋa	5.1. Jeleŋa xerexerente: nan barati maasiri dinman yilayun kasaaranun haane 5.1.1. Jama, sere baane su man senme do yoorindan ŋa; 5.1.2. Tayiraye yiriwaye duumante ye ti feeranu beenu ga fo bakka dinman yillayun kasaaranun ŋa; 5.1.3. Jiinun tangande i nan maxa mexe; 5.1.4. Soronbiremoxo tallan sirondinde; 5.1.5. niipankanma a do fobega jin urerekun ragandimoxo duumante; 5.1. Nan sukke do GDTE golli sirun ŋa;	5.1. Jeleŋa xerexerente: na dinman yillayun kasaaranun gajanŋen sabatindi; 5.1.1. Yoorindan tanganden tallan sabatinde n'a koyi ti a do faabankan xanuya su n baana 5.1.2. Dundumaaxunden tejindi siron ŋa ti sariyanu beenu ga do moxogemunden do barake bakke fiinu ya katta dinman yillayun kasaaranun kaane 5.1.3. Barake roye jinyaaxon su yi noqun su yi 5.1.4. Soron biremoxo sire tallan duumande; 5.1.5. Funtifoonun do jiidunfoonun ragemoxo sire duumante; 5.1. GDTE gollisirun nan duume
	5.2. Jeleŋa xerexerente: taanun gemunde dinman yillayun alihaalanun ŋa; 5.1.1. Balawunun do kasaaranun ragemoxo sire do sariyanu gemunde dinman yillayun ŋa ti gollira su feeranun ŋa do yiriwaye kafini jamaanenfo kittasaxunton do dirigiran xollu; Soron g'i tan gemundini dinman yillayun kasaaranun ŋa;	Nan sukke do golli kittisaxunton ŋallinden ŋa a do na i ro ta yi	Nan sukke do golli kittisaxunton ŋallinden ŋa a do na i ro ta yi	Nan sukke do golli kittisaxunton ŋallinden ŋa a do na i ro ta yi

Wuccu gille hanniyi feeranlanu	Wuccu 1: 2024-2033 fillantagander do kiteraquin yillande	Wuccu 2: 2024-2043 xerexerende	Wuccu 3: 2044-2053	Wuccu 4 :2054-2063 tallan tontonde
	5.1.3. Barake roye dinman kungabaganden ŋa a do sabinde balaawunu kaane; 5.1.4. Koroosindun do kandufaayinden dingiranun tagande do uriccu laate danŋa; 5.1.5. Tuwaaxun tallan jiidinde kandufaayindanon maxa a do dinman yillayun xibaarun naaburen kitande, safaaru muurunde (dudanu, yaaxamaxon feddu a do dumarandi kafonu) 5.1.6. Na piija waccinton saagandi do biraado duumanten kitanden ŋa kuudo fo nan bagu misikiinaaxun do karin ŋa; 5.1.7. Na fiinu tananu feera musaqan newun ga ni n'iro suwan batten ŋa ; 5.1.8. Na jinkillu naaburun yigeranu do killun do fanŋun bulanden kaba, na jiidun sokki burun do dinman yillayen gaja ; 5.1.3. Kaawayen do duuraaxunden gajanŋen sabatinde;			

Maali kaanantaxen nan gemu

2063

IV. **NOQU NAXATANDI : WALLEN
HANNIYU NALLINDE**

V.

IV. NOQU NAXATANDI : WALLEN HANNIYU NALLINDE

442. Dallinde ke sigen nan xawa warayu kitana ku raga wure wuttu na hanniyen ke faamuyen newondi ku beenu gollun ɗa, xo sero, buuru fankamanun kanmun di, hadamarenmaaxu sappanu, yinmen gollaano. A ɗallinden ra nta siro ken bane ya falle, Maali hanniyen xanunte ke katta siine 2063.

4.1. Dallinden saratinun d'i hukumu.

443. Dallindimoxon killun ni:

- N'a ɗa moxo di, sere ga tuwaaxun roono hanniyen ke di, na gollaana xooru ku haqiranlanun kita jaabi kitanto ku kanma, I ga dujene ti I ya. Duduxotoye tana na ɗa, kijandinde do ta roye di, sero da ku beenu ga riini hanniyen ke furuban politiki xooron safa;
- Na deemande ɗa faamuyedi, sariyanu be ga na wutti kitayun do hadamarenmaaxun kanma;
- Na yillande xannun di politiki be kite feeron ɗallinden daga killun di

Nanmoxonun do ɗallindimoxon ni xo:

- **Nanmoxonu sahaabanto, ra ga ɗallini dagana fonne fonne**

444. Dallindindimoxon ke xawa nan jippe moxonu filli ya kanma : Na jonkoyinde ɗa gollu be ga ware ta di ma i ga ramundu do hanniyen jelenjo, kuudo genme rawa ɗaana fonne fonne, nuxudufoonun be ga kanma nan ɗalli (ku jaateraye ɗaana jamaanen dagakaanen moxon di) do nuxudufoonu kurunbanu ga rawa bakka hanniyen ke di. Ke moxon xawa katta na poroje kittisaxunto ku ɗallimoxon koyi.

* **Nanmoxon ɗallinde beesu taqen raga roono a di**

445. Dallindindimoxo ke senbene moxo ya, beesu taqen raga roono a di moxobe. A nan xawa ɗa xo sefanlenmaaxu ya, sero do menaxa fo wo fo taqen ga feero ku ɗallinden di. A nan xawa, jamaanen kanmun gollaano sigiran koyi feero ku dagakaanen di. Ken moxo ni waajibin ya yi dagakaane ke politikin faamuye kittisire. Hari jamaanen sigiran xoreen ga ni moxosiri hanniyen ke ɗallindindimoxo ke di, ken rawa ɗaana guwereneman golle ya. A nan xawa dabarini xo, gollaanon suga a di, hadamarenmaaxun sappanu, furuban do yinmen gollaano.

* **Gollaanon dujajen d'I jonkoyiye a politikin ɗa**

446. Xunbane sire xanuyen do feera kuudo nan kata a kitana ni politikin gollu xooru ya . Buuru fankanu, politikin sappannun taqe xore wa ken di.

447. Fi be ga do gollaanon mundunden nan fillan xani nan xoto , waxati be baane, na daren dabari fiinu kanma dagana kaane, xadi, feera xerexerento kita ɗallindindimoxo ke raga riini ti yillayun sugandinton ɗa, do kata saage politikin di, na moxonu ɗa taanu ya na nafa jayu kita.

448. Hanniyen ke ɗallindindimoxo ke, a waajibi politikin sappannun seron taqen nan ro a di, sero beenu fankan ga n xooru, I terinkanton ga ni, liju fananu dagamoxon do jamaanen dagakaanen nuxudufoonu kanma. Xa ra nta siro sinma ga ma ɗa fo mundinto dagana kanma, jamaanen da, kille kara foonu raga ɗaana do dagana kaane, na feera do gollu xerexerento kita ku ga sikki ti saasa xotanun ɗa do dagana kaane xallu.

449. A nta sirono ma sefanlenmaaxu beran taaxu ɗallindindimoxo ke danja jamaanen politiki kanmun di. Gelli jamaanen ga nan xawa sigira fanan sikki ke golle di, na xawa fo tananu mundu n'I kafu du ya, sefanlenmaaxu xerexento di, hadamarenmaaxun sappanu kanmun di, deemande, yinme gollaano, politikin sappanu, tonju, deemandi feedu (ONG) kdm.

450. A nan xura nan ti jamaanen do guwereneman baane ga na dujedi ke yaaxabugunde di, na maanan ɗa politikin haqire ya, jootiye rawa ɗaana nan ti, a dalla wo dallo ke ɗallindindimoxo wa walle na a saxu hadamarenmaaxun do jamaanen politikin yillayun ɗa.

*** Nanmoxon roye sariyan di**

451. Dallindindimoxon ken xawa nan sappa bada ya dagakaanen kittisaxunden dagamoxon jamaanen di, Ken na haqira toxo ja dingira di, dagana kaane na sigiragumaaxu ya kittisaxundun di, I ga sikki ti xaranju, konni moxo, metokkindi moxo, naaburen kitayen do nuxudufoonun gollinde.

452. Ken na taqe ro a di, kuudo dabarinde ja, birande do koroosinde ja buuru gollaanon politikin sariyanun da, nan sigi ti njallindi kittisire do fo gemunte ya yaaxabugu moxo ke di kanmun ja nan xawa "telenonde" gelli a ga n xawa.

453. A g anta sirono ke be falle

a) Dallidindimoxo ke koroosinden taratiibiye (a daga kaane ma xotanu be ga) kuudo na politiki, kanmun di kupparawasa (Jamaanen yinmanke ma guwereneman kaananke) dosefanlenmaaxu xote na ro a do hadarenmaaxun sappanun naxa I taqen ga a di.

b) Dingiranu be siginten ga ni ti gollu ku dagakaanen joppayen ja, sigiranun di gollun na tuwi nan xura. Na a ja minisirinkanun nan ji meseeda na medeema na metinmandi naaburin fin minisirin do kutun naxa.

c) Nuqunu do ku beenu siginton ga ni ti dagakaanen ja, na jaamariye dare xulle kita, dagana kaane do sinmayun gollu mundunden di, do I tan nan xote, ma I katudanjan d'I warayenun na kati na I njallindi janmoxo sire.

Dagakaanen feera raga jaana tintoye di, beran njallindindimoxo fana, katta Maali hanniyen siine 2063

454. Nan duje ti dagakaane, tintoye di feera dabarinden ja, bugukille di, ken ga ni feera mundunte ya njallindindimoxo ke di hanniyen tuwiyendi moxosiri. Ken di, kittisaxunde ke feena na xo medeemanda di na sinmaye xoorondi, ma xo mundunde fi riinto tananu kanma ti moxonu koyiye feera ke dabarinden di.

4.2. Hanniyun njallindi xalisi.

455. Maali kurunban dagakaanen hanniyen njallinden di , katta siine 2063 ya, na a saxu mewalle xore be ga ja ramuuruyu be ga wutti ke di (ANR), Maali hanniyen ni dagakaane sabatindi Kaman taaxe ga dagana 10% ya siine su ya ke wucce di. Xa, Maali jamaanen kitayun ma gabo, naaburi gabe nta na gollun dabari. Yaaxen xawa nan kite ken ja, o ga munda na dagakaanen Kaman taaxe xooru kita wucci dallante di, nan kata na hanniyen ke jelerjan kita. Ken falle, poroje kittisaxunto ku njallindindimoxon lafin wa naaburi xora gabe ya jamaanen noxon d'a falle.

456. Gelli siina tanmi taaxe gabe, Maali dagakaanen deemanden fankan naaburen bakka jamaanen falle ya. APD ke deemanda gaboyen wa Maali roono jamaane beenu ga tanbu kitana kaanankon di fatanbinnira saahelin banjen ja. Misaale na koyi nan ti, sere baane deemanda giri 22,07 dolaari amreikenun xalisi siine 2002, nan daga 37,06 dolaari amreikenun xalisi siine 2016. Hari deemanda ke naaburen ga gabo moxo wo moxo, na tu nan ti jaatiragaye be ga ja ni deemanda ke fi gabe siro hadamarenmaaxu-kitayun di o jamaanen di. Ken dangi falle, deemanda ken xawa jaana xo tinmande ya, xa ntaxa jaana dagakaanen fanka ya.

457. Ken, kuudo na hanniyen ke naaburin fin yaaxe bugandi katta siine 2063 ja, Maali nan xawa na kite killu xoro gabu bugandi kitayun danja, jamaanen naaburin fi, gemuxanfanku, yinmen gollaanun do kaanu.

* sige jamaane: jamaanen naaburi kite killi xoron fankan ni sagallu, naabure ke ga na kite njupanuxudufoonun buganden di, jamaanen kittidifoonu, loxondo nooronu ma duna saxanu naabuyen di, loxonde dingiranu ya dagakaanun di, tononu be ga na kite tanbu royen ja, kdm.

* Sige gemuxanfankanu: naaburi kite killu be ga n xawa na wari ken sigira ni, sagallu, taaxuranun sagallu, taaxuran kitayu be ga bakka, naaburin fiinu, njupanuxudufoonun bugande, njupanxoten gaagande, tanbu be fiinu naaburin fin bugandini.

*Sige yinmen gollaano: kite killi xorun ni, golliranun sawunde, bankin naabure, saxan naabure jamaane, nooru,duna muuman su di, kaanun sawunden do feedon ga riini ti fo be ya, deemandu beenu ga bakka jamaanen falle (IDE), mekitti kinne furuban do yinmen gollaanon naxa (PPP). Kdm.

* Sige kaanu: naaburi kite killu be ga n xa faayi ni na seron jonkoyi sawunden ɗa ti taqi roye ya kite killu di, tunjarankon ga naabure be walla, kdm.

458. Kuudo nan kati na ku kitayu gabondi na i kita, feera sire ya n xawa nan taaxu naaburi bugande ɗa fiinu kanma:

* na seron xiri katta jamaanen noxon naaburin fin;

* Na janmoxonu wara taadi bada naaburin fiinun da, naaburi bugande senbenten ga njanuxudufoonun ɗa, do naabure na taaxu njanuxudufoonu ku da ;

* newoye na ro golliranun naabire kitemoxon di bankenun ɗa;

*banke na taaxu faajunun do xalisifaraayen da;

* naaburi kite killun nag abo (IDE, PPP, tunjarankon xalisi walle, tanbu roye, naabiri kinne na waxati yillayen gaja, diina naabure);

*Kite killi kurunbo jamaanen falle naabure xo NBD (banke kurunba dagakaanen deemande);

*waraye sire na ɗa tanbo barikante wutten di;

*furuban dagakaanen deemande.

4.2.1. Jamaanen noxon xalisin kitande do gollun dabarinde

459. Mundundi gabe d'a koyi nan ti seron jonkoyinten nta jamaanen noxon kitayun ɗa. Ken di, na wuttu siine 2014 katta 2020ya, sagallun ga naabure be rondini ni baane 12,6% katta 14,5%, xo dagakaane naxandunke 2,4% wucce ke di(DNTCP xibaaru). Ke kanman taaxe laatu moxoburu nooren xallen ɗa 20%. Kuudo na nuxudun naaburun gabondi nan kata na sagallun yilla, killu do feero ya xawa nan kite sagallen gabondi dingiranu di xo (jaagunde, subahanan masinu, soxe, gollu tananu), na sagalle ro telefon do xibaari kipanden di, njanen sagallen na xoto waajibe na tu nuqunu be tage ma nuqunu be ga ma tage.

460. Siine 2010, gemuxanfankanun sagallun kije 29,337 miliyaari ya, saado i xenne katta 16 do 12 miliyaari siino 2011 ado 2012, na saxu mundunde xibaarun kanma sagallun do kitayu Maali komininun di ODHD ga da ken ɗa siine 2022. Ken yanqa moxobure moxon rawa konni ti xotanu ya, jamaanen bada ga do ku beenu wa, gelli siine 2011 xasu sikki lagare.

461. Jamaanen nan xa na gemuxanfankanun deema na sagalli rage moxonun di, ti waraye siru ya gollu yogo janéen ɗa xo :

* Jamaanen deemande seron jonkoyiye katta taaxuranun sagallun kitayen ɗa xo sagalle ge ga noore, taaxun dagakaanen sabatindini (TRDL) ;

*Jamaanen ga deemandu beenu ɗaana jamaane tananu golliranu ga gemuxanfankanu ku na roxo ;

* na fo saagandi sagalle be ga na rage golliranu be ga gemuxanfanka be di ya, a jamaanen yinme ga na fo be raga TVA ɗa;

*na sagalli xerexerenten kitayen newondi, a na kati na golliranu roxo nɗapiyen newondi taaxuranun ɗa;

* sagalli xerexerento faraaxu taaxuran gollaanon sagallen ɗa, (ku beenu baane ga furuban gollun ɗaana, ken do sagalli kuttun g anta baana);

*feeron katudanɗen katta seron jonkoyiye kitayun ɗa gemuxanfankanun di;

462. Ken falle, maana tana be ga rawa konni sagallu ku roxoyen ɗa, jamaanen di, ni harissa fankan ga gollu tettudun ya di, kitayun do gollen di. Na a saxu ERI-ESI2 xiimanden jaabinun ga dabari INSTAT maxa, a nta 1% bakka ya ni tettudun gollu ku sigiran ɗa, I ga ri ti 3000miliyaari ya siino kafumanto di, keg a koyini taqe nta fo bakka jamaanen noxon kitayun di. Ken mundunde bane saage na koyi ti 5% kitayun di, sagalli raganton di, ɗi 150 miliyaari FCFA xalisi, na a ɗi 4 miliyaari FCFA siine 2017.

463. A na bange ken mundunde di nan ti sagallun do takisinu (sagallu/patanto, takisinu, safandi jonko, sagallu tananu) tuge siine 2017 tettudungollun maxa, kittirangollen daga sigi ti 6.035.292.652 FCFA xo naxandunkan hagen ga ni 17.056FCFA gollira baane su, Ke haqe walle UPA3 su ya, na haqe kini 11.173.406.642 FCFA su ga genme ken ɗa. Ken ga n roxa moxoburu jamaanen dingiran ke PIB di, (2.159,1miliyaari FCFA) ken ga sagalle tuge moxo fankan koyini 0,51%. Hari ke haqe gana ɗi a ga n roxa moxoburu, a nan tuwi nan ti82% gollaano ma sere ga gollini a yinme danɗa da a koni nan ti I kun ma domi na

sagalle tuga. Sagalle tuge moxo xoten ken ji 10% ya PIB kanma, dingira ke nan xawa riini tihage ya ken ga katta 216 miliyaariFCFA ya, a ga n laato11 milyaari ya. Ken di, haqe be ga ma kite jamaanen da siine 2017 wa genme 205 miliyaari ya.

464. Kuudo na dudangollu ku kitayun nanfan ro jamaanen kitayun di, na misiginaaxun newondi, ma fiinu yogo ga ware ta di: (I) nan kati na dudangollu k utu moxosiri, na njanuxudungollun bugu I di, jamaanen yinmen gollaana xooro buuru gollaanu be ga biten di na bugu xurayen ja; (II) sero beenu ga sagalli ragaye ke gollen ja katudanjan nan xooro kuudo I na kati na fo bugu dudangollaano ku kitayun kanma; (III) Na xaranjen do jonkoyiye sagalli tugayen ja fillan xotondi, na newoye furuban saxanun di. Ke feero su maana ni na jonkoyiye katta jamaanen noxon kitayun ja, I raga dagakaanen sabatiye, kitayu, hadamarenmaaxun jaana jamaanen di.

4.2.2.Naabure do wurudufoonun ja

465. Siine 2023, Maali da sariyanu wuttu n°2023-040- siine utun xason 29 siine 2023 ken ga njanuxudufoonun kanma Maali jamaanen di do n° 2023-041 utun xason 29 siine 2023 ken ga njanuxudufoonun xibaarun kanma taaxuranun ja Maali jamaanen. Ku sariyanu filli wutte na ja sabaabu xoore ya Maali d'a guwereneman da waxande njuni kitayu ku da kuudo na fiinu yaaxen bugandi njanuxudufoonu ku da n'a saxu ku sariyanu kanma.

466. Ku yillayu na ja sabaabu ya na waxande njuni o kitayu ku da kuudo kitayu ku riimoxon do dagakaanen di na wari, isinin fi, jaagunde, do dingiranu tananu taaxuranun sige, jamaanen kanmu.

467. Waxande be ga na taaxu ti njanuxudufoonun kitayun ja, rawa haaju gabe sirondini a ga ni guwereneman xalle ya, a kitayu xooron ga kitene ku gaaganden ja: peteroli, gaasi, njanuxudufoonu tananu, kdm.

468. Ken di, sariya kurunba ken a ja sabaabu ya na siine su kitayun gabondi ti 500miliyaari FCFA (803miliyo dolaari). Nan kafi, guwereneman na kati na 10% wuttu taqiroyen di, njanuxudunfo su porojen njallinden ga ji jaana do taqe xobe 20% tana siino filli fanon di. Xadi, taqe roye tana xo 5% rawa kinni Maali yinmen gollaanan sappan ja , ken ga furuban do yinmen gollaanan nafaanun jaana 35%, nan giri 20% ya sariya xase ke di.

469. Misaale, Maali lithium bugande gualamina da kitayun wure wuttu moxosiri, a riitinten nan fuju 100 miliyaari ya siine su, 20 siine di, kun ga kitene takisinu do sagallu, taqu taxandinden di. Kanjen be ga ni njanuxudufoonun kaananken ja naaburi ronten ni 764 miliyaari FCFA siine 2022.

470. Ken dangi falle, sosete sappa ga taaxu mundunden do bugande njanuxudufoonun xanne maxa, a ga jamaanen ya fo yi 100% do a gollen ga ni mundunde do bugande ya, do na taqe ro golliranu tananu naaburun di,rawa jamaanen kitayun xoorondini.

471. Ken di, ke waxandindanbe njuniye, tette tana, rawa kitayun kontoyun tinmandini na a saxu njanuxudufoonun jonkonun lunbulanbayen kanma, do, na sawunde ja naaburu be ga na kite o falle danja. A rawa kitayun dejene kaane ti furuban gollu ya dingiranu di, saha, xaranje, hadamarenmaaxun golliranun dingiranu, a do nafanu kipaye jamaanen seron ja.

472. Ken falle, waxande ke rawa jaana sabatinde sabaabu ya kitaye xoreen bire, xotan ga na ri, fo na wuttu a di, kuudo nan gemundi xotanu mebatta beenu ga riini ti saaga fallen ja, jamaanen naaburibugandun di .

473. A kafumanto, njanuxudufoonun dingiran ya naaburin fin fankan bugandini, katta dagakaane telerjonte do a ga segesegene. Naaburin fi gar o gollun di ni (nan fuju 500 miliyaari FCFA ya siine su); kitayun nafanu kafunto (nan fuju 100 miliyaari FCFA ya siine su) ; haaju gabe yaaxen ga bugu na a saxu nisiwasaye kita taaxuranun njanuxudufoonun kanma (5000 miliyaari FCFA ya siine su) a kitayun fankan kafi

mekappe buuru-yinme gollaano (PPP), jamaanen falle deemandaano naaburin fin di, a do PTF ŋa.

4.2.3. Golliraqun ga n katta xaalisi kitana moxo neye be yi bankun ŋa

474. Naaburi gabe nta jamaanen kitayen gollindini. Tanbo, tanbo wuttaanon ŋa sege ti 2.55. miliyaari FCFA siine 2018 xo 26,9% PIB di, katta 3717 miliyaari FCFA siine 2022 xo 31,7% dingira su tanbu wuttiran wa jiitande koyini, tanbu roye ya , wuccen g anta dallana, naxandun hagen ga ni 30% na ŋi tanbu jaagunden di, 12% gollu tananu kaadunkon maxa, 7,1% dabarindi gollu, xo kittirangollun fo dabarinton tanbo wuttien wa kanma nan yanqa xo 10,9% siine 2018 katta 4,6% siine 2022.

475. Xawansaaxunden da ro Maali jamaanen do CEDEAO jamaane kuttun naxa, Maali sigiran dura bure feti xo tanbu wutten jamaanen noxon di, nan kini yinmen golliranun ŋa. A sigiran ni 4ndi ado 30% PIB, Kapuweeri falle (56%), senegali (32%) do Burukina (31%). Na tu nan ke Kaman taaxe roxa jamaanu beenu ga da dagakaanen joppa, ku xallen nan fuŋu 50% ya l PIB noxodun tanbu royen ŋa l yinmen golliranun ŋa xo 93% ken ga ni afiriki siddi jamaane, Maaroku 86%, tinisi 82%, Ili Morisi 80%. Naxan nan xoora Maali do jamaane yiriwanton naxa: Saahelin Ameriki 216%, Asi 174%, Pacifique kinbakka , 159% ni OCDE jamaanun ŋa, kdm.

476. Kuudo na naaburin fin newondi golliranun da, fiinun na wutti n'l wara ta di jamaanen gollira xooron danŋa:

- * Na yinmen golliranun naaburin fin garanti (FGSP) na naaburi gabe kini l ya;
- * Nan ri ti laliŋondimoxo ya Kaman taaxun nafaundi, isini yokkun kitayen di;
- * na dingira ro ta di dakaanen naaburi kitayen da isininun gollu (hari na mundunden isininun kanma) ;
- * na sefanlenmaaxu taaxundi “dingira yinmen gollaano/buuru”, yinmen gollaano/naaburi bugandaano” kuudo na genme ro, gemuxannu, fankanukafu meya, koroosindu janmoxon di;
- * na saage furuban saxunun kitayen moxon kanma ti a sariya xara kurunba, na a yilla;
- * nan ri ti feera kittisaxunte ya golliranun naaburi kite moxon di buuru/yinmen gollaanon da, ado na moxonu ro ta di misaale waxande gollun be koyinten ga gollira buccunnun naaburin fi. Fo buccunnun do naxandundon golliranu (MPME) do moxonu tanganto, dudi do bada.

4.2.4. Kitekillun gabondinde

477. Gollaano be ga bakka jamaanen falle (IDE) : IDE daga moxon Maali di da ninisuwasa siine 2005 do 2020 naxa. l giri 49 miliyaariFCFA ya 2005 katta 503 miliyaari FCFA ya siine2019. Ken su di, na saxu Covid-19 watten kanma do sabatin balaaxun politikin di siine 2020, IDE nu roxo nan yanqa 309 miliyaari ya.

478. Na awuttu 2012 katta 2021 ya, IDE kitayun Maali di giri PIB 3,2% katta 3,4% xo wurewutten ga ni 0,8% siine su na ŋi i dangi PIB 2,7% katta 3,8% fatanbinnira saahaan fankitten di ken siine su, ke sege moxon ga ni naxandun haqe 4,1%. Falle gollaano ku gollu be ga dangi ma gabo harisa, hari yillayu ga sariyanu di, gelli siina danginto, kitayu, sariyasiru wutte. Fo beenu ga falle gollu ku yanqaye moxon konni kitayun di, ni politikin do kitayu.

479. Kuudo na jamaanen falle gollaana gabe riiti, a an xawa nadagakaanen katudanŋu kita mefirindu di dagana kaane, dingiranu wureedun ŋa (ganande, telefon do xibaari kijandimoxonu, kura), xaraŋen moxon do xaraŋunde kdm. Kun jaana sabaabu ya nan ri ti gollaano ya Maali di. Dupanuxudufoonun kinnen do gollaana gabe kitayen éa jonko liŋe yi, baanen nta jaana moxonu ya duna mefirinden do fuutiyun di do yinmen gollinajaano haqu fuŋunto ku di .

- 480.** Na fallan moxonu siru kita na dingiranu siroyen deɗe kaane, kitayu hadamarenmun do na bera wara gollaana xooro do sariyanu kanmun di na waajibi o ga na ji a munda na fo kafu yinmen gollaanon naaburu ku ya kitayun dingira xoto di xo njanuxudufoonun kitayu, isininu fo dabarinton do gollu tananu.
- 481.** Na o toxo jamaanen falle gollinjanjaano fuutunden ɗa, Maali jamaanen nan xawa moxo sire bugandini kitayen kanma hanniyayen ɗa saagaye porojenu gollun nafa kitanto, i ga kite njanuxudufoonun kitayun di, furuban dingiranu, ganande, kura, telefon do xibaari kipandimoxo kdm.
- 482.** Daga moxo rawa jaana na kafi falle gollinjanjaanon ɗa, dingira njanuxudufoonun gollu, dingira yokki dabarinto, ma dingiranu xa fo dabarinto. Meragenmen njanuxudufoonu fiinun do jamaanen falle gollaanon, na barike kini golliranu njanuxudufoonun buganden di a riini kafi telefon do xibaari kipandimoxo, dingiranu gananden do furuban gollun do yokki dabariranun ɗa.
- 483.** Kappanlenmaaxu furuban/dudangollu : Maali hanniye xooɗe ke ɗallindindimoxo ke di katta siine 2063 ya, dingiranu xooro dabarinde lafi xo gananden di, kura, TIC, soxe, kdm. Hari nan ti ku dingira xooro dabariden naaburin fin fo gabe nan xawa jaana ti jamaanen yinme naaburun ya yi, a nan siri yinmen gollaanon tagen nan ro dingiranu ku gollun ɗallinden di. Na a tu nan yinmen gollaanon kappanlenmaaxun wa riini ti gollen tuwaaxu moxosire, naaburun mundunde nafanun xooroye di, ma porojeun yaaxa bugandi moxosire.
- 484.** PPP gollen ɗallinden di, guwereneman da feera wuttu kanmun di, ken ga ja bera ya, sariyan do daru gabu ga dabari daga moxo ke kanma. Jeleɗa mundunten Maali guwereneman maxa ni (I) na golliran dingiranun tinmandi, (II) na newoye ro dingiranu ku siroyen d'I dallayen di ti yinmen gollinjanjaanon do na buuru naaburun golli kittisire telejontaaxu di tan wuttu ; (III) na Maali daga moxon do UEMOAdaga moxon gemundi me ya.
- 485.** Kuudo PPP rawa dagakaanen giri kittusiru ya dallaye ya Maali di. Sinman nan xawa , PPP na a jonkoyi katta kittisaxu moxo kurunba ya yi, ken raga riiti ti kitayun dagakaana siren ɗa jawoye di. Ken wax o PPP be ga riini ti ta xotonden do mupuyen jamaanen kitayun di, PPP beenu ga kittisaxundini do PP beenu ga kurunbaaxundini.
- 486.** Porojenun ɗallinde ti PPP moxonun ɗa, nafanun xooɗen ni jamaanen da sikkan do royen naaburun fin waajibin di. Ken falle, sikkanun wa PP di, xo yuruguyurugun gaboye jaamen kanmun di, gemuxannu be ga wutti tangayinbalaaxu na a saxu gemuxandare ga ma dabari d'a koroosinde, sikkanun taxandi moxon ga ma siro, ke rawa porojen dabari moxon ga ma siro do gemuxannen dare, yokku beenu ga feti ma fo siru ga ma ro gollu ku di kdm.
- 487.** Jaman beretande : Jaman beretanden ni sefeta ya a seron jonkoyini katta sawunden ɗa jamaanen di, na gollaanon xooro be ga jamaanen di do kaanun fuutu riini katta furuban gollun ɗallindun naaburi bugandun do na kamannaaxu roye jamaanen sosetenun do gollira xooron di, naaburi kugunta sawinte ga ji seru beenu maxa rawa roono jamaanen sosetenu ku di.
- 488.** Ken d'a moxo su, ke naaburi bugandi moxo senbenten na naaburin gollen xaran kitti siren ya yi jamaanen lenmun da. A nan siri na jamaanen lenmun do sero ga riini gollu ku ɗallinden ja haqirandi ke naaburi bugandi moxo nafanun kanma kuudo na i saxiraaxun xoorondi ke misaale kanma.
- 489.** Duna di, sakka ti fatanbinnira, jamaane gabe wa kanma na misaale faayi (siroye ya) kuudo na poroje nafa ga seron kanma naaburun fiinun yaaxe bugandi (xo Ethiopie barasi) ma na jamaanen golliranun naaburun nupi jamaanen lenmun da (Burukina Faso jamaanen sosetenun naaburun nupiye jamaanen lenmun da).
- 490.** Tunjarankon naaburi walle : Terenden ni tirindindi xooɗe ya Maali dagakaanen ɗallindi moxon di, na a saxu teraanon fon xabiila gabe be ga walle riini kun ga xo xaaɓisin ma tuwaaxunu. Maali lenmu be ga jamaanen falle fo waranto, xo FMI jaatirayu jaabinun ga da a koyi moxobe wa dagana katta 01 miliyaari USD xo 538 miliyaari FCFA. Na koyi nan ti fo warante ke 95% jonkoyinten hadamarenmun haajunun ya yi, 5% na ro gollu

nafanmaanu di jaman danja.

491. Duna do xota xoore ken ga ri ti jamaanen falle golliranaana gabe riinbalaaxun ja, Maali rawa a jikken ro a teraanon kanma adagakaanen di, a na feero xerexerento wara ta di ti tiirinbande do sunsinde ya. Lenki lenki, teraanon taqe royen dagakaanen gollun dingiranun di ma gabo na a saxu fi gabe kanma, xo sero beenu ga ri ti porojenun haqiranlanun ja, deemandi moxon nta no a da, sariyan nta fo ga i porojenun tangana.

492. A nan gaba, seron jonkoye katta teraano ku gollun naaburin fin ja wa xota xoora gabe kitana : sefanlenmaaxu gan ta a gollaanun do menaxa, naaburu be ga gollun jaana kitayen nta newo, saxiironbalaaxun naaburin fin di, xota buuru golliranun fi yaaxa buganden di, lijun porojenun ga nta, naaburun sanxiye, taaxuran katudanjen ga xoore gollun njallinden di, xotanu be ga fonnaxaye tunjarankon ja.

493. Kuudo na ku xotanu dangi, Maali rawa politikiki do njanmaoxonu walla ta di i ga riini newoye ya tunjaranko ku gollun di, na xuraye xoorondi naaburu ku gollinden di, na newoye fi yaaxa buganden di do buuru golliranun ja, do nan ri lijun gollu ya. Sefanlenmaaxu sire guwereneman do teraanon naxa, xibaarindi xulle, ni waajibi ya kuudo seron na jonkoyi katta naaburi buganden ja moxosiri nan bugu teraanon banje.

494. Silamaaxun naaburi bugande : Maali di, jamaanen lengabe hanmira fin ni diina fiinun ja, fi ga xo ganni naaburi bugandi moxo. Xo 90% jamaanen lenmun ni silaaminun ya yi, ke raga riini sababu ya na diina naaburi buganden newondi. Xa ken su di, diinan naaburi buganden nan roxo harisa, na xasu a konni moxon do golliranu naaburin fiinun di ga ma tuwi moxosiri. Ke be ga n xawa jaana ni seron tuwinda diina ke naaburi buganden nafanun ya kanma, na naabure golliranun seron xaranjundi a xanne maxa kuudo naaburi bakkun do diinan sariyanun nan maxa mewanga.

495. Waxati yillaye naaburi bakke : Waxati yillayen naaburi bakken na naabure bugandi na ro gollu di ku beenu raga newo do peronde jaana waxati yillaye kasaaranun ja. Duna mewallu, fi yaaxabugandun ja waxati yillayen kanma, fi jonkoyinten na jamaanu beenu ga daga kaane ya kitayun yogonu ya katta jamaanu beenu ga ma daga kaane, i gollu ja na waxati yillaye ke gaja. Kun xawa jaana kitayu kurunbo ya jamaanu ku da deemanden killen di.

496. Duna, waxati yillayen gajanjen daga moxon kolonsonten ni, a ga daga kaane ta. Naaburu ku wa riini ti killu ya, jamaanun do menaxa ma jamaanun noxondi ma i falle ti moxonu ya xo CCNUCC ado gemuxanne be ja Paris, do killu tananu ya , do naaburu be ga duna nooro ma jamaanun di waxati yillaye ke gajanjen xanne da. Lanfuyen ra nta jaana waxati yillaye gajanjen di, naaburi buganden waajibi kuudo na dagakaanen mupunte kita waxati yillaye ke carbone ja.

497. Paris gemuxannen wutten riini ti na 100 miliyaari US ya yi, waxati yillan da katta jamaanu beenu ga ma daga kaane sinne 2020 katta 2025. Kittikini meya dagakaanen di jamaanun do menaxa ma jamaanun yinme di do ONG xooro be ga duna di taqen na ro gollu ku naaburi buganden di, kuudo kaawayen gaja do yoorindan tangande.

498. Ken falle, nan gemu ti duna gemuxannun do dujaye duna fiinun yogo kanma, do duna ga da mewalle xoore be dabari Rio siine 1992, naaburi gabe do janmoxonun ware ta di, guwereneman yogonu duna sappa xooron ga xalisin walla i di. Ku naaburu ma kipe Maali ya na a saxu xibaariyinbalaaxu ma tuwanbalaaxun di, taqe raga roono duna dan ku naaburu ku kitayen di moxobe.

4.2.5. Fi xooron yaaxabagandi bankun do weccendira xooro

499. Golliranaanon banki : A jaagundaanon bankinun nta baana, Ke ni banki ya golliranun ma fiyaaxabugandira baane ya da, a wa i deema i gollun naaburi kitayen dagakaanen di. A rawa a tan yinme roono gollira ke fi yaaxabuganden di gelli taqe ga a maxa banki ke naaburen di, kuudo na tono kita. A sigiran na ja na tanbu ro moxo siru kita daga kaane golliranun da, tanbu royu beenu nafanun xooron ga ni dagana kaane, nan ja gemundaana ya saxanun faraaaxunden di seron naxa.

500. Mepiran saxa: Mepiran saxan ni megemura yi, fo be ga do yokku tuwinto njariye kuudo i jonkonun na tuwi, jonkonu ku ga segene waxatinu yogo nan yanka kiyen

di(fixing). A wa kitayu naaburin fiinun newondini(sigira bane na naabure ro gollu di fosere be maxa), na sumunde do sikkanun yaaxabuganden ja. Naaburin saxanun rawa riini ti kaanun do njanxoti kurunba gaagayun ja (ku beenu kurunban ga ware saxan di) ma fo xasu ga domi nan ware, I kaman ga beran ja). Kun haqu rawa faraaxini saxanu be ga sariyan di(I ga xilli taanu ya ti mepiran saxa) ma ti n tono-an tono. Mepiran saxan maanan ni xo: na golliranun naaburin fi, naaburi sawunten gollimoxo, sikkanun yaaxabugande, kittidifoonun gaagande.

4.2.6. Jamaane kite killu kurunbo ti falle nafa bagande

501. a raqen nupi juwen xason 15, siine 2014BRICS mewalle 6ndi be ga ja Fortaleza Brésil, dagakaanen deemanden banki kurunba (angelen: New Development Bank, BRICS, NDB,BRICS) nan xaso a toxon ga ji BRICS banki be siginten ti dagakaanen deemanden ja, a banki ya duna di, jamaano ga da a raqa nupiyen ja BRICS (Brésil, Russie, Inde, Chine, Afrique du Sud) xo tayinne duna banki xooen ja (Banque Mondiale) ga xalisin fin di. Ke banki, a taaxunten ga Shangai Siini, nupi kuudo na kittikinime xooe ro naaburin fin di, do jamaanu beenu ga da gillen joppa dagakaanen di deema.

502. A jeleran na naaburun kita poroje kittisaxunton da, do na dagakaane dallante kita kitayu beenu ga da segeyen joppa, do jamaanu beenu ga da dagakaanen killen raga, nan ja sariya ya, naaburi kitera yi, i noore ma jamaanun do naxa dagakaanen deemande duna di.

503. A duna xalisi buguran moxon g anta baana (FMI), duna banki, NDB nta ronanbakke gabe, xota, jaana xo na waajibi killu wuttu I naaburen ga roono ku be di, ke I ga I taqen roono jamaanu beenu ga tanbon wuttu xibaarun di.

504. Ken dangi falle, ku haqiren wa na “xalisi xooe sawu” ke be dagana ma 100 miliyaari dollars (Chine 41 miliyaari, Brésil, Russiedo Inde baananbe su na 18 miliyaari kini, Afrique du Sud ni 5 miliyaari dollars xalisin ja), kuudo jamaanu beenu ga sappa ke di deema naaburin xota ga na ke be kita dagana kaane. A rawa deemande kipana jamaane tananu ya naaburin sabatin balaaxun ga na ku beenu kita.

505. Waxati di yillayi xoorun gaben ga kanma ja duna naaburin fiinun mehattimoxon di, Maali nan xawa a faayini nan roono ken kafo kurunba bankin di, a ga riini waraye do sabaabun xabiila gabe ya naaburin fiinun di, na o poroje kittisaxunta xooru beenu ga Maali hanniyen katta siine 2063 di, yogonu naaburin fiinun yaaxe bugandi. Haqira yanqande di, jamaane yogonu da sappa bankin romoxon joppa, xo Egypte.

4.2.7. Tanbo wutunden killun nan xura

506. Na naaburi kite kille gabe jonkoyi ni golle xooe ya o jamaanen da, na saxu lafinun naaburi xooro be ga n xawa roono Maali hanniyen katta siine 2063 njallinden ja gollu beenu ga jaana. Hari jamaanen kitayun ya ga n xawa xoorono, kuudo na jonkoyi I ya, o na tu nan ti kun kitayu baane ra nta gollun njallinden bakka, na a saxu gaboye d'I xooroye kanma hanniye ke di. Ken ya ni, jamaanen na feero tananu haqiranla jonkoyindu katta kitayu, xo tanbu siri muniye kuudo na gollu naaburin fiinun yaaxe bugandi hanniye ga kitene moxobe yere do siine 2063. Hanmin nan ja tanbu sire wutten ja jamaanen gollun njallinden di.

507. Ken di, tanbo wutten nan xawa roono politiki sire di, i ro golli kittisaxunta xooro be ga wutti jeleranun di, tintoye, wucce ma daga kaane na kitayun dagakaanen ja beesu da, wureraganto do dallanto, kuudo jo na koyi moxosiri tanbo ke gollen ja.

508. Tanbon yaaxabuganden kuudo na jeleran xooe kita lafinun naaburin fiinun di, jamaanen di golliwaajibinto dagana kaane tugande haqe roxe, tintoye di, wucce, dallaye di, na sikkanun toxo linu sige ya, na toxo jeleran kuttu ku njallindini dagakaane dallante do misiginaaxun roxoye, tanbo wutte feera siino 2023-2063 xawa nan tiirinbe katta

jonkoyiyen kitayu genme di do baanaaxu di, do jamaanen falle tanbu, do nuxudun tanbu kitayun kanma jamaanen gollu xooru (waajibi xaalisi mareran ɗa na a wuttu siino 5 ya) na xota ro newoyen kanma jonkonun kitayun jonkoyinde gollun di.

509. Ken dangi falle, na sa saxu tette kanma, xotanun wa kappanlenmaaxunu di kappanlenmu yagonu feeranun do naaburugumun do menaxa na a saxu Maali ga da feero be sugandi kun ga jonkiye ke ɗanmoxosiren bonondini kappanlenmu danɗa, ado xotanu kitayun jonkoyiye ke di nooren saxan di. Maali nan xawa saagene feero siru politiki ya di kitayun kanma, ken na sabaabu ya na duna naaburi saxan rondi, nan kati na kitayu gabe kita.

510. Ken su, Maali hanniye ke ɗallinde katta siine 2063 poroje kittisaxunto do ku be ga batta wa jamaanen walla duduxotoye ya, kitayu ku jonkoyiyen ɗa jamaanen noxondi do jammanen falle. Ken su di, kitayu jonkoyiye na xawa senbene marandimoxosire do furuban naaburun yaaxabugandi moxosire ti musundo sire kitayu ku di, a gollaanon danɗa, do katiye na naabiri xobon do l ga roono ke be di ga n gaba nan ɗaji. Ken na sabaabu ya naaburu ku tigitimoxon na siro, nan ro l roofon di.

4.2.8. Kaanandagayen deemande nan giri ti buuru banɗe.

511. Jamaanen furuban dagakaanen deemanden bada ɗa fo politikinun da duwurewutte ya, Ken di moxo su, dagakaane ke deemande batten ni naxanda ya yi hadamarenmaaxun do kitayun danɗa Maali noxon di.

512. Ken di, Maali xawa nan kije APD ɗa, na fo bugu a naaburigaba yigayen ɗa, na a kitaye kurunba raga xo kafundo, na a tiirinba katta gollixooro fano ya dagakaanen di, xa neme waxati go a ya, a nan maxa ɗa bada naaburi buganden ɗa.

513. Ken di, Maali xa na a yinkaanankaaxun ya koyi maranden moxon di, kappanlenmaaxu, feeron kitaye, ɗallindindimoxo dallante, na a saxu PONAGA jeleɗon kanma.

4.3. Yillayen surumaadu

***Jamaanen sigiran xotonde**

514. Jamaane kurunba hanniyagumen d'a feeran do dagakaanaaxu nan xawa sigiri xerexerente kitana kuudo na golliraxa siru killu wari do na kitayun dagakaanen politikin ɗallindi na a saxu kappanlenmaaxu be ga do duna di xibaarun naxa.

515. Jamaanen na dagakaanen tiirinbandi xooro dabari kuudo na isinin gollun dagakaanen faamu moxo di, na feera xooxe kafumante kittisaxundi daga kaanen di, na isinu xooru taaxundi jamaanen danɗa

516. Jamaanen na xawa naaburi gabe ro hadamarenmun dagakaanen di, mundunden do kurunbaaxunde tekinoloji kuudo na soxen kitayu wurewuttu na misiginaaxun gaja ti tekinoloji ke dingiran ɗa, xibaari kɗanden do metuwinde.

517. A nta sirono seron su taqiroyen falle hadamarenmaaxun sappanun porojenun di. Nan ti abada, sero beenu ga duumene xotan kanma hari kitayun xotan do naaburin xotan su jamaanen di, i ga n xawa na maali kurunba hanniya naxundunfanka ke maxa, taqen rawa roono jamaanen fiinun yaaxabuganden di, kuudo na gollu faayen sabatindi do gollun gumumoxon dagakaanen di beesu danɗa.

518. Na taaxuranun laadan fankanun taqe ro dagakaanen ɗallinden naxaanen di, haqiranlanu taaxuran ɗa, do jaman jonkoyiye katta kitayun dagakaane deemande do hadamarenmaaxun ɗa. Naaburi bakke ti taaxuranun kitayun ɗa, golliranu da (saha, xaranɗe, ji, senoye) ni killu ya i ga n xawa faayini, do taqeroxe naaburi bakken di ma jaman berata.

Ku beenu gollen ga munden do kittisaxundi feeran ɗa, katudanɗun ga xotono

519. Mundunden koota taaxunten ni janwiyeen xason 2014 ya yi minisirinka da, do mundunde dabari nan sigi qallindindimoxo ke di hanniye kanma siine 2025 ra ji xota xabiilan gabe ga ni wangana jamaane keg a da xota be kita ma fo bugu a fankan qa.

520. Tuwaaxugumaaxu royeen rawa walli kontoye ya fiinun tuwiyeen do hanniyeen politikin qallinden na wari xo sabaabu ya qallindimoxo ke kontoyen di.

521. Ke golle tan roye mewalle be ga kittisaxunde naaburi fiinun di ni taagumanse sire do diigande ya. Ken falle, qallindindimoxo kanamun ni, naaburi bakke su nda dabari na jiini hanniye kefo ya ni.

* Yinmen golliranun sigiran na xoto kitayun dagakaanen

Yinmen golliranun sigiran kittisaxunten ni kitayun dagakaanen di, na wurewuttiye ja naaburi xibaaren di, na ri ti gollinraqa dallanto gabe ya, na newoye ro kurunbaaxunden di, na ja moteeri ya golliranun do kitayun yillayen di. Xa di, na yoorinda dabari gollu, na yinmengolliranun bangayen newondi, na kittikinne ro buuru/yinmen gollaanu kuudo na naabure, golliranun do mefirinden di.

- **Gollikittisaxundi moxon xotoye**

522. Feera dabarinde kittisaxen ni xo golle ya, katudanqun kittisaxunde kun falle, qallindindimoxo ke ra nta jaana.

523. Ke sigira maana ni lafinun bangandi, n'l katudanqun ta xotondi kuudo na foonun xerexento daga moxon di, kittisaxunden dabari n'l gemundi, na kittisaxundu ku nuxudufoonun wuttu naxaane bire ma tintoye di feero tiirinbanto be ga wari kuudo ni qallindi hanniye taxandinte dagakaanen di.

524. Ku katudanqu ta xotonde xawa na waraye be taaxu faamunu kanmun sariyan yaaxabugande dagakaanen di, bugukillun do golli yokkun do kitayu hadamarenmu..

* **Jaatiragayun tanxotonde**

525. Xibaarinde kitayun kanma, hadamarenmaaxu, tuwaaxunu, politikin ni waajubi ya yi qallindindimoxo ke di, Maali kurunban dagakaanen hanniye siine 2063di. A qallinde ke koroosinden di, xibaarindi haqun xawa kinni Maali beremoxon dingiranun su kanama. I xawa jaana xibaarinde ya xibaaru gabu ga di moxonu mebatte, jaatu kini moxo, feero, xa nta xawa jaana moxo di, na xibaaru faranfaro koyini xo xibaarindun gollikittisiren moxo, katudanqu yaaxabugandi moxon di, wurudufo, kiitikutiyen moxo kdm. Jamaanen jaatiragayu ku qallimoxon tanlanxotoyen na joppe.

Nanmoxosire na taaxu ta di, koroosinden do xiimanden kanma hanniye ke gollu kittisaxunton danqa.

526. Xunbanen wurewuttuyen d'a koyi, janmoxo siri gabe di, golli moxonu sikko rawa xunbane ke sirono. Kun sirahunu sikki di, yagonun wa no kun ga n siri, xa foonu wa no sikkan ga I di. Koroosinde golli moxo ke baane su qallinden di ni waajibin ya yi, kuudo sero beenu ga kadan kutunu ma hadamaren sappa tananu sobiyen na ro sikkanu be raga jiini qallindu ku di, gollu beenu ga jaana na janmoxo sirun wuttu.

527. Ken falle, xotoye be gar o kanmun sariyan jawoyen di, politikin do sabatinbalaaxun Maali di, xa sahan xoton xibaaren ga bange, waxati yillayen do jamaanen falle politikin ya moxonu ya moxo kolonsonte koyi, sikkanun do jawoye yillayun di, dagakaanen yaaxabuganden di.

528. Xadi, nan ri ti moxonu ya , I ga dagamoxo xason walla, jamaanen killi karanten na ja munda xoore ya dagakaanen yaagabuganden di. Jaabinu ku baane rawa jaana na warendi xoore taaxundi jamaanen kanmun di Maali hanniyeen 2063 do fi yaaxabugandira xoore jamaanen kanmun di xo:

* qallindindimoxo, mundundun jaabi kitanto, jamaanen wurewuttuyun kanma;

* deemande ja furuban gollen xurayen di ti baxabaxandi jawu, do I siginde taagumansu;

* sikkanun newon di dagakaanen di, tintoye, naxaane, ma laatoye di,

* Taqe na ro gollu feeron konimoxon di, kuudo na jootiyun noono do na raga waxati ya , moxonu kitanto na bugukillu teleqondi jamaanen daga kaanen di ;

* na poroje kittisaxunton do, ku be ga o kittin kinni meya njallindun koroosi.

4.4. Wallu Hanniyante poroje nafaɗmanu beenu ga do kappen do baanaaxun ɗa

529. Kuudo na hanniyen gollen njallindi, Maali guwereneman da gollikittisaxunta xooro, I kitti kini meya do kappen koyini, nan jamaanen feeranun wurewuttu Maali dagakaanen di naxaane waxatin di.

530. Kuudo na poroje kittisaxunto na ɗa giri fo ya hanniyen njallinden di, a waajibi na miiriye ɗa kaane fiinun di, I yoorindan di, kuudo na daga moxon sigindi, na bugukille sire kita gollu ku dingira da waxatin su, na nuxudufu kurunbo ro porojenu ku genmen do hanniyen dabarinde.

531. Ken, jikkunun dagamoxon nan xawa faraaxini, nan ri moxo ya dagakaan muuma do kittikini meya katta gollun dingiranun hanniyun ɗa, I taaxun ga dudan porojenun kanma. Na sige koyi jeleɗa xooro be ga n xawa kitene koyi dingira su dagakaanen di, a do hanniyen ga mewuttu, do n'l moxon koyi ti poroje kittisaxunto nuxudufoonun ɗa.

532. Porojenu ku haqen ni tanmu do baane (11) ya yi.

POROJE N°1 : FATANBINNIRA KURUKURUNUN NA MAALI DO TETTUDUNJAMAANU BIRANDI

533. Poroje, fatanbinnira kurukurun " Na Maali do tettudun jamaanun birandi" ramundiyeen ni :

* Na soxen di, gonbonɗu tanmi do fillo(12) taaxundi daga kaanen di, kite killi siru ya jamaanen nuqunun ɗa ;

*Na hooraaxun sabatindi ti biraado kitayen ɗa Maali di ;

*Na Maali ɗa soxofoonun gaagandaana ya jamaanen falle, hanniye katta siine 2063 ya njallinde, siino tanmi fanan ɗa ;

PROJE N°2 : Xuraye kurunba : Na kuran ro Maali di

534. Ken poroje noxondi, karan fin kitayun na ro sanɗa ya, nan gabo kuudo na jamaanen kiyayun wurewuttu do nafaɗu xawaranaaxu do kite killu gabu ya.

PROJE N°3 : Na MAALI ɗa isinin nuqu ya

535. ke poroje di, Maali nan ɗa isinin jamaanen ya wa kitene golli killu kanma. Ken bera di, gowerenemaan isinin dingiranun dabari jamaanen di, na dingiranu ɗa isinu kurunbanun raga ɗupini moxobe do kite killi kurunbo xooro ga riini ti noorun gonbonɗun kitayun daga kaanen ɗa, do hamarenmaaxun yiriwayen ɗa. Poroje kurunbanun siginden wa ɗaana sige ya, kite killun ga ragene xo feero ga kanmun di.

POROJE N°4 : KANKOU MOUSSA Saage : KANKOU MOUSSA kiyen di, kanɗen kitaye "

536. Dupanuxudufoonun gollen na keeta poroje dagakaane dallante di, hadamarenmaaxu, kitayun do yoorindan kuudo Maali jamaanen su, ado duran tonbe kuudo taaxuranun do noorun ɗupadufoonun ga bakka nuqunu beenu.

POROJE N°5 : Maali na ro dunadunfiinun di

537. Ke poroje di, dingiranu killun na wutti, nan daga kaane, taratiibi, njallimoxo di dabarimoxo gabe, do ro ganandinde moxosire di, kitayu, kendentu, saxe ga i ya, i ga genme Maali guwereneman politiki xooɗen ɗa, kuudo na jaabu kita lafinu yajamaanen ɗupun dabariye dallaye bada, hadamarenmaaxu, kitayun do yoorindan danɗa.

POROJE N°6 : "TAAXURAN YIRIWAYE" Biraye kittisire Bamako do noorun debixoon di

538. Ken ni na feero dabari kitayun dagakaanen nooren di, debu xooro moxon kuudo na nuqunu- noorun do gonbonɗu dabari kitayun da, na a saxu I kitemoxon newoyen kanma.

POROJE N°7 "Kurunbaaxundu, golliranu ti masinu golliranun ɗa "

539. Kuudo nan ri ti dagakaane xoore ya Maali nimerikin di, tonbe na ro taaxuranun isinin fin nimerikin ɗa, golliranun dingiranun internet fin do na katta gollini ti TIC ɗa, dingira siginde jamaanen di jaabinu Géospatiales (NDG) da, na jamaanen kanmun gollun nuxudufoonun dabari, fi kurunbanun na golli ti TIC dingiran ɗa kuudo na ɗanmoxonu sirondi, xaranɗunde, saha, gananden do jaagunde, marandimoxo, do buuru fankan da moxon do cunsinde ti masin gollu kitayun ɗa.

POROJE N°8 : "SANKORE" Gollu: Gollinɗaana moyinto, telefonto, i ga tuwi ti katundanɗu ya i gollun di

540. Jamaanen seron xaranɗunde ni na hadamarenmun ku jamane ya, saha, xaraɗe, gollun ɗallinde tuwaaxunun xooroye, tuwiyu be taaxunton ga o danbun kanma, na fankanu kita nan ri ti moxonu ya l raga roono moxobe gollun saxandi, na katta xaranɗaana xoore dagaye lanfundi jamaanen falle. Nan ti xadi, taɗe na ro sere yogonu gollun xibaarun ɗa (yaxarun do leminun) na gingu girindi fo wo fo raga riini killu ya, beesu jon ga koyini yi ya.

POROJE N°9 : "Maali darixayinma do biraye kittesire"

541. Jeleɗa mundunte ke ni yaaxabugandimoxo sire ronten ga medi, taaxuranun kitayun ga dallana, bera wurewutte birayen di, ji sennen kitaye, na haqire toxo xotanu di xo taaxuranun yoorindan birefoonun tangande, kitayu beenu ga bakka gunnen di wurewutte, waxati yillayu na fankan na newo seron kanma, soxo ɗuɗun yaaxabugande dallaye di, kaawayen do yitti kutiyen gajanɗe, jootiyun do balawunu, sobindimoxo, ji kitayun yaaxabugande, na senoye do miniji sire kitta.

POROJE N°10 : Yillaye waajibinto

542. Kuudo na ɗallindindimoxo ke newon di, poroje kittisaxunto, yillaye xooro be ɗa, ni sabaabunu ya gollu ku ɗallinden di, na kurunbaaxunden ro ɗanmoxo ke gollikittisaxunden do furuban naaburun yaaxabugande, do kitayun yoorinda, sariyan bera, hadamarenmun kafumante, technologies xibaarinde do ɗinandindimoxo, kitayun naaburu, ga xo tarunto be fallen a wari.

POROJE N°11 : Xibaaren daga kille : Gollun dingiranun dagakaane jamaanen di, haqiranla kitanto taaxuran do kanmun xibaarun kanma Maaali di

543. Na dingira dabari jamaanen jaatu Géospatiales da, nan katta misaale kitana, do na jaati siru, kuudo na poroje nu dagakaanen kanma, ɗuɗan beranun gollun ɗallinde, do yokku kanmun gollu, daru, karatinu naatalinde wureedun ɗa. Ken dingira di, jamaanen fankamaanun hanniyen ni na xibaarinde ɗa ɗuɗenxaranɗen kanma moxonu di, sariyanu wutte, kitayun yaaxabuganden dagakaane di, hadarenmaaxu, yoorinda, tuwaaxunu, jamaanen tangande.

4.5.1. Natali dabarinto

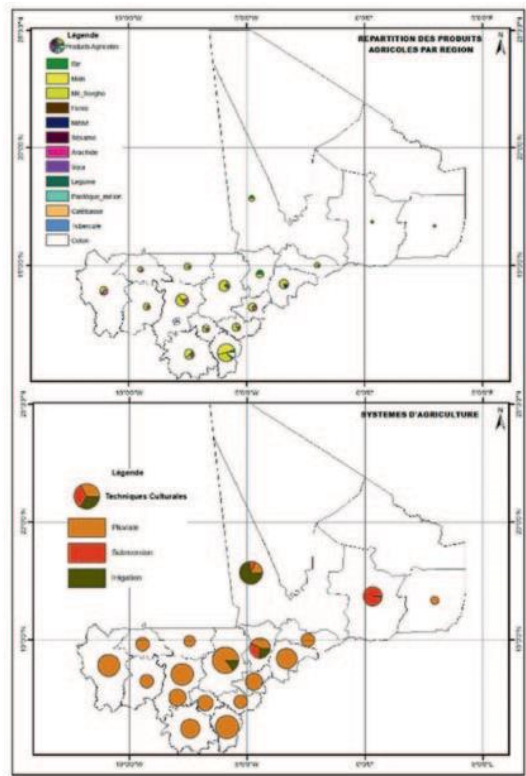
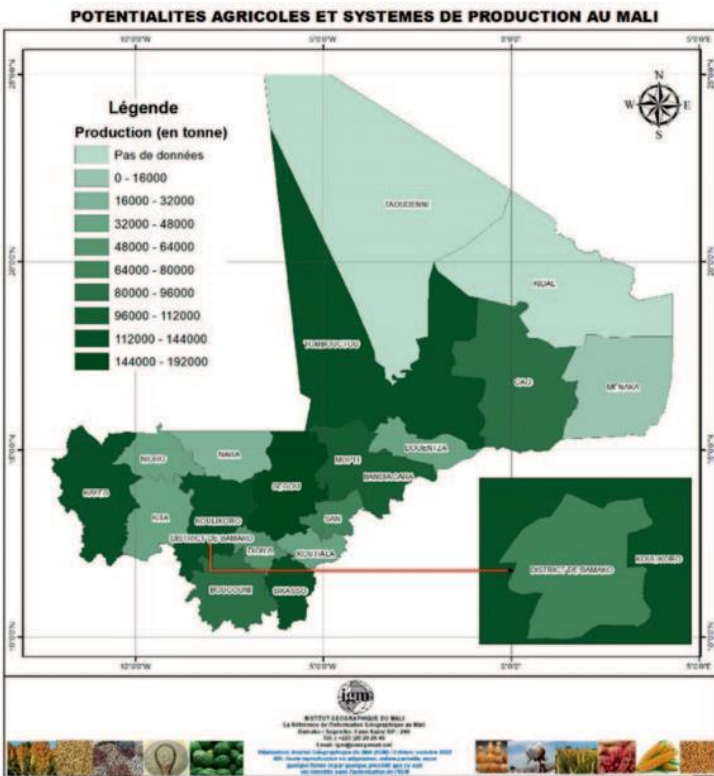
4.5.1.1. Noqunun alihaalan natalinu

544. Maali dagakaanen feeran mundunden tintoye di, kuudo na xibaarun wariye kittisire kita, jamaanen dingira xerexerento dagakaanen kanma, naaburun do kitayun minisirinkan da mundu xaranla be taaxunten ga ti jamaanen karatinun dabarinden ɗa, (IGM) nan katta karati dabariyunnaatali dabarinto jaabinun kini xiimande dangi falle, mundunde hanniye siine 2063 ke moxonun ni xibaari kite dare ya.

545. Na a saxu xiimande be ga ɗaana fana jaatu kitantun kanma gollin digiranu ku kanma, jamaanen karatinun naatali, be ga do nuqunun moxo, dingiranu ku su di, gollun ɗallinden ɗa. A na do ku dingiranu ya yi: kitayu, sero, jamaanen xaranɗe, kanmundun xaranɗe, soxe, daaba maraye, tangiye, kura, jin do senoye, ɗuɗanuxudufoonu, jaarandiranun do sahaaridabariye, gananden dingiranu, jingollun dingiranu, buuru golliranu, debixooronde, wuyi konpo, sero, Xibaari ɗinandimoxo, dingiranu mukki yanqara.

Koroosinde: Karati naatalinu daru be ga wureedun ɗa ni misaalu ya l ga kite xiimande di.

Sigitonto dabarinto ku wa kitene format A3 do A4 ɲa. I fichiers nimerikin xa wa kitene format SHP, JPG, do PDF kuudo na I sawunden ɲa kitayun do naaburin fin minisirinkan ɲa.

- Tontonde.

4.5.1.3. Kitayu natalinu

547. Maali kitayu natalinu ni natalinu do siraaxun kafumante ya yi ado natalinu beenu wa togo musaqanu, kitekillu ado Maali nooro fuutundinde wa warini moxobe.

- Yinfana ni Maali nooru kurunbon do Bamako moxonkonɗe yi ;
- Yinfillandi ni natalinu kafumanto yi Maali kitayinkille musaqanun do kitekille na kan moxo yi lenki ;
- Yinsikkandin wa xunbane natalinu bangandi noore do noore (Bamako do nooru 19) yinmu naxati (4) kanma.

4.5.1.4. Maali xunbane

548. Xunbane, kuudo na kitanton mare do na xibaarun tonto xunbane danɗa, an xawa ku gollu nan ja :

- **Wucce deppe :**

549. Beron xibaaru fo tagante dabarinde kitayen do naaburixabaare minisitirinkan danɗa (IDG-MEF). A wa jaana jamaane beron xibaare fo tagante noqu yogo yi.

550. Ke me fotagante, seriwerin do yokkun g'a di wa jaana sabaabu yi n'i kafuma me yi, n'i mare do na kitanton do xibaaru sanqi ado n'i ro gollu beenu ga ja siino 2023 katta 2024 noxo.

- **Naxando wucce :**

551. Bera porogaraamu janɗe kuudo na xibaarun do satelitin kitayun kita ku beenu wa natalinde moxonsirono.

- **Wucce laate :**

552. Kanmu bera gollira dabarinde Maali danɗa, ti kunpabagandinde sateliti waraye yi ado jian koroosindi sateliti.

4.5.2. Kunpabaganden feeranu

553. Jamaane feera dabarinde kunpabagabdinde yiriwadinden danɗa tan wa roono kuudo na deemande ja do yiriwadinde gollinaɗaanon su haqilliwallinde yi Maali kurunban dagankaanekillun ɗa nan gemu ti siine 2063 yi xotoyu girindinde yi.

555. Kunpabagandinde yiriwadinden danɗa ni feera moxonu yi, sangallunten do hanniyete muuruyun kanma ku beenu maanan ni na jamankafo yillaye do janmoxo sirun do xensendima.

556. An xawa jaana yiriwadinde porogaraamun su noxon di ado na kappalenmaaxu mundu haqun su yi (buuru gollindaano, duudanun do fatanmuulu) kuudo na taaxuran kunpabagandinde jaman killu fankan xoorondi ado n'a wayindi kuudo n'a sigiran koyi jaman birayen di.

557. Gollira segesegende politikin, porogaraamunun dodingiranu feero fane PNCD saagandidekanma da koroosindu beenu ja faayi :

- A fo gabe di, jamaane yiriwadinde politiki xooron ma taagumanse sangalle wuttu ado PNCD waajibiye n'i tan ro a di ;
- Politikin kayitinu fo gabo, feeranun do porogaraamu i hanniye lagare ga ni jaman tan royen do janmoxo yillaye yi wa kunpabagandinde gollun roxondi nan gemu du yi ;
- Kunpabagandinde gollu ga na ni no, i tooronte ni ti gemanbalaaxun do jamaane taqironbalaaxu yi ;
- Musaqan danben su (soro, naaburinkille, yokku, tekini) a ga na ja fo su yi wa kunpabagandinde yiriwadindi gollu toorono, gaboyinbalaaxu, ma bononten do senbeye yiriwadinde kappanlenmo ya, ken ya ni moxo lanpunte yi ;
- Kunpabagandinde gollu kittisaxunto ma janto ti ku porogaraamu do feeron yi xenpene golli waxatin ya yi, xibaaren sanqiyen d'a dabarinde PNCD hanniye ni ke be yi ni na jaman taqe ro kunpabagandinden di ya, yiriwadinde muurunde, gollindaano seerande, tokkinden do koroosindi xiimande.

4.5.2.1. Hanniyu

558. Maali kurunban kaanantaaxe nan gemu siine 2063 yi, kuudo n'i hanniye kita, haaju na noqunun su taqiroyen ya yi.

559. Kuudo na kaanantaaxe yoori ti fo kendente yi, jamaane kunpabagandinde feera jeleŋa xoore ni fo su tan g'a di sirondi do n'a jiidi kuudo yiriwadinde haqe be ga mundunu nan kite.

560. Moxo xerexerente di, i faayi :

- Jaman rondiyen d'a taqiroye moxonkonŋen do jamaane yiriwadinde hanniye xooron janŋen di, hari tuŋaranko ;
- Na deemante ja do jaman sefanlenmaaxu jiidiye yiriwadinde noxon ŋa ado kaanantaaxe yiriwadindi fo fanon yoorindan, ado na naamen do laxaafiyan do jaman meragenme newondi ;
- Na mundunden do kappalenmaaxu dagankaane kuudo na musaqanu kita ;
- Na jamankafonu hanniye jiidi yiriwadinde dingiranun di ku beenu ga do kaanantaaxe yi ado n'i xanne terinka politiki digaame noxo ;
- Yinmankaaxu na fo su maxa nan sefe ma na fo kurunba rondi yiriwadinde dingiranun di na kunpabagandinde yiriwadinden danŋa tuwaaxunun do tekini kita ;
- Na deemante ja do ODD jeleŋa kitayen ŋa.

4.5.2.2. SARIYAN TONTONU

561. Sariya be ga ke feera janŋiye konŋo ni sariya saaxaaman kutira 34 yi ke be ti « Buuru janŋe siginteni jamaane duwutte daroye sariyan ya kanma, jamaanenrenmu sugandiye ad'i nafanu faasande ».

562. Ku sariya tonto wa tinmene ti fo tananu yi, kunpabagandinde yiriwadinden danŋa xawa :

- Na buttironde na do kunpabagandindekafunde sire d' feeron *na* beesu tan d'i taqen g'a di kuudo na yiriwadinde porogaraamunu xunutunu segendi, na jeleranu kiteyen do jaabi duguton jawondi ado na senbe na kaanun do kafundonu katudan*na* yi do jaabinu kiteyen *na* i birado siren dan*na*.
- Na tati wurewutu foonu dabariye d'i sanqiye danqanaaxu. Ken kayiti noxon di, ti tokkindi moxo siru yi ;
- Na xaran*ne* moxonu beenu ga na do yiriwadinde kunpabagandinde kitayu moxon sirondi ;
- Na yokkun do wurewutu foonu na baane gollina*na*anon su dan*na* ;
- Na kitayu kaanen d'a falle segesegende waajibi ;
- Na kitayu sanqiye na ti kappalenmaaxu sire gemunxaane yi do jamaame sanqindi golliranu yi ;
- Na kitayu tokkindi moxosiri do n'a jaman xaran*na*undi yokkun sanqindi ado na moxonkon*ne* yokke taqirondaanon su ban*ne* ;
- Musaqanu beenu ga kini golli sire.

4.5.2.3. FEERANUN KINGU

563. Ke feera wa Maali kurunba kaanantaaxe nan gemu ti siine 2063 yi golle ya yi an xawa ke be *nan**ne* newondini. A yoorinteni ti kaanantaaxe feeranu jonkoyindu ya yi :

FEERA KINGI 1 : MOXONKONNE

564. Nan saxu poroje sangallunto xooroyen kanma, Maali kurunba kaanantaaxe nan gemu ti siine 2063 yi *nan**ne* wa noxon do falle haqiliwullidi musaqnu tan roono a di.

565. Musaqnu haqiliwullinde wa kitene do jamaane kunpabagabdinde duumante, fo sire do gemunten ya yi. Na tu ti jamaane siraaxu ni fuutiye sabaabu ya yi kappalenmu naaburigumun do naaburibagandaano maxa, ke feera wa a munda na jamaane siraaxu fillankini a noxon, wurera noore, nooren do duna di ti gaagandi tekinikinu kafunten do yiriwadindi kunpabagandinden *na*.

566. Nan kafu kunpabadinde killu ya, ke feera wa munda xana nan golli ti soro xoto beenu ga noqu gabo yi (suugaano, diinangumu, politikinu, jamaanun naxa xifaaru, kdm.).

FEERA KINGI 2 : POROJE SANGALLUNTO WARIYE

Na porojenu *nan**ne* wariye d'i xaran*na*unde danqanaaxu ti : sinema dabariye poroje *nan**na*inte su kanma kuudo na a dagamoxon d'a nafaan koroosi ; « Maali kurunba kaanantaaxe nan gemu ti siine 2063 yi » kayiti d'a kitaabe dabariye, ado kunpabagandinde killu wayinto tananu.

FEERA KINGI 3 : JAMAN HAQILIWULLINDE ADO KUNPABAGANDINDE MOXONUN YILLAYEN DANDA

567. Ke kingi dabarinte ni kunpabagandinde moxo yillaye dan*na* ya kanma, jaman moxo yillaye ado jaman haqiliwullinde. Kuudo beesu tan nan ro a di, a fo sireni noqu beenu ga gollini a di na Maali kurunban kaanantaaxe faamu kuudo o na kunpabagandinde gollu yiriwe ku beenu ga i tuwaaxunu, *nan*moxonun jiidini adi *nan*moxonu kuudo i na deemande na do a jeleranu kiteyen *na*.

FEERA KINGI 4 : KATUDANŊU JIIDINDE

568. Ke kingi maanan ni na fo su tan g'a di katudnŋu jidi kuudo na kunpabagandinde feera ŋanŋe dagankaane moxosiri a na ŋa sabaabu yi na Maali kurunba kaanantaaxe nan gemu ti siine 2063 yi deema n'i jeleŋanu kite, na jeleŋanun su taqiroyen sabati.
569. Xana, waajibi ya ni a ŋanŋe nan tunci ti taaxuran kunpabagandaano katudanŋumanu yi (katudanŋu jiidinde) ti kafundo haqiliwullinde reeranu yi.

FEERA KINGI 5 : KOROOSINDEN DO XIIMANDE

570. Feeran wa senbene a ŋanŋi gollu ya yi ado a gollindaano tuwiye. Ken wureni xana na hanniyu kaane kutu ado xeefanu ku beenu jaatinde wa feera ke siro warijaxe loxondini. Ken wureni nakunpabagandinde gollu koroosinden do xiimande danqanaaxu.

4.6. Kannen do kasaaranu

571. Xotoyu xooru wa Maali kanma, kanne, kasaaranun do fankantanŋe jamaane noxon do duna di ku beenu g'a yiriwadinden kabana moxosiri ad'a terende katta laxaafiyan yi, jaman meragenmen do politiki sabatinde.

JAMAANE BANDE

- **Tangandinbalaaxu**

574. Kannenu nan gaba ado xabiila gabo foonu naxa, xenegajanŋen do dangihaqi bure ado fo buru moxogemunte jamaane noqun su, jamaane noqu yogo bagande, fatanfansiye kafunde ado diinan mesoxiyun donimeriki tangandinbalaaxu.

- **Jabarinkilli kasaaran xotoye**

575. Bagunde jabarindikille xotoyen di ni moxo xore ya yi kuudo na jaman kitayinkillen do seraaxu yiriwadinden sabati. Ken falle, na beesu jabarindikille golliranu kitaye gaaranti, duumanten do wayinte, jonko newo yi ni xotoyi xore yi birado kitayun banŋe sakkati kitayinkille gollu, golle, kitayun domisikinaaxu gajanŋe.

- **Jamaane lanpunte ti yiriwadinde gollikittisaxunte gemanballi**

576. Jamaane ŋi ga laafu ti katudanŋu loxoye yi na gollu xoton ŋa ku beenu ni na jaman mare ad'i ŋiŋan sakkati na yiriwadinde killi xoorun dabari ti gollikittisaxunte moxo gemunten do fosire yi.
577. Ken falle, xotoyu xoro wa Maali gollikittisaxunte moxon kanma xo sigi me tan kanma gollikittisaxunte golliranun do me naxa gollun do xifaarun di ado xana waxatitanŋen do gemanbalaaxu gollu yokkun naxa ado dingira politikinun do yinmu.

- **Politiki yinmanke yillaye**

578. Sabatindibalaaxu kasaara ma dagakille yillaye kitayen do politiki marandimoxo noxon ŋa ku beenu ga ŋaana sabaabu yi na kutuye jokkiye kaba do marandimoxo be naxandunfanka guwerenema ga d'a joppe. A ra wa ŋaana noqu xote yi yiriwadinde do kaanantaaxe gollindi moxonu danŋa.

- **Xaalisin xibaare**

579. Xaalisin xibaaren do noore rondinde xotoyu kurunbo wa a yi na sefan xunbane xotondi. Kafon xaalisi sefan na xo a ma Maali rindi moxosiri gaaganden di o ga wa tu nan ti o fo bagandinto katta CEDEAO jamaane kutun η a haqe ni 8% kamantaaxe a muuman su, teyine 48% kamantaaxe fatanbinnira su ado 52% kamantaaxe duna di.
580. Xaalisin xibaare segesegende xawa jaaten ragana do dagankaane yi saheeli jamaanu fedde (AES) dabarinden di ado duna xaalisi yillaye moxonu hanniye ti dorari (ado eron) nameye fonne-fonne ti xerexerentaaxu di BRICS xaalisi kurunba hanniye a ga fiinu jonkon kanma.

- **Dinman yillayen do yoorindan kanne tananu**

581. Dinma yillaye segesegende beenu ga ja Maalin noxon di da koyi nan ti dinma xotoyi xoro beenu ga Maali kanma ni : kaawayu, η aamu, fanke xoro gunduuraaxu riye, waxatinuyillaye xoore ado fankenu bonondinde.
582. Xana, Maali kanmen fi tooronteni ti yill-yillayen do dinma yillaye yi ti kanmen loxoye kafunten wa siine yilla-yillaye yi ado kanme waxatinu roye me di.
583. Jaman kitayinkillu fo gabo tootonteni ti dinma yillaye yi. An xawa ku xunutunu ga ma buruxa xunbane i wa jaana nooru yiriwadiinde kaba sabaabu yi ku beenu kanme yilla-yillayen ga gaba, kaanu fo gabo 70% kamantaaxe ga wa i kitayu bakka soxe, naaburimarayen do xorobanun di. Fankan t'i ya yi dinma yillaye xotoyun kaane.

DUNA BANDE

584. Maali na duna yoorinda kingu gabo ya noxon di ado danqanaaxu nta no do fanka yillayen do tagefeera jorontaaxu yi ado n'a taagumanse ti kitaye dagankaanete yi, dinma sabatinbalaaxu do fanki wattu kurunbon riye.
585. Jamaane xawa segesegendi feera katudan η u yiriwe ado na duna do noore kitekille yoorindan golli siri ke be ga taagumansene ti duna su walle yi me yi, mesoxiyu warenbalaaxu fatanbinnira, haqirili η aaxu dabarinte yiriwadiinde jaye, nooru xooron dabarinden d'i jiidinde, duna jonkon segendinde ado faraaxuye bonondinde, mefirinde duna saxanu di jamaane kaanandaganton do me naxa.

FALLANKO

Fallanke 1 : Dingira segesegende toxo yillanto

Fallanke 2 : Tirindindu xottu

Fallanke 3 : kanda sappan soron toxonu

Fallanke 1 : Dingira segesegende toxo yillanto

63 yillayun ya mare, a taxandinte na dingiranu 5 naxa, kun ni : saranhaqen do soron yiriwadinde (yillayu16) ; kitekillen do yiriwadinde naaburibagandinde (yillayu 22) ; marandimoxo (yillayu14) ; yoorindan do dinmanu yillaye (yillayu 5) ; kappalenmaaxun do tagepolitiki (yillayu 6).

Dingira 1 : Saranhaqen do soron yiriwadinde (yillayu 16)	
Saranhaqe segendinde	Misikinaaxun do porontanbalaaxu
Tuɗandagaye	Naamenu nafanu
Debixoorondinde	Faababkanxannu
Xaranɗunde haqe	Diinanu
Xaranɗundi moxo siroye	Yaxarun dagankaane
Muurunden do yiriwadinden do fo kurunbo	Fonnanxayu, fatanxayanden do yaaxaranxurayu
Saha moxo	Golle
Medeemanden do jaman tangande	
Biradon tanganden do birimoxo	
Dingira 2 : Kitekillen do naaburibagandinde yiriwadinde (yillayu 22)	
Niijan moxongemunde	Jamaane kitayu dagankaane
Kitayinkille segendinde	Kitekille mefirinde
Soxe kitaye	Lusinindinde
Yaaxajalaadon do loteli	Terenden do terende fo taganto
Kittirangolle	Wuredunnaaburun
Maranden do naaburibagandinde	Jabarindinde
Tanbondinde	Yokku fanon jonko
Yiriwadinde deemande	Xaalisin politiki
Sagalle	Tekinolojin do kitekille nimeriki
Kitekille tanbo	Yiriwandinde gollikittisaxunte
Duudan dingira sigira	
Dingira sangallunballi xotoye	
Dingira 3. Marande (yillayu 14)	
Faasanden do tangande	Fatanmuullun sigira
Jamaane kafumanden do jaman meragenme	Laadagumun sigira
Kiitinkille	Kunpabagandikillun do jaman tuwidi killun sigira
Marande wayindinde	Jamaanenrenmaaxun do jamaanenrensiraaxu
Duudanmaranden do noorundinde	Gollun waxati
Gorojonko	Niijan fi
Jamaanen sigira	
Demokaraasi	
Dingira 4. Yoorindan do dinmanun yillaye (yillayu 5)	
Jin musaqanu	Kannenun do tage xunutunu
Bire noqu (mexenu, bonondinden do tinme burun)	
Gundunfoonu	
Kaawaye, yittikutiyen do gunnenduuraaxu	
Dingira 5. Kappalenmaaxun do tagepolitiki (yillayu 6)	
Noore rondinden do fatanbinnira	Duna jamaanun fedden sigira
Dunadinde	Maali tuɗarankon sigira
Falle politiki	
Duna musaqankillu golliranun sigira	

Fallanke 2 : Tirindindu xottu

SARANHAQEN DO JAMAN

- 1) Niijanxotten fagunde jaana kan moxo ?
- 2) Xaranɗundimoxon siroye jaana kan moxo ?
- 3) Manne moxo danbe ado kan moxo di misikinaaxun do porantanbalaaxu wa dagana ?
- 4) Naamen ra wa o fatanfansiye marene ba ado na kitayinkillen do jaman yiriwadinde deɗe kaane ?
- 5) Kan sigira diinanun wa riini a ja politiki, jaman, kitekillen do naamen di ?
- 6) Kan dagamoxonu na laada deemanden do wayintonu ya ?

MARANDE

- 7) Jamaanen taqiroye ni manne yi ad'a moxonu ?
- 8) Kan haqirela ado faasanden do tangandinde yooke ?
- 9) Gorojonkon xooroyen d'a moxonu jaana kan moxo ?
- 10) Kan danxanaaxu kiitinkille danɗa ?
- 11) Kan siroye marandinden danɗa ?
- 12) Quelles doctrine et pratiques des relations internationales ?
- 13) Kan haqirela do janɗe duna killun naxa ?
- 14) Kan jamaanenrenmaaxu do jamaanenrensiraaxu ?
- 15) Kan katudanɗu gollikittisaxunte moxonun do yiriwadinde topotonden danɗa ?
- 16) Kan dagankaane duudanmaranden do nooredinden danɗa ?
- 17) Kan dagankaane jiijan xibaare topotonden danɗa ?

KITAYE

- 18) Quelle politique d'investissements ?
- 19) Kan naaburibagandinde politiki ?
- 20) Quel devenir énergétique ?
- 21) Kan jabarindikille xunbane ?
- 22) Kan lusini xunbane ?
- 23) Jamaanen texinbalaaxu jaana kan moxo di ?
- 24) Niijewuredunfoonu nafabagandinde d'i gollinde jaana kan moxonu di ?
- 25) Tikin yiriwadinden d'a gollinde jaana kan moxo ?
- 26) Duudan dingira nafa d'a taqirondu ni kan xa yi ?
- 27) Kan wayindinden do mefirinde soxe dingira danɗa ?
- 28) Kitekille naaburibagandinde hage d'a moxonu jaana kan xa yi ?

Fallanke 3 : kanda sappan soron toxonu

N°	Toxonun do janmu	Gollira	Golle	Talifon	Email
Koroosinde/ Dagakille					
1	Alousséni SANOU	MEF	Ministre		
2	Abdoulaye TRAORE	MEF	Secrétaire Général	66 97 36 09	abtraore74@yahoo.fr
3	Diakaridia DEMBELE	MEF	Conseiller technique	75 14 29 51	diak28@yahoo.fr
Tokkindinde Nanɛ do gollun koroosinde					
1	Mahamadou Zibo MAIGA	CT-CSLP	Coordonnateur	66 74 23 24	mahamadouzibo@yahoo.fr
2	Bamoussa KONE	DNPDP	Directeur	66 72 10 61	bamoussakone@yahoo.fr
3	Arouna SOUGANE	INSTAT	Directeur	76 13 89 98	sougane_arouna@yahoo.fr
4	Ahmadou Tijani HAIDARA	DGB	Directeur	66 76 72 98	haidara_ahmadout@yahoo.fr
5	Elly Prosper ARAMA	DGDP	Directeur	65 77 68 63	arama2008@gmail.com
6	Yehia Bouya TANDINA	DFM	Directeur	94 49 00 99	yahiatandina99@yahoo.fr
7	Seydou DJIMDE	CARFIP	Coordinateur	76 42 07 32	sdjimde@gmail.com
8	Boubacar Ben Bouillé	DNTCP	Directeur		
9	François KONE	CERCAP	Directeur	78 77 98 37	francois.kone@cercap-mali.org
10	Aboubacar MAIGA	CT-CSLP	Chef d'Unité	76 10 95 62	maigaaboubacar83@gmail.com
11	Boubou Oumar NIAKATE	CT-CSLP	Chef d'Unité	76 44 88 85	niakabou@yahoo.fr
12	Sadio Koly KEITA	CT-CSLP	Analyste	74 72 50 32	sadiokoly@yahoo.fr
13	Mohamed KEMESSO	CT-CSLP	Analyste	76 60 96 97	mkemesso@gmail.com
14	Mohamed A.I. TOURE	DNPDP	Chef de Division	66 68 22 00	salinet2012@yahoo.com
15	Cheick Oumar GUINDO	DNPDP	Chef de Section	76 28 02 55	cheickoguindo@yahoo.fr
16	Ousmane CISSE	DNPDP	Chef de Division	76 49 14 00	ousoucisse@yahoo.fr
17	Ibrahima KONE	DNPDP	Chef de Division	76 30 82 79	koibrahima@yahoo.fr
18	Madame MAIGA Massitan TRAORE	DNPDP	Chef de Section	66 69 51 67	massitan_t@yahoo.fr
19	Yehia ABDYOU	DNPDP	Chef de section	66 25 66 29	yehiabdou@yahoo.fr
20	Boubacar COULIBALY	DGB	Chef de Division	76 36 43 30	boubabaya99@yahoo.fr
21	Alhoussemi T. DIALLO	DGB	Chef de Division	66 56 84 14	diallo.alhousseini@gmail.com
22	Siaka CISSE	INSTAT	Chef de Département	76 61 42 81	siakacisse79@gmail.com
23	Seydina Oumar MINTA	INSTAT	Chef de Département	76 01 37 86	mintaseidinaoumar@yahoo.fr
24	Oumar CISSE	DGDP	Chargé de dossiers	73 11 14 96	ociss21@yahoo.fr
25	Madame SOUMAORO Mariam TOUNKARA	CARFIP	Chef de Section	76 39 40 77	mariatounk8@yahoo.fr
26	Diakaridia KAMATE	ODHD	Chef d'Unité	66 79 78 69	dikamate@yahoo.fr
27	Aminata Ali TRAORE	ODHD	Economiste	79 40 00 55	traoreaminataali@gmail.com
28	Mahamadou Sekou KEITA	IGM	Directeur	66 73 56 45	mskeita2002@gmail.com
29	Modibo CAMARA	IGM	Directeur adjoint	76 43 09 08	cmodibo59@yahoo.fr

30	Issiaka DEMBELE	IGM	Directeur de la Production	76 31 54 23	issiakadembele2010@gmail.com
31	Marc DEMBELE	IGM	Directeur des Etudes	66 71 07 64	dembelemarc20@gmail.com
32	Salif DEMBELE	IGM	DAF	76 39 63 44	salifsinadembele@gmail.com
33	Mahamadi S TOURE	IGM	Chef Service	97 30 39 96	mahamanestoure@yahoo.fr
34	Guimba KAMISSOKO	ANCD	Directeur Production	77 23 19 63	guimbakamissoko609@gmail.com
35	Mohamed A KANTE	ANCD	Directeur adjoint	66 43 71 26	kantetrois@yahoo.fr
36	Moussa DIARRA	AEDD	Chef de Département	72 14 29 41	moussadiar2006@yahoo.fr
37	Ladji CAMARA	AEDD	Chef de Section	66 78 16 38	camaraladji@hotmail.com
38	Bréhima KANTE	CPS SEEUDE	Directeur adjoint	76 50 16 32	brehikant@gmail.com
39	Mamadou SOGODOGO	DCM	Directeur adjoint	79 99 03 03	mamadou.sogodogo@outlook.fr
40	Alhadje Aly Garba KOUNTA	CES- MAECI	Expert	76 18 74 32	garbahadialy@gmail.com
41	Mohamed DJILLA	CPS- CI	Directeur adjoint	73 38 71 49	djillam@yahoo.fr
42	Dramane COULIBALY	ONDD	Directeur adjoint	76 10 29 98	coulibaly_dramane48@yahoo.fr
43	Sibiry TRAORE	DNP	Chef de Division	76 01 42 99	sibirytraore@gmail.com
44	Lamine SOUNTOURA	USSGB	Maître de conférence	93 91 22 59	sountoural@gmail.com
45	Colonel-major Abdourahamane CISSE	CRSS	Chef Bureau	66 79 78 52	cisseabdourahamane5@gmail.com
46	Mamadou BERTHÉ	CPS SCJ	Cadre	67 28 04 75	berthemsb@yahoo.fr
47	Moussa KONÉ	CPS	Education Cadre	79 19 60 70	Asmoisekone@yahoo.fr
Moxon sironde deemaye, ti yokkun do kunpabagandinden ṛa					
1	Mahame TRAORE	MEF	Chargé de Communication	83 78 13 64	
2	Aminata Oumar TOURE	CT-CSLP	Chef de Bureau Communication	66 72 43 72	bamtourette@hotmail.com
3	Faïçal Mohamed DIALLO	CT-CSLP	Chef de Bureau Administration et Gestion	76 03 03 99	faicalmdiallo@yahoo.fr
4	Fousseyni TOURE	CT-CSLP	Bureau Administration et Gestion	78 45 93 74	tourefous@yahoo.fr

5	Madame DIALLO Sané DICKO	CT-CSLP	Gestionnaire	66 76 23 86	diallodicko2007@yahoo.fr
6	Bréhima DEMBE	CT-CSLP	Bureau Administration et Gestion	76 37 05 75	dembe2001@gmail.com
7	Alhassane Ag HAMADA	DFM	Chef Division Finances	76 37 63 60	alhassanehamada@gmail.com
Tuwaana xooron do soro tuwinto					
1	Mohamed DIALLO		Consultant	73 48 32 79	mohamed_diallo@hotmail.com
2	Massa COULIBALY	GREAT	Consultant	66 74 22 20	massa@greatmali.net
Minisitirinkaanun xifaaru					
1. Maranden do Fanka Bugumayen Minisitirinka					
1	Moussa BILANE	MATD	Conseiller Technique	79 69 85 90	bilane0809@gmail.com
2	Madame SIDIBE Kadiatou dite Djitou	CPS ATFPSI	Directrice	74 10 46 77	djitou70@yahoo.fr
3	Abdou Salam DIEPKILE	DGAT	Directeur	70 11 37 93	
4	Abdrahamane CISSE	DGCT	Directeur	72 72 26 26	abdra_cisse@yahoo.fr
2. Kunpabaganden, Xibaarindikillin kurunbon wurugiyen do Fankan Kurunbaaxunden Minisitirinka					
1	Souhahébou COULIBALY	MCENMA	Conseiller Technique	66 01 50 90	scoulibaly@numerique.gouv.ml souhacoul3@yahoo.fr
2	Abdoul Kader KY	DNEN	Directeur	70 49 75 69	aky@dnen.gouv.ml kelmeron@yahoo.fr
3	N'golo COULIBALY	CPS ETC	Directeur	66 89 18 10/ 76 90 88 43	ngolocoulibaly2007@yahoo.fr
3. Sahan do jaman yiriwande Minisitirinka					
1	Adama DIAMOUTENE	MSDS	Conseiller Technique	76 78 99 44	diamoutadama@yahoo.fr
2	Dr Issa TRAORE	CPS SDSPF	Directeur adjoint	76 18 17 70	issatraore1962@gmail.com
4. Soxodebub yiriwandi Xibaarun Minisitirinka					
1	Balla KEITA	CPS SDR	Directeur	76 12 25 56	ballakoman@yahoo.fr
2	Mohamedine ASSAGAI-DOU	CPS SDR	Chargé de programme	76 08 62 44	zamaiga@gmail.com
5. Ministère de l'Enseignement Supérieur et de la recherche Scientifique					
1	Albert MALLE	AMAQ-SUP	Directeur adjoint	71 38 75 54	mallalbert70@gmail.com
2	Hamidou NAPARE	CPS Education	Directeur adjoint	76 63 24 05	naparehamidou@yahoo.fr

6. Jikkunden Minisitirinka					
1	Diakaridia KONE	CPS Education	Directeur	76 28 97 90	diakone1962@gmail.com
2	Boubacar DEMBELE	CPS Education	Chef Unité	76 11 06 68	ddembeleboubacar@gmail.com
7. Kittirangollen, Naame, Lotelinun do Yaaxanjandon Minisitirinka					
1	Madame SISSOKO Sirimaha H DIAWARA	MACIHT	Conseiller Technique	7641 38 75	d_habibatou2001@yahoo.fr
2	Madame Yaïdé Djeneba DOLO	CPS SCJ	Directrice	76 42 23 27	yaidedolo2006@yahoo.fr
3	Bruno SANOGO	CPS SI-CAEPIP	Directeur adjoint	76 30 50 99	brunosanogo@gmail.com
4	Moustapha SISSOKO	DFM	Directeur adjoint	79 41 58 64	sissoke_moustapha@yahoo.fr
8. Yoorinda, Senoyen do Yiriwayi duumanten Minisitirinka					
1	Amadou DIALLO	MEADD	Conseiller Technique	76 31 78 20	diallo55amadou@gmail.com
2	zantigui Boua KONE	CPS SEEUDE	Directeur	66 62 60 72	zantiguibkone@yahoo.fr
9. Niinan wuredunfoonun, Kuran do Jin xibaarun Minisitirinkan					
1	Moussa OMBOTIMBE	MMEE	Conseiller Technique	76 31 66 36	mombotimbe2@yahoo.fr
2	Issa COULIBALY	MMEE	Conseiller Technique	78 80 24 56	coulibalyissa2009@gmail.com
3	Damassa BOUARE	MMEE	Conseiller Technique	76 16 25 46	bouaredamassa@yahoo.fr
10. Wurufoonun do Gollipanyokkun Minisitirinka					
1	Mamadou Sékou KEITA	IGM	Directeur	76 13 89 50	mskeita2002@gmail.com
2	N'golo COULIBALY	CPS ETC	Directeur	66 89 18 10/ 76 90 88 43	ngolocoulibaly2007@yahoo.fr
11. Jamaanen Duudanxibaarun, Gollikitayen do Gollinxaranŋen Minisitirinka					
1	Madame DICKO Fatoumata ABDOURHAMANE	MENEFP	Conseiller Technique	66 76 06 48	facidick@yahoo.fr
2	Assékou AHMADOU	CPS SI-CAEPIP	Directeur	76 48 77 22	ahassek@yahoo.fr
12. Debuxooron moxongemunden do Kwyiran, Jamaanen piinanberon moxongemunden do Saranhaqen jaatenden Minisitirinka					
1	Birama TANGARA	MUHDATP	Conseiller Technique	76 32 51 45	biramat@yahoo.fr

ISBN 978 99952 888 8 4